

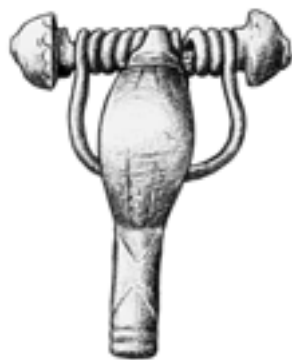
Gravfältet vid

Dragonbacken

Slutundersökning av gravfält RAÄ 20+67,
Kalvshälla, Järfälla socken och kommun, Uppland

Peter Bratt
Rapport 2001:14

Del 2

Gravfältet vid

Dragonbacken

Slutundersökning av gravfält RAÄ
20+67, Kalvshälla, Järfälla socken
och kommun, Uppland

Peter Bratt
Rapport 2001:14

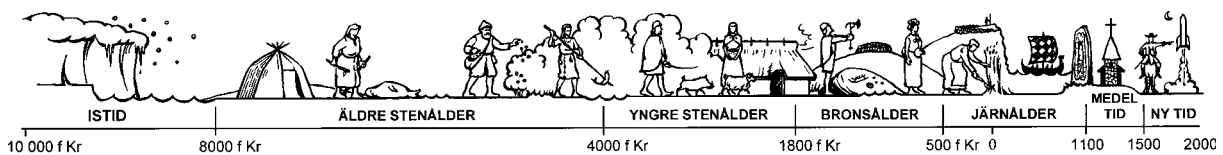
Del 2

Rapporten består av tre publikationer:

- Del 1. Undersökningsrapport med analys och tolkning
- Del 2. Katalogdel med anläggningsbeskrivningar, planer och profiler samt fyndteckningar.
- Del 3. Osteologisk analys. (Endast publicerad i pdf-format)

Hela rapporten finns i PDF-format på adressen
www.lansmuseum.a.se/arkeologi/rapport01.html

Planer och profiler: Anders Ericsson
Fyndteckningar: Mats Vänehem

Tidaxel: Mats Vänehem

Innehåll

Anläggningsbeskrivningar	6
Referenser	94
Planer och profiler	97
Fyndteckningar	148

Anläggningsbeskrivningar

gravfält RAÄ 20+67, Järfälla socken, Up

Figurhänvisningarna i texten refererar till fyndteckningarnas bokstavsbeteckningar längre fram i publikationen.

A23. STENSÄTTNING, HÖGLIKNANDE, RUNDAD, 9,6 x 8,5 m i diameter och 0,85 m hög. Klar begränsning. Urnegrav med omgivande brandlager, hartstätad benbehållare.

Belägenhet: x87898,69, y88871,42.

Miljö: Stensättningen var belägen på gravfältets nordligaste del, strax söder om Dragonbackens krön intill ett betongvärn. Ett par yngre ekar växte på anläggningen och ett betongvärn låg intill dess nordöstra kant. Den hade inte av torvats av vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Anläggningen syntes före avtorvning och rensning som en rund övertorvad hög, ca 9 m i diameter, med talrika stenar, 0,4-0,9 m stora, synliga i ytan. Efter avtorvning och rensning visade det sig att de stenar som syntes i ytan tillhörde en närmast oval stenpackning, 9,6 x 8,5 m stor (N-S) och 0,85 m hög. Packningen var uppbyggd av ett blandat stenmaterial: rundade och kantiga stenar och block, 0,1-1,2 m stora. I anläggningens centrala del var stenarna generellt mindre och mot anläggningens yttre delar större. Fyllningen mellan stenarna bestod av något sotig, rödbrun mylla. Vid utgrävningen av stenpackningen framkom att fyllningen innehöll rikligt med skärvig sten. Betongvärnet i nordöst visade sig ha medfört att en mindre del av stenpackningen avlägsnats här.

Vid framrensning av stenpackningen påträffades ytligt två miniatyrknackstenar (F1 och F2), en silverring (F3), en bränd benbit, en halv hästsko och ett nithuvudsfragment, troligen recent. Knackstenarna påträffades i gravens nordöstra del, medan silverringen framkom på ca 0,1 m djup strax norr om centrum av anläggningen. De övriga föremålen påträffades i nordväst och västra delen av graven.

Vid utgrävningen av stenpackningen framkom i den centrala delen, (inom en diameter av ca 4 m), ett flertal föremål spridda i fyllningen mellan stenarna: en järnkniv, två järnspikar, ett järnbleck, en eldstålsformad amulettring av järn (F6), två brynen, övre delen av nacken till en skafthålsyxa av senneolitisk karaktär, järnfragment och bränd lera. Ingen av föremålen låg närmare än 1 m i förhållande till gravgömmen. Ytterligare en amulettring (F5) och en järnöverdragen blykula, eventuellt recent, påträffades i anläggningens södra utkant.

Under stenpackningen framkom ett ovalt, ca 0,2 m tjockt och 10,8 x 6,6 m stort, brandlager, som i huvudsak följde stenpackningens form, utom i norr och söder där det sträckte sig ca 0,6 m utanför graven. Brandlagrets yttre begränsning var svår att bestämma pga schaktmassor, stubbar mm. Brandlagret bestod av svart och sotig mylla med ett rikligt inslag av skärvig och skörbränd sten. I västra delen av brandlagret framkom en järnspik. Centralt i brandlagret påträffades en koncentration av

sotfria brända ben (0,2 x 0,2 m), på den ursprungliga markytan. I benkoncentrationen framkom skärivor efter en drejad vas, en ornerad spatel av ben, björnklor, delar av en hartstättningsring, ett järnfragment och eventuellt en bit av förkolnat bröd.. Sannolikt har föremålen och de brända benen samlats i ett hartstätat svept kärl. Den drejade vasen har en del sintrade brottytor som vittnar om att kärlet har varit med på bålet och att skärvorna sedan har samlats in och lagts tillsammans med de brända benen i gravkärlet. Brandlagret var i övrigt fyndtomt. Under brandlagret framkom orörd morän.

Anmärkning: Den stora mängden föremål som påträffades spridda ytligt i gravens fyllning tolkas som gravoffer med hänsyn till att flera av dessa har en klart rituell karaktär. Detta gäller miniatyrknackstenarna, den eldstålsformade amulettringen och stenåldersyxan. Åtminstone två av fynden, blykulan och hästskon, är dock recenta. De eldstålsformade amulettringar dateras till vikingatid (Ström 1970:48).

Fynd:

Ytligt fyllningen, i V, NV och NÖ, vid rensning: *Figurer A 23*

F1 Knacksten i miniatyr, av granit, 1 st, 38 g	<i>Fig b</i>
F2 Knacksten i miniatyr, av granit, 1 st, 27 g	<i>Fig c</i>
F3 Fingerring, av silver, 1 st, 2,1, g	<i>Fig d</i>
Hästska, av järn, 1 st, 82 g	
Nithuvud, recent?, av järn, 1 st, 46 g	

Ytligt i fyllningen, centralt, vid utgrävning:

F4 Bryne, av skiffer, 1 st, 10 g	
F6 Amulettring, del av, av järn, 1 st, 11,3 g	<i>Fig e</i>
F7 Yxa, av bergart, 1 st, 216 g	<i>Fig f</i>
F8 Bryne, av sandsten, 1 st, 203 g	
F9 Kniv, av järn, 1 st, 13 g	<i>Fig b</i>
Spik, av järn, 2 st, 27,3 g	
Bleck, av järn, 6 fragment, 11 g	
Järnfragment, 5 fragment, 27 g	
Bränd lera, 6 bitar, 9,3 g	

Ytligt i fyllningen, i södra kanten, vid utgrävning:

F5 Amulettring, av järn, 1 st, 9 g	
Kula, av bly, 10 g	

I brandlagrets västra del:

Spik, av järn, 1 st, 3,8 g	
----------------------------	--

I benkoncentrationen

F10 Lerkärl, drejat, 1 st, 360 g	<i>Fig a</i>
Järnfragment, 4,2 g	
Hartstättningsring, 50 fragment, 12 g	
Organiskt material, eventuellt bröd, 1 fragment	
Spatel, av horn, 1 st, 7,9 g, jfr VZG Taf 44, fig 462 (Per VII:1)	<i>Fig g</i>
Slagg, 1 fragment, 1,2 g	
Björnklor, 12 fragment, 11 g	

Ben: 1051,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en kvinna?, 50-79 år. Inga könsindikerande föremål. Djur i graven representeras endast av björnklor, sannolikt från en päls.

Datering: Det drejade kärlet är unikt och ger ingen ledning till gravens datering. Benspatlar av liknande typ förekommer dock på Gotland under vendeltidens första period, d v s 550-600, enligt Nermans kronologi. Dateringen av graven till denna period förefaller dock sen i förhållande till gravskicket. Blandgravskicket med urnegrav och brandlager ligger helt inom folkvandringstiden (Bennett 1987:176). ¹⁴C-datering av träkol från brandlagret gav tidsintervallet 0-350AD (kal, 94 % sannolikhet), vilket med hänsyn till gravskicket bör placera graven i yngre romersk järnålder.

A24. STENSÄTTNING, REKTANGULÄR, SKADAD, ca 4,6 x 4,7 m stor och ca 0,5 m hög. Längdriktning: 89-289 gon. Kantkedja. Västra delen förstörd av kanonvärn. Saknar gravgömma.

Belägenhet: x87888,72, y88883,69.

Miljö: Anläggningen var belägen strax söder om krönet av Dragonbacken på gravfältets norra del, strax sydöst om A23. Den var beväxt med sju större och mindre ekträd. Ett kanonvärn hade uppförts på gravens västra del.

Konstruktion: Före avtorvning och rensning framstod anläggningen som en rektangulär övertorvad stensättning med delvis synlig kantkedja i söder. Enligt gravfältskartan från 1932 var stensättningen ursprungligen 6,5 x 12 m stor, vilket innebär att mer än hälften av anläggningen förstörts av kanonvärnet. Den hade inte torvats av vid förundersökningen 1991. Vid rensningen påträffades en pilspets strax utanför anläggningens nordöstra hörn.

Efter avtorvning och rensning framkom en rektangulär, 4,6 x 4,7 m stor, enskiktad stenpackning, under ett 0,1-0,3 m tjockt lager av mylla, morän, grus och sand. Stenpackningen var uppbyggd av rundade och skarpkantade stenar, 0,15-0,45 m stora, flertalet dock 0,35-0,45 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mo i anläggningens nordvästra del. En delvis förstörd kantkedja kunde skönjas, bestående av 0,3-0,7 m stora, skarpkantade och rundade stenar. I fyllningen påträffades några enstaka bitar bränd lera och ett fragment av yngre rödgods. Inga spår av någon gravgömma framkom vid utgrävningen av stenpackningen.

Stensättningen tycktes ha anlagts på en uppbyggd platå, ca 6,5x8 m stor, bestående av skarpkantade och rundade stenar och stenblock, 0,3-1,2 m stora. Under platån vidtog orörd morän. Intill kanonvärnet, ca 0,25 m under stensättningens yta i den uppbyggda platån, påträffades en 1,6 x 2 m stor och ca 0,2 m djup stenpackning (A175). Den utgjordes av 0,3-0,05 m stora stenar och svart, fet mylla.

Fynd:

Vid rensning utanför nordöstra hörnet:

Figurer A 24

Pilspets med tånge av vikingatida typ enligt

Wegreus 1973, av järn, 1 st, 4,3 g

Fig a

I fyllningen:

Rödgoods, 1 fragment, 1,8 g
Vävtynghsfragment, 3 st, 5,4 g.
Bränd lera, 1 bit, 0,1 g

Ben: inga ben påträffades. Den eventuella gravgömman har förstörd av kanonvärnet.

Datering: Att datera anläggningen är naturligtvis inte möjligt. Pilspetsen är inte tillräckligt väl knuten till anläggningen. Den kan lika väl ha skjutits till fyndplatsen. Pilspetsen kan med ledning av att den har tånge dateras till vikingatid (Wegraeus 1973:191).

A25. STENSÄTTNING, REKTANGULÄR, ca 2,9 x 4,2 m stor och ca 0,15-0,2 m hög. Längdriktning: 176-376 gon. Kantkedja. Brandlagerrester.

Belägenhet: x87885,95, y88870,41.

Miljö: Anläggningen var belägen strax söder om A23 och A111 på gravfältets norra del. Den framkom vid maskinavtorvningen av gravfältet under schaktmassor intill kanonvärnet på A24. Kantkedjan var då delvis skadad.

Konstruktion: Vid rensning påträffades en djurtand av nöt (centralt i anläggningen), och ett järnfragment strax utanför kantkedjan i väster. Efter rensning framkom en rektangulär, 2,9 x 4,2 m stor, enskiktad anläggning, under ett 0,05 m tjockt lager av mylla. Den utgjordes av en delvis förstörd kantkedja av 0,3-0,6 m stora rundade och skarpkantade stenar. Endast delar av en ursprunglig enskiktad stenpackning, av 0,05-0,3 m stora stenar, återstod inom kantkedjan, särskilt i södra och norra delen av anläggningen. Mittan av anläggningen saknade till större delen stenpackning. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av mylla. I fyllningen påträffades en förslaggad glaspärla (?), bränd lera och ett keramikfragment.

Centralt i anläggningen påträffades rester efter ett brandlager i form av tre sotfläckar, 0,15 x 0,2, 0,3 x 0,45 och 0,4 x 0,8 m stora. Det fanns inga tecken som tydde på att den döde bränts på plats. Den enda bit bränt ben (sotfri) som påträffades framkom centralt i anläggningen. I en av sotfläckarna framkom ett stycke förkolnat organiskt material. Under anläggningen vidtog orörd morän.

Närheten till det stora kanonvärnet på toppen av Dragonbacken har medfört att graven utsatts för skadegörelse. Stenar från kantkedjan har t ex använts vid anläggandet av värnet.

Fynd:

Vid rensning:

Järnfragment, 4 fragment, 4,1 g

I fyllningen:

Pärla?, av glas, förslaggad, 1 st, 1,1 g
Keramikfragment, 1 st, 5,7 g
Bränd lera, 2 bitar, 1,4 g

Centralt i anläggningen:

Organiskt material, förkolnat, 1 fragment, 0,8 g

Ben: ett bränt ben, 7,2 g, vilket inte kunde osteologiskt bestämmas. Fynden ger heller ingen vägledning för en könsbedömning.

Datering: Det enda brända benet som påträffades var sotfritt, vilket ger en datering till tiden före 500 e Kr enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135). Dateringen är naturligtvis osäker eftersom den grundar sig på endast ett bränt ben.

A26. STENSÄTTNING, RUND, ca 5,4-5,8 m i diam och 0,3 m hög. Klar begränsning. Brandlager med lerkärl som benbehållare.

Belägenhet: x87877,02, y88884,29.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, direkt öster om A27. En större tall växte i anläggningens nordöstra del och en mindre tall i den nordvästra delen. Den hade inte torvats av vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Stensättningen var helt övertorvad och framstod som en rundad förhöjning, ca 5,4-5,8 m stor, med fem större stenar, 0,25-0,35 m stora, synliga i ytan samt ett block, 1,1 m stort, i sydöstra kanten. Efter avtorvning och rensning framkom en rundad stenpackning, 5,4-5,8 m i diameter och 0,3 m hög. Stenarna i packningen var rundade och skarpkantiga och 0,05-0,6 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av morän i gravens norra halva och morän blandat med mo i södra delen. I fyllningen påträffades två keramikskärvor, varav en dekorerad med inristade parallella och horisontella linjer. Antingen hör de till en överlagrad och förstörd grav, eventuellt A114 eller A134, eller till det underliggande kulturlagret A169+A171.

Centralt under stenpackningen framkom ett 1,5 x 2,5 m stort och 0,25-0,4 m tjockt brandlager, vilket var mer koncentrerat inom ett område på 0,7 x 1,3 m. Brända ben förekom spritt i hela brandlagret tillsammans med sot och kol. I norra delen av det koncentrerade brandlagret påträffades en brandgrop, ca 0,5 m i diameter och 0,2 m djup, i vilken en gravurna med en torshammarring var placerad. Mindre stenar hade placerats som stöd kring botten av urnan. I brandlagret påträffades ett nålhus av brons, del av en synål av järn, rangel av järn, ett järnbleck, delar av minst fyra sammansatta kammar eller kamfodral (en av kammarna av folkvandringstida typ med dubbelkoniska punktcirklar), elva glaspärlor (varav sju blå, tre silverfolie och en polycrome) samt en karneolpärla. Brända ben påträffades också i fyllningen i sydöstra delen av graven.

Under anläggningens södra del framkom vad som identifierades som ett kulturlager (A169+A171) av lerblandad mo och mjäla med inslag av bränd och sintrad lera samt kol. I övrigt låg graven på orörd på morän.

Fynd:

I fyllningen:

Keramikfragment, 2 st, 17,1 g

I brandlager:

Nålhus, av brons, 1 st, 5,5 g

Nål av järn, 1 st, 0,5 g

Bronsfragment, 0,2 g

Torshammarring, av järn, 1 st, 30 g, i gravurna

Rangel?, av järn, 1 st, 29 g

Bleck, av järn, 4 fragment, 0,7 g

Spik, av järn, 3 fragment, 10 g

Järnfragment, 1 g.

Pärla, av karneol, 1 st, (typ T10 enligt Callmer 1977), 0,7 g

Pärlor, av glas, 11 st, varav 7 blå (3 segmenterade, typ E060T enligt Callmer 1977), 3 silverfolie och en polycrome (E1600 enligt Callmer 1977), 5,2 g

Kam, av horn/ben, 38 fragment av minst 4 sammansatta kammar (bronsnitar i mittskenebitarna) och fodral av B1:1, B2 och ett fragment av folkvandringstida kam av typ M2R2C2 enl Petré 1984a, 13,3 g.

Lerkärl (gravurna), 180 fragment, 1,2 kg

Figurer A 26

Fig c

Fig c

Fig d

Fig e

Fig a och b

Under brandlagret i kulturlager:

Bränd lera, 15 bitar, 11 g

Ben: 632,9 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en ung människa, 10-24 år. Nålhuset och pärluppsättningen tyder på att den döde är en kvinna (Petré 1993). Djurben: svin och fågel.

Datering: Karneolpärlor av aktuell typ är inte äldre än 860-tal (Callmer 1977:91). Kammarna är med undantag för den folkvandringstida kammen, som sannolikt tillhör den delvis förstörda och intelligande stensättningen A134, alla B-kammar vilka generellt dateras till 900-tal (K Ambrosiani 1981). Graven bör sålunda dateras till 900-tal.

A27(+30). STENSÄTTNING, RUND, ca 8,0- 8,2 m i diameter och 0,3 m hög. Yttre friliggande kantkedja och sydvästport. Brandlager med lerkärl som benbehållare.

Belägenhet: x87874,75, y88876,62.

Miljö: Stensättningen var belägen på gravfältets norra del, strax söder om ett kanonvärn och väster om A26 och A29. Dess sydport uppfattades som en självständig anläggning vid karteringen av gravfältet 1932 och fick då nr 30).

Anläggningen, som var beväxt med mindre träd och sly, hade maskinavtorvats vid förundersökningen 1991 varvid en del av dess jordfyllning hade schaktats bort och delvis blottlagt kärnröset. En schaktningsskada norr om kärnröset utgjordes av en ca 1,0 x 1,0 m stor och 0,1-0,18 m djup grop. Anläggningens östra halva gav intryck av att vara mer välbevarad än den västra, här fanns en gles stenpackning. Ytligt på anläggningens västra halva påträffades vid slutundersökningens maskinavtorvning ett stort rundspänne i brons (F1). Läget är med all sannolikhet sekundärt. Troligen

har spännet ursprungligen legat i brandlagret och sedan omflyttats vid förundersökningens avbaning.

Konstruktion: Anläggningen syntes före avtorvning som en flack rund stensättning, ca 8,0-8,2 m i diameter och 0,2 m hög, med kantkedja och delvis synligt kärnröse. Efter avtorvning och rensning framstod anläggningen som en rund stensättning, 8,0-8,2 m i diameter och 0,3 m hög, med kärnröse, yttre friliggande kantkedja och sydvästport. Den jordmanel som ursprungligen sannolikt täckt hela kärnröset och sträckt sig ut till kantkedjan utgjordes av mager mylla med inslag av grus och mindre skarpkantade rundade stenar, 0,05 -0,15 m stora. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningens ursprungliga höjd 0,35 m. Kantkedjan bestod av skarpkantade och rundade stenar, 0,2-0,6 m stora, dock huvudsakligen 0,3-0,4 m stora. Större delen av kantkedjan saknades i norr och till en mindre del i SÖ. Dessa skador har förmodligen uppstått genom den tidigare militära verksamheten och förundersökningens maskinavbaning. Vid rensningen påträffades två bitar kvarts (avslag?) och bränd lera. Kärnröset som var oregelbundet och 3,4 x 5,0 m stort utgjordes av en enskiktad stenpackning bestående av ett blandat stenmaterial av 0,2-0,7 m stora kantiga stenar och block. Centralt i norra delen av anläggningen påträffades en störning i form av en oval grop, ca 0,5 x 0,9 m stor och 0,5 m djup. Den var fylld med ljusgul morän och några enstaka stenar, ca 0,1 - 0,3 m stora. Sydvästporten utgjordes av en halvrund utbyggnad, ca 2 x 2,2 m stor och 0,2 m hög, i form av en en- till tvåskiktad stenpackning av skarpkantade och rundade stenar, 0,05-0,35 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mager mylla. Spritt i fyllningen framkom en mängd fynd såsom bronsbleck (troligen recenta), bronsfragment, blyfragment, en del av ett knivblad, en järnring, fragment av järnbleck, 11 järnnitar, 8 järnspikar, järnfragment, enstaka keramikfragment, en bit bränd flinta, ett kvartsavslag, ett vävtyngdsfragment, en bit lerklining, bränd lera, oidentifierat förslagat material samt även oidentifierat organiskt material. Sydvästportens riktning var närmast SSÖ eller 185 nygrader. Kantkedjan gjorde ett uppehåll för sydvästporten, vilket förmodligen är ett ursprungligt drag i gravens konstruktion. Inga fynd påträffades under sydvästportens stenpackning.

Brandlagret, som delvis var blottat inför undersökningen, framkom centralt i anläggningen, direkt under torven, dock förskjutet ca 1,0 m åt väster. Den centrala delen bestod av två svartare partier, 1,1 x 2,2 m stort och 0,2 m tjockt respektive 1,0 x 0,4 m stor och 0,05 m tjockt, bestående av sotig mylla med ett rikligt inslag av brända sotiga ben och enstaka kolbitar. I övrigt utgjordes brandlagret av brun sotig mylla med enstaka spridda brända ben, ställvis samlade i mindre koncentrationer. Dess totala utsträckning var ca 4,8x6,0 m och djup upp till 0,35 m. I brandlagrets östra del stod en gravurna (F2) som delvis krossats av en av stenpackningens stenar. Mer än halva urnan stod dock kvar i läge. Direkt sydöst om urnan låg delarna till ett krossat bikärl (F2.02). I gravurnan påträffades brända ben, en järnnit och en torshammarring. I övrigt påträffades fynden spridda i brandlagret med koncentration till det större av de två centrala svarta partierna. Fynden utgjordes av två järnbroddar, fyra järnnitar, fyra järnspikar, järnfragment efter tioalet spikar och närmare 30 nitar, en till två turkosa och melonformade glaspärlor, och fragment efter en sammansatt kam samt oidentifierat förslagat material och oidentifierat organiskt material.

Vid framrensning av gravens brandlager framkom en överlagrad stensättning i östra utkanten av graven. Den utgjordes av en tresidig stensättning med kantkedja och

yllning av mindre skarpkantade stenar (se A134). I gravens södra del framkom ytterligare en överlagrad grav (A213). Den utgjordes av en grop, 0,7 m i diameter och 0,15 m djup, fylld med brända ben och enstaka keramikskärvor. Sotlagret under brandlagret tycks flyta samman med ett annat sotlager som överlagras av A134. Det senare sotlagret tolkas som ett kulturlager (A169+171) tillhörande fasen före den överlagrade graven, medan det stora sotiga bruna lagret i A27 bör vara bål-botten till den vikingatida gravläggningen. De två sotlagren har kommit att sammanblandas i A27:s östra del vid bygget av denna grav. I det underliggande kulturlagret påträffades stora mängder av förslaggad lera och två härdar, A174 och A212. Under kulturlagret framkom orörd morän.

Fynd:

Vid rensning:

Figurer A 27

F1. Stort rundspänne, av brons, 1 st, 35 g,
närmast typ IIB2 enligt Jansson 1984,
påträffat ytligt vid maskinavbaning

Fig a

Kvarts, 2 bitar, avslag?, 5,2 g

Bränd lera, 10 bitar, 2,1 g

I fyllningen:

Bleck, recenta?, av brons, 2 st, 2 g

Bronsfragment, obestämbart, 2 st, 4,6 g

Blyfragment, obestämbart, 3 st, 1,5 g

Kniv, av järn, 1 fragment, 3,1 g

Fig d

Ring, av järn, 1 st, 6,1 g

Bleck, av järn, 4 fragment, 2,9 g

Nitar, av järn, 11 st, 77,2 g

Nitar, av järn, 23 fragment, 160 g

Spikar, av järn, 8 st, 181,5 g

Spikar, av järn, 16 fragment, 48 g

Järnfragment, 3 st, 2,8 g

Keramikfragment, 3 st, 6,3 g

Flinta, bränd, 1 fragment, 1,1 g

Kvartsavslag, 1 st, 1,6 g

Vävtyngd, av bränd lera, 1 st, 3,6 g

Lerklining, 1 bit, 16 g

Bränd lera, 2 bitar, 0,8 g

Förslaggat material, oidentifierat, 585 bitar, 1982,9 g

Organiskt material, förkolnat, oidentifierat, 4 bitar, 0,8 g

I brandlager:

F2 Lerkärl (gravurna), 1 st, 1,45 kg

Fig c

F2.02 Lerkärl (bikärl), 1 st, 470 g

Fig b

Torshammarring, av järn, 1 st i 27 fragment, 46 g, i gravurnan

Fig b

Brodd, av järn, för häst, 1 st, 22 g

Fig f

Brodd, av järn, för sko, 1 st, 6,3 g

Fig g

Nitar, av järn, 4 st, 28,7 g

Nitar, av järn, 12 fragment, 56 g

Spikar, av järn, 4 st, 17,2 g

Spikar, av järn, 28 fragment, 62 g

Järnfragment, 2 st, 3,8 g
Pärlor, av glas, 1-2 st melonpärlor i 2 fragment, 0,8 g
Kam, av horn/ben, en sammansatt enkelkam med
S5-snitt (enligt Petré 1984a) och atypisk dekor,
i 21 fragment, 10,9 g.
Keramikfragment, 3 st, 2,6 g
Bränd lera, 12 bitar, 3,6 g
Förlagat material, oidentifierat, 17 bitar, 78,9 g
Organiskt material, förkolnat, oidentifierat, 15 bitar, 3,6 g

Fig e

Ben: 2859,1 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?. Spännet stärker könsbestämningen till kvinna (Petré 1993). Djurben: häst, hund, katt, mård och fågel.

Datering: Torshammarringen daterar graven grovt till perioden 800-900-tal. Stora rundspännen har en entydig datering till 900-tal (Jansson 1984:82f), vilket daterar graven till detta århundrade.

A28. STENSÄTTNING, NÄRMAST RUND, ca 3 m i diameter och 0,4 m hög. Oklar begränsning. Brandlager. Belägenhet: x87877,66, y88854, 71.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, omedelbart norr om A32, med vilken den tycktes hänga samman före undersökningen. Fyra lövträd växte i anläggningens södra och västra del och i övrigt var den övertorvad och bevuxen med gräs och sly. P g a att anläggningen maskinavtorvades vid förundersökningen 1991 var det svårt att bestämma anläggningens ursprungliga form och storlek. Graven verkade störd i nordöstra delen mot anläggning A32 och även centralt i graven där en stor sten, 0,4 m i diam, var sotig på ovensidan. Fynd av keramik i A32 (naturbildning), av samma typ som F4, talar för att graven blivit omrörd. Dessutom har träden i graven påverkat och förskjutit en del av stenarna i stenpackningen.

Konstruktion: Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, ca 6,5 m i diameter och 0,25 m hög. Före undersökningen framstod den som oklar i formen, ca 3 m i diam och 0,2 m hög. Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av sandig mylla, en enskiktad stenpackning, ca 3 m i diam och 0,2 m hög, som eventuellt skulle kunna tolkas som närmast rund. Anläggningen har en antydning till en central stenpackning bestående bl a av flera större stenar, 0,2-0,5 m stora. I övrigt bestod stenpackningen av skärvig och skarpkantad sten, ca 0,1-0,5 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandig mylla. I fyllningen i nordöstra delen av graven påträffades en sida av ett kärl (F4) krossat i ett flertal skärvor.

Under stenpackningen framkom ett lager med mörkfärgad mylla som tolkades som ett mycket diffust brandlager. Detta var beläget i centrum av graven, oregelbundet, 1,4 x 1,4 m stort och 0,1 m tjockt. Inom området för det svåravgränsade brandlagret påträffades en benkoncentration i ett centralt läge. I utkanten av brandlagrets sydöstra del framkom keramik som troligen varit ett helt kärl (F2). En bältering (F1) av järn och en järnspik påträffades i den sydvästra delen av brandlagret. I övrigt påträffades skärvig och skörbränd sten i brandlagret, dock nästan inget kol. Utanför brandlagret fanns några enstaka sotiga fläckar.

Under anläggningen framkom orörd morän.

Fynd:

I fyllningen:

F4 Lerkärl, 1 st, 20 fragment, 140g

I brandlagret:

Figurer A 28

F1 Bältering?, eller del av hästmundering (jft Birka I, Taf 23, överst), av järn, 1 st, 16,5 g

Fig a

F2 Lerkärl, 1 st, 510 fragment, 1,1 kg

Spik, av järn, 1 st, 3,2 g

Bränd lera, 1 bit, 2,8 g

Ben: 234,6 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn i åldern 5-14 år (Infans II). Föremålen ger ingen antydning om kön. Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Ej möjlig att datera närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket.

A29. STENSÄTTNING, REKTANGULÄR, ca 6,9 x 4,2 m stor och 0,3 m hög. Längdriktning: 117-317 gon. Skadad kantkedja. Brandlager. Belägenhet: x87869,93, y88884,99.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets nordöstra del, sydöst om A27. Anläggningen syntes före undersökningen som en rund, helt övertorvad, lätt välvd stensättning. Den avtorvades delvis vid förundersökningen 1991. I den östra delen växte en stor tall och här hittades även cementklumpar. I sydvästra delen av graven var kantkedjan delvis borta. Skadorna på anläggningen har sannolikt uppstått i samband med den tidigare militära närvaron på kullen. I västra delen av graven finns en till karaktären avvikande stenpackning som tolkats som uppbyggd av den delvis förstörda graven A134 (se vidare anläggningsbeskrivningen för A134).

Konstruktion: Efter rensning och avtorvning framkom under ett 0,05 m tjockt lager av torv och rötter en rektangulär, 4,2 x 6,9 m stor och 0,3 m hög, enskiktad stenpackning. Stenmaterialet bestod av skarpkantade och rundade stenar, ca 0,1-0,5 m stora. Fyllningen bestod av lätt grusblandad mylla i den västra delen, i den östra av morän. Av kantkedjan var endast den södra sidan intakt, medan den i övrigt endast återstod i mindre delar. Den var byggd av 0,2-0,6 m stora rundade och skarpkantade stenar. En sotfläck, 2,10 x 1,6 m, framkom direkt under torven.

Brandlagret, som var beläget centralt i SÖ halvan av graven, framkom direkt under torven. Sannolikt är brandlagret delvis stört av den militära verksamheten. Det var oregelbundet, 1,1 x 1,4 m stort och 0,2 m tjockt, och föreföll urlakat samt innehöll små spridda mängder av brända ben och oidentifierat förslaggat material. I brandlagrets yta hittades delar av en järnkniv (F1) och omedelbart väster om denna framkom botten av en kruka (F2). I detta område hittades även den största mängden brända ben och kol. I östra delen, invid brandlagret, framkom en mörkfärgning som tolkades som en sentida störning.

Anläggningen vilade på sandblandad morän.

Fynd:

I brandlagret:

F1 Kniv, av järn, 1 st, 31 g
F2 Lerkärl, 1 st, 653 g
Keramikfragment, 1 st, 4,1 g
Förslaggat material, oidentifierat, 1 bit, 2,2 g

Figurer A 29

Fig a

Ben: 26,9 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen, 18-79 år (adult). Föremålen ger ingen antydning om kön. Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Utifrån fynd och gravskick kan inte graven dateras närmare än till yngre järnålder. En ¹⁴C-analys av träkol från brandlagret gav tidsintervallet 530-780AD (kal, 92,1% sannolikhet), vilket i första hand placerar graven i vendeltid.

A30. HÖG? Enligt gravfältskartan från 1932 en osäker anläggning, 4,5 m i diameter och 0,2 m hög. Anläggningen har vid slutundersökningen identifierats som sydporten till A27.

A31. STENBLOCK, 1,15 m lång, 0,4 m bred och 0,2 m tjock. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förmodligen har stenen uppfattats som en kullfallen sk rest sten. Vid slutundersökningen kunde inga fynd eller konstruktioner iaktas vid stenen varför den skall uppfattas som ett naturligt stenblock.

A32. STENSÄTTNING, enligt gravfältskartan från 1932. Avfärdad som naturbildning.

A33. STENSÄTTNING, enligt gravfältskartan från 1932. Avfärdad som dumphög.

A34. STENSÄTTNING, enligt gravfältskartan från 1932. Avfärdad som recent störning.

A35. STENSÄTTNING, enligt gravfältskartan från 1932. Avfärdad som naturbildning.

A36. STENSÄTTNING, rund, 1,45 m i diameter och ca 0,3 m hög. Kantkedja. Brandlager.
Belägenhet: x87864,03, y88876,20.

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra delen, norr om A42. Den var helt överväxt med torv och sly och ej synlig före slutundersökningens avtorvning. Troligen har anläggningen maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, ca 3,5 m i diameter och 0,15 m hög.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom under torven en rund, 1,4-1,5 m stor, enskiktad stensättning med tydlig kantkedja. Stenarna var kantiga till karaktären, 0,2-0,4 m stora. Ett fåtal mindre stenar, ca 0,1 m, fanns även i konstruktionen. Anläggningens centrala del hade en mycket gles stenpackning där en mörkfärgning syntes. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla.

Brandlagret, som var 0,9 x 1,0 m stort och upp till 0,3 m tjockt, bestod av mycket sot, men lite kol. Stora mängder brända ben framkom framförallt i brandlagrets nordöstra del. Här påträffades en liten sölja av brons (F1), en bit bränd lera och två bitar förslaggat material. Mot botten var brandlagret uppblandat med ett stort antal mindre stenar, upp till 0,05 m stora. I brandlagret norra kant låg ett större stenblock.

Under anläggningen framkom sandblandad mo.

Fynd:

I brandlagret

F1 Sölja, av brons, 1 st, 2,8 g, jfr VWG Taf 48,
fig 491 och 498 (Per VI:2)

Bränd lera, 1 bit, 1,7 g

Förslaggat material, oidentifierat, 2 bitar, 3,6 g

Figurer A 36

Fig a

Ben: 449,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen, 18-44 år (Adultus). Söljan antyder på att den döde är en man (Petré 1993). Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Söljan (Per VI:2 enligt Nerman 1935) i kombination med brandlagergravskicket ger en datering till perioden 475-550 e Kr.

A37. HÖG, 4 m i diameter och 0,2 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Inga spår efter denna anläggning kunde iakttas vid slutundersökningen, eventuellt bortschaktad vid bygge av skyddsvärn på platsen.

A38. STENSÄTTNING, kvadratisk med 3,5 m långa sidor och 0,2 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av kanonvärn. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A39. STENSÄTTNING, rund, 1,5 x 1,8 m, 0,20 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87862,57, y88879,85.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, strax nordöst om A 117. Den syntes som en övertorvad, rundad, förhöjning med fem stenar synliga i ytan. Anläggningen hade maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, ca 4,0 m i diameter och 0,2 m hög. Vid rensningen framkom

brända ben, vilket visade att gravgömman hade skadats vid förundersökningens avtorvning.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom under ett upp till 0,05 m tjockt lager av torv och sandblandad mylla en rundad stenpackning, 1,80 x 1,50 m stor och 0,2 m hög, i ett skikt bestående av övervägande skarpkantade stenar, 0,05-0,4 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla.

Direkt nordväst om ett större markfast block i gravens centrum framkom ett brandlager som var 0,40 x 0,70 m och 0,08 m tjockt. Brandlagret bestod av mycket sot och lite kol. Mot botten av brandlagret fanns enstaka skörbrända stenar intill den stora centrala stenblocket.

I brandlagrets centrala del, närmast blocket, påträffades brända ben.

Under anläggningen framkom orörd morän.

Ben: 114,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn 5-14 år (Infans II). Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Ej möjlig att datera närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket.

A40. STENSÄTTNING, HÖGLIKNANDE, rund, 3,3 m i diam och 0,4 m hög. Klar begränsning. Eventuell inre kantkedja. Urnegrav med omgivande brandlager. Belägenhet: x87862,04, y88853,58.

Miljö: Anläggningen var belägen i västra utkanten av gravfältets norra del, på en närmast plan platå, ca 0,6 m sydöst om ett skyttevärn. Före avtorvning var anläggningen synlig som en rund och relativt välvd anläggning, ca 3 m i diam och 0,30 m hög, bevuxen med gräs och sly. Anläggningen föreföll välbevarad och utan recenta skador.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av sandig mylla en rund, 3,3 m i diam och 0,4 m hög, flerskiktad stenpackning. Packningen var uppbyggd av skarpkantade och rundade stenar, 0,1-0,65 m stora, dock huvudsakligen 0,1-0,25 m stora. Eventuellt har anläggningen en inre kantkedja, ca 2,60 m i diam med 0,3-0,65 m stora stenar. I anläggningens centrala del kunde fem förhållandevis tydliga skikt sten urskiljas medan det mot anläggningens yttre begränsningar minskade till tre skikt. Bottenskiktet som rymdes inom ett i anläggningen centralt beläget område ca 1,0 x 1,4 m (VSV-ONO) stort, bestod av 0,2 - 0,5 m stora, huvudsakligen rundade stenar. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av myllig sand.

Centralt i anläggningen, under stenpackningens bottenskikt, påträffades en täcksten (0,4 x 0,3 m stor och 0,08 m tjock) som placerats över gravgömman. Gravgömman utgjordes av en benfylld grop, 0,20 m i diam och ca 0,08 m djup, som grävts genom brandlagret och ned i moränen. Brandlagret utgjordes av ett 3 x 3,5 m (V-Ö) stort sotlager, 0,03-0,07 m tjockt bestående av sotig, myllig sand. Benen var sotfria. I gravgömman påträffades fragment efter en kam i ett stycke och så gott som alla

brända ben. I övrigt påträffades endast smärre fragment av brända ben i sotlagret i anläggningens norra halva, där också en liten bronsring (ca 0,7 cm i diameter) påträffades. Botten av anläggningen utgjordes av grusig morän.

Under A40, i dess nordöstra kant, påträffades resterna av vad som troligen varit en härd (A128). Denna urskiljde sig tydligt från det sotlager som A40 uppförts över.

Fynd:

I sotlager i NV:

Ring, av brons, 1 st, 0,1 g

I gravgömman:

Kam i ett stycke, av horn/ben, 5 fragment, 2 g.

Figurer A 40

Fig a

Ben: 520,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen, 35-64 år (Maurus). Djurben från får/get.

Datering: Kam i ett stycke förekommer inte senare än under 400-talet på Lovö (Petré 1984a:135). Detta föremål i kombination med blandgravskicket (urnegrav och brandlager) bör placera graven i senare hälften av samma århundrade.

A41. STENSÄTTNING, rund, 2,7 x 2,9 m stor och 0,35 m hög. Oklar begränsning. Urnegrav.

Belägenhet: x87860,33, y88868,97

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del och syntes före avtorvningen som en välvd, rundad stensättning 2,9 x 2,7 m i diam och 0,35 m hög. I ytan fanns nio synliga stenar och på anläggningen rikligt med sly, samt sju medelstora aspar. Anläggningen har maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, ca 4,5 m i diameter och 0,2 m hög

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,01 - 0,03 m tjockt lager av torv, sandblandad mylla och morängrus, en rundad tvåskiktad stenpackning bestående av skarpkantade och rundade stenar, 0,1-0,4 m stora. Eventuellt har stenpackningen varit femsidig, men kanterna var för diffusa, eventuellt p.g.a. maskinavbaningen 1991, för att en säker bedömning av den ursprungliga formen skulle kunna göras säkert. Vid rensning framkom enstaka brända ben och keramikskärvor i gravens norra del. Fyllningen mellan stenarna bestod av moig mylla. I södra kanten utgjordes dock fyllningen till stor del av sand. Myllan var svagt mörkfärgad i den centrala delen av anläggningen.

Centralt i anläggningen var stenpackningen tätare och här under framkom en bengömman, 0,2 m i diameter och 0,15 m djup, med sotfria ben, i ett svagt och tunt mörkfärgat lager, ca 1,9 x 2,0 m i diameter (troligen ej brandlager). I bengömman fanns även harts, eventuellt delar från en hartstättningsring. Precis ovanpå bengömman låg en röd sten, 0,1 x 0,15 m, med möjliga slitspår. I västra halvan förekom enstaka spridda brända ben, centralt nära bengömman i fyllningen. I anläggningens

östra del fanns däremot mer spridda brända ben i fyllningen, speciellt sydöst om bengömman. Detta beror dock troligtvis på att rötterna från träd och sly rört om fyllningen. I fyllningen påträffades också ett obestämbart bronsfragment.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Vid rensning:

Bronsfragment, 1 st, 0,3 g

Keramikfragment, 8 st, 2,7 g

I bengömman:

Hartsfragment, ev från hartstättningsring, 7 st, 3,6 g

Ben: 348,5 g brända ben. Den döde är bestämd som en vuxen man?, 18-44 år (Adultus). Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Graven saknar daterande föremål. Enligt Lovökronologin (Petré 1984a) daterar gravskicket anläggningen till senast omkring 500 e Kr.

A42. STENSÄTTNING, rund, 1,8-1,9 m i diameter och 0,3 m hög. Oklar begränsning. Inre kantkedja och gravklot. Brandgrop.

Belägenhet: x87859,13, y88874,37.

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del, i svag söderslutning, väster om A118. Den har maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, ca 3,0 m i diameter och 0,2 m hög. Vid slutundersökningen var graven helt övertorvad och inte synlig före avtorvningen. Tre stubbar fanns på anläggningen, en i den sydvästra delen, en i den västra och en i den nordvästra delen. Anläggningens stenpackning med kantkedja och gravklot var välbevarad.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av torv och mylla, en rundad stensättning, ca 1,8 x 1,9 m i diam och 0,3 m hög, med oklar begränsning. Det underliggande brandlagrets begränsning markerades i stenpackningen av en inre kantkedja av kantiga stenar i varierande storlek, 0,1-0,4 m stora. I övrigt bestod packningen av rundade och skarpkantade stenar, 0,05-0,3 m stora. I anläggningens centrala del, Väster om centrum, låg ett rödaktigt gravklot ca 0,3 m i diameter delvid nedsjunket i brandlagret. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla.

Under stenpackning, och inom den inre kantkedjan, framkom en brandgrop, ca 1,2 x 0,8 m stort och upp till 0,11 m djup. I ytan av brandgropen var jorden sotig med inslag av kol och några enstaka benbitar. Längre ned ändrades karaktären till ett mer tydligt brandlager med fet jord. Gravgömman låg under gravklotet som var något förskjutet åt nordväst. I denna gravgömma framkom två par agraffer av brons (F1), del av bronsspänne och två bronsnålar med spiraler (F3-4). Under dessa bronsföremål

fanns en kraftig koncentration med fragment av en sammansatt kam. I brandlagret framkom även en järnten och två glaspärlor (en blå kubisk och en liten röd, båda opaka), de senare mot botten. Under brandlagret fanns skörbränd sten.

Den skörbrända stenen och stenpackningens något skärvade sten tyder på att bränning skett på plats. Samtidigt var brand- och sotlagret tydligt avgränsat och några spridda sotfläckar fanns ej vilket talar mot en bränning på platsen.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandlager:

Figurer A 42

F1 Agraffer, av brons, bestående av två par med tillsammans 8 knappar, 75,5 g

Fig a

F2 Spänne, av brons, 1 st i 2 fragment, 11 g

Fig b

F3-4 Dräktnål, av brons, 2 st av unik typ, 4,3 respektive 2,9 g

Fig c

Bronsfragment, 3 st, 9,4 g

Järnfragment, 1 st, 1 g

Pärla, av glas, 1 blå kubisk, opak, 1,6 g

Pärla, av glas, 1 röd rund, opak, 0,2 g

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam med bronsnitar, typ R3S3C2L2L8 enligt Petré 1984a, i 63 fragment, 18,2 g.

Fig d

Slagg, 1 bit, 2,4 g.

Ben: 934,4 g brända ben. Den döde har bestämts som en vuxen kvinna?, 18-79 år (adult). Föremålssammansättningen med spänne och dräktnålar samt gravklotet styrker könsbestämningen till kvinna (Petré 1993). Djurben från får/get och fågel.

Datering: Agraffer med plan översida och kantföljande ram, som förekommer i graven, är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Brandlagergravskicket ger en tidsgräns bakåt i tiden till ca 475 e Kr enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135). Kamtypen stärker en datering av graven till yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr.

A43. STENSÄTTNING, RUND, 1,2 x 1,3 m i diameter och 0,2 m hög. Oklar begränsning. Gravklot. Brandgrop med hartstätad benbehållare. Belägenhet: x87857,17, y88876,86.

Miljö: Anläggningen var belägen i östra utkanten av gravfältets norra del, i svag sydsluttning, direkt sydöst om A42. Den har maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen oval, ca 3,5 x 4,0 m i diameter och 0,15 m hög. Inför slutundersökningen var anläggningen övertorvad och hade en stubbe i den sydöstra kanten och en stubbe i den nordöstra kanten. Ett gravklot av röd granit var placerat i centrum av anläggningen.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,07 m tjockt lager av torv och mylla, en rund, 1,2 x 1,3 m stor, tvåskiktad stenpackning med oklar begränsning. Stenmaterialet utgjordes i huvudsak av kantiga stenar, 0,05-0,35 m stora. En kantkedja av 0,20-0,35 m stora stenar ringade in en brandgrop vars centrum var markerad med ett gravklot, 0,25 x 0,3 m stort. Fyllningen mellan stenarna bestod av myllig mo.

Under stenpackningen och inom kantkedjan framkom en brandgrop, ca 0,6 x 0,85 m i diam och ca 0,2 m djup, med sotig mylla, brända ben och kol. I brandgropens östra del framkom rikligt med brända ben. Av fynd påträffades ett försilvrat Husbyspänne av brons, två dräktnålar av brons och fragment av en kam i ett stycke. Mot botten av brandgropen framkom även bitar av en hartstättningsring blandat med brända ben.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandlager:

Husbyspänne, av försilvrad brons, 1 st, 16 g
Dräktnålar, av brons, 2 st, 2,1 respektive 2,6 g,
av typ polyedernål II:3 enl Waller 1996
Hartstättningsring, 35 fragment, 2,9 g.
Kam, av ben/horn, i ett stycke, 1 st i 5 fragment, 0,7 g.

Figurer A 43

Fig b

Fig a

Ben: 914,6 g brända ben. Den döde är bestämd som en vuxen, kvinna, 18-44 år (Adultus). Föremålssammansättningen med spänne och dräktnålar samt gravklotet styrker könsbestämningen (Petré 1993). Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Husbyspännen är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Brandlagergravskicket ger en tidsgräns bakåt i tiden till ca 475 e Kr enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135). Kam i ett stycke förekommer inte efter 400-talet på Lovö. Sammantaget placerar dessa föremål graven i senare hälften av 400-talet.

A44. STENSÄTTNING, REST AV, URSPRUNGLIGEN RUND, ca 3 m i diam och 0,3 m hög. Oklar begränsning. Gravgömma saknas. Eventuell rest av kantkedja.

Belägenhet: x87860,06, y88849,03.

Miljö: Anläggningen var belägen i västra kanten av gravfältets norra del, strax väster om A40 och ett skyttevärn. Enligt gravfältskartan från 1932 var A44 en hög, ca 5,5 m i diameter och 0,25 m hög. Anläggningen var övertorvad och beväxt med lövträd och sly och delvis överlagrad av ett skyttevärn i nordöstra delen. Den del av A44 som stack ut från värnet mätte 3 m i diam och var 0,2 m hög. Anläggningen var skadad i östra delen av skyttevärdet och recent påförd fyllning hade placerats i gravens mitt i anslutning till värnet.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,2 m tjockt lager av grus, en halvrund stenpackning, 1,8x3,3 m stor. Stenmaterialet bestod av skärvig och skarpkantad sten, ca 0,1-0,5 m i stora. Den eventuella kantkedjan i den

södra delen bestod av fyra stenar, ca 0,4-0,5 m stora. Packningen var utrasad i den västra delen. Fyllningen mellan stenarna bestod av grusig och sandig mylla som troligen påförts i samband med byggandet av värnet.

Någon gravgömma eller fynd påträffades ej, vilket tolkas som att den troligen centralt belägna begravningen helt förstörts vid bygget av skytteväret. Stenpackningen och fyllningen var mycket störd i den norra delen där endast en sten verkar ligga i ursprungligt läge. Resten av stenarna låg löst i mo. Närmast in mot profilen från N sett fanns ett område, ca 0,2-0,3 m, med mörkbrun sandblandad mo.

Anläggningen vilade på mo.

Anmärkning: Troligen har anläggningen varit ca 3 m i diam och ca 0,3 m hög samt haft en kantkedja. Eventuellt har en inre kantkedja omgett den centrala delen av graven, stenarna främst i den södra delen av graven talar för detta. Själva gravgömmen kan ha varit en brandgrop eller en urnegrop. Eftersom skadorna var så kraftiga i den centrala delen är detta mycket ovisst. Det påträffades dock inget som visade spår efter ett brandlager. Det enda sotet som påträffades var en delvis kolad rot. Troligen rör det sig om en urnegrav med icke sotiga ben liknande gravgömmen i A40 som ligger strax öster om A44.

Ben: Gravgömma saknas.

Datering: Anläggningen kan inte dateras p g a avsaknad av gravgömma.

A45. STENSÄTTNING, REST AV, ca 2,3 x 3,0 m i diam och 0,25 m hög. Oklar begränsning. Urnegrav.
Belägenhet: x87855,22, y88863,31.

Miljö: Anläggningen var belägen i sydväst på gravfältets norra del i söderslutning, väster om A80. Den hade maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Även delar av stenpackningen avlägsnades vid detta tillfälle. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen oval, ca 5,0 m i diameter och 0,25 m hög.

Konstruktion: Efter rensning framkom, under ett 0,04 m tjockt lager av mylla och morän, rester av en stenpackning, ca 2,3 x 3,0 m stor. Den utgjordes av ett blandat stenmaterial. De flesta stenarna var kantiga och 0,05-0,55 m stora, men främst 0,05-0,1 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla och morän.

I anläggningens östra utkant påträffades en bengrop, ca 0,12 m i diameter och ca 0,10 m djup, intill en sten. Bengropen som framkom direkt under anläggningens yta är troligen till stor del bortschaktad. Utöver brända sotfria ben påträffades kamfragment i bengropen.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I bengrop:

Kam, av ben/horn, sannolikt i ett stycke, 2 fragment , 0,5 g

Figurer A 45

Fig a

Ben: 93, 3 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 18-79 år (adult). Inga identifierade djurben i graven.

Datering: Kam i ett stycke förekommer inte på Lovö efter 400-talet (Petré 1984a:135), vilket ger graven en yngsta datering till detta århundrade. Gravskicket styrker en sådan datering.

A46. STENSÄTTNING, RUND, 3,35 m i diameter och 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandgrop.

Belägenhet: x87851,15, y88874,68.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets centrala del, söder om och i anslutning till A141 i en sydslutning. Den har maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen oval, ca 4,0 m i diameter och 0,2 m hög. Inför slutundersökningen var anläggningen övertorvad med 4-5 stenar synliga i ytan. Eventuellt återstod endast kärnröset och ett fåtal kantkedjestenar. I västra kanten fanns en schaktskada ca 1,0 x 0,5 m stort och 0,1 m djup.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, framkom, under ett 0,2 m tjockt lager av sandblandad mylla, en rund enskiktad stenpackning, ca 3,35 m i diam, av 0,05-0,35 m stora stenar. Stenarna var i huvudsak skarpkantade med även runda stenar förekom. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla med kolstänk i den norra halvan. Vid rensning av stenpackningen påträffades i fyllningen en recent spik och något förslagat material i nordöstra delen och i norra delen ett keramikfragment och små bitar av bränd lera.

Centralt under stenpackningen fanns en brandgrop, 0,6 x 0,75 m stor och 0,2 m djup. Brandgropen bestod av sot och kol och innehöll brända ben. I gropen påträffades en trolig agraffknapp i brons, en bronsnit, nithuvud av brons, en dräktnål av järn samt bitar av ett förkolnat träföremål. Brandlagret var intakt, men däremot förefaller delar av packningen ha försvunnit.

Anläggningen vilade på morän

Fynd:

I fyllningen:

Spik, av järn, recent, 1 st, 11 g

Keramik, 1 fragment, 15 g

Förslagat material, bröd?, 1 bit, 0,3 g

Bränd lera, 4 bitar, 1,1 g

I brandgrop:

Figurer A 46

Dräktnål, av järn, käppformad, 1 st, 1,1 g. Jfr Waller
1996:46, fig 22, u.

Fig a

Agraff, sannolikt delar av, i brons, knapp, nit och
nithuvud, 3 fragment, 0,9 g

Fig b

Obestämbart träföremål, förkolnat, 2 bitar, 1,7 g

Ben: 1352,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 18-44 år (Adultus). Den käppformade dräktnålen är osäker som nåltyp (Waller 1996:47), varför den inte kan betraktas som könsindikerande för kvinna. Djurben av får/get.

Datering: Agraffer förekommer inte efter folkvandringstid enligt Nermans Gotlands-kronologi. (Bennett 1987:35). Gravskicket stöder en datering av graven till senast folkvandringstid (Petré 1984a:135).

A47. STENSAMLING. Avfärdad som naturbildning. Missuppfattad vid slutundersökningen som anläggning A47 enligt gravfältskartan från 1932, vilken dock motsvaras av A49 (se vidare A49).

A48. STENSÄTTNING, RUND, 2,2 m i diameter och 0,25 m hög i södra delen och 0,1 m i norra delen. Kantkedja. Brandgrop.
Belägenhet: x87848,97, y88882,63.

Miljö: Anläggningen var centralt belägen på gravfältets norra del, strax NNV om A52, i sydsluttning på östra kanten av Dragonbacken. Anläggningen var ej synlig före avtorvning, varför den skadades vid slutundersökningens maskinavtorvning. En större sten, ca 0,5 x 0,3 m, rubbades ur sitt läge och brandlagret blottades delvis. Sannolikt har anläggningen avplanats i samband med den militära verksamheten på platsen. Enligt gravfältskartan från 1932 var graven ca 4 m i diameter och 0,2 m hög.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 - 0,15 m tjockt lager av morängrus och morän, en rund, treskiktad stenpackning, ca 1,8 m i diam och 0,25 m hög. Stenarna var i huvudsak skarpkantade, 0,05-0,5 m stora, dock huvudsakligen 0,15-0,2 m stora.

Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla och morängrus. Vid rensningen framkom del av hästsko i stenpackningens östra kant.

I anläggningens södra del påträffades en brandgrop, 1,2 x 0,8 m stor och ca 0,20 m djup. Centralt i brandgropen framkom en benkoncentration med keramikfragment och björnklor.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:Vid rensning:

Hästska, av järn, 1 st, 61 g

I brandgrop:

Björnklor, 18 st, 13 g

Keramik, 1 fragment, 0,2 g

Ben: 1356,0 g brända ben. Den döde är bestämd som en äldre kvinna, 50-70 år (Senilis). Djurben av får/get samt björnklor.

Datering: Graven saknar daterande föremål. Gravskicket ger en yngsta datering till folkvandringstid (Petré 1984a:135).

A49 (A47). STENSÄTTNING, RUND, ca 2,4-2,6 m i diameter och 0,15 m hög. Brandgrop med gravurna.
Belägenhet: x87851,49, y88869,20.

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del, söder om A80. Detta område tycks ha planats ut av militären. Anläggningen har maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, vilket fått som följd att en del av överbyggnaden schaktats bort. Vid slutundersökningen förväxlades anläggningen med nr 49 enligt gravfältskartan från 1932, men den är egentligen nr 47. Denna anläggning var enligt nämnda gravfältskarta oval, ca 4,5x5 m i diameter och 0,3 m hög. Inför slutundersökningen framstod anläggningen som en rund förhöjning, ca 3 m i diam. Gräs och sly växte på anläggningen som var helt övetorvad. I anläggningens östra del var myllagret endast 0,02 m tjockt medan det i den västra delen var upp till 0,25 m tjockt. Brandlagret tycks ha blottlagts vid förundersökningen då det påträffades direkt under torvlagret.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 - 0,15 m tjockt lager av torv och mager mylla med inslag av morängrus, en rund, treskiktad stenpackning, ca 1,45 m i diameter och 0,15 m hög. Anläggningen hade antydning till en inre kantkedja som markerar brandlagrets utbredning och en yttre kantkedja som endast återstod i V och Ö. Materialet i stenpackningen utgjordes av huvudsakligen skarpkantade stenar, 0,10-0,35 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mager mylla.

Centralt i anläggningen, något förskjutet åt norr, fanns ett 0,9 x 1,2 m stor brandgrop som i den centrala delen var 0,09 m tjockt. Brandlagrets södra del var upptill 0,17 m tjockt. Delar av en vävtyngd (F1) påträffades ca 0,04 m ner i brandlagret, strax innanför den norra delen av den inre kantkedjan. En kraftig benkoncentration med bronsagraffer påträffades i brandlagrets nordvästra del. Här fanns även rikligt med skörbränd sten, 0,03 - 0,07 m stora.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandgrop:

Figurer A 49

Agraff, av brons, en hyska och två hakar med tre knappar på vardera, av typ VWG
Taf 51, fig 529 (Per VI:2), 3,5 g.

Fig a

Vävtyngd, av bränd lera, 1 st, 190 g

Ben: 450,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Djurben av fågel.

Datering: Enligt Nermans Gotlandskronologi för folkvandringstiden (Nerman 1935) daterar agrafferna graven till yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr (Per VI:2).

A50. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

Vid rensningen av anläggningen påträffades fragment av vävtyngd och keramik. Sannolikt härrör föremålen från de omgivande gravarna, vars överbyggnader skadades vid förundersökningens maskinavbaning.

Fynd:

Vid rensning:

Vävtyngd, av bränd lera, 1 fragment, 8,2 g.

Keramik, 1 fragment, 3,3 g.

A51 (A49). STENSÄTTNING, RUND, ca 1,8 m i diameter och ca 0,2 m hög.
Brandlager.

Belägenhet: x87849,47 y88871,79

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, i svag sydsluttning, intill ett kanonvärn. Den var inte synlig före slutundersökningens maskinavtorvning. Vid förundersökningen 1991 avbanades anläggningen. Detta kan vara orsaken till att stenpackningen delvis var omörd. Eventuellt har den avplanats tidigare av militären. Vid slutundersökningen förväxlades anläggningen med nr 51 enligt gravfältskartan från 1932, men den är egentligen nr 49. Enligt nämnda karta var anläggningen tidigare rund, 3 m i diameter och 0,25 m hög. Vid rensning framkom ytligt keramik spritt över hela anläggningen och ett par bitar bränd lera.

Konstruktion: Efter rensningen framkom en rundad, enskiktad stenpackning, ca 1,8 m i diam och 0,2 m hög. Stenarna var kantiga och flertalet var 0,05 - 0,1 m stora, ett fåtal dock 0,2 - 0,4 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av grus och småstensblandad mo.

Centralt i anläggningen fanns ett brandlager bestående av sot och kol, ca 0,6 x 0,9 m stort och ca 0,1 m tjockt. I brandlagret framkom en järnkniv och en vävtyngd i bitar. Brandlagret var intakt, men packningen verkade skadad då fyllningen till större del bestod av småstenar.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Vid rensning:

Keramik, 10 fragment, 170 g

Bränd lera, 2 bitar, 1,1 g

I brandlager:

Kniv, av järn, 1 st, 22 g

Vävtyngd, av bränd lera, klistrad, 170 g

Figurer A 51

Fig a

Ben: 140,2 g. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 0-7 år (Infans I). Ben av obestämbart djurart ingår.

Datering: Ej möjlig att datera närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket.

A52. STENSÄTTNING, RUND, ca 1,8 m i diameter och 0,35 m hög. Kantkedja. Brandlager.

Belägenhet: x87843,72, y88884,74.

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, strax norr om A55, i kanten av en brantare sluttning i öster, där det tycks ha byggts upp en terrass för att få en jämnare yta att anlägga graven på. Området kring graven har under senare tid planats ut av militären. Själva gravgömman har dock inte tagit skada. Före rensningen syntes anläggningen som en mindre stenpackning, ca 1 m i diameter, med ett tiotal stenar synliga och delvis täckta av lös mylla. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen tidigare rund, ca 4,5 m i diameter och 0,3 m hög.

Konstruktion: Efter rensning och avtorvning framkom, under ett 0,01 - 0,1 m tjockt lager av lös sandblandad mylla, en rund, ca 1,8 x 1,9 m stor treskiktad stenpackning bestående av skarpkantade och rundade stenar. Stenarna var 0,05 - 0,3 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla, som delvis var sandblandad.

Centralt under stenpackningen framkom ett 0,8 x 1,3 m stort, oregelbundet brandlager. I norra delen av brandlagret påträffades en kraftig benkoncentration, 0,18x0,24 m stor, och fragment efter en sammansatt kam. I direkt anslutning till de brända benen fanns även bitar av bränd flinta (eldslagningsflinta), förkolnade frön och en bit förkolnat organiskt material, eventuellt bröd. I brandlagrets yttre, västra kant, påträffades en bronstone och en bronsskälla till en sköldtornssölja och ett remände-beslag i brons.

Benen från den döde har troligen samlats ihop i ett kärl av ett förgängligt material. Att det rör sig av någon typ av behållare står klart när man ser benens täta sammanpressning och de rundade kanterna mot det omgivande brandlagret. Denna behållare har sedan satts ned mellan två stenar centralt men i den norra delen av graven. Runt denna behållare har sedan de övriga resterna från brandbålet deponerats.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandlager:

Figurer A 52

Remändebeslag, av brons, 1 st, 9,4 g, närmast av typ

VZG, Taf 23 (Per VII:1).

Fig d

Torne, av brons, till sköldtornssölja, 12 g, av typ

VZG Taf 25, fig 270-271 (Per VII:1).

Fig b

Skålla, av brons, 1 st, troligen från sköldtornssöljan, 0,3 g

Fig a

Kam, av ben/horn, 1 st, sammansatt enkelkam med järnningar,

av typ M3R4S3C2L2L8 enl Petré 1984a, 14 g

Fig c

Eldslagningsflinta, bränd, 1 st i 3 delar (klistrad), 12 g

Organiskt material, förkolnat, bröd, 9 bitar, 1,5 g

Fröer, förkolnade, 61 st, 3,9 g, varav huvuddelen (2,9 g)

i benkoncentrationen

Ben: 1308,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 35-64 år. Föremålssammansättningen med sköldtornssölja, remändebeslag och eldslagningsflinta styrker könsbestämningen (Petré 1993). Ben från obestämbart djurart.

Datering: Remändebeslaget och sköldtornssöljan dateras enligt Nermans Gotlands-kronologi för vendeltid (Nerman 1969, 1975) till 550-600 e Kr. Kamelementet L2 tyder dock på en datering till folkvandringstid, men kamtypen i övrigt faller även inom tidig vendeltid (Petré 1984a:135). Dateringarna ger sammantaget en tyngdpunkt för gravens anläggningstid till perioden 550-600 e Kr.

A53. STENSÄTTNING, RUND, ca 1,5 m i diameter och ca 0,15 m hög. Brandlager.

Belägenhet: x87843,36, y88880,65.

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, i svag sydsluttning norr om A57. Anläggningen syntes ej före avtorvning. Området kring graven har under senare tid planats ut av militären. Själva gravgömmen har dock inte tagit skada av denna utplaning. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen tidigare rund, ca 4,5 m i diameter och 0,2 m hög.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 - 0,07 m tjockt lager av sandblandad mylla och grus, en rund enskiktad stenpackning, 1,5 m i diameter och 0,15 m hög. Packningens stenar var 0,05 - 0,45 m stora, flertalet dock 0,05 - 0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sand- och moränblandad mylla.

Centralt i anläggningen påträffades ett brandlager, ca 0,6 x 0,8 m stort och 0,20 m djupt, med spridda brända ben och kol. I brandlagrets norra del fanns den största benkoncentrationen. Delar av två par agraffer av brons, fyra dräktnålar, ten och bleck av brons, bronsfragment, fragment av en sammansatt kam och björnklor framkom i ett begränsat område ca 0,12 x 0,16 m stort, i brandlagrets norra del.

Anläggningen vilade på morän. Moränen var mer grusig direkt under brandlagret.

Fynd:

I brandlager:

Dräktnålar av brons, 4 st identiska, atypiska, 2,1-2,4 g st	<i>Fig b</i>
Agraffer, av brons, 3 hela (5-6,8 g st) och 3 fragmentariska knappar (15 g) samt 2 hakar (2 g vardera), totalt 34,1 g	<i>Fig c</i>
Ten, av brons, 1 st, 0,2 g	
Bleck, av brons, ev del av agraffhyska, 1 st, 1 g	
Bronsfragment, 2 st, 0,5 g	
Kam, av ben/horn, 1 st, sammansatt enkelkam med bronsnitar, av typ M3R4S3C2L2 enl Petre 1984, 13 g	<i>Fig a</i>
Björnklor, 25 fragment, 8,4 g	

Ben: 1050,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 35-64 år (Maturus). Dräktnålarna styrker könsbestämningen (Petre 1993). Djurben av får/get samt björnklor.

Datering: Agraffer med plan översida och kantföljande ram, som förekommer i graven, är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Brandlagergravskicket ger en äldsta datering av graven till ca 475 e Kr (Petre 1984a:135). En datering av anläggningen till yngre folkvandringstid styrks av kammen (aa).

A54. STENSÄTTNING, REST AV, ca 3,80 x 2,70 m stor och ca 0,15 m hög. Skadad kantkedja. Gravgömma saknas.

Belägenhet: x87839,65 y88868,66

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, direkt nordväst om A59. Östra delen av anläggningen har förstörts av ett kanonvärn. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, närmare 5 m i diameter och 0,35 m hög. Bygget av värnet har förstört så pass mycket av graven att det är svårt att bedöma dess form. Anläggningens sydvästra hörn var tydligt markerat med en tät packning av i huvudsak rundade stenar. I södra kanten påträffades en kolkoncentration, ca 0,30 m under torven.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,03-0,2 m tjockt lager av sand och mörk mylla, del av en eventuellt rektangulär stenpackning, ca 2,7 x 3,8 m. Stenarna var skarpkantade och runda och 0,05-0,5 m stora. Kantkedja bevarad i väster. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandig mylla.

Inget brandlager framkom vid utgrävning. Ett bryneliknande föremål (troligen natursten) var det enda fynd som påträffades. I västra halvan framkom en överlagrad härd (A215), ca 0,80 m i diameter. A54 bedöms som rester efter en grav. Möjligen fanns ett brandlager där värnet nu ligger.

Fynd:

I fyllningen:

Bryne?, 1 fragment, eventuellt natursten, 2,5 g

Ben: gravgömma saknas.

Datering: Anläggningen är ej möjlig att datera på grundval av gravskick och föremål, eftersom gravgömma saknas.

A55. STENSÄTTNING, RUND, ca 2,75 x 2,65 m stor och ca 0,15 m hög. Brandlager.

Belägenhet: x87839,79 y88884,03

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, i sydslutning strax söder om A52. Anläggningen syntes ej före avtorvning. Området kring graven har under senare tid planats ut av militären. Själva gravgömman tycks dock inte tagit skada av denna utplaning, även om anläggningens mittersta delen verkar skadad eftersom stenpackning nästan helt saknades där. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen tidigare rund, ca 4,5 m i diameter och 0,2 m hög. Vid rensning framkom enstaka kolbitar och torvblandad schaktjord i den södra delen. Nordväst om graven fanns torv med recenta fynd. Dessa schaktmassor tyder på att anläggningen avbanades vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 - 0,14 m tjockt lager av sandblandad mylla, en rund, enskiktad stenpackning, ca 2,65 x 2,75 m. Stenarna var både skarpkantade och rundade, 0,05 - 0,45 m stora. Ett markfast block, ca 0,9 x 1,2 m stort, ingick i SV delen av stenpackningen. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla.

I anläggningens Ö del påträffades ett brandlager, ca 1,2 x 0,8 m stort och 0,07 - 0,14 m djupt. Brandlagret innehöll sot, kol och brända ben. Den centrala delen var svartare och innehöll mer brända ben och kol än de yttre delarna av brandlagret. De brända benen förekom dels spridda i brandlagret, dels i en koncentration, ca 0,2 m i diameter och ca 0,03 m djup, i brandlagrets västra del. Koncentrationen av brända ben tyder på att dessa ben kan ha förvarats i en påse eller ett kärl av förgängligt material. I gravens nordöstra del framkom brandlagret nästan omedelbart i stenpackningen. Fynd som framkom i brandlagret var ett remändebeslag i brons, bronsbleck, bronsbeslag, ett bronsfragment, fragment av en sammansatt kam, järnfragment, ett litet keramikfragment, del av vävtyngd, björnklor och förkolnade fröer.

I anläggningens mitt framkom en nedgrävning, 0,5 x 0,6 m och ca 0,1 m djup, med mörkfärgad mylla. Den större delen av denna låg utanför brandlagret, mer västerut, medan den i övrigt låg under och hängde eventuellt samman med brandlagret. Här påträffades brända ben samt fragment från samma kam som i brandlagret, vilket kan innebära att nedgrävningen har samband med tillkomsten av brandlagret, men det kan även vara så att nedgrävningen är äldre och har överlagrats av brandlagret.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandlager:

Remändebeslag, av brons, 1 st, av typ närmast

VWG Taf 47 (Per VI:2), 1,5 g

Beslag, av brons, 1 st, 0,6 g

Bleck, av brons, 1 st, 1,3 g

Figurer A 55

Fig a

Järnfragment, 2 st, 0,7 g
Kam, av ben/horn, 1 st, sammansatt enkelkam av typ
M3R4S3C1C3 enl Petré 1984a, 11 g *Fig b*
Fröer, förkolnade, 11 st, 0,5 g i benkoncentrationen
Björnklor, 10 st, 15 g.
Vävtyngd, av bränd lera, 1 halv, 48 g
Keramikfragment, 1 st, 0,3 g

Ben: 1491,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 18-44 år (Adultus). Könsbestämningen motsägs dock av remändebeslaget (Petré 1993). Djurben av får/get samt björnklor.

Datering: Remändebeslagets datering enligt Nerman (1935) och brandlagergravskicket daterar tillsammans graven till yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr. Dateringen styrks av kamtypen (Petré 1984a:135).

A56. HÖG, ca 6,5 m i diameter och 0,25 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A57. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A58. HÖG, ca 5,0 m i diameter och 0,25 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A59. STENSÄTTNING, RUND, ca 4,6 x 4,0 m stor och 0,5 m hög. Kantkedja. Brandgrop med omgivande brandlager.
Belägenhet: x87836,57 y88871,67

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, strax sydöst om A54. Intill norra kanten av anläggningen låg ett kanonvärn. I den nordvästra delen växte två stora björkar och hela anläggningen var övertorvad och beväxt med sly. Sex stenar var synliga i ytan. Med undantag för att stenpackningen var något omrörd i norra kanten framstod anläggningen som välbevarad. Den hade inte heller avbanats vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, framkom, under ett 0,06-0,2 m tjockt lager av sand, morängrus och sandblandad mylla, en rund, tvåskiktad stenpackning, 4,6 x 4,0 m stor. Stenmaterialet som utgjordes av både skarpkantade och rundade stenar och block varierade kraftigt i storlek från 0,05 till 1,15 m i diameter. En flat sten i röd sandsten, 0,38 x 0,84 m och 0,07 m tjock påträffades liggande strax utanför anläggningens norra kant. Eventuellt har den ursprungligen varit rest på graven. Kantkedjan utgjordes av 0,1-0,8 m stora stenar, dock huvudsakligen 0,2-0,4 stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla, sand och morängrus. I fyllningen framkom två järnspikar, två järnnitar och bränd lera.

Centralt i anläggningen, under det första skiktet av stenpackningen, framkom ett brandlager som var 1,2 x 2,3 m stort och 0,4 m tjockt. Brandlagret låg på och i en stenpackning av 0,05-0,25 m stora stenar, som var tydligast i söder. Stenpackningen som utgjorde det andra skiktet i graven begränsade också brandlagrets utbredning i plan. Brandlagret var koncentrerat omedelbart söder om ett 0,8 x 0,95 m stort block, beläget i anläggningens mitt. Efter att andra skiktet sten tagits bort framkom en bengrop med sotiga brända ben, 0,3 x 0,6 m stor och 0,06 m djup, direkt söder och intill blocket. Rikligheten av brända ben i brandlagret gjorde det svårt att från början se bengropen, därför finns det viss risk att en mindre sammanblandning skett emellan dem. I brandlagret framkom stift av brons med försilvring på skallarna (hör sannolikt till ett ryggknappsspänne), tio nitar, åtta spikar (fragment av ytterligare fyra nitar och två spikar), en krampa och ett beslag av järn samt fragment av en sammansatt kam. I bengropen påträffades en bronsten (eventuellt del av nål), en järnnit och huvuddelen av kamfragmenten.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I fyllningen:

Spikar och nitar, av järn, 2 av vardera, 32,1 g

Bränd lera, 1 bit, 2,2 g

I brandlagret:

Figurer A 59

F2 Beslag, av järn, 2 fragment, 11 g

F3 Bronsten, eventuellt nål till spänne, av brons,
1 st, 0,6 g, i bengropen

Fig b

Stift, av brons, med försilvring på skallarna, 4 st,
troligen till ryggknappsspänne, 5,5 g

Fig a

Bronsfragment, 1 st, 5 g

Krampa, av järn, 1 st, 3,1 g

Beslag, av järn, 1 st, 2,9 g

Spik, av järn, 8 st, 28 g

Nitar, av järn, 10 st, 85 g

Nit, av järn 1 st, 4 g, i bengropen

Nitar och spikar, av järn, fragment av ca 4 nitar
och 2 spikar, 19 st, 58 g

Järnfragment, 28 st, 25,5 g

Kam, av ben/horn, 1 st, sammansatt enkelkam med
järnnitar, av typ M3R4S4C2L2 enl Petré 1984a,

7,9 g, både i brandlager och bengrop

Fig c

Frö?, förkolnat, 1 st, 0,1 g

Ben: 7950,6 g brända ben. Graven innehåller två människor som osteologiskt bestämts som en vuxen kvinna och en vuxen man, vilka är 18-44 år (Adultus) och 35-64 år (Maturus). Det går dock ej att avgöra åldern på respektive könsbestämd individ. Djurben av häst, hund och får/get.

Datering: Kamtypen dateras enligt Lovökronologin till yngre folkvandringstid (Petré 1984a:135). Gravens datering till denna period styrks av brandlagergravskicket.

A60. HÖG, ca 7,0 m i diameter och 0,4 m hög. Anläggningen är känd från gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A61. HÖG, ca 4,5 m i diameter och 0,25 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A62 (A57). STENSÄTTNING, RUNDAD, ca 1,5 i diameter och 0,2 m hög. Brandlager.

Belägenhet: x87838,18, y88879,79.

Miljö: Anläggningen var belägen i söder på gravfältets norra del, i svag sydostsluttning. Den syntes ej före avtorvning. Området kring graven har under senare tid planats ut av militären. Själva gravgömman har dock inte tagit skada av denna utplaning. Vid slutundersökningen förväxlades anläggningen med nr 62 enligt gravfältskartan från 1932, men den är egentligen nr 57. Enligt nämnda karta var anläggningen tidigare oval, ca 4x3,5 m i diameter och 0,15 m hög. Vid slutundersökningen växte en stor stubbe i anläggningens sydöstra kant. Stubbens rotsystem har antagligen påverkat anläggningen i denna del och dragit ned kanten en aning.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 m tjockt lager av något grusblandad mo, en rundad, enskiktad stenpackning, ca 1,5 m i diameter och 0,2 m hög, med oklar begränsning. Stenmaterialet utgjordes av främst kantiga stenar, 0,1-0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla. I denna påträffades en järnnit och en bit bränd lera.

Centralt i anläggningen framkom, under stenpackningen, ett brandlager, ca 1,0 x 1,6 m stort och upp till 0,14 m tjockt. Brandlagret var starkt sotigt, men utan kol. I dess centrala del, inom en yta med 0,6 m:s diameter, påträffades nästan samtliga brända ben och fynd såsom två dräktnålar, en hake, nit och knapp till en agraff i brons och en synål av brons. Bland de brända benen fanns även björnklor. I brandlagret påträffades också bitar av en hartstättningsring. I den yttre mörkfärgade delen av brandlagret hittades endast enstaka brända ben. Mörkfärgningen var ej sotig, trots detta påträffades här bitar av kol.

I den nordvästra och södra delen av anläggningen framkom mörkfärgningar som ej kunde sammankopplas med graven. Själva gravgömman och dess brandlager var så pass koncentrerat och välavgränsat att den av allt att döma var helt intakt bevarad.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I fyllningen:

Nit, av järn, 1 st, 14 g

Bränd lera, 1 bit, 2 g

I brandlager:

Figurer A 62

Dräktnålar, av brons, 8 fragment av minst 2 st,
varav en vulsthuvudnål typ närmast I:1 och
en polyedernål av typ II:1 enl Waller 1996, 5,5 g
Agraff, av brons, 1 hake, 1 nit och 1 knapp, hake och
knapp av samma typ som i A53, 5,8 g
Synnål, av brons, 1 st, 0,4 g
Björnklor, minst 17 st, 24,6 g
Hartstättningsring, 75 fragment, troligen till ett
B-kärl enl Granlund 1939, 16 g

Fig a

Fig b

Ben: 671,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Djurben av får/get samt björnklor.

Datering: Agraffer med plan översida och kantföljande ram samt vulsthuvudnålar, som förekommer i graven, är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Polyedernålar av typ II:1 förekommer enligt Jutta Waller under yngre folkvandringstid och tidig vendeltid (Waller 1996:118). Kombinationen av nämnda fynd ger graven en datering till yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr.

A63. STENSÄTTNING, OREGELBUNDEN, ca 1,8 x 1,6 m stor och ca 0,2 m hög. Brandgrop.

Belägenhet: x87834,63, y88864,76.

Miljö: Anläggningen var belägen nära grustaget i sydväst på norra delen av gravfältet. Den har troligen blivit delvis avplanad i samband med den militära verksamheten. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen tidigare rund, ca 4 m i diameter och intill 0,25 m hög. Före slutundersökningens maskinavtorvning var graven synlig som en ca 2,2 m i diameter stor och ca 0,2 m hög stensättning med fem stenar, 0,25-0,4 m stora, synliga i ytan. Stensättningen var bevuxen med gräs-torv och sly samt en stubbe i den västra delen. Anläggningen syntes svagt välvd.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1-0,2 m tjockt lager av sandig mylla, en oregelbunden, enskiktad stenpackning som gav intryck av att vara störd med ställvis utrasade stenar. Stenmaterialet utgjordes av både skär-viga och skarpkantade stenar, ca 0,1-0,5 m stora. Stenpackningen var i ytan något gles, men tätnade längre ned i anläggningen. De minsta stenarna fanns högst upp i anläggningen medan de större återfanns längre ned. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandig mylla och mo. Vid rensningen påträffades en keramikskärva i norra delen av stenpackningen. Skärvan härrör inte från lerkärlet i gravens brandlager.

Mellan och under stenarna i packningen framkom en centralt belägen brandgrop, ca 1,5 x 1,3 m stor och 0,4 m djup, fylld med ett brandlager bestående av mörkfärgad mo, som var mycket svåravgränsat. Brandlagret var endast fläckvis något mer sot-färgat, t ex under stenar där sotet lagrats. I övrigt var det mörkfärgat och innehöll spritt med brända ben och kolbitar. Några koncentrationer av brända ben påträffades ej. I brandgropens botten påträffades ett lerkärl liggande på sidan utan någon omgivande konstruktion. Övriga fynd från brandlagret var småbitar av slagg, keramik-fragment från ovannämnda lerkärl och ett fragment av en kam i ett stycke.

Under anläggningen framkom orörd mo med inslag av sand och fingrus.

Fynd:

I fyllningen vid rensning:

Keramik, 1 fragment, 11 g

I brandgrop:

Kam, i ett stycke, 1 fragment, 0,2 g

Lerkärl, 1 st, 550 g

Keramik, 4 fragment, 9,3 g

Slagg, 2 bitar, 0,3 g

Figurer A 42

Fig a

Fig b

Ben: 204,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 0-7 år (Infans I). Djurben av svin.

Datering: Kombinationen av kam i ett stycke och gravskicket daterar graven enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135) till senast 400-tal.

A64. HÖG, OVAL, ca 4,0 x 5,0 m stor och 0,2 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A65. HÖG, OVAL, ca 4,0 x 4,5 m och 0,3 m hög. Osäker anläggning enligt gravfältskartan från 1932. Förstörd av grustäkt. Inga spår efter anläggningen kunde iakttas vid slutundersökningen.

A66. HÖG, REST AV. Enligt gravfältskartan från 1932 var södra delen bortschaktad vid grustäkt 1932. Återstående delen undersöktes samma år av G-A Hellman (Dnr 2368/32, SHM 20074). Nedan återges grävningens beskrivning av anläggningen.

”Grav 66 bildade en hög med 5 m. i diam. och intill 0,4 m höjd. Under ett ca 0,15 m tjockt torvlager vidtog sandfyllning, i vilken lågo spridda stenar, i gravens östra del förtätade till en rad /se gravplan/. Omkring 0,35 m. under högens yta och ungefär i jämnhöjd med markytan vidtog ett kolfärgat sandlager om 0,5 m. mäktighet /se gravplan och sektion/, innehållande spridda och fåtaliga kolbitar. Vid avtorvningen påträffades på omkring 0,15 m. djup en krukskärva av rödaktigt tätt gods.”

Av beskrivningen och ritningarna framgår att ingen gravgömma påträffades vilket är märkligt i och med att större delen av graven återstod. Antingen är anläggningen en kenotaf eller så har gravgömmen haft ett perifert läge i södra delen och därmed schaktats bort vid grustäkt.

A67. HÖG, REST AV. Enligt gravfältskartan från 1932 var södra delen bortschaktad vid grustäkt 1932. Återstående delen undersöktes samma år av G-A Hellman

(Dnr 2368/32, SHM 20074). Nedan återges grävningsrapportens beskrivning av anläggningen.

”Grav 67 var till största delen bortschaktad. Synbarligen hade den utgjort en gravhög med intill 7 m. diameter och intill 0,4 m. höjd. Endast norra delen återstod, dock utan några som helst spår av gravgömma. Fyllningen utgjordes av fin sand.”

A68. STENSÄTTNING, SKADAD, OREGELBUNDEN, ca 5,0 x 5,1 m stor och ca 0,5 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87820,80, y88875,26

Miljö: Anläggningen var belägen längst i söder på norra delen av gravfältet, på kanten till grustakten i sydväst om Dragonbacken. På gravfältskartan från 1932 är anläggningen drygt 5 m i diameter och 0,25 m hög. Enligt kartan är västra sidan skadad av en grop. Inför slutundersökningens maskinavtorvning framstod anläggningen som en övertorvad stensättning med oklar begränsning som var överlagrad i norr av schaktmassor, ett upp till 0,4 m tjockt moränlager, som troligen påförts vid bygget av det intilliggande kanonväret. Den norra delen av anläggningen tycks vara bortgrävd, även detta troligen i samband med bygget av väret. På anläggningen växte fyra större stubbar centralt och mot norr, i övrigt var den gräs- och slybeväxt. Enstaka större stenar var synliga i anläggningens västra del. I den södra kanten av den nordligaste stubben fanns en mindre fläck sandig mylla som troligen kommit från brandlagrets nordligaste kant. I denna sotfläck påträffades ett fåtal brända ben.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, varvid ett 0,1 - 0,15 m tjockt lager av mylla avlägsnades, framstod anläggningen som oregelbunden, ca 5 x 5 m stor och 0,5 m hög. Stenmaterialet bestod av i huvudsak skarpkantade stenar och block, ca 0,1-1,0 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla. Vid rensningen påträffades bränd lera, ett par keramikfragment och en bit obränd flinta, eventuellt eld-slagningsflinta.

Anläggningens brandlager, centralt belägen, framkom vid maskinavtorvningen, vilket tyder på att den ej var intakt. Brandlagret avgränsades och inramades av stenar. Det var ca 0,5 m i diameter och 0,2 m tjockt. Den östra delen av brandlagret var tydligt svart och sotigt, dock utan kolbitar. I denna halva återfanns den huvudsakliga mängden brända ben samt ett remändebeslag i brons, en bronsskålla, ett bronsstift, järnblecksfragment och ett bryne. Den västra halvan av brandlagret innehöll en mindre mängd brända ben.

I norra delen av anläggningen, intill väret, framkom en sotfläck (A68:3) ca 0,1 m under rensningsnivån. Sotfläcken var ca 1 m i diameter och upp till 0,1 m tjock och innehöll brända ben och kol. Vid den osteologiska analysen visade det sig att vissa av dessa ben har passning med benen från brandgropen vilket kan tolkas som att sotfläcken härrör från brandgropen och har hamnat på sin nuvarande plats i samband med att anläggningen störts vid bygget av det intilliggande kanonväret.

Anläggningen vilade på morän.

Anmärkning: Sammanfattningsvis framstår A68 som mycket skadad. Det är svårt att avgöra hur mycket av det ursprungliga brandlagret som fanns kvar vertikalt. Någon konstruktion går ej att spåra förutom de stenar som avgränsade brandlagret. Anläggningen är antagligen mycket mindre än vad som ritats in på planen men en begränsning av A68 är svår att göra då några konstruktionsdetaljer ej går att spåra.

Fynd:

I fyllningen vid rensning:

Flinta, obränd, eventuellt eldslagningsflinta, 1 st, 3,3 g

Keramik, 2 fragment, 0,8 g

Bränd lera, 1 bit, 2,1 g

I brandgrop:

Figurer A 68

Remändebeslag, av brons, 1 st, närmast av typ

VZG Taf 22, fig 240 (Per VII:1), 10 g

Fig a

Stift, av brons, 1 st, 1,5 g

Skålla, av brons, 3 st, 1,6 g

Fig b

Bleck, av järn, 4 fragment, 2,5 g

Järnfragment, 2 st, 0,5 g

Bryne, av skiffer, 1 st i 5 delar, 62 g

Ben: 1424,3 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man, 35-64 år (Maturus). Könbestämningen styrks av remändebeslaget (Petré 1993). Inga djurben.

Datering: Remändebeslaget daterar graven enligt Nermans Gotlandskronologi för vendeltiden (Nerman 1969, 1975) till perioden 550-600 e Kr.

A69. STENSÄTTNING, OVAL, 3,1 x 2,6 m stor och ca 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87821,04 y88895,01

Miljö: Anläggningen var belägen på mellersta delen av gravfältet, i sydsluttning, direkt söder om A109. Före slutundersökningens maskinavtorvning framstod anläggningen som en oval övertorvad stensättning, 3,5 x 2,0 m stor och 0,5 m hög. Enstaka stenar i packningen rubbades vid avtorvningen. Enligt gravfältskartan från 1932 var anläggningen rund, drygt 7 m i diameter och intill 0,35 m hög, vilket tyder på att den har skadats runt om, sannolikt i samband med den militära verksamheten.

Konstruktion: Efter rensning och avtorvning framkom en, oval, ca 2,6 x 3,1 m stor, enskiktad stenpackning. Stenarna var huvudsakligen kantiga och varierade starkt i storlek, från 0,05 till 0,8 m i diameter. Anläggningens konstruktion utgjordes av mestadels större stenblock, ca 0,4-0,6 m stora, som bildade en oval form. Utanför dessa block påträffades mindre stenar, ca 0,15 - 0,3 m i stora, liggande tätt intill de större stenarna. I anläggningens ytterkanter var stenpackningen tät medan den i anläggningens centrala del var mer gles. Fyllningen mellan stenarna bestod av mager mylla, i södra delen mörk mylla med inslag av kol, delvis rikligt, dock även

delvis obränt trä. Vid rensningen framkom keramikskärvor på och direkt intill stenpackningen.

Brandlagret var mycket tydligt och framkom direkt under torven. Det låg centralt i anläggningen och begränsade sig tydligt innanför de större stenblocken. Brandlagret hade en rund form och var ca 1,3 m i diameter och ca 0,28 m tjockt. Det bestod av svartgrå, sotig mo med grus- och steninslag, och var ytterst kolbemängt. Spridda fynd av brända ben gjordes från brandlagrets översta skikt, men benfynden blev rikligare längre ned i brandlagret där det också var mer sotsvart och kolbemängt. Strax före brandlagrets botten gjordes fynd av bränd och sintrad lera som fläckvis uppträdde mer eller mindre koncentrerat på ungefär samma nivå, dock ej sammanhängande. I samband med och ibland något under den utspridda brända leran framkom rikligt med kol. Kolmängden kan eventuellt antyda en anlagd botten i trä, ingen tydlig sammanhängande utbredning kunde dock skönjas. Brandlagret var speciellt synligt under en stor sten där stora delar av brandlagret troligen runnit ned och lagrats i skydd av stenen. I anslutning till stenen påträffades keramik i större mängd, även koncentrationer av brända ben. Keramiken i graven hör rör sannolikt från ett kärl.

Övriga fynd, spridda i brandlagret, var en järnkrampa, tio järnspikar, fragment från minst två järnspikar, fem järnnitar, en järnten, en röd glaspärkla, fragment av sammansatt kam, eldslagningsflinta, keramikskärvor, förkolnat organiskt material och bränd lera.

Anläggningen vilade på morän, sten, grus och sand.

Fynd:

I fyllningen:

Keramik, 4 fragment, 19 g

I brandlagret:

Nitar, av järn, 5 st, 36,9 g

Spikar, av järn, 10 st och 8 fragment av
minst 2 ytterligare, 53 g

Krampa, av järn, 1 st, 2,8 g

Ten, av järn, 1 st, 2,2 g

Pärkla, av glas, 1 tunnformig, röd opak, 1,1 g

Eldslagningsflinta, i 3 delar, bränd, 13,5 g

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam
med nitar av järn, av typ M3R5S6C4L1+L2
enligt Petré 1984a eller typ A2:5 enligt
M Carlsson 1998, 9,7 g

Lerkärl, 1 st, 200 fragment, 580 g

Bränd lera, 490 bitar, 790 g

Organiskt material, förkolnat, 1 bit, 0,6 g

Figurer A 69

Fig a

Ben: 1421,1 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Den enstaka glaspärklan och eldslagningsflintan tyder dock på att den döde är en man (Petré 1993). Djurben av hund och fågel.

Datering: Michél Carlsson daterar kamtypen (A2:5) till perioden 750-830 (M Carlsson 1998:15). Lovömaterial saknar tillräckligt nära paralleller till kammen. Graven dateras därmed till perioden 750-830 med hänsyn till Carlssons kronologi för A2-kammar.

A70?. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning. Osäkert om detta verkligen är A70 enligt gravfältskartan från 1932. Det förefaller mer sannolikt att A86 motsvarar denna anläggning.

A71. FLATMARKSGRAV, intill 0,9 m djup. Enligt gravfältskartan från 1932 var västra delen bortschaktad vid grustäkt 1932. Återstående delen undersöktes samma år av S Leander (Dnr 2368/32, SHM 20074). Nedan återges grävningens rapportens beskrivning av anläggningen.

”Grav 71 var, liksom grav 67, vid undersökningens början starkt skadad. Den föredde bilden av en flatmarksgrav, genom vilket ett tvärsnitt uppstått i samband med grustäkten. Sektionen /se denna/ uppvisade omkring 0,25 m. torvjord, närmast under denna 3 st. stora stenar med intill 0,5 m. tvärmått samt omedelbart under dessa ett hårt packat, kolfärgat och kolförande lager, innehållande stenar intill 0,1 m. tvärmått. I det kolförande lagret gjordes ett fynd av en krukskärva av liknande gods, som den i grav 66 funna.”

Någon gravgömma påträffades sålunda inte.

A72-A79. Outnyttjade anläggningsnummer.

A80. STENSÄTTNING, RUND, 2,4 x 2,6 m stor och 0,35 m hög. Klar begränsning. Gravklot. Brandlager.
Belägenhet: x87855,59 y88869,45

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del, SSV om A41 och norr om A49. Den var inte synlig före slutundersökningen, utan framkom vid maskinavtorvningen. Anläggningen avbanades vid förundersökningen 1991, varför dess ursprungliga storlek är okänd. Sannolikt har en jordmantel täckt gravens stenpackning. I anläggningens norra del fanns ett gravklot med måtten ca 0,46 x 0,33 m. I anläggningens västra del fanns två stubbar vars rötter växt in under anläggningens mitt och eventuellt lyft upp och förskjutit stenarna i konstruktionen.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 m tjockt lager av torv, en rundad enskiktad stenpackning av grovt och tätt lagt stenmaterial. Stenarna var huvudsakligen kantiga, 0,2-0,4 m stora. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av sandig mylla och mindre kantiga och skarpkantade stenar, ca 0,05-0,15 m stora. I anläggningens nordöstra del fanns det gravklot som placerats på stenpackningen. Anläggningen har ingen markerad kantkedja men gravens begränsning är klar i förhållande till omgivningen.

Brandlagret, ca 1,4 x 1,0 m stort och 0,2-0,3 m tjockt, låg centralt i anläggningen, intill ett 0,8 m stort, markfast rödaktigt stenblock. Brandlagret utgjordes huvudsakligen av svart sotig mylla med inslag av enstaka mindre kolbitar. Centralt i brandlagret, huvudsakligen under gravklotet, påträffades en koncentration av brända ben med fynd av ett ringspänne i brons, två dräktnålar i brons, fragment av bronsbeslag, ett fragment av en sammansatt kam, vävtyngdsfragment, björnklor, åtta glaspärlor och en bronsspiralpärla. Utanför benkoncentrationen spritt i brandlagret, framkom ytterligare en dräktnål i brons, ett järnbeslag i två delar, kamfragment, enstaka glaspärlor, björnklor, enstaka keramikfragment, slagg samt brända ben. Glaspärloerna var åtta till antalet och enfärgade röda och blå. I en sotfläck under nordvästra delen av stenpackningen framkom ytterligare en bronsspiralpärla och en björnklo. I gravens fyllning i övrigt, påträffades enstaka brända ben, bearbetade hornfragment, en bit slagg och en större keramikskärva.

Anläggningen vilade på morän.

Anmärkning: Sotfläckarna utanför brandlagret tyder på att bålet har stått på platsen. Dessa har troligen blivit kvar när brandlagret sopats ihop. Förekomsten av enstaka skörbrända stenar i fläckarna styrker antagandet.

Fynd:

I fyllningen:

Keramik, 1 fragment, 100 g

Obestämbart föremål, av horn, 2 fragment, 0,9 g

Slagg, 1 bit, 0,5 g

I brandlager:

F1 Ringspänne, av brons, 1 st, jfr A52 i Bennett Lagerlöf
1989, 7,8 g

Beslag, av brons, 1 st, 1,1 g

Dräktnålar, av brons, 2 st, polyedernålar av typ II:1
enligt Waller 1996, 1,2 respektive 1,8 g,

Dräktnål, av brons, 1 st, 0,7 g

Pärlor, av lindad bronstråd, 2 st, 2 g, varav en i sotfläck
utanför brandlagret

Beslag, av järn, i 2 delar, 12 g

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam, av typ
M2R4S3C2L2 enligt Petré 1984a, 22 g

Pärlor, av glas, 2 st, tunnformiga, obestämbart färg, 1 g

Pärlor, av glas, 6 st, röda, opaka och tunnformiga, 2,6 g

Björnklor, 13 fragment, 8,8 g

Slagg, 2 bitar, 21 g

Keramik, 3 fragment, 11,4 g

Vävtyngd, av bränd lera, 1 fragment, 7,6 g

Figurer A 80

Fig b

Fig a

Fig g

Fig d

Fig f

Fig e

Fig c

Ben: 503,3 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 35-64 år (Maturus). Föremålssammansättningen med spänne, dräktnålar och 10-talet pärlor samt gravklot säkerställer könsbestämningen till kvinna (Petré 1993). Djurben av får/get och nöt samt björnklor.

Datering: Sammansatta kammar med avsats (M2-snitt på tandskivan enligt Petré 1984a) är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Brandlagergravskicket och polyedernålarna av typ II:1 (Waller 1996:118) preciserar gravens datering till periodens yngre del, d v s 475-550 e Kr.

A81. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A82. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A83. STENSÄTTNING, RUND, 0,8 m i diameter. Brandlagerrest.
Belägenhet: x87870,21 y88859,34

Miljö och konstruktion: Anläggningen var belägen i väster på gravfältets norra del, sydväst om A124. Den framkom vid förundersökningen 1991. Anläggningen framstod som en rund stenfylld grop, som var mörk i mitten. Eventuellt är det en flatmarksgrav. Stenmaterialet bestod av både runda och skarpkantade stenar, 0,05-0,15 m stora. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av mager mylla. I östra delen av stenpackningen framkom en brandlagerrest, ca 0,5 m i diameter och 0,05 m tjockt. Endast ett fåtal, brända ben påträffades i det urlakade brandlagret.

Anläggningen vilade på morän.

Anmärkning: Det är svårt att återskapa bilden av hur graven en gång sett ut utifrån de rester som idag återstår. Ett rimligt antagande är dock att anläggningen, i enlighet med de övriga gravarna, varit en flack rund stensättning, 3-5 m i diameter.

Ben: 1,3 g brända ben, ej möjliga att osteologiskt bestämma.

Datering: Anläggningen ej möjlig att datera närmare än yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket.

A84. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Anläggningen framkommen vid förundersökningen 1991. Avfärdad som naturbildning.

A85. Outnyttjat anläggningsnummer.

A86. STENSÄTTNING, RUNDAD, 2,2 x 2,3 m stor och 0,3 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87809,46, y88896,79.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, i svag sydsluttning. Den framkom vid förundersökningen 1991. Anläggningen var en till formen rundad stensättning, ca 2,2 x 2,3 m stor och 0,3 m hög. Den var före rensning övertorvad

och beväxt med sly, och ca åtta stenar var synliga i ytan. Eventuellt var anläggningen skadad i den östra delen där stenfyllning saknades.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, varvid ett 0,05 - 0,2 m tjockt lager av mylla, grus och torv avlägsnades, framstod stenpackningen som rundad med i huvudsak skarpkantade stenar i starkt varierande storlekar, 0,1 - 0,7 m i diameter. De större stenarna tycktes utgöra anläggningens begränsning, dock fanns ej här någon tydlig kantkedja. Innanför dessa större stenar, vilka var 0,5 - 0,7 m stora, utgjordes stenpackningen av mindre stenar, 0,1-0,35 m stora. I anläggningens centrala del fanns en större sten, 0,35 x 0,3 m, rundad, liggande överst på stenpackningen liknande ett gravklot. Fyllningen mellan stenarna bestod av mo med inslag av grus. Anläggningen var något flackt välvd med en relativt tät stenpackning.

Brandlagret framkom direkt i ytan och framstod som urlakad, gråbrun mo. Det var ca 1,3 x 1,4 m stort och ca 0,3 m tjockt, och begränsades tydligt inom stenpackningens yttre, större stenar och tycks ha blivit ditfört efter det att stenarna placerats på platsen. Brandlagret var rikligt bemängt med brända ben. I övrigt framkom en dräktnål av järn, krampa av järn, brodd av järn, en järnnit, järnspiksfragment, järnfragment, keramikfragment efter sannolikt ett kärl (dock ej komplett), nio (varav fyra röda) glaspärlor och fragment av sammansatt kam. Brandlagret verkar ostört och intakt. Anläggningen kan dock vara något skadad i sydvästra delen där en urgröpfung syntes, eventuellt efter schaktning.

Anläggningen vilade på sandig morän.

Fynd:

Dräktnål, av järn, 1 st, 4,8 g. Unik typ.

Skobrodd, av järn, 1 st, 4,6 g

Krampa, av järn, 1 st, 0,7 g

Spik av järn, 5 fragment, 7,1 g

Nit, av järn, 1 st, 3,8 g

Järnfragment, 2 st, 5,5 g

Pärlor, av glas, 9 st varav 4 röda, opaka och tunnformiga, övriga av obestämbart färg och form, 9,1 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam, av typ M3R4S6C3L3L6, 5,2 g

Keramik, 85 fragment, 88 g

Figurer A 86

Fig a

Fig c

Fig b

Ben: 1888,4 g brända ben. Graven innehåller två människor som osteologiskt bestämts som en vuxen kvinna och en vuxen man, vilka är 18-44 år (Adultus) och 35-64 år (Maturus). Det går dock ej att avgöra åldern på respektive könsbestämd individ. Föremålssammansättningen med dräktnål och nio pärlor stärker könsbestämningen av kvinnan (Petré 1993). Mansindikerande föremål saknas. Djurben av får/get och svin.

Datering: Enligt Lovökronologin ger kombinationen av dräktnålen och kammen en datering till 600-tal (Petré 1984a:135). Pärlorna passar också närmast in på Petrés pärlhorisont P4 (aa:62ff), vilken tillhör samma århundrade. Sammantaget ger detta en klar datering av graven till 600-tal.

A87 (A70?). STENSÄTTNING, RUNDAD, 1,9 x 2,0 m stor och 0,3 m hög. Kantkedja. Brandlager.
Belägenhet: x87814,99, y88896,53.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, i östslutningen sydöst om A69. Den påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991. Före slutundersökningens avtorvning framstod anläggningen som en rundad förhöjning, ca 2,0 x 1,9 m stor och 0,3 m hög, med ett 15-tal synliga stenar i ytan. Den var bevuxen med sly och gräs. Anläggningen var skadad, troligen i samband med schaktning, i nordöstra och i södra delen. Även delar av kantkedjan saknades, särskilt i sydöst. I övrigt fanns inga synliga skador. Eventuellt motsvarar A87 anläggning nr 70 enligt gravfältskartan från 1932.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,01-0,1 m tjockt lager av torv, mossa och mager mylla, en relativt tät, enskiktad och rundad stenpackning, ca 1,9 x 2,0 m stor och 0,3 m hög, uppbyggd av grovt stenmaterial. Stenarna i packningen var i huvudsak skarpkantade och ca 0,1-0,4 m stora. I kantkedjan fanns större stenar, medan de mindre stenarna återfanns i anläggningens centrala del. Fyllningen mellan stenarna bestod av myllig mo med inslag av grus och småsten. Stenpackningen verkade vara tämligen orörd.

Anläggningens brandlager framkom direkt under torven. Det utgjordes av ett tydligt, något oregelbundet lager, ca 1,0 x 1,10 m stort och var ca 0,24 m tjockt, som begränsade sig till ytan inom kantkedjan. I brandlagret framkom hela och delar av järnnitar, motsvarande 12-13 stycken, keramikskärvor från sannolikt ett kärl, dock ej komplett, förkolnat organiskt material, eventuellt bröd och rikliga mängder brända ben. Utanför brandlagret framkom brända ben. Brandlagret var starkt sotpåverkat, något ljusare svartgrått till färgen i toppen och mera sotsvart i botten. Ingen skörbränd sten påträffades här.

Anläggningen vilade på sandblandad morän, blandad med grus och småsten.

Fynd:

I brandlagret:

Nitar, av järn, 29 fragment motsvarande 12-13 st, 95 g.

Keramik, 55 fragment, 199 g

Organiskt material, förkolnat, bröd?

Ben: 964,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen? människa. Föremålen ger ingen antydning om kön. Djurben av hund, får/get, nöt och fågel.

Datering: Brandlagergravskicket och förekomsten av järnnitar samt keramik ger en datering till yngre järnålder enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135).

A88. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Anläggning påträffad vid förundersökningen 1991. Avfärdad som naturbildning.

A89-A90. Outnyttjade anläggningsnummer.

A91. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A92. STENSÄTTNING, RUND, 2,5 x 2,6 m stor och 0,25 m hög. Skadad kantkedja. Brandlager.

Belägenhet: x87807,01, y88893,51.

Miljö: Anläggningen var belägen sydöst om Dragonbacken, sydväst om den utskjutande moräntungan på gravfältets sydvästra del. Den påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991. Före rensningen framträdde anläggningen som rundad, ca 2,5 m i diam och 0,25 m hög. Anläggningen var delvis övertorvad med ca 20 synliga stenar i ytan. Vegetationen bestod av gräs och sly. Anläggningen hade skadats vid schaktning eller vid ett tidigare tillfälle. Kantkedjan var bevarad i sydvästra och i norra kanten och bestod av 0,15 - 0,45 m stora stenar, i huvudsak dock 0,25 - 0,3 m stora och kantiga. En fördjupning i nordöst kan tyda på ett plundringsförsök eller eventuellt att stenar försvunnit i samband med schaktning. Brandlagret var delvis blottat i norr och öster.

Konstruktion: Efter rensning framstod anläggningen som en rundad, antagligen ursprungligen rund stenpackning, ca 2,5 m i diam och 0,25 m hög. Stenpackningen var relativt jämnt lagd och stenarna var ca 0,1 - 0,5 m stora, i huvudsak dock ca 0,2 - 0,25 m stora och mestadels skarpkantade, några något rundade. Fyllningen mellan stenarna bestod av grusig mylla och enstaka småsten, 0,02 - 0,05 m stora.

Vid rensning observerades en sotig mörkfärgning med spridda brända ben i anläggningens centrala och östra del. Fynd som kom fram i fyllningen vid rensning var keramikfragment, brända ben, fragment av en sammansatt kam och en grön glaspärla.

I anläggningens centrala och östra delar framkom ett mycket otydligt brandlager direkt i ytan. Brandlagret bestod av gråbrun, grusig mylla som innehöll minimalt med kol och än mindre sot. Rikligt med brända ben framkom liksom fragment av sammansatt kam, sex glaspärlor, enfärgade gröna och en röd, och keramikfragment (samtliga keramikfragment i graven härrör sannolikt från ett kärl). Fynden påträffades främst i brandlagrets nordöstra del.

Anläggningen vilade på grusig morän.

Anmärkning: Gränserna mellan de olika jordlagren var mycket oklara. Anläggningens storlek uppskattades till ca 2,50 x 2,60 m, till formen rundad och med skador i de S, NV och Ö delarna, möjligen på grund av schaktning.

Fynd:

I fyllningen:

F1 Pärla, av glas, 1 st, grön, ringformig, 0,5 g

Kam, av ben/horn, fragment av en sammansatt enkelkam av typ M3R4S6L3Pr enligt Petré 1984a (delar av samma kam som i brandlagret), 1,8 g
Keramik, 15 fragment, 19 g

I brandlager:

Figurer A 92

Pärlor, av glas, 6 st, varav 1 röd, opak och tunnformig
och 5 gröna ringformiga, 3,5 g

Kam, av ben/horn, fragment av en sammansatt
enkelkam med järnnitar av typ M3R4S6L3Pr
enligt Petré 1984a, 11,8 g

Fig a

Lerkärl, 41 fragment, 260 g

Keramik, 181 fragment, 163 g

Ben: 820,6 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man, 18-44 år (Adultus) och ett barn, 5-14 år (Infans II). Förekomsten av sju glaspärlor skulle kunna tyda på att barnet är en flicka (Petré 1993). Djurben av hund, svin och fågel.

Datering: Kammens formelement R4 och S6 samt L3-kantlinjer är enligt Petré (1984:76) en typisk högvendeltida kombination. Den specifika dekoren på stödskenorna med halvpunktcirklar med "vingar" är dock ett ålderdomligt inslag som återfinns på två kammar från gravar (A9 och A46) på Lundagravfältet vilka Petré daterar till 500-tal (aa:138f). Den högvendeltida kamtypen förekommer huvudsakligen under 600- och 700-tal. Den ålderdomliga dekoren tyder på att kammen och graven bör dateras till 600-tal.

A93. STENSÄTTNING, RUNDAD, ca 3,0 x 3,5 m stor och 0,25 m hög. Kantkedja? Brandlager.

Belägenhet: x87807,20, y88910,97.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del i krönläge på den utskjutande moräntungan direkt söder om Dragonbacken. Den påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991. Stensättningen var till formen rundad, ca 3,0 x 3,5 m stor och 0,25 m hög före avtorvning och rensning. Ett antal mindre stenar var synliga i ytan före avtorvning och anläggningen var beväxt med torv och sly. Anläggningen syntes vara fri från skador. Vid avtorvning och rensning gjordes fynd av keramikskärvor, fragment av ett järnbleck och en nitbricka och brända ben i ytan. I anläggningens mitt fanns en mörkfärgning, ca 0,8 x 1,1 m stor. Stenpackningen var relativt tät.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom en nära kvadratisk stenpackning, 2,7 x 2,9 m stor och 0,25 m hög. Den var uppbyggd i två skift och utgjordes av huvudsakligen kantiga stenar, 0,2-0,5 m stora, dock vanligen 0,3 m i diameter. Fyllningen mellan stenarna bestod av mörkbrun mylla. I anläggningens östra och centrala del var myllan mer svartbrun och sotpåverkad. Nära centrum av packningen visade sig en av stenarna vara mer rundad än de övriga (se planen). Denna sten skulle kunna vara ett gravklot.

Ett tydligt brandlager framkom centralt under stenpackningens översta skikt. Det var 1,4 x 1,2 m stort och 0,18 m tjockt samt utgjordes av fet, svart, sot- och

kolbemängd mylla med spridda koncentrationer av brända ben. I brandlagrets norra del var benmängden störst.

I brandlagret påträffades en skobrodd i järn, fyra järnspikar, nitfragment, en eldslagningsflinta i tre bitar (varav en strax utanför brandlagret), fragment av en sammansatt kam, en liten kula av harts? och keramikfragment. I östra delen av brandlagret påträffades huvuddelen av keramiken. Keramiken i graven härrör sannolikt från ett lerkärl.

Anläggningen vilade på sandig och grusig morän.

Fynd:

I fyllningen:

Järnfragment, 4 fragment av bleck och nitbricka, 5,3 g

Keramik, 200 fragment, 370 g, tillhörigt lerkärlet i brandlagret

I brandlager

F1 Lerkärl, i 130 fragment, 110 g

Nitar, av järn, 15 fragment, 79 g

Spikar, av järn, 4 st, 31 g

Skobrodd, av järn, 1 st, 10 g

Kam, av ben/horn, fragment av en sammansatt enkelkam med bronsnitar av typ Formengruppe 2a enligt Tempel 1969, 7,2 g

Eldslagningsflinta, i 3 bitar, 7,1 g

Keramik, 24 fragment 7,7 g

Hartsfragment, 1 st, 0,1 g

Ben: 774,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man, 18-44 år (Adultus). Förekomsten av eldslagningsflinta i graven bekräftar könsbestämningen (Petré 1993). Djurben av hund och fågel.

Datering: Kamtypen med tvådelad sidoskena (Formengruppe 2a) dateras av Tempel till 800-tal (1969:121f), vilket sålunda placerar graven i detta århundrade.

A94. STENSÄTTNING, RUNDAD, 2,9 m i diam. och ca 0,3 m hög. Kantkedja. Brandlager.

Belägenhet: x87803,43, y88916,04.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på den utskjutande moräntungan direkt söder om Dragonbacken. Den framkom och avtorvades vid förundersökningen 1991. Inför slutundersökningens avtorvning framstod anläggningen som en flack, rundad stensättning, 2,8 m i diameter och 0,3 m hög. Anläggningen var beväxt med torv och sly, delvis övertorvad och hade ett flertal stenar synliga i ytan. Den nordvästra delen av stenpackningen verkade omrörd. Här fanns också ett stentomt område.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,04 m tjockt lager av torv och sandig mylla, en tät, enskiktad stenpackning bestående 0,1-0,6 m

stora stenar, både kantiga och rundade. Packningen begränsades av en kantkedja av i huvudsak utvalda, ca 0,5 m stora stenar. Kantkedjestenar tycktes saknas i NV och SÖ delen. Fyllningen över och mellan stenarna bestod av brun, sandig mylla som centralt på anläggningen innehöll brända ben och keramikskärivor. I stenpackningen framkom en inre kantkedja, ca 1,5 m i diameter, bestående av utvalda stenar ca 0,4-0,5 m stora. Vid rensningen framkom i fyllningen fragment av järn nit, ett kamfragment (del av svickel), lerklining och keramikfragment, huvudsakligen från kärl F2.

Centralt i anläggningen, begränsat av den inre kantkedjan, framkom ett brandlager. Det var 0,8 x 1,2 m stort och ca 0,2 m tjockt, och innehöll sotig, sandig mylla och spridda keramikbitar och brända ben. Mitt i brandlagret påträffades ett skadat lerkärl (F1). Kärlet var omslutet av en mindre stenpackning bestående av ett tiotal, 0,15-0,2 m stora, kantiga stenar. Kärlet tycktes ha tryckts sönder av rötter. I norra delen av brandlagret framkom ytterligare ett lerkärl (F2). Brandlagret var bitvis koncentrerat med spridda koncentrationer av brända ben. De brända benen framkom främst i anslutning till de båda keramikkärlen. I brandlagret framkom i övrigt spetsen av en järnkniv, en järnspik, järnfragment av nitar och spikar (dock huvudsakligen nitar, motsvarande ca 15 stycken), en järnkrampa, en röd glaspärla och fyra fragment av en sammansatt enkelkam. Huvuddelen av fynden påträffades i brandlagret, medan en mindre del framkom i fyllningen i nära anslutning till brandlagret.

I botten av brandlagrets norra del påträffades glaspärlan. Brandlagret var utstrött på ett skärvstensskikt innehållande ca 0,1-0,25 m stora, skärviga och skörbrända stenar. Den skärviga stenen i och under brandlagret var sotig och eldpåverkad, troligen härrörande från bålet och arrangerad som en bädd för de övriga bälresterna.

Anläggningen vilade på moig morän.

Fynd:

I fyllningen:

Nit, av järn, 3 fragment, 7,8 g
Kam, av ben/horn, 2 fragment, 0,2 g, del av svickel
Keramik, 10 fragment, 56 g, huvudsakligen från kärl F2
Lerklining, 2 bitar, 1,5 g

Figurer A 94

Fig a

I brandlager:

F1. Lerkärl, 1 st, 550 g
F2. Lerkärl, 1 st i 19 fragment, 77 g
Krampa, av järn, 1 st, 1,8 g
Kniv, av järn, 1 st, 16 g
Nitar, av järn, 2 st, 2,5 g
Nitar, av järn, 23 fragment, 110 g
Spik, av järn, 1 st, 1,6 g
Spik, av järn 2 fragment, 2,6 g
Järnfragment, 17 st, 19 g
Pärla, av glas, 1 st, röd, opak, tunnformig, 1,3 g
Kam, av ben/horn, 4 fragment, av sammansatt enkelkam,
av typ M3C3 enligt Petré 1984a, 0,6 g

Fig b

Keramik, 7 fragment, 4,5 g
Lerklining, 10 bitar, 7,8 g
Slagg, obestämbar, 1 bit, 0,7 g

Ben: 1231,0 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Djurben av får/get.

Datering: Graven kan inte dateras närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandgravskicket och förekomsten av keramik och nitar (Petré 1984a:135).

A95. STENSÄTTNING, RUNDAD, 3,1 x 3,5 m stor och 0,35 m hög. Skadad kantkedja. Brandlager.
Begränsning: x87801,76 y88920,52

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på den utskjutande moräntungan direkt söder om Dragonbacken. Den beräknades före avbaning till 4,0-4,8 m stor, något oval och delvis övertorvad med flertalet stenar synliga i ytan. Anläggningen verkade sönderschaktad i den södra delen, där kantkedjan fattades. Brända ben och en keramikskärva framkom i centrum av anläggningen vid rensning. Anläggningen upptäcktes och avtorvades vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 m tjockt torvlager, en rundad, 3,1 x 3,5 m stor och 0,35 m hög stenpackning. Stenarna i packningen var 0,1-0,85 m i stora, flertalet dock 0,2-0,3 m stora, och både kantiga och rundade till karaktären. Stenpackningen var relativt tät och väl sammanhållen av en kantkedja som dock var skadad i den södra delen där kantkedja saknades. Kantkedjan utgjordes av huvudsakligen av 0,2-0,4 m stora kantiga och rundade stenar. I kantkedjans östra del ingick ett ca 0,8 m stort stenblock. I anläggningens centrala del var stenpackningen dubbelskiktad, i övrigt enskiktad. Fyllningen över och mellan stenarna bestod av mylla med inslag av småsten.

Inom det centralröse som den dubbelskiktade delen av stenpackningen utgjorde, framkom brandlagret, 0,8 x 1,4 m stort och 0,3 m tjockt. Det bestod av svart, sotig, kolbemängd mylla. I brandlagret påträffades rikligt med brända ben, även obrända ben, keramik, järnfragment efter enstaka nitar och spikar, fragment efter en sammansatt kam (delvis utanför brandlagret) och flertalet av de totalt 36 glaspärlorna. Huvudparten av pärlorna var enfärgade blå och ljusblå eller blå med dekor i främst vitt eller gult. I brandlagret påträffades också en bronsspiralspärla, ett litet bronsbeslag, ett par bronsbleck, en kon i bronsbleck och en liten bronsshake med ögla. Brandlagret hade sin koncentration direkt sydväst om anläggningens centrum. Runt om i fyllningen påträffades brända ben, fragment av järnnitar, ett kamfragment, enstaka keramikfragment, en liten bit förslaggat material och glaspärlor liknande de som påträffades i brandlagret. Spritt i anläggningen påträffades även en hel del obrända ben. I anläggningens nordvästra del, strax väster om brandlagret påträffades ett vävtyngdsfragment. Packningen i anläggningens centrala del var orörd, vilket innebär att även brandlager och gravgömma var intakta. Keramiken i graven härrör troligen från ett kärl.

Anläggningen vilade på morän som tydligt skiljde sig från gravens fyllning och brandlager.

Fynd:

I fyllningen:

Nitar, av järn, 3 fragment, 7,3 g
Kam, av ben/horn, 1 fragment, 0,3 g, mittskenebit
Vävttyngd, av bränd lera, 1 st, 74 g
Keramik, 17 fragment, 69,6 g
Förslaggat material, obestämt, 1 bit, 0,2 g

I brandlager:

Pärla, av spirallagd bronstråd, 1 st, 0,7 g
Bleck, av brons, 2 fragment 0,7 g
Beslag, av brons, 1 st, 0,3 g
Hake med ögla av böjd bronsten, 1 st, 0,6 g, jfr
 Biuw 1994:126, fig 94.
Kon, av brons, ihålig, 1 st, 0,3 g
Obestämbart bronsföremål, 1 st, 0,8 g
Nitar, av järn, 11 fragment, 20 g
Pärlor, av glas, 36 hela och 15 fragment (varav ett par
 påträffade i fyllningen), 46,7 g, färg och form
 motsvarande P5-horisonten enligt Petré 1984a
Kam av ben/horn, 15 fragment av sammansatt
 enkelkam, av typ S5 enligt Petré 1984a
 med dekor av typ B1:2 enligt K Ambrosiani
 1981, nitad med järnnitar, 5,9 g
Lerkärl, 180 fragment, 240 g
Keramik, 2 fragment, 1,2 g

Figurer A 95

Fig a

Fig b

Ben: 977,1 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Könbestämningen styrks av den stora pärluppsättningen i gravven (Petré 1993). Djurben av hund, får/get och nöt.

Datering: Graven kan dateras till 700-tal med hänsyn till den stora glaspärlluppsättningen, vilken motsvarar Petrés pärlhorisont P5 (Petré 1984a:64f).

A96. STENSÄTTNING, NÄRMAST RUND, 3,0 x 3,8 m stor och ca 0,2 m hög.
Oklar begränsning. Brandlager.
Begränsning: x87799,81 y88925,86

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets sydöstra del, på den utskjutande moräntungan direkt söder om Dragonbacken. Den påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991. A96 hade före avtorvning och rensning formen av en rundad, flack stensättning, 3,0 x 3,8 m stor, till större delen övertorvad, men med ett flertal stenar synliga i ytan. Anläggningen var bevuxen med gräs och hade en skada i den västra delen som eventuellt kan ha uppstått under maskinavtorvningen vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,05 m tjockt torvlager, en enskiktad, oregelbunden stenpackning. Centralt i anläggningen påträffades vid rensningen del av nyckel och bleck av järn, ett par keramikfragment, tegel och brända ben. Stenmaterialet utgjordes av i huvudsak mellan 0,2-0,6 m stora stenar av blandad karaktär. Höjdryggen på vilken A96 var belägen, är uppbyggd av en hel del stenar som delvis är synliga, även i anslutning till A96, varför anläggningens struktur är otydlig. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandig mylla.

Mitt i anläggningen framkom ett till färgen diffust och urlakat brandlager, ca 0,9 x 1,4 m stort, med spridda brända ben. Området innehöll, förutom brända ben i sandig mylla, även någon enstaka sot- och kolkoncentration, ca 0,19 m tjockt. I det diffusa brandlagret framkom även ett lerkärl (F3). Runt kärlet påträffades spridda koncentrationer brända ben och keramikskärvor. Lerkärllet var skadat av en överlagrande, ca 0,5 x 0,75 m stor sten. Huvuddelen av fynden i anläggningen påträffades i anslutning till denna sten: sex järnspikar, en nitbricka i järn, två järnkrampor, beslag (F2) och hank (F1) i järn, eventuellt till ett skrin (nyckeln och blecket i fyllningen hör eventuellt också hit), keramik och brända ben. Då fynden framkom relativt högt upp i fyllningen kan man inte utesluta att fynd försvunnit i samband med avtorvningen. All keramiken som påträffades i graven tillhör sannolikt kärlet F3.

På en lägre nivå i anläggningens södra del framkom förkolnade rester av en rotbrand. Bålrester i form av kol och sotkoncentrationer saknades.

Anläggningen vilade på grusig morän.

Fynd:

I fyllningen vid rensning:

Nyckel, av järn, endast ax, 1 st, 1,7 g
Bleck, av järn, eventuellt del av låsbeslag, 2 fragment, 5,1 g
Keramik, se nedan under lerkärl
Tegel, 12 fragment, 42 g

Figurer A 96

Fig f

Fig b

I brandlager:

F1. Hank, av järn, del av, eventuellt till skrin, 4,9 g

Fig c

F2. Beslag, av järn, eventuellt låsbeslag till skrin,
11 g

Fig e

F3. Lerkärl, 1 st, 96 fragment (varav ett par
påträffade i fyllningen), 270 g,

Spik, av järn, 1 fragment, 1,1 g

Spik, av järn, 6 st, 11 g

Fig b

Nit, av järn, 1 fragment 2,2 g

Fig a

Krampa, av järn, 2 st, 2,3 g

Fig g

Järnfragment, 1 st 6,4 g

Fig d

Keramikfragment, 63 st, 98 g

Ben: 229,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 35-64 år (Maturus). Djurben av nöt.

Datering: Föremålen ger ingen närmare ledning till gravens datering, men brandgravskicket placerar den i yngre järnålder.

A97. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A98. STENSÄTTNING, RUND, 2,7 m i diameter och 0,1 m hög. Skadad kantkedja. Brandlager.

Belägenhet: x87798,85 y88931,29

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på den utskjutande moräntungan direkt söder om Dragonbacken. Den var övertorvad, bevuxen med gräs och sly. I den nordöstra delen var anläggningen störd av en stubbe, vars rötter korsade genom stenpackningen. Anläggningen var således skadad i den norra delen och antas även där ha begränsats av en kantkedja. Vid rensning framkom en svart glaspärla och några enstaka brända ben i den östra delen. Delar av kantkedjan var synlig. Anläggningen påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av moig mylla, en tät, enskiktad stenpackning med i huvudsak 0,1 - 0,3 m stora stenar, både kantiga och rundade. I fyllningen mellan stenarna påträffades spridda fynd av brända och obrända ben. Kantkedjan utgjordes av ett blandat urval kantiga stenar mellan 0,3 - 0,5 m i diam. Centralt i anläggningen fanns ett stort stenblock, 0,5 x 0,8 m. Keramik från ett krossat kärl påträffades i ett ca 0,6 x 0,8 m stort område i norr. Enstaka skärvor framkom även spritt i fyllningen. Fynden koncentrerades till ett ca 1 m brett område runt det centrala mittblocket. Mittblocket verkade vara påverkat av frost eller eld. Mycket lite sot och kol förekom, inte heller fanns det något tydligt brandlager i form av koncentrerade bålrester. Ytterligare två glaspärlor framkom i söder och i öster, två blå med dekor. Väster om mittblocket påträffades ett bronsfragment i tre delar. Även kamfragment framkom i söder och norr. Det fyndförande området runt mittblocket mätte ca 1,8 x 2,0 m och var ca 0,22 m tjockt. Obrända ben påträffades i norr och i söder relativt djupt ned i fyllningen. I botten av fyllningen framkom en knivspets av järn alldeles invid mittblocket. Keramikfragmenten i graven härrör sannolikt från ett kärl, dock ej komplett.

Anläggningen vilade på grusig morän.

Fynd:

Vid rensning:

Pärla, av glas, 1 st, svart, rund och opak, 1,4 g

Kring mittblock:

F1. Bleck, av brons, 3 fragment, 0,7 g

Kniv, av järn, 1 st, endast spetsen, 2,5 g

Pärlor, av glas, 2 mörkblå, runda och opaka med vita slingor och på den ena röda punkter, 5,3 g

Kam, av ben/horn, 1 st sammansatt enkelkam med

järnnitar av typ M3R5S6L1C4 enligt Petré 1984a 5,1 g

Figurer A 98

Fig b

Fig a

Ben: 124,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en ung människa, 10-24 år (Juvenilis). Djurben av får/get.

Datering: Pärlorna antyder hemmahörighet i Petrés pärlhorisont P5 (Petré 1984a:64f), men de är för få för en säker bestämning. P5 liksom kamtypen hör enligt Lovökronologin till 700-talet (aa:135), vilket bör placera graven i detta århundrade.

A99. STENSÄTTNING, RÖSELIKLANDE, RUNDAD, 4,6 x 4,4 m stor och 0,7 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87782,94 y88911,08

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, väster om A216. Den hade en oklar begränsning på g a ställvis utrasade stenar, men var i övrigt välbevarad. Anläggningen var delvis övertorvad med ett ca 0,1 m tjockt lager grästorv. Flertalet övertorvade stenar och block var mer eller mindre synliga i ytan och 0,2 - 1,7 m stora. Anläggningen, som inte var känd sedan tidigare, uppmärksammades vid förundersökningen 1991. Den finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett knappt 0,1 m tjockt lager av grästorv och mylla, en rundad, flerskiktad stenpackning, ca 3,5 x 4 m stor. Anläggningen var uppbyggd kring fyra större stenblock, vilka var ca 1 - 1,7 m i diameter och ca 0,7 m höga. Det största blocket var beläget i den södra delen. Stenarna i packningen bestod till största delen av kantiga, skärvigiga och skörbrända stenar och block, 0,2 - 1 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla.

I den sydvästra delen av anläggningen påträffades brandlagret, under stenpackningen, mellan tre större stenblock. Brandlagret var ovalt, ca 1,8 x 2,9 m stort och 0,34 m tjockt och innehöll kol, sot och spridda brända ben samt en mindre koncentration av brända ben i norra delen. I brandlagret framkom en centralt placerad torshammarring (F1), ett större och ett mindre lerkärl, belägna i norra (F2) respektive södra delen (F3) av brandlagret, ett remändebeslag i brons, två järnknivar, en järnhasp, fyra pilspetsar av järn, fragment efter en sammansatt kam och bitar av eldpåverkad flinta, troligen efter en eldslagningsflinta, bränd lera och förkolnade hasselnötsskal. Det större kärlet innehöll brända ben. I det mindre lerkäret påträffades en torderad öppningsbar järnring, troligen en torshammarring i miniatyr. En obränd tand påträffades under brandlagret.

Anläggningen vilade på mjäla.

Anmärkning: Den rikliga mängden skärvig och skörbränd sten, de eldpåverkade markfasta blocken samt den större mängden träkol i botten av brandlagret, indikerar att likbålet stått på platsen. Den obrända tanden under brandlagret tillhör troligen den överlagrade boplatsen.

Fynd:

I brandlager:

- F1. Torshammarring, av järn, 1 st, 31 g
- F2. Lerkärl, 1 st, 1910 g
- F3. Lerkärl, 1 st, i 50 fragment, 220 g
- F4. Kniv, av järn, 1 st, 12 g

Figurer A 99

Fig a

Fig b

Fig d

F5. Pilspets, av järn, 1 st, av typ A2 enligt Weagreus 1973, 6,7 g	<i>Fig e</i>
Pilspetsar, av järn, 3 st, med tånge, 18 g, 2,7 g, 5,6 g.	<i>Fig b</i>
Remändebeslag, av brons, 1 st, 1,8 g	<i>Fig c</i>
Knivar, av järn, 2 st, 12 g vardera	
Halsring, av järn, torderad, i 9 fragment, 8,1 g, påträffad i lerkäret F2	<i>Fig f</i>
Hasp, av järn, 1 st, 5,7 g, påminner om hasp till kista i Arbman 1940, Taf 271:2.	
Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 16 fragment, av typ B1:2 enligt K Ambrosiani 1981, 3,4 g	<i>Fig g</i>
Flinta, eldpåverkad i 25 bitar, 17 g, troligen delar av eldslagningsflinta.	
Bränd lera, 2 bitar, 14 g.	
Sten, rund, slät och brunflammig, 1 st, 1,6 g, amulettsten ?	
Obestämbart material, 0,3 g	
Hasselnötsskal, 12 bitar	

Ben: 668,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 5-14 år (Infans II). Pilspetsarna tyder på att barnet är en pojke (Petré 1993). Djurben av häst, hund, katt, nöt och fågel.

Datering: Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst till det senare århundradet (Ström 1970:37). Kammar av typ B1:2 förekommer under 900-tal (K Ambrosiani 1981), vilket preciserar gravens datering till detta århundrade.

A100. Husgrund från historisk tid, överlagrande gravar på södra delen av gravfält RAÄ 20+67. Se vidare rapport över Kalvshälla bytomt, Stockholms läns museum rapport nr 2002:1.

A101. STENSÄTTNING, RUNDAD, 3,3 x 4,0 m i diam och 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87772,79 y88897,64

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del. Den påträffades och avtorvades vid förundersökningen 1991. Anläggningen var vid slutundersökningen övertorvad och beväxt med torv och sly. Flertalet stenar var synliga i ytan. Eventuellt var anläggningen skadad i den sydvästra delen i samband med förundersökningens schaktning.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av sly, torv och mylla, en enskiktad, rundad stenpackning, 3,3 x 4,0 m stor och 0,2 m hög. Stenpackningen innehöll både skärvig och kantig sten, flertalet 0,25-0,5 m stora. Flera av stenarna i packningen var sotiga och eldskadade undertill. Packningen var rund till formen med en diffus begränsning i väster, syd och öster. Fyllningen över och mellan stenarna bestod av mylla med spridda inslag av kol, sot och brända ben. I fyllningen framkom även spridda bitar av keramik, framförallt i den södra delen av mitten. Vid rensningen framkom även ett järnfragment.

Centralt i anläggningen framkom brandlagret som var utspritt, tunt och framkom fläckvis på olika nivåer. Det fläckvis utbredda brandlagret mätte 1,2 x 1,8 m. Brandlagret var mer koncentrerat i mitten inom ett område som var 0,5 m i diameter och 0,1 m tjockt. I övrigt framkom tunna sot- och kolfläckar med brända ben på olika nivåer. En torshammarring (F1) påträffades i ett område med keramikskärvor efter två lerkärl, ett större och ett mindre. Torshammarringen har ursprungligen placerats i det större av kärnen (F2) och därefter täckts av stenpackningen, varvid kärlet gått sönder. Bottendelen av kärlet framkom under torshammarringen. Två järnbeslag påträffades intill keramiken och torshammarringen. Bland de brända benen framkom fragment efter en sammansatt kam. I fyllningen påträffades en bit slagg i den sydvästra delen. Även i brandlagrets sydvästra del hittades slagg. Inga tydliga indikationer på att gravbålet stått på samma plats som graven.

Anläggningen vilade på lera.

Fynd:

I fyllningen:

Keramikskärvor, spridda främst över södra delen av anläggningens mitt. Fragmenten sammanslagna med lerkärnen nedan.

Brodd, av järn, 1 st, 14 g.

I brandlagret:

F1 Torshammarring, av järn, 1 st, 83 g

F2 Lerkärl, större, 1 st, 150 fragment, 630 g, bland fragmenten finns delar till det mindre lerkärlet som ej kunnat urskiljas från det större.

Lerkärl, 1 st, 5 fragment, 195 g.

Beslag, av järn, fyrkantiga med vardera tre nitar, 2 st, 7 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i

5 fragment, av typ B1:2 enl K Ambrosiani 1981, 0,7 g. *Fig a*

Slagg, 1 bit, 13 g.

Figurer A 95

Fig b

Ben: 302,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-79 år (adult). Djurben av hund.

Datering: Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst till det senare århundradet (Ström 1970:37). Kammar av typ B1:2 förekommer under 900-tal (K Ambrosiani 1981), vilket preciserar gravens datering till detta århundrade.

A102-106. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNINGAR. Påträffades vid förundersökningen 1991. Kunde vid slutundersökningen avfärdas som naturbildningar och odlingssten.

A107. STENSÄTTNING, RÖSELIKNANDE, OREGELBUNDEN (SKADAD), 6,0 m i diameter och ca 0,75 m hög. Brandlager.
Belägenhet: x87766,05, y88912,40.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, sydväst om A108. Den upptäcktes vid slutundersökningens maskinavtorvning av gravfältet, under dumpmassor från förundersökningen 1991. Anläggningen finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. A107 framstod som en röseliknande, jordfylld stensättning med oregelbunden form, 3,5 x 4,5 m, delvis övertorvad och gräsbevuxen. I den östra delen var stenpackningen bortschaktad och saknade struktur. I denna del av anläggningen påträffades ett keramikkrärl och brända ben. Stenpackningen var uppbyggd kring ett större mittblock, ca 1,4 x 1,4 m och ca 0,75 m högt.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, av ett 0,1-0,2 m tjockt lager av torv och mylla, framstod anläggningen som oregelbunden, 3,5 x 4,5 m stor eller eventuellt kvadratisk 5,5 x 5,5 m stor. Stenpackningen var flerskiktad av i huvudsak 0,4-0,5 m stora stenar. Stenarna var både skärviga och icke skärviga mellan 0,2-0,5 m i diam. Centralt i anläggningen fanns ett större stenblock, ca 1,4 x 1,4 m och 0,7 m högt. Anläggningen begränsades i söder av ett ca 0,7 x 1,6 m avlångt stenblock och flankerades i öster av ytterligare tre block. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla. Vid rensningen framkom slagg och något förkolnade trärester (F3), troligen recent.

Brandlagret utgjordes av spridda koncentrationer kol och sot och brända ben, framför allt i anslutning till två fyndkoncentrationer söder och nordöst om mittblocket. Brandlagret var oregelbundet ca 1,8 x 1,0 m i den norra delen av anläggningen och upp till 0,05 - 0,1 m tjockt, i övrigt var brandlagret otydligt spritt i fyllningen runt mittblocket. Nordöst om det centrala stenblocket framkom ett lerkärl (F1). Kärlet var förstört av en ca 0,4 m i diameter. stor sten som pressat samman krukans. I och omkring krukans påträffades brända ben, kol och järnfragment. Strax nordväst om F1 påträffades ett eldslagningsstål (F9) och ett viktod av järn (F8). I samma fyndkoncentration framkom vidare en eldsprängd eldslagningsflinta, förkolnat organiskt material (F6), eventuellt bröd och järnfragment efter ett par nitar (F7) och spikar. I den andra fyndkoncentrationen, omedelbart söder om mittblocket, framkom keramikskärvor efter ett upp och nedvänt lerkärl (F2 + F4), en järnnit (F5) och järnfragment efter en nit, en spik eller eventuellt en krampa tillsammans med spridda brända ben och sotfläckar i fyllningen. Fyllningen i direkt anslutning till de båda fyndkoncentrationerna, söder och nordöster om blocket, bestod av sotbemängd och mörkare mylla. I övrigt bestod fyllningen av mörkbrun mylla med inslag av mindre skärviga stenar, framförallt i anslutning till mittblocket. Mittblocket var sprucket på flera ställen, möjligen frostsakat eller påverkat av eld.

Anläggningen vilade på lerig mylla. I den norra delen med inslag av sand.

Fynd:

Vid rensning:

F4 Trärester, något förkolnade, 4 bitar 5,7 g.

Slagg, 9 bitar, 39 g.

Fyndkoncentration nordöst om mittblock (A107:1):

F1 Lerkärl, 1 st, 2600 g.

F7 Nitar, av järn, 5 fragment, 16 g.

F8 Viktlo, av järn, förkopprad yta, kulformigt (index 9,16 enl Kyhlberg 1980:237), 1 st, 11,9 g.

Figurer A 107

Fig a

Fig b

F9 Eldstål, av järn, 1 st, 16 g, jfr Arbman 1940, Taf 144:4-7. *Fig d*
Järnfragment, 4 st, 11 g.
Eldslagningsflinta, eldsprängd, 1 st, 32 g.

Fyndkoncentration söder om mittblock (A107:2):

F2 och F4. Lerkärl, 1 st, 790 g. *Fig c*
F5 Nit, av järn, 1 st, 4,3 g.
F6 Organiskt material, förkolnat, bröd? 15 g.
Järnfragment, efter nit, spik eller krampa, 3 st, 14 g.
Järnfragment, 1 st, 0,5 g.

Ben: 226,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-44 (Adultus). Eldslagningsflintan tyder på att den döde är en man (Petré 1993). Djurben av häst, katt och får/get.

Datering: Kulformiga viktlod av den storlek som förekommer i graven uppträder i huvudsak under 900- och 1000-talen (Kyhllberg 1980:244). Graven bör sålunda dateras tidigast till 900-tal.

A108. STENSÄTTNING, RUNDAD, 4,2 x 4,3 m stor och 0,7 m hög. Klar begränsning. Två brandlager.
Belägenhet: x87774,71, y88921,83.

Miljö: Stensättningen var belägen på gravfältets sydöstra del. Anläggningen, som inte var känd sedan tidigare, uppmärksammades vid slutundersökningen. Den finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. Anläggningen skadades något vid maskinavtorvningen i den södra och den sydvästra delen där grävmaskinen dragit ut stenpackningen och kapat av yttre delen av det södra brandlagret. Vid rensning framkom brända ben över hela anläggningen, och en hartsbit. Flertalet av de brända benen framkom i den södra delen.

Konstruktion: Efter rensning framkom, under ett 0,03 m tjockt lager av torv och mylla, en rundad, tvåskiktad stenpackning, ca 4,2 x 4,3 m stor och 0,7 m hög. Stenmaterialet utgjordes av kantiga och rundade stenar, 0,15-0,8 m stora, flertalet dock 0,3-0,65 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av torv och mylla. I fyllningen påträffades en järnbrodd, fragment av järnbleck, järnfragment, keramikskärvor och centralt i anläggningen en torderad järnring, eventuellt en torshammarring i miniatyr och ett bältebeslag i brons (F1).

I anläggningens sydvästra respektive nordöstra del framkom två separata brandlager. Ingenting talade för att det var fråga om primär- eller sekundärbegravningar utan snarare att de var anlagda vid samma tillfälle då brandlagren låg på samma nivå. Huvuddelen av fynden påträffades i de båda brandlagren, men keramik och brända ben förekom i hela anläggningen. I det nordöstra brandlagret framkom två djurfigurer i brons (F2); en bock och ett björnliknande huvud, troligen från ett likarmat spänne (Jfr Birka I, taf 82), en torshammarring, järnfragment, ca tio glaspärlor; enfärgade blå och gula samt guldfolie (3 segmenterade), fragment efter en sammansatt kam och keramikskärvor från ett lerkärl. I det sydvästra brandlagret påträffades en järnål till ett spänne, en torshammarring i miniatyr med två intilliggande hän-

gen (ett hammarformat och ett ringformat), minst tio pärlor; gröna eller blågröna med dekor samt några enstaka kermikskärvor. Fyllningen under och mellan stenarna var ställvis sotblandad.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Vid rensning:

Harts, 1 bit, 0,3 g.

I fyllningen:

Brodd, av järn, för sko, 1 st, 3,9 g

Bleck, av järn, 1,9 g.

Järnfragment, 2 st, 1,3 g.

Keramikfragment, 51 st, 122,5 g.

Figurer A 108

Fig e

Centralt i anläggningen mellan brandlagren:

F1 Bältebeslag, av brons, 4,1 g.

Fig c

Ring, av järn, torderad, 1 st, 4,9 cm i diameter, 11 g.

I nordöstra brandlagret (A108:1):

F2 Spänne, av brons, delar av i form av två djurfigurer, 4,7 g, av typ IVB:1 (Aagård 1984)

Fig a

Torshammarring, av järn, 1 st, ca 15 fragment, 15,6 g.

Järnfragment, 1 st, 0,4 g.

Kam, av ben/horn, 5 fragment från mittskena med bronsnit, 1,0 g, från kam av B-typ enligt K Ambrosiani 1981.

Fig b

Pärlor av glas, 3 st tunnformiga, blå och transluscenta, 2 st segmentformade, och transluscenta, 3 fragment av segmentformade och guldfolierade, 4 st, runda, gula och opaka samt 1 fragment av svartblå och opak, totalt 5,9 g (pärlorna motsvarar typ E030, E060, E130, F050 enligt Callmer 1977).

Lerkärl, 1 st, i 490 fragment, 910 g.

Keramikfragment, 15 st, 11,8 g.

I sydvästra brandlagret (A108:2):

Torshammarring i miniatyr, av järn, 1 st, 10 g. Två hängen, hammar- respektive ringformade.

Fig d

Nål till spänne, av järn, 1 st, 5,2 g.

Pärlor, av glas, tunnformiga, 10 st och 8 fragment, varav 8 gröna och blågröna transluscenta med slingor i olika färger och 2 gröna, opak respektive transluscent, totalt 22,7 g (pärlorna motsvarar typ A341, B531, B532, B540, B556, B564 enligt Callmer 1977).

Keramikfragment, 9 st, 8 g.

Ben: 1135,0 g brända ben. I A108:1 är den döde osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-44 år (Adultus). Spänne och pärlor tyder på att den döde är en kvinna (Petre 1993). I samma brandlager finns även djurben av häst och hund. I A108:2 är den döde osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Pärluppsättningen bekräftar könsbestämningen. Djurben av hund och fågel förekommer också i brandlagret.

Datering: De två begravningarna ligger på samma nivå och är med stor sannolikhet samtida, varför det kan tas hänsyn till samtliga fynd vid dateringen av gravanläggningen. Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst till det senare århundradet (Ström 1970:37). Spännet i A108:1 dateras till yngre birkatid (Aagård 1984:108), vilket i kombination med fragmenten av mittskenan av en B-kam (K Ambrosiani 1981) daterar graven till 900-tal.

A109. STENSÄTTNING, SKADAD, URSPRUNGLIG FORM OKLAR, 3,1 x 3,1 m stor och ca 0,3 m hög. Brandlager.
Belägenhet: x87824,79, y88895,56.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, sydöst om Dragonbacken. Stensättningen var inte känd sedan tidigare utan framkom vid slutundersökningens maskinavtorvning. Tyvärr påträffades den i samband med att ett djupare tag togs med grävskopan för att klargöra markförhållandena. Härvid förstördes delar av graven och brandlagret blottades, den nordöstra och östra delen av graven bevarades dock. Dumpmassorna sållades.

Konstruktion: Stenpackningen var eventuellt enskiktad, ursprungligen ca 3,1 x 3,1 m stor, och framkom under ett 0,1 - 0,15 m tjockt lager av grusig mylla och mindre stenar. Stenarna i packningen var skärviga och kantiga, 0,1-0,5 m stora. Hela packningen ramades in av tre större stenblock, ca 0,5-0,7 m, i väster och sydöst. Fyllningen mellan stenarna bestod av grusig mylla och mindre stenar.

Centralt i anläggningen påträffades ett brandlager, 1,1 x 1,2 m stort och ca 0,14 m tjockt. Det innehöll rikligt med brända ben i spridda koncentrationer. Till utseendet var brandlagret sotigt och svart med täta inslag av skörbränd och skärvig sten. Fynd påträffades i hela anläggningen, dvs både i och utanför brandlagret. De utgjordes av en järnsölja, en brodd, en spik och en nit samt järnfragment efter enstaka spikar och nitar, två järntenar, järnfragment, granatplatta från ett föremål med cloisonné, splitter efter en blå pärla, fragment av en sammansatt kam, keramikskärvor från sannolikt ett kärl, björnklor och förkolnat organiskt material, eventuellt bröd.

Anläggningen kan rekonstrueras som en stensättning, ca 4 m i diam, av obestämd form. Bålresterna har utströtts på en grusbädd. Inga tecken på brandbål fanns på platsen.

Anläggningen vilade på något myllig morän.

Fynd:

I dumpmassor:

Figurer A 109

Järnfragment, 5 st, 11 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i
8 fragment, 0,8 g, av typ M4R5S6C3L6L7
enligt Petré 1984a. Delar av samma kam
som i brandlagret.

Fig a

Keramikfragment, 67 st, 91 g.

Organiskt material, eventuellt förkolnat bröd, 6,5 g.

I fyllning:

F3. Järnfragment, 1 st, 1,9 g.

F5. Ten, av järn, 1 st, 4,9 g.

F6. Spik, av järn, 3 fragment, 7,9 g.

F7. Nitar, av järn, 2 fragment, 15 g.

F11. Granat, från cloisonnédekor, 1 st, 0,2 g.

Fig d

F12. Pärla, av glas, 1 st i 12 fragment, blå, 0,4 g.

Spik, av järn, 1 st, 4,1 st.

Ten, av järn, 1 st, 1,9 g.

Keramikfragment, 48 st, 136,1 g.

Björnklor, minst 4 st, 2,5 g.

I brandlager:

F1. Nit, av järn, 1 st, 4,7 g.

F2. Järnfragment, 9 st, 27,4 g.

F4. Järnfragment, 6 st, 12 g.

F14 och 17. Organiskt material, eventuellt förkolnat
bröd, 6 bitar, 1,7 g.

Järnfragment, 2st, 2,8 g.

Sölja, av järn, 1 st 3,1 g.

Fig c

Brodd av järn, 1 st, 4,4 g.

Fig b

Spik, järn, 5 fragment, 7,7 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i
60 fragment, 11,8 g, av typ M4R5S6C3L6L7
enligt Petré 1984a. Nitar av järn.

Fig a

Lerkärl, i 57 fragment, 150 g.

Keramikfragment, 10 st, 11,9 g.

Ben: 980,1 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 35-64 år (Maturus). Söljan antyder att den döde är en man, vilket styrks av den enstaka pärlan (Petré 1993). Djurben av katt och får/get samt björnklor.

Datering: Mycket nära paralleller till kammen finns i två gravar på Lovögravfältet (A102 och A116), vilka dateras till 700-talet (Petré 1984a:141f, 1984b:354, 363). Graven bör därmed dateras till detta århundrade.

A110. STENSÄTTNING, RUNDAD, ca 3 m i diam och 0,2 m hög. Brandlager.
Belägenhet: x87809,34 y88902,35

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på krönet till den utskjutande moränåsen vid södra foten av Dragonbacken. Anläggningen var ej synlig före avtorvning utan var överlagrad av dumpmassor från förundersökningen 1991. En centralt placerad stubbe slet i samband med maskinavbaningen upp delar av stenpackningen samt en stor del av gravgömman. Den del av packningen som slets upp utgjordes av 13 rundade stenar, 0,12 - 0,45 m stora. Bland rötterna i dumphögen hittades delar av en torderad halsring (F3+F6), järnfragment, keramikskärvor efter ett lerkärl, förkolnat organiskt material, eventuellt bröd och en röd tunnformig glaspärla. Större delen av lerkäret tycks ha följt med i stubbens rötter, och kvarsitande bland dessa rötter påträffades keramik och pärlan i läge; pärlan tycks ha placerats överst i kärlet.

Konstruktion: Efter rensning, under ett lager av mylla, framkom en rundad, delvis flerskiktad stenpackning, ca 2,7 x 3,0 m stor och ca 0,2 m hög. I öster kunde skönjas en delvis bevarad kantkedja bestående av 0,2 - 0,5 m stora stenar. Stenpackningen var relativt gles. Fyllningen över och mellan stenarna bestod av sotig, sandig mylla med spridda inslag av brända ben. Centralt i anläggningen var fyllningen mer sotblandad, själva brandlagret uppblandades troligen med fyllningen i samband med maskinavbaningen.

Ett brandlager, ca 1 x 1 m stort, oregelbundet till formen och ca 0,24 m tjockt, var beläget centralt i anläggningen. Brandlagret, som möjligen skadats vid schaktning, var ej koncentrerat utan snarare uppblandat med sandig mylla. Spridda koncentrationer av brända ben förekom framförallt i den västra delen av brandlagret. I den västra delen framkom även flertalet av de totalt 36 glaspärlorna som påträffades i graven. Pärlorna var huvudsakligen tunnformiga, enfärgade orange eller röda. Spridda keramikbitar fanns i både fyllning och brandlager. Keramikskärvorna i graven hör sannolikt från ett och samma kärl. I brandlagret förekom även eldskadade stenar som troligen påförts på brandlagret då de var sotiga på undersidan. I den östra delen av brandlagret framkom delar av samma halsring som påträffades i dumhögen (se ovan). Vidare påträffades en bronsspiralpärla i brandlagret. I den norra delen av anläggningen framkom en ca 0,9 x 0,9 m stor och ca 0,25 m djup nedgrävning fylld med sot och mycket rikligt med eldpåverkad sten, ca 0,05 - 0,2 m stora. Brandlagret och den sotfyllda nedgrävningen var sammanhängande.

Förutom den koncentrerade sotfyllningen och de skärv- och skörbrända stenarna innehöll nedgrävningen inga fynd. Nedgrävningen antogs ha tillhört graven och kan ha ingått i gravritualen där fynden separerats från de övriga bålresterna. Endast pärlorna var eldskadade. Nedgrävningen och brandlagret var belägna på olika nivåer, där brandlagret låg högre än vad nedgrävningen gjorde. Anläggningen hade inga inre konstruktioner. Brandlagret var utstrött på sand med några enstaka större stenar, ca 0,3 - 0,4 m stora, i botten.

Anläggningen vilade på sandig morän.

Fynd:

I schaktmassor och bland rötter i stubbe:

Figurer A 110

F1. Lerkärl, 1 st, 85 fragment, 110 g. En mindre del av fragmenten påträffades i brandlagret.

F2. Organiskt material, eventuellt förkolnat bröd, 1 bit, 0,7 g.

F8. Pärla, av brons, spiral av bleck, 1 st, 0,5 g.

Fig b

Järnfragment, 1 st, 1,1 g.

Keramikfragment, 8 st, 5,9 g.

I brandlagret:

F3 och F6, Halsring, av järn, torderad, 1 st, 30 g.

Fig a

Pärlor, av glas, 1 konisk, röd, opak, 9 orange, tunnformiga och 26 röda, tunnformiga.

Pärluppsättningen motsvarar pärlhorisont

P4 enligt Petré 1984a, totalt 43,3 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 3 fragment, 1,6 g, obestämbart typ i övrigt.

Keramikfragment, 5 st, 10,8 g.

Ben: 1470,1 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Pärluppsättningen bekräftar könsbestämningen (Petré 1993). Djurben av får/get.

Datering: Pärluppsättningen motsvarar Petrés pärlhorisont P4, vilken daterar gravnen till 600-tal (Petré 1984a:62ff).

A111. STENSÄTTNING, NÄRMAST OVAL, 1,8 x 2,4 m stor och 0,05 – 0,1 m hög. Oklar begränsning. Benlager.

Belägenhet: x87892,28 y88872,73

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, strax söder om A23. Den var inte tidigare känd, utan påträffades vid slutundersökningens maskinavtorvning. Anläggningen var överlagrad av en grusväg som ledde till ett intilliggande kanonvärn. Troligen skadades anläggningen i samband med anläggandet av vägen.

Konstruktion: Efter rensning, under ett 0,1 m tjockt lager av mylla och morän, framstod anläggningen som rundad, ca 2,3 x 2,7 m stor enskiktad stenpackning. Stenarna i packningen var 0,05-0,55 m stora. Större stenar har eventuell använts till en gles kantkedja. Stenarna var huvudsakligen kantiga. Över stora delar av anläggningen påträffades brända ben och slagg.

Något brandlager fanns ej utan bara något mörkare mylla påträffades. Den västra delen av anläggningen bestod i huvudsak av naturlig moränbacke med tät sammankilade stenar. Den östra delen innehöll även den mycket morän, men här var den något lösare, eventuellt kan jorden här grävts upp och senare lagts tillbaka. Moränen var här uppblandad med mörk mylla. Inom det mörkfärgade området i

den östra delen av anläggningen påträffades sotfria brända ben samt slagg. De brända benen förekom även spridda utanför det mörkfärgade området.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Slagg, 20 bitar, 83,2 g.

Ben: 20,5 g brända ben. Endast djurben från katt och får/get.

Datering: Träkol från gravgömman daterar anläggningen till tidsintervallet 180BC-140AD (kal, 95,4% sannolikhet), d v s århundradena närmast Kristi födelse.

A112. FLATMARKSGRAV? Urnegrav med omgivande brandlager och lerkärl som benbehållare.

Belägenhet: x87882,47 y88874,62

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del, på Dragonbackens topp, nordöst om A27. Anläggningen framkom vid avlägsnandet av en jord- och stenmantel som täckte det kanonvärn som var beläget norr om anläggningen. Om anläggningen skadats i samband med anläggandet av värnet eller vid schaktning kunde inte avgöras. En mindre benkoncentration påträffades vid rensning. Anläggningen hade ingen tydlig form eller packning som gick att urskilja från den naturliga morän- och stenbacken. Med anledning av detta har den tolkas som en flatmarksgrav, dvs att gravgömman grävts ned i backen och täckts utan någon synlig överbyggnad.

Konstruktion: Gravgömman utgjordes av ett brandlager, 0,7 x 1,05 m stort, bestående av sandig och sotig mylla med enstaka kolbitar. I den nordöstra kanten av detta påträffades en gravurna (F2) med sotfria brända ben. Urnan, som var 0,11 m hög och 0,25 m i diameter (dock ej bevarad upp till mynningen), var nedgrävd i moränbacken, hur djupt gick dock ej att avgöra eftersom den ursprungliga marknivån inte kunde fastställas. I övrigt i brandlagret påträffades brända ben och nötkreaturständer. Inför rensningen av anläggningen påträffades liggande på markytan en järnpilspets? (F1) ca 0,4 m NNV om gravurnan, som inte kan knytas säkert till graven.

Fynd:

Figurer A 112

F1. Pilspets?, av järn, 1 st, 13 g, 0,4 m NNV om gravurnan.

Fig a

F2. Lerkärl, 1 st i 2200 fragment, 830 g, i brandlagret.

Bränd lera, 3 bitar, 5,3 g, strax väster om brandlagret.

Ben: 1178,6 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-44 år (Adultus). Djurben av får.

Datering: Kombinationen av urnegrav med gravurna och brandlager bör enligt Lovökronologin placera graven i omkring år 500 e Kr.

A113. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A114. STENSÄTTNING, REST AV, OREGELBUNDEN, ca 1,45 x 1,25 m stor och 0,07 m hög. Urnegrav.

Belägenhet: x87873,84, y88886,77,

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets nordöstra del, mellan A26 och A29. Anläggningen syntes ej före avtorvning utan var helt övertorvad och bevuxen med en stubbe i den sydvästra kanten. Den upptäcktes vid maskinavtorvningen av gravfältet.

Konstruktion: Efter rensning och avtorvning, under ett 0,03 m tjockt lager av torv, framstod anläggningen som ojämn med en gles stenpackning, ca 1,45 x 1,25 m stor och 0,07 m hög. Centralt i anläggningen påträffades brända ben vid rensning. Stenarna i packningen var 0,05 - 0,5 m stora. En större sten, 0,5 m stor, fanns i den nordöstra delen. Huvuddelen av stenarna var rundade.

Endast botten av anläggningen återstod. Centralt i anläggningen påträffades en benkoncentration med sotfria brända ben, ca 0,1 m i diam och 0,03 m djup. I övrigt påträffades två keramikfragment, bränd lera och harts. Den brända leran påträffades i anslutning till benkoncentrationen. Keramikbitarna påträffades i myllagret invid profilen.

Anläggningen utgjorde resterna efter en grav som eventuellt förstörts i samband med att A26 och A29 anlades.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Keramikfragment, 3 st, 1,3 g, i S-halvan.

Bränd lera, 3 bitar, 0,6 g, i S-halvan, i anslutning till benkoncentrationen.

Ben: 11,7 g brända ben. De osteologiskt bestämda benen är djurben, för vilka djurart ej kan fastställas.

Datering: Träkol från bengömman daterar anläggningen till tidsintervallet 1780-1490BC (kal, 91% sannolikhet), d v s äldre bronsålder.

A115. STENSÄTTNINGSLIKNANDE LÄMNING. Avfärdad som dumpmassor efter den militära verksamheten.

A116. STENSÄTTNINGSLIKNANDE LÄMNING. Avfärdad som dumpmassor efter den militära verksamheten.

A117. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A118. STENSÄTTNING, RUNDAD, 1,2 x 1,3 m stor och ca 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87859,55 y88877,49

Miljö: Anläggningen var belägen mitt på norra delen av gravfältet, strax norr om A43. Före rensning var anläggningen helt övertorvad av torv och mylla, ca 0,07 m tjockt. I den sydvästra kanten fanns en stubbe med flera rotförgreningar. Anläggningen upptäcktes vid slutundersökningens maskinavtorvning av gravfältet.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning, framkom, under ett 0,07 m tjockt lager av torv och mylla, en tvåskiktad, tätt lagd stenpackning som var något glesare i södra och sydvästra delen. Den tydligt rundade stenpackningen bestod av kantiga och rundade stenar, 0,05 - 0,35 m stora. Anläggningen visade inga tydliga tecken på skador och själva gravgömman verkade vara intakt. Fyllningen mellan stenarna bestod av moig mylla.

Ett brandlager som utgjordes av mörkfärgad moig mylla påträffades redan i toppen av anläggningen. Brandlagret, som var beläget centralt i anläggningen, verkade urlakat på sot och kol, men var ända ganska rikt på brända ben och keramikfragment. I brandlagrets sydöstra del påträffades en tydlig sotfläck med en benkoncentration, ca 0,15 x 0,25 m stor och 0,04 m djup, och i anslutning till denna en mängd keramikfragment och bränd lera. Brandlagret, ca 0,7 x 0,9 m, var mycket grunt och svårt att urskilja pga avsaknad av sotfärg. Förutom brända ben och keramikfragment påträffades, främst i östra halvan, även två stycken agraffknappar i brons, tre stycken hakar eller hyskor av järn med bronsnitar för knapparna, ett slagfragment och eventuellt nötskalsfragment. Endast en liten kolbit kunde tillvaratagas då anläggningen i princip var tom på kol. Ingen skärvig sten påträffades. Keramikfragmenten i graven härrör från ett kärl.

Anläggningen vilade på grusig och stenig morän.

Fynd:

I brandlager:

Figurer A 118

Agraffer, bestående av 2 knappar i brons och 3 hyskor och hakar av järn med bronsnitar för knapparna, 16,9 g.

Fig a

Lerkärl, 1 st, i 93 fragment, 180 g.

Slagg, 1 bit, 2,5 g.

Organiskt material, eventuellt nötskal, 2 bitar, 0,1 g.

Ben: 639,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-44 år (Adultus). Inga djurben.

Datering: Agraffknappar med plan översida och kantföljande ram, som förekommer i graven, är ledartefakter för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Detta i kombination med brandlagergravskicket placerar graven i yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr.

A119. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatsskäraktär.

A120. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A121. JORDFAST STEN, med benlager.

Belägenhet: x87870,53 y88869,71

Miljö: Anläggningen var centralt belägen på gravfältets norra del, i svag sydvästsluttning. Området kring blocket var före rensning övertorvat och beväxt med lövträd och sly. Själva stenblocket var ca 0,8 m högt och 1,3 x 1,8 m stort. Nordost om detta fanns ytterligare ett stenblock som tidigare registrerats som en omkullfallen rest sten (A31). Flera större stenar fanns spridda runt det större blocket i centrum, mellan 0,5-0,8 m i diam.

Konstruktion: Vid rensningen avlägsnades ett 0,1 m tjockt lager av torv och mylla runt blocket. Under torven framkom vad som uppfattades som ett naturligt lager av grusig mo med inslag av skärvig och kantig sten. Under detta upp till 0,1 m tjocka lager vidtog morän.

Ca 0,15 m SSV om det stora blocket framkom ett 0,5 x 0,5 m stort och 0,08 m djupt område med sotfria brända ben. I benlagret framkom även hartsbitar blandat med de brända ben.

Fynd:

Hartstätning, 9 bitar, 3,1 g, i benlagret.

Slagg, 2 bitar, 1,6 g, utanför benlagret.

Förkolnade fröer, 2 st, 0,1 g.

Ben: 283,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Inga djurben.

Datering: Gravskicket med benlager förekommer under äldre järnålder och ger graven en yngsta datering till 400-talet e Kr (Bennett 1987:84).

A122. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A123. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A124. STENSÄTTNING, RUND, 0,8 x 0,9 m stor och 0,05 m hög. Oklar begränsning. Urnegrav med omgivande benlager.

Belägenhet: x87875,07, y88861,37.

Miljö: Anläggningen var belägen på Dragonbackens västra sluttning, mellan A28 i väst och A27 i öst. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet.

Konstruktion: Efter avtorvning och rensning framkom, under ett 0,1 m tjockt torvlager, en rund, tvåskiktad stenpackning. Den var rundad och ca 1,9 m i diameter. Stenarna i packningen var 0,05 - 0,35 m stora. Fem stenar var 0,2 - 0,35 m stora, medan resten av packningen bestod av mindre stenar. Stenarna var både kantiga och rundade. Stenpackningen var tätare i den östra halvan och glesare i den västra. I väster var avgränsningen något diffus. Fyllningen mellan stenarna bestod av mager mylla.

Gravgömman framkom i anläggningens norra del, under stenpackningen och en täcksten, 0,36 x 0,41 m stor och 0,04 m tjock. Den utgjordes av ett benlager, 0,25 x 0,4 stort, med en hartstättningsring (0,11 m i diameter) efter ett kärl i dess norra del. Förutom de brända ben, som var sotfria, påträffades även fragment från en kam i ett stycke. Samtliga fynd påträffades i själva gravgömman förutom en bit bränt ben som låg ovanpå själva lockstenen. Graven var intakt.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I benlager:

Kam, av ben/horn, i ett stycke, i 5 fragment, 2,7 g.
Hartstättningsring, 1 st, 124 g.

Figurer A 124

Fig a

Ben: 494,9 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 35-64 år (Maturus). Inga djurben.

Datering: Kam i ett stycke förekommer inte senare än under 400-talet på Lovö (Petré 1984a:135). Detta föremål bör sålunda ge graven en yngsta datering till detta århundrade.

A125-126. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNINGAR. Avfärdade som naturbildningar.

A127. Avfärdad som anläggning.

A128. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

A129. STENSÄTTNING, RUND, 1,7 x 1,9 m stor och 0,15 m hög. Delvis bevarad kantkedja. Brandgrop.
Belägenhet: x87866,66 y88859,78

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets nordvästra del, strax söder om A83. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var beväxt med lövträd, sly och gräs.

Konstruktion: Efter avtorvning framkom, under ett 0,1 m tjockt lager av moig mylla, en rund stenpackning, 1,7 x 1,9 m i diameter och 0,15 m hög. Stenpackningen

var tvåskiktad, där det övre skiktet bestod av rundade och skarpkantade stenar, 0,1-0,3 m stora. Det undre skiktet innehöll något mindre stenar, i huvudsak skarpkantade, 0,1-0,2 m stora. Kantkedjestenarna var i huvudsak rundade och 0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av brungrå sandig mylla.

Centralt i anläggningen påträffades en brandgrop, 0,5 x 0,9 m stort och 0,25 m djupt, bestående av sotig mylla med enstaka kolbitar. Brända ben påträffades spritt i brandlagret med en koncentration till dess södra hälft mellan ett mindre block, 0,6 m stort, i öst och en röd sten i väst, ca 0,3 m stor. I den norra och den södra kanten avgränsades benkoncentrationen av en inre kantkedja bestående av rundade och skarpkantade stenar, 0,05-0,15 m stora. I den sydöstra delen, utanför brandlagret, påträffades enstaka keramikfragment.

Anläggningen vilade på morän.

Anmärkning: Då brandlagret i den norra halvan påträffades direkt i torven och brända ben kom ytligt i anläggningen kan man anta att graven troligen delvis är förstörd. Med tanke på det tunna mosslagret och torven har denna skada eventuellt uppkommit vid förundersökning 1991 eller tidigare i samband med militärens aktiviteter.

Fynd:

Keramikfragment, 3 st, 2,4 g, utanför brandgropen.

Ben: 747,0 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Inga djurben.

Datering: Gravskicket ger graven en yngsta datering till folkvandringstid enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135), d v s 400-550 e Kr.

A130. STENSÄTTNINGSLIKNANDE LÄMNING. Avfärdad som sentida lämning eller naturbildning.

A131. STENSÄTTNING, OVAL, 2 x 2,3 m stor och 0,15 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87825,65 y88886,91

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, i Dragonbackens sydsluttning. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Tyvärr skadades anläggningen i samband med avtorvningen, men troligen har den östra delen skadats tidigare i samband med den militära verksamheten. Anläggningen var övertorvad och bevuxen med sly och gräs. Den var oval och framstod som 1,6 x 2,2 m stor och flack stenpackning före rensning.

Konstruktion: Vid rensning en framkom, under ett 0,05-0,1 m tjockt lager av sandig mylla, en oval stenpackning, 2 x 2,3 m stor och 0,15 m hög. Packningen var en- till tvåskiktad med rundade och kantiga stenar, 0,1-0,55 m stora. Huvuddelen

av stenarna var 0,15-0,25 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av något sandig och grusig mylla.

Centralt i anläggningen påträffades ett brandlager, ca 0,6 x 0,8 m stort och 0,1 m djupt. Det var beläget mellan fyra stenblock, 0,4-0,6 m stora. De brända benen låg koncentrerade mitt i brandlagret, främst under något som kan tolkas som en mindre täcksten, ca 0,3 x 0,15 x 0,05 m. Benkoncentrationen var ca 0,4 x 0,2 stor och 0,09 m tjock och förhållandevis sotig med inslag av enstaka mindre bitar av kol. Utanför denna koncentration fanns brända ben i sotig mo, något mindre koncentrerat. Enstaka keramikskärvor och fragment efter en sammansatt kam påträffades både i och utanför brandlagret. I övrigt framkom en förslaggad glaspärla i brandlagret. Utanför brandlagret påträffades även enstaka brända ben. I och med att brandlagret låg mellan större stenblock och under en täcksten är det sannolikt att brandlagret var intakt.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I och utanför brandlagret:

Figurer A 131

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam med
bronsnitar, i 18 fragment, 2,8 g, av
typ S4L2L8C3 enligt Petré 1984a.

Fig a

Pärla, av glas, 1 st, förslaggad, 0,1 g.

Keramikfragment, 10 st, 22,8 g.

Ben: 558,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 35-64 år (Maturus). Inga djurben.

Datering: Genom kammen, vilken dateras enligt Lovökronologin (Petré 1984a:135) till perioden ca 475-575 e. Kr., och förekomsten av keramik kan graven i första hand tidsfästas till 500-talet.

A132. MÖRKFÄRGNING. Avfärdat som lämning efter den militära verksamheten.

A133. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A134. STENSÄTTNING, TRIANGULÄR, 4,3 x 4,8 m stor. Skadad. Kantkedja. Enstaka brända ben. Belägenhet: x87874,35 y88883,00

Miljö: Stensättningen var belägen på norra delen av gravfältet nära krönet av Dragonbacken. Anläggningen var ej synlig före slutundersökningen. Den östra spetsen av anläggningen blev synlig som en mindre anläggning vid avtorvningen av gravfältet. I övrigt framkom graven under östra delen av A27. Den östra delen av graven var till större delen förstörd genom att delar av kantkedjan och det mesta av fyllningen

tagits bort, troligen i samband med att de angränsande gravarna A26 och A29 byggdes. Den karakteristiska stenfyllningen i A134 går igen i A26:s fyllning; små skarpkantade stenar, ca 0,05 - 0,2 m stora, och i den angränsande delen av A29:s stenpackning. Förhållandet bör tolkas så att A27 har byggts delvis över A134. Därefter har A26 och A27 byggts delvis av den del av A134 som inte överlagrats av A27. Tre fragment från en sammansatt kam från yngre romersk järnålder eller folkvandringstid (R2C2 enligt Petré 1984a:70ff, 135) påträffades i A26 som troligen härrör från A134, vilket stämmer väl med gravtypens allmänna datering.

Konstruktion: Efter rensning framstod anläggningen som en triangulär stensättning med 4,4 m långa sidor och 0,2 m:s höjd. Anläggningen var försedd med en kantkedja, av utvalda, 0,3-0,5 m stora kantiga stenar, som begränsade en flerskiktad stenpackning av oftast skarpkantade, men även skärviga och skörbrända stenar, 0,05 - 0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla, något sandigare i toppen och fetare längre ned. I fyllningen påträffades, en liten harts-kula, ett keramikfragment, bränd lera och förslagget lera av samma typ som i jordlagret A169+A171 som underlagrar anläggningen.

Centralt, dock något förskjutet åt väster, påträffades under stenpackningen ett sotlager, ca 0,6 m i diameter och 0,12-0,18 tjockt, med enstaka brända ben och bränd lera. På samma nivå framkom i anläggningens norra del ett mörkfärgat område, 0,6x1,0 m stort, med enstaka brända ben, en knacksten (F1) och enstaka kolbitar. Om detta sotlager och denna mörkfärgning är rester efter ett brandlager eller den egentliga gravgömman går ej att fastställa. Möjligt är att det har funnits ett brandlager som förstörts i samband att graven grävts sönder vid bygget av gravarna A26 och A29, men det är också möjligt att gravskicket i A134 är av typen "enstaka brända ben" vilket förekommer under den tid som denna grav bör höra, det vill säga folkvandringstid.

Under anläggningen framkom det jordlager med förslagget lera (A169+A171) som även underlagrade A27.

Fynd:

I fyllningen:

Hartsfragment, 1 bit, 0,1 g.

Keramikfragment, 1 st, 4,6 g.

I centralt sotlager:

Bränd lera, 12 bitar, 7,6 g.

I mörkfärgat område i norra delen:

F1. Knacksten, 1 st, 1 kg.

Slagg, 11 bitar, 9,1 g.

Ben: 5,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa 18-79 år (adult). Djurben av får/get.

Datering: Kamfragmentet från A26 ger graven enligt Lovökronologin en indirekt yngsta datering till folkvandringstid, d v s 400-550 e Kr.

A135. STENSÄTTNING, SKADAD, OREGELBUNDEN, 1,6 x 2,0 m stor.

Brandlager.

Belägenhet: x87805,02, y88913,40.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på den utskjutande moräntungan söder om Dragonbacken. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Tyvärr skadades anläggningen i samband med avtorvningen, men var troligen redan innan svårt skadad sedan förundersökningens avbaning av området. En eventuellt tidigare stenpackning kan ha blivit i det närmaste bortschaktad, endast ett fåtal stenar återstod och bildade en mycket oregelbunden form. De stenar som återstod var 0,05-0,5 m stora.

Konstruktion: Efter rensning framstod graven fortfarande som oregelbunden och flat, ca 1,6 x 2,0 m stor. Ett tydligt brandlager var synligt direkt i ytan av anläggningen, ca 0,9 m i diam. Fyllningen mellan stenarna bestod av myllig morän med något grusinslag. Rensningen bestod även av vattensällning då anläggningen var hårt ansatt vid schaktning och då brandlagret var så blottat och en mängd fynd påträffades direkt i ytan. Fynden som påträffades i detta läge och i fyllningen i övrigt bestod av brända ben, tre järnnitar, fem järnspikar, järnfragment efter närmare 30 spikar, två blågröna glaspärlor, keramikfragment, fragment av en sammansatt kam och förslagat material. I fyllningen i anläggningens nordvästra del påträffades rikligt med brända ben.

I anläggningens mitt, intill ett block, låg brandlagret, som var 0,85 x 1,1 m stort och upp till ca 0,1 m tjockt. Brandlagret bestod av mörkfärgad, sotig, myllig morän med inslag av grus. I brandlagret framkom en bronssölja, tre järnnitar, två järnspikar, järnfragment motsvarande ca sju spikar, en röd glaspärla, fragment av en sammansatt kam (från samma kam som fragmenten som framkom vid rensningen) och keramikfragment. Keramikfragmenten som framkom i graven härrör från ett kärl. I brandlagrets norra del framkom en grop, ca 0,2 m i diameter och 0,1 m djup. Gropen var belägen direkt öster om det stora stenblocket. I anläggningens nordvästra del, väster om det stora stenblocket, syntes en tydlig sotfläck som visade sig vara helt fyndtom.

Anläggningen vilade på morän, med inslag av sand.

Fynd:

I anläggningens yta och i fyllningen:

Nitar, av järn, 3 st, 16 g.

F1-3, Spikar, av järn, 3 st, 12,2 g.

Spik, av järn, 2 st, 8,4 g.

Järnfragment, 40 st, efter närmare 30 spikar, 116 g.

Pärlor, av glas, 2 st, blågröna, translucenta
och ringformade, 2,5 g.

Keramikfragment, 21 st, 121,9 g.

Förslagat material, 1,3 g.

I brandlager:

Figurer A 135

Sölja, av brons med rester av ram i järn, närmast
av typ VZG fig1050-53 (Per VII:2), 1 st, 7,1 g.

Fig a

F4 och F8. Spikar, av järn, 2 st, 9,5 g.

Järnfragment, 9 st, motsvarande ca 7 spikar, 28 g.

F5-7. Nitar, av järn, 3 st, 16,9 g.

Pärlla, av glas, 1 st, röd, opak och tunnformig, 1,3 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 7
fragment, eventuellt från en kam liknande

VZG fig 1599 (Per VII:3), 0,7 g.

Fig b

Keramikfragment, 2 st, 2,8 g.

Ben: 302,3 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-79 år (adult). Söljan tyder på att den döde är en man (Petré 1993). Ben av får/get.

Datering: Söljan tillsammans med kammen daterar graven enligt Nermans Gotlands-kronologi för vendeltiden (Nerman 1969, 1975) till 600-tal.

A136-139. Anläggningar på bopplatsen RAÄ 20, i anslutning till södra delen av gravfält RAÄ 20+67.. Se vidare rapporten för bopplatsen Stockholms läns museums rapport nr 2002:2.

A140. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatsskaraktär.

A141. STENSÄTTNING, SKADAD, OVAL, 1,15 x 1,8 m stor och 0,1 m hög.
Brandlager.

Belägenhet: x87854,84, y88874,63.

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del, mitt på Dragonbackens söderslutning, norr om A46. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var skadad så till vida att brandlagret var blottat.

Konstruktion: Efter rensning framkom, under ett lager av 0,01 - 0,05 m tjock sandblandad mylla, en oval och flat stenpackning, ca 1,15 x 1,8 m stor och 0,1 m hög. Packningen var enskiktad och byggd av 0,05-0,2 m stenar, dock främst 0,1-0,15 m stora. Stenarna var främst kantiga. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandblandad mylla i norr och väst och myllblandad sand i öst och syd. Vid rensningen påträffades keramikfragment.

Centralt i anläggningen fanns en tydlig mörkfärgning, 0,6 x 0,9 m stor och ca 0,1 m tjock, som var synlig redan före rensningen. Denna mörkfärgning framstod mer som ett sotlager än som ett brandlager. I sotlagrets östra del framkom keramik i koncentrationer samt ett lerkärl (F1) i läge, vars nedre del var helt intakt. Keramikskärvorna härrör från ytterligare ett kärl, utöver F1. I anläggningen påträffades endast små mängder brända ben. En del av de brända benen påträffades under keramik-kärlet.

Anläggningen vilade på sandblandad morän.

Fynd:

I brandlager:

F1. Lerkärl, 1 st, 89 fragment, 580g. En del av skärorna tillhör ett annat kärl (se nedan) som dock inte säker går att urskilja.

Lerkärl, 1 st, 5 fragment, 11 g.

Ben: 3,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 0-1 år (Infant). Inga djurben.

Datering: Brandlagergravskicket med lerkärl daterar graven till yngre järnålder.

A142. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A143. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A144 (A62). STENSÄTTNING, RUND, 1,5 m i diam och ca 0,1-0,2 m hög. Antydning till kantkedja. Brandlager.
Belägenhet: x87831,67, y88879,52.

Miljö: Anläggningen var belägen i södra kanten av gravfältets norra del, i Dragonbackens sydslutning. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var övertorvad och beväxt med gräs och sly. Den norra halvan av anläggningen var förstörd och brandlagret blottat. Anläggningen var tydligt avgränsad mot söder, i nordväst flöt den ihop med moränbacken. Troligen har skadan uppstått vid bygget av kanonvärnet i sydöst eller i samband med förundersökningen 1991. Brända ben fanns kringströdda i brandlagret. Vid slutundersökningen uppfattades den som en nyupptäckt anläggning, men på gravfältskartan från 1932 kan den identifieras som nr 62. Enligt denna karta var anläggningen tidigare rundad, 4,0 m i diameter och 0,2 m hög.

Konstruktion: Efter rensning, under ett 0,05 m tjockt lager av sandig mylla, framkom en oregelbunden (troligen ursprungligen rund) och flat stenpackning, ca 1,5 m i diameter. Stenpackningen var en- till tvåskiktad med 0,1-0,5 m stora stenar, dock huvudsakligen 0,15-0,25 m stora. De flesta av stenarna var kantiga.

Centralt i anläggningen framkom ett brandlager, ca 0,8 x 0,9 m stort och upp till 0,1 m tjockt. I brandlagret, som var sotigt och innehöll enstaka kolbitar, påträffades brända ben och enstaka keramikfragment. Vissa keramikfragment låg långt ned, nästan under brandlagret i moränen. Brandlagrets utsträckning i horisontalt plan verkade vara intakt då det gick in i sterilen. Skadan verkar ha drabbat graven vertikalt, i anläggningens övre del.

Eftersom stenpackningen till stora delar saknades var det svårt att få en klar bild av gravens ursprungliga utseende. De stenar som möjligen kan tänkas ha ingått i kantkedjan var få och låg långt ut utan direkt kontakt med den stenpackning som fanns.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

I brandlager:

Keramikfragment, 6 st, 13 g.

Ben: 492,3 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen individ, 35-64 år. Inga djurben.

Datering: Brandgravgravskicket med lerkärl daterar graven till yngre järnålder.

A145. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A146. Se bilaga 2. Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

A147-148. Anläggningar på boplatsen RAÄ 20, i anslutning till södra delen av gravfält RAÄ 20+67. Se vidare rapporten för boplatsen Stockholms läns museums rapport nr 2002:2.

A149. Outnyttjat anläggningsnummer.

A150-151. Husgrund från historisk tid, överlagrande gravar på södra delen av gravfält RAÄ 20+67. Se vidare rapport över Kalvshälla bytomt, Stockholms läns museum rapport nr 2002:1.

A152-155. Avfärdade anläggningar.

A156-157. Anläggningar på boplatsen RAÄ 20, i anslutning till södra delen av gravfält RAÄ 20+67. Se vidare rapporten för boplatsen Stockholms läns museums rapport nr 2002:2.

A158. STENSÄTTNING, RUNDAD, 1,4 x 1,6 m stor och ca 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87848,44, y88861,22.

Miljö: Anläggningen var belägen i västra utkanten av gravfältets norra del, på Dragonbacken., i svag sydsluttning. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen framstod som en rundad stensättning ca 1,4 x 1,6 m stor och 0,2 m hög. Stenpackningen var skadad i den södra delen där den var glesare, troligtvis har skadan skett vid schaktning och av ett träd som funnits i de centrala delarna av anläggningen. Brandlagret

framkom redan vid rensning. Detta lager sträckte sig något utanför stenpackningen i öster.

Konstruktion: Efter rensning kvarstod anläggningens rundade form och storlek. Stenpackningen var enskiktad och i anläggningens norra del var den tät med något större stenar i utkanten, ca 0,2-0,5 m stora och 0,05-0,15 m stora stenar innanför dessa. Fyllningen mellan stenarna bestod av sotig mo, innehållande brända ben.

Mellan och under stenpackningens stenar framkom brandlagret, ca 1,1 x 1,3 m stort och ca 0,3 m djupt, som utgjordes av sot, kol och brända ben. Brandlagret sträckte sig utanför stenpackningen i sydöst. I brandlagret påträffades fragment av ett bronsspänne, del av hake eller hyska med knapp av brons till agraff, två dräknålar av brons, en synål av brons, en skinnskrapa, fragment av en handtagskam, keramikfragment från ett kärl, dock ej komplett samt förkolnade frön och hasselnötsskal. Brandlagret var eventuellt något skadat, men större delen av lagret verkade vara intakt.

Under anläggningen vidtog morän.

Fynd:

Figurer A 158

Spänne, av brons, i 5 fragment, obestämbart typ, 7,8 g.

Fig b

Agraff, av brons, bestående av del av hake eller hyska med en bevarad knapp, av typ närmast VWG, fig 529 (Per VI:2), 0,5 g.

Fig a

Dräknålar, av brons, 2 st, av typ vulstnål I:2a enl Waller 1996, 4,8 g.

Fig e

Bronsfragment, 7 st, huvudsakligen delar av stjälkarna från dräknålarna ovan, 4,2 g.

Fig d

Synål, av brons, 1 st, 0,3 g.

Fig g

Skinnskrapa, av ben/horn, 1 st, 4,2 g.

Fig c

Kam, av ben/horn, miniatyr av handtagskam, 1 st, 4,3 g.

Fig f

Keramikfragment, 13 st, 45 g.

Förkolnade frön, 19 st, 0,5 g.

Förkolnat hasselnötsskal, 1 st, 0,2 g.

Ben: 608,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en äldre kvinna?, 50-79 år. Könsbedömningen styrks av föremålsammansättningen med spänne, dräknålar och skinnskrapa (Petré 1993). Djurben av får/get.

Datering: Den bästa dateringsgrunden ger handtagskammen. Denna kamtyp är ledartefakt för folkvandringstid (Bennett 1987:35). Brandgravskicket preciserar gravens datering till yngre folkvandringstid, d v s 475-550 e Kr.

A159. STENSÄTTNING, OVAL, ca 2,2 x 2,40 m stor och ca 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87778,25, y88906,87.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, i flack terräng. Den låg i norra delen av A100, vilken utgjordes av en sentida husgrund. Anläggningen hade

maskinavtorvats vid förundersökningen 1991, då den också upptäcktes. Den finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. Inför slutundersökningen var stensättningen delvis övertorvad och beväxt med sly och framstod som en oregelbunden stenpackning, ca 1,5 x 1,7 m stor, med flertalet stenar synliga i ytan.

Konstruktion: Efter rensning framkom, under ett lager av sly, torv och mylla, en oval, ca 2,2 x 2,4 m stor och 0,2 m hög stensättning. Stenpackningen var enskiktad, gles och uppbyggd av kantiga stenar, 0,1-0,6 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mylla.

I anläggningens sydvästra del framkom ett brandlager rikt på kol och sot, ca 1,0 x 1,2 m stort och upp till 0,14 m tjockt. I detta brandlager påträffades en torderad torshammarring (F2) i en koncentration av kol, brända ben, och keramikfragment. Ca 0,3 m S om torshammarringen framkom ännu en keramikkoncentration, denna var något mindre fragmenterad och en botten och en sida av ett kärl gick att urskilja. Samtliga keramikfragment i graven härrör från detta kärl. I övrigt påträffades i brandlagret järnfragment och slagg. Det fanns inga tecken efter bålplats i graven.

I fyllningen påträffades en brodd i norra delen av graven och i övrigt järnfragment, keramikfragment, bränd lera, recenta järnspikar och recenta obrända djurben. De recenta fynden tillvaratogs ej. I och med att anläggningen var störd är det möjligt att fynd försvunnit. Keramikfragmenten i graven härrör från ett kärl.

Anläggningen vilade på grusig morän.

Fynd:

Vid rensning:

F1. Brodd, av järn, för häst, 1 st, 10,3 g.
Järnfragment, 1 st, 1,2 g.
Keramikfragment, 3 st, 7,9 g.

Figurer A 159

Fig b

I fyllning:

Keramikfragment, 1 st, 3 g.
Bränd lera, 2 bitar, 1 g.

I brandlager:

F2. Torshammarring, av järn, 1 st, 43 g.
Järnfragment, 2 st, 3,2 g.
F3 och F4. Lerkärl, 1 st, 560 g.
Keramikfragment, 2 st, 2,3 g.
Slagg, 1 bit, 26 g.

Fig a

Ben: 70,7 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-79 år (adult). Inga djurben.

Datering: Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst det senare århundradet (Ström 1970:37). Graven saknar andra daterande föremål och den dateras därmed till perioden 800-900-tal.

A160. STENSÄTTNING, NÄRMAST REKTANGULÄR, 2,64 x 4,20 m stor och ca 0,30 m hög. Oklar begränsning. Två brandlager och en gravurna. Belägenhet: x87778,70, y88901,93.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, i flack terräng. Den upptäcktes vid slutundersökningen. Anläggningen finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. Graven var delvis övertorvad och framstod som ore-gelbunden i formen. Flertalet stenar var synliga i ytan. Schaktmassor hade tidigare lagts på anläggningen.

Konstruktion: Efter att ett ca 0,1-0,15 m tjockt lager av mylla och torv avlägsnats genom rensning framstod anläggningen som närmast rektangulär, ca 2,64 x 4,2 m stor stensättning. Stenpackningen var enskiktad, tätt lagd och utgjordes av 0,05-0,7 m stora stenar, varav flertalet dock var 0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av mo. Vid rensningen påträffades brända ben, en järnspik, keramikfragment och recent material.

Under stenpackningen framkom tre separata gravgömmor, två brandlager (1 och 2) och ett lerkärl med brända ben (3). Det ena brandlagret (1) påträffades i den södra delen av anläggningen. Det utgjordes av ett tunt sot- och kollager med brända ben, ca 0,6 x 0,7 m stort och upp till 0,03 m tjockt. I brandlagret framkom fragment av en oval spännbuckla i brons, ett likarmat bronsspänne, fragment av en sammansatt kam och keramikskärvor efter ett lerkärl. I fyllningen ovanför brandlagret påträffades en torderad torshammarring. Det andra brandlagret (2) framkom i anläggningens norra del. Det utgjordes av ett brandlager av liknande karaktär, ca 0,60 x 1,0 m stort och upp till 0,13 m tjockt. I detta påträffades en oval spännbuckla i brons, fragment av ett likarmat bronsspänne, en torderad torshammarring och fragment av en sammansatt kam. I den nordvästra kvadrantens ytterkant, intill ett större block, ca 0,70 m stort, framkom ett till större delen bevarat lerkärl (3), upprätt stående, innehållande brända ben och en torshammarring. I fyllningen mellan gravgömmorna påträffades två järnnålar till spännen, fyra järnspikar, brons- och järnfragment, en blå glaspärla, keramikfragment (troligen från lerkärl i brandlager 1), ett kvartsavslag och förslagat material.

Anläggningen vilade på mo och mjåla.

Fynd:

Vid rensning:

Keramikfragment, 2 st, 9,7 g.

Spik, av järn, 1 st, 2,4 g.

I fyllningen:

Nål av järn till spännbuckla, 1 st, 7,7 g. Läge närmast brandlager 1.

Nål av järn till spännbuckla, 1 st, 5,7 g. Läge närmast brandlager 2.

Pärla, av glas, 1 st, av typ A183 enligt Callmer 1977, 1,7 g.

Bronsfragment, 2 st, 0,5 g.

Figurer A 160

Fig c

Järnfragment, 4 st, 5,7 g.
Spikar, av järn, 4 st, 7,5 g.
Keramikfragment, 4 st, 11,5 g.
Slagg, 1 bit, 1,8 g.
Kvartsavslag, 1 st, 2 g.

I brandlager 1:

Oval spännbuckla, i brons, fragmentarisk,
1 st, av typ P37:8 enligt Jansson 1985,
(jfr Birka I, Taf 62, fig 7a), 29 g. *Fig b*
Likarmat spänne, av brons i 3 fragment, 19 g. *Fig e*
Nål till spänne, i järn, troligen till det likarmade
spännet, 1 st, 1,9 g. *Fig b*
Torshammarring, av järn, 1 st, 51 g. *Fig a*
Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam, av
typ B1:1 och B1:2 (olika sidostycken)
enligt K Ambrosiani 1981, 4,9 g. *Fig j*
Lerkärl, 1 st, 780 g.

I brandlager 2:

Oval spännbuckla, av brons, enskalig, i 6 fragment, 5,8 g. *Fig d*
Likarmat spänne, av brons, 1 st, av typ Birka I,
Taf 79, fig 4, 11 g.
Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 18
fragment, av typ B1:2 enl K Ambrosiani 1981, 5,1 g. *Fig g*

I lerkärl (3):

Torshammarring, av järn, 1 st, 71 g. *Fig f*
Lerkärl, 1 st, 1000 g. *Fig i*

Ben: totalt 1530,5 g brända ben. I brandlager 1 kunde den döde bestämmas till en vuxen människa, 35-64 år. Djurbenen i brandlagret härrörde från hund och fågel. Brandlager 2 innehöll två människor som kunde bestämmas till vuxna individer, 18-44 respektive 35-64 år gamla. Djurbenen i brandlagret kom från katt, nöt/häst, får/get och fågel. Benen i lerkärlet (3) kunde bestämmas till en vuxen människa, 34-64 år, och får/get.

Datering: De tre begravningarna ligger på samma nivå och är med stor sannolikhet samtida, varför det kan tas hänsyn till samtliga fynd vid dateringen av gravanläggningen. Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst till det senare århundradet (Ström 1970:37). Ovala spännbucklor av typ P37 är ledartefakter för äldre birkatid (Jansson 1985:176ff). Kamtypen, B1:1 i kombination med B1:2, daterar dock graven till 900-tal (K Ambrosiani 1981:25).

A161. STENSÄTTNING, SKADAD, RUNDAD (URSPRUNGLIGEN RUND), ca 3,0 x 2,5 m i diameter och ca 0,25 m hög. Klar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87829,79, y88896,18.

Miljö: Anläggningen var belägen i östra utkanten av gravfältets mellersta del. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var gräs- och slybevuxen och stenpackningen täcktes av en ca 0,15 - 0,2 m tjock jordmantel bestående av ljusbrun, sandig mylla. I den södra delen var packningen skadad, troligen bortschaktad. I anläggningens sydöstra del förekom recent material i fyllningen (myllan) bla taggtråd. Dessutom låg dump- och schaktmassorna kvar i den sydöstra delen, nära in på stenpackningen.

Konstruktion: Efter rensning framstod anläggningen som rundad och syntes vara inramad av några större, ca 0,5 m stora stenar, utom i den södra skadade delen. Stenpackningen var enskiktad, ca 3,0 x 2,5 m i diameter och ca 0,25 m hög. Packningen utgjordes i huvudsak av kantiga stenar, ca 0,15 - 0,5 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av ljusbrun, sandig mylla. Här påträffades tre järnspikar och två järnnitar. Vid rensningen framkom tre järnspikar.

Centralt i anläggningen framkom ett, ca 0,7 x 1,0 m stort och upp till 0,14 m tjockt, brandlager, på och runt ett markfast block, ca 0,7 m stort. I brandlagret på blocket stod ett fragmentariskt lerkärl (F1). Brandlagret utgjordes av sot och kol med koncentrationer av brända ben. Utanför brandlagret fanns spritt med enstaka brända ben. I brandlagret påträffades en gjuten bronspärla, tio järnspikar, två järnnitar och fragment efter fem järnnitar, två järnkrampor, ett obestämbart starkt korroderat järnföremål, ett järnbeslag, 42 glaspärlor (huvudsakligen blå och gröna samt ett par röda), fragment efter en sammansatt kam, keramikfragment och förkolnat organiskt material, eventuellt bröd. I fyllningen påträffades brända ben, tre järnspikar, två järnnitar, glaspärldfragment och hake med ögla av brons (möjligen tillhörig pärluppsättningen). Keramiken i graven härrör från lerkäret F1, med undantag för en grövre skärva av bättre bränt gods.

Anläggningen vilade på morän.

Fynd:

Vid rensning:

Spikar, av järn, 3 st, 10 g.

I fyllningen:

Ten, av brons, böjd till hake med ögla, 1 st, 1,3 g.

Hör troligen till pärluppsättningen (jfr Biuw 1992, s 129, fig 94:1).

Spik, av järn, 3 st, 10 g.

Nitar, av järn, 2 st, 9,3 g.

Figurer A 161

Fig a

I brandlagret:

Beslag, av järn, rektangulärt med två nitar, 21x23 mm, 1 st, 4 g.

Spikar, av järn, 10 st, 34,3 g.

Nitar, av järn, 2 st, 8 g.

Nitfragment, av järn, 10 fragment motsvarande 5 nitar, 33 g.

Krampor, av järn, 2 st, 3,2 g.

Brodd, av järn, för häst, 1 st, 4,8 g.

Pärla, av brons, gjuten, 1 st, 6 g. *Fig c*
 Pärlor, av glas, 42 st, varav huvuddelen tunnformiga,
 men även segmenterade och facetterade, blå
 eller gröna, enfärgade. 11 st dekorerade med
 linjer och slingor i främst vitt, rött och gult.
 Pärluppsättningen motsvarar pärlhorisont P5
 enligt Petré 1984a. Bl a pärlor av typ A183,
 E060, G031 enligt Callmer 1977. Total vikt 63, 7 g.
 Droppformad smälta av glas, 0,1 g.
 Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 5
 fragment av sannolikt S6-snitt (Petré 1984a)
 med B1:2 ornamentik enligt K Ambrosiani 1981, 0,6 g. *Fig b*
 F1 Lerkärl, 1 st, med snördecor, 370 g. *Fig d*
 Keramikfragment, 1 st, 12 g.
 Förkolnat organiskt material, eventuellt bröd, 5 bitar, 1,3 g.

Ben: 948,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 18-44 år (Adultus). Könbestämningen bekräftas av den stora pärluppsättningen (Petré 1993). Djurben av hund och får/get.

Datering: En pärluppsättning i Petrés pärlhorisont P5 dateras enligt Lovökronologin till 700-tal (Petré 1984a:64ff). Gravens datering till 700-tal styrks av kamtypen, vilken också förekommer i A95, vilken dateras till samma århundrade.

A162. STENSÄTTNING, RUNDAD, 3,1-3,2 m stor och ca 0,4 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
 Belägenhet: x87833,93, y88895,15.

Miljö: Anläggningen var belägen i östra utkanten av gravfältets mellersta del, strax norr om A161. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan uppträcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var gräs- och slybevuxen med tre stenar synliga i toppen. I den västra delen var begränsningen ottydlig. I den södra delen, mellan två större stenblock, påträffades en mindre koncentration brända ben.

Konstruktion: Efter att ett ca 0,1 m tjockt lager av sandig mylla avlägsnats genom rensning framstod anläggningen som rundad, ca 3,1 - 3,2 m i diam och 0,4 m hög. Stenpackningen var tvåskiktad och utgjordes av ett blandat urval av skarpkantade och rundade stenar och block, i huvudsak mellan 0,2 - 0,75 m stora. Packningen saknade tydlig begränsning i form av kantkedja. I den västra delen övergick packningen i ett mer osorterat stenmaterial tillsammans med grusig morän. Packningen syntes vara uppbyggd kring fyra till fem stenblock, ca 0,75 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av moblandad mylla.

Under stenpackningen framkom ett 1,5 x 1,8 m stort och upp till 0,12 m tjockt brandlager av sot och kol med brända ben. Intill ett av blocken i norra delen av brandlagret stod ett lerkärl (F3) som i övrigt omgavs av fyra skarpkantade stenar, ca 0,15-0,35 m stora och täcktes av en ca 0,25 m stor och 0,06 m tjock täcksten. Den senare hade fallit ned och krossat kärlet. I brandlagret påträffades fragment av en sölja i brons och järn, ett kantbeslag av brons, en järnkniv, en brodd, tre järnkram-

por, tre järnspikar, fem järnnitar, järnfragment efter spikar, nitar och krampor (där nitfragmenten motsvarar ca 15 nitar), två järntenar, fragment av en sammansatt kam, förkolnade fröer och förkolnat organiskt material, eventuellt bröd samt förkolnade fröer.

Graven har inte utsatts för skador i senare tid, utan kan betraktas som intakt. Dock påträffades en bit recent buteljglas i profilen, ca 0,15 m under ytan.

Under nordöstra kanten av brandlagret framkom en överlagrad härd (A221) som var ca 0,6 x 0,7 m stor. Inga fynd påträffades i härd. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

Gravanläggningen vilade på mo som övergick i morän.

Fynd:

I brandlagret:

Figurer A 162

Sölja, endast fästet, i brons, med rester av remmen och med spår av torne och ram av järn, 1 st, 2,6 g.

Fig c

Ram och torne till sölja, i järn, 7,1 g. Eventuellt tillhörigt söljefästet ovan.

Kantbeslag, i brons, kvadratisk, 1 st, 2 g.

Brodd, av järn, till häst, 1 st, 14 g.

Fig a

F1. Krampa, av järn, 3 fragment, 10,3 g.

Krampa, av järn, 2 st, 7,9 g.

F2. Kniv, av järn, 1 st, 8,4 g.

Fig b

Nitar, av järn, 5 st, 32 g.

F5. Spik, av järn, 1 st, 2,3 g.

Spikar, av järn, 2 st, 4,7 g.

Tenar, av järn, 2 st, 6,5 g.

Järnfragment, efter spikar, nitar och krampor, 115 st (bl a motsvarande ca 15 nitar), 255,2 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 3 fragment, troligen S6-snitt (enligt Petré 1984a) med B1:2 dekor enligt K Ambrosiani 1981, 0,4 g.

Fig d

F3. Lerkärl, 1 st, med snördekor, 660 g.

Fig e

Förkolnat organiskt material, eventuellt bröd, 4 bitar, 1,2 g.

Förkolnade fröer, 7 st, 0,4 g.

Ben: 1060,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 18-79 år (adult). Söljan styrker könsbedömningen till man. Djurben av hund och fågel.

Datering: Kammen ger den bästa dateringsgrunden för graven. Kamtypen återfinns i A95 och A161, vilka har mycket tidstypiska pärluppsättningar för 700-talet (P5 enligt Petré 1984a:64ff). Graven dateras sålunda till 700-tal.

A163. STENSÄTTNING, RUND, 1,9 m i diameter och 0,15 hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87862,33, y88865,03.

Miljö: Anläggningen var belägen centralt på gravfältets norra del, i en svag sydvästslutning. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var delvis övertorvad och beväxt med sly och torv. Den framstod före rensningen som oregelbunden, 2,8 m i diameter, med flertalet stenar synliga i ytan. Fem stubbar i och kring anläggningen kan ha stört den något.

Konstruktion: Efter att ett ca 0,05 m tjockt lager av mylla och mo avlägsnats genom rensning framstod anläggningen som en rund enskiktad stenpackning, ca 1,9 m i diameter och 0,15 m hög. Stenmaterialet bestod av 0,1 - 0,4 m stora rundade och kantiga stenar. Enstaka större stenar, 0,45 - 1,0 m stora, fanns runt omkring stensättningen, vilka dock ej har ingått i anläggningen.

Under stenpackningen i anläggningens södra del framkom ett urlakat brandlager, 0,5 x 0,6 m stort och ca 0,1 m djupt, svagt sotigt med lite kol. Brandlagret innehöll rikligt med brända ben. Utöver de brända benen påträffades en järnnål, en skinnskrapa och en kam i ett stycke. Keramikfragment från troligen ett kärl, en dräktnål i brons, två agraffknappar i brons, en bronsten (eventuellt stjälken till ytterligare en dräktnål) och förkolnade fröer hittades i fyllningen.

Anläggningen vilade på sandig mo med inslag av grus.

Fynd:

I fyllningen:

Agraffer, bestående av 2 knappar av brons, 14, 2 g.

Figurer A 163

Fig d

Dräktnål, av brons, polyedernål med ögla av typ

II:3 enligt Waller 1996, 1 st, 3,3 g.

Fig b

Ten, av brons, troligen stjälken till ytterligare

en dräktnål, 1 st, 0,4 g.

Fig c

Keramikfragment, 11 st, 29,5 g.

Förkolnade fröer, 2 st, 0,1 g.

I brandlagret:

Nål, av järn, 1 st, 1,2 g.

Fig a

Kam, av ben/horn, i ett stycke, 1 st, 4,2 g.

Fig e

Skinnskrapa, av ben/horn, 1 st, 11 g.

Fig f

Ben: 1041,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Skinnskrapan bekräftar könsbestämningen (Petré 1993). Inga djurben.

Datering: Skinnskrapor dateras till folkvandringstid (Petré 1984b:64). Skrapan i kombination med kam i ett stycke, vilken enligt Lovökronologin har yngsta datering till 400-tal (Petré 1984a:135), och brandgravskicket ger graven en datering till slutet av 400-talet.

A164. Avfärdad som anläggning.

A165. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatsskikt.

A166. Avfärdad som anläggning.

A167. STENSÄTTNING, OREGELBUNDEN, 1,7 x 2,7 m och 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.

Belägenhet: x87807,36, y88906,85.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets mellersta del, på den utskjutande moräntungan söder om Dragonbacken. Den var ej synlig före slutundersökningen, utan upptäcktes i samband med maskinavtorvningen av gravfältet. Anläggningen var helt övertorvad och beväxt med en stubbe i södra delen och en stubbe i den norra kanten. Eventuellt hade anläggningen skadats i de östra och västra delarna vid schaktning. Vid rensning framkom fynd av enstaka bitar brända ben spridda i anläggningen.

Konstruktion: Efter att ett ca 0,05 m tjockt lager av torv avlägsnats genom rensning framkom en oregelbunden, eventuellt rundad stenpackning, 1,7 x 2,7 m stor och 0,2 m hög. Den var tvåskiktad, gles och utgjordes av rundade och skarpkantade stenar, 0,05-0,35 m stora, dock huvudsakligen 0,1-0,2 m stora. Fyllningen mellan stenarna bestod av sandig mylla med inslag av grus.

I anläggningens östra del framkom ett urlakat brandlager, utan kol och sot, ca 0,4 x 0,5 m stort och ca 0,15 m tjockt. Brandlagret innehöll spridda koncentrationer av brända ben och fragment av en sammansatt kam. I mitten av området med brända ben påträffades ett fragmentariskt lerkärl (F1) och i anslutning till detta en bit slagg. Sydöst om brandlagret framkom ett ca 0,6 x 0,7 m stort och ca 0,1 m tjockt lager sotig fyllning utan fynd. Sotlagret påträffades relativt ytligt och kan härröra från en rotbrand. I botten av brandlagret förekom ett flertal skörbrända och skärviga stenar, ca 0,1-0,15 m i diameter. Stenarna var sotiga och kan tänkas härröra från brandbålet.

Anläggningen vilade på moig morän.

Anmärkning: Anläggningen var troligen skadad i den östra delen, men hur stor del som försvunnit är ovisst. Brända ben och keramikfragment framkom i ytan och det är möjligt att delar av gravgömmen försvunnit vid maskinschaktningen.

Fynd:

I brandlagret:

Figurer A 167

F1. Lerkärl, 1 st, 100 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 3

fragment av typ S6L3C3 enl Petré 1984a, 0,6 g.

Fig a

Slagg, 1 bit, 4 g.

Ben: 98 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 0-7 år (Infans I). Obestämbara djurben.

Datering: Kammen har en typiskt vendeltida karaktär och kan genom kombinationen av elementen S6 och L3 datera denna och därmed graven närmast till perioden ca 600-750 e Kr (Mutikainen 1987:51).

A168. Avfärdad som anläggning.

A169+171. **JORDLAGER MED FÖRSLAGGAD LERA.** Se kapitlet "Lämningar av boplatskaraktär" i rapportens del 1.

A170. Utgår.

A172. Utgår.

A173-174. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

A175. Stenpackning under A24. Se vidare anläggningsbeskrivningen för A24.

A176. Avfärdad som anläggning.

A177. **STENSÄTTNING, NÄRMAST KVADRATISK**, 2,4 x 2,6 m stor och ca 0,2 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87784,20, y88901,77.

Miljö: Anläggningen var belägen på södra delen av gravfältet, omedelbart söder om Dragonbacken i en svag sydslutning. Graven framkom vid slutundersökningen, under en kulle av dumpmassor. Den finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929.

Konstruktion: Anläggningen utgjordes av en gles, närmast kvadratisk stenpackning, ca 2,4 x 2,6 m stor och 0,2 m hög. Den var enskiktad och uppbyggd av 0,1-0,4 m stora, rundade stenar. Fyllningen mellan stenarna utgjordes av mylla.

Mitt i anläggningen, mellan stenpackningens stenar, framkom ett brandlager, ca 1,4 m i diameter och upp till 0,14 m tjockt. Dess centrala del, som var 0,5 x 0,6 m stort och 0,1 m tjockt, innehöll sot och rikligt med kol och brända ben, medan brandlagret i övrigt var endast sotigt och tämligen diffust.

Fynden påträffades till övervägande del i brandlagret, dock framkom vissa spridda brända ben och ett kamfragment i fyllningen. Förutom brända ben och keramikskärvor påträffades i brandlagret en järnten, fragment av järnbleck, bryne av sand-

sten, fragment av en sammansatt kam och förkolnat organiskt material, eventuellt bröd. Huvuddelen av keramiken låg i brandlagrets södra del.

Anläggningen vilade på lera/mo.

Fynd:

Figurer A 177

Bleck, av järn, 3 fragment, 0,2 g.

Ten, av järn, 1 st, 5,5 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 16 fragment av typ M3R4S6L3C3 enligt Petré 1984a, eventuellt med fodral, 3,6 g.

Fig a

Keramikfragment, 1 st, 6,2 g.

Bryne, av sandsten, i 3 delar, 12 g.

Förkolnat organiskt material, eventuellt bröd, 108 bitar, 73,2 g.

Ben: 161,0 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-44 år (Adultus). Inga djurben.

Datering: Kammen har en typiskt vendeltida karaktär och kan genom kombinationen av elementen S6, C4 och L3 datera denna och därmed graven till perioden 600-750 e Kr (Mutikainen 1987:51, Petré 1984a:135).

A178. STENSÄTTNING, SKADAD, OREGELBUNDEN (URSPRUNGLIGEN RUND), ca 2,6 x 2,8 m stor och ca 0,35 m hög. Klar begränsning. Brandlager med lerkärl som benbehållare.

Belägenhet: x87789,20, y88905,06.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets sydöstra del, nedanför Dragonbacken, strax söder om moränryggen. Stensättningen framkom vid slutundersökningen under dumpmassor från förundersökningen 1991. Den finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. Anläggningen var sannolikt skadad i stenpackningen i den norra och sydvästra delen, där sten tycktes saknas. Troligen har den ursprungligen varit rund och ca 2,8 m i diameter.

Konstruktion: Den ca 2,6 x 2,8 m stora och 0,35 m höga stenpackningen var mycket tät och utgjordes av kantiga stenar, 0,2-0,5 m stora, de flesta dock 0,3-0,4 m stora. Anläggningen var uppbyggd i två skikt och stenarna hade samma storlek och karaktär i båda skikten. Fyllningen över stenpackningen vid rensning bestod av lerig mylla och delvis rester från de tidigare dumpmassorna, exempelvis rester av asfalt. Fyllningen mellan stenarna bestod av mo och mo med inslag av lera. I fyllningen påträffades ca nio järnnitar, fragment efter tre järnspikar, en järnkrampa, järnfragment, ett vävtyngdsfragment, keramikfragment (från kärlen i brandlagret), kol och rikliga mängder brända ben.

Centralt i anläggningen, strax under stenpackningen, påträffades ett ca 1,20 x 1,30 m stort och 0,13 m djupt, brandlager. Detta verkade vara mycket urlakat och endast fläckvis sotfärgat under större stenar där sotfärgningen kan ha bevarats bättre. I östra delen av brandlagret påträffades en koncentration av brända ben, keramik och

kol. Koncentrationen härrörde troligen från ett benbehållare i keramik som krosats. I botten av fyndkoncentrationen påträffades en nästan intakt keramikbotten till benbehållaren. Kärlet hade varit placerat i botten av graven och brandlagret fortsatte ej under detta. I övrigt i brandlagret påträffades brända ben, keramikskärvor efter ett bikärl, tre järnnitar, två järnspikar, järnfragment efter ca fyra nitar och sju spikar samt kol. Strax väster om brandlagret påträffades en sotfläck, ca 0,5 x 0,6 m stort och 0,05 m tjock, som ej innehöll annat än kraftig sot och kol. Fläcken hade ingen kontakt med brandlagret. Brandlagret tycktes vara oskadat och intakt. Inga inre konstruktioner påträffades, ej heller skörbränd sten eller andra indikationer på att gravbålet stått på samma plats som graven.

Anläggningen vilade på hårt packad lerig mo.

Fynd:

I fyllningen:

Krampa, av järn, 1 st, 6,4 g.
Nitar, av järn, 3 st, 14,7 g.
Nitar, av järn, delvis hela och i fragment, ca 6 st, 57 g.
Spikar, järn, 3 fragment efter lika många spikar, 12 g.
Järnfragment, 2 st, 1,9 g.
Vävtyngd, av bränd lera, 1 fragment, 5,7 g.
Keramikfragment, 9 st, 46,3 g.

Figurer A 178

Fig b

I brandlagret:

Nitar, av järn, 3 st, 26 g.
Spikar, av järn, 2 st, 6,4 g.
Järnfragment, 22 st, efter ca 7 spikar och 4 nitar, 53 g.
Lerkärl, 1 st, 180 g. Bikärl.
Lerkärl, 1 st, 970 g. Benbehållare.
Keramikfragment, 125 st, 102,1 g. Fragment från båda kärnen.

Fig a

Ben: 1768,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en äldre man, 50-79 år (Senilis). Djurben av häst och hund.

Datering: Graven kan inte dateras närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket och förekomsten av keramik och nitar (Petré 1984a:135).

A179. STENSÄTTNING, RUNDAD, ca 2,3 x 3,0 m stor och 0,15 m hög. Oklar begränsning. Brandlager.
Belägenhet: x87788,93, y88899,90.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, i svag sydsluttning. Den framkom vid slutundersökningen under gamla dumpmassor. Anläggningen finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. De övre jordskikten var omrörda och innehöll brända ben, tegel och asfalt. Troligen har det översta skiktet av brandlagret skadats.

Konstruktion: Efter rensning framstod anläggningen som en gles rundad stenpackning, ca 2,3 x 3,0 m stor och 0,15 m hög, uppbyggd i ett skikt av kantiga

stenar, 0,2-0,4 m stora. I stort sett saknades stenar i mitten av graven, vilket troligen beror på att den skadats. Fyllningen mellan stenarna bestod av mo.

Centralt under stenpackningen, med tyngdpunkt åt norr, fanns ett brandlager, ca 1,4 m i diameter och upp till 0,15 m tjockt. Det innehöll mycket kol, främst i de nedre skikten. I centrum av brandlagret framkom en koncentration av keramikfragment och brända ben. Keramikfragmenten, som även förekom spritt utanför koncentrationen, härrör sannolikt från ett lerkärl. En stor mängd järnfragment efter 40-talet nitar, närmare 30 spikar och enstaka krampor påträffades, till största delen i utkanten av brandlagret. I övrigt påträffades fyra glaspärlor (en röd, en vit med dekor, en blå med dekor och en med odefinierbar färg), fragment efter en sammansatt kam och en bit slagg i brandlagret.

Anläggningen vilade på hårt packad lerig mo.

Fynd:

I brandlagret:

Figurer A 179

Järnfragment, 180 st, efter ca 40 nitar, närmare 30 spikar och enstaka krampor, 1080 g.

Spik, av järn, 1 st, 1,2 g.

Pärlor, av glas, 4 st, varav 2 tunnformiga, röd, opak respektive gråvit?, halvopak, 1 cylindrisk, gråvit och opak med dekor i gult och blått, och 1 deformerad, blå med linjer i rött och vitt, 6,8 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam, i 13 fragment, av typ R5S6 enligt Petré 1984a med B1:2-dekor enligt K Ambrosiani 1981, 1,9 g.

Fig a

Lerkärl, 1 st, 1200 g.

Slagg, 1 bit, 1,1 g.

Ben: 940,5 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen man?, 18-79 år (adult). Pärlorna tyder dock på att den döde är en kvinna. Djurben av häst och hund.

Datering: Kammen ger den bästa dateringsgrunden för graven. Kamtypen återfinns i A95 och A161, vilka har mycket tidstypiska pärluppsättningar för 700-talet (P5 enligt Petré 1984a:64ff). Graven dateras sålunda till 700-tal.

A180. STENSÄTTNINGSLIKNANDE BILDNING. Avfärdad som naturbildning.

A181. STENSÄTTNING, REST AV, 2,5 m i diam och ca 0,12 m hög. Brandlager. Belägenhet: x87788,94, y88893,61.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, strax väster om A179. Anläggningen framkom och skadades vid schaktning. Troligen var den starkt skadad sedan tidigare. Anläggningen syntes som en sot- och kolfläck med enstaka kringliggande stenar och stenblock.

Konstruktion: Anläggningen utgjordes av resterna av en stenpackning i två skikt uppbyggd av kantiga stenar och block, 0,1 - 0,7 m stora. Gravens ursprungliga form kan ej rekonstrueras. De större stenarna låg utanför sotlagret och det är osäkert om de tillhörde graven. Fyllningen i graven bestod till övre delen av brun, myllig mo med sot och kol och ett undre lager som bestod av ljus mo/lera blandat med sot och kol fläckvis. Ljusbrun sandig jord och asfalt i det övre lagret vittnade om en recent störning.

Brandlagret var 0,9 x 2,2 m stort och upp till 0,05 m tjockt och låg i norra delen av ett fläckigt och ojämnt sotigt lager med en diameter på ca 2,5 m. Sotlagret motsvarar eventuellt gravens ursprungliga begränsning. I det ovala brandlagret, som låg i Ö-V riktning, framkom spritt med brända ben, järnfragment, 45 glaspärlor (huvudsakligen blå eller vita med dekor), fragment efter en sammansatt kam och keramikskärvor efter sannolikt ett kärl, dock ej komplett.

Ett ovalt sot- och kolområde i sotlagrets södra del som bestod av riklig mängd skärvig och skörbränd sten kan eventuellt vara en härd som hört till den underliggande boplatsen.

Anläggningen vilade på gulbrun mo/lera.

Fynd:

I brandlagret:

Figurer A 181

Bronsfragment, 2 st, 0,4 g.

Järnfragment, 1 st, troligen efter nit, 9 g.

Järnfragment, 2 st, 30 g.

Pärlor, av glas, 45 st, varav huvuddelen runda eller ringformade, transluscenta, blå eller vita med eller utan dekor i form av ögon eller slingor i rött och/eller vitt samt enstaka röda, gröna och orange opaka, 34,7 g.

Kam, av ben/horn, en sammansatt enkelkam i 16

fragment, av typ M3S6?L10 enligt Petré 1984a, 3,3 g. *Fig a*

Keramikfragment, 60 st, 74 g.

Ben: 197,2 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna, 35-64 år (Maturus). Pärluppsättningen bekräftar könsbestämningen. Djurben av får/get.

Datering: Pärluppsättningen motsvarar Petrés pärlhorisont P5, vilket daterar graven till 700-tal (Petré 1984a:64ff).

A182-187. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

A188. Avfärdad som anläggning.

A189. GROP MED DJURBEN, 1,6 x 2 m stor och 0,2 m djup.

Belägenhet: x87897,30, y88864,65.

Anläggningen var belägen på gravfältets nordligaste del, strax väster om A23. Den framkom vid avbaningen efter att gravarna undersökts.

Anläggningen utgjordes av en oval och grund grop, ca 1,6 x 2,0 m stor och 0,2 m djup, innehållande sot och en koncentration av kol och brända ben, ca 1,1 x 1,4 m stor, i dess södra del. I gropen markerades kol- och benkoncentrationens norra begränsning av en kantkedja bestående av rundade, 0,1-0,3 m stora stenar

Den norra halvan av anläggningen var i stort sett fyndtom. Här var sotlagret endast någon centimeter tjockt, förutom in mot anläggningens mitt där det blev något djupare. De brända ben som framkom i norra halvan hittades uteslutande längs kantkedjan. Bland de brända benen påträffades keramikfragment, bitar av harts (troligen naturlig) och bränd lera. En del av den brända leran är delvis förslaggad och påminner om den slagg som främst kan knytas till jordlagret A169+A171. Utanför anläggningens östra kant hittades en bit tegel, vilket visar att området störts av senare tiders verksamheter.

Anläggningen vilade på morän i norr och sand i söder.

Fynd:

Harts, troligen naturligt, 18 fragment, 1,9 g.

Keramikfragment, 4 st, 5,9 g.

Bränd lera, 47 bitar, 34 g.

Ben: 53,2 g brända ben. En del av benen har bestämts som ben från får/get. I övrigt obestämbara djurben.

Datering: Träkol från bengömman daterar anläggningen till tidsintervallet 180BC-140AD (kal, 92% sannolikhet), d v s århundradena närmast Kristi födelse.

A190. Avfärdad som anläggning.

A191-212. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatsskärakt.

A213. REST AV BRANDGRAV, OVAL GROP, 1,0 x 0,8 m i diameter och 0,14 m djup. Bengrop.

Belägenhet: x87873,49, y88875,59.

Miljö och konstruktion: Anläggningen var belägen på gravfältets norra del och överlagrades av A27. Den utgjordes av en närmast oval grop, ca 1,0 x 0,8 m i diameter och 0,14 m djup, med skålad profil. Gropen var fylld med mörkbrun, sandig mylla och innehöll närmast sotfria, brända ben, enstaka keramikfragment och slagg. Slaggen är av samma typ som den som i första hand kan knytas till

jordlagret A169+A171. Slaggen tyder på att gropen är yngre än jordlagret. Gropen är nedgrävd i morän.

Möjligen har graven haft en överbyggnad. Någon sådan gick dock inte att urskilja i den överlagrande gravens fyllning (A27). Den eventuella överbyggnaden kan dock ha förstörts i samband med uppförandet av A27.

Fynd:

Keramikfragment, 4 st, 10 g.

Slagg, 12 bitar, 16 g.

Ben: 849,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-79 år (adult). Djurben av häst, hund och katt.

Datering: Att de brända benen är sotfria antyder en yngsta datering till 400-talet e Kr (Petré 1984a:135).

A214. Utgår.

A215. Utgår.

A216. STENSÄTTNING, REST AV, URSPRUNGLIGEN RUND?, 3,6 m i diameter och 0,3 m hög. Delvis bevarad kantkedja. Brandlager. Belägenhet: x87782,53, y88916,94.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, strax söder om den moräntunga som här skjuter ut från Dragonbacken. Den påträffades vid slutundersökningen, under en vägbank. Anläggningen var kraftigt skadad och brandlagret var synligt i ytan. Endast en mindre del av den ursprungliga stenpackningen återstod.

Konstruktion: Efter att ett 0,2 m tjockt lager med mörk moig lera avlägsnats genom rensning framkom en enskiktad, mycket gles stenpackning. I anläggningens norra del fanns ett större stenblock, ca 1,0 m stort. Ca 25 stycken, 0,2- 0,55 m synliga större rundade stenar fanns samlade främst i anläggningens södra del. I den södra delen fanns även en antydning till ursprunglig kantkedja. I anläggningens norra del fanns ett synligt brandlager. Fyllningen mellan stenarna bestod av mörk moig lera.

Brandlagret, som var ca 1,4 x 1,8 m stort och 0,07 - 0,08 m tjockt, utgjordes av mörkt brun delvis kol- och svagt sotblandad moig lera med inslag av mylla. Sannolikt var det endast en rest av brandlagret som återstod. I brandlagrets sydöstra del framkom en keramikkoncentration. I övrigt framkom sparsamt med brända ben, järnfragment, hartsfragment, en blå pärla och spridda enstaka bitar av keramik (troligen från ett kärl) i brandlagrets södra del. I den norra delen av brandlagret framkom en kniv (F1).

Anläggningen vilade på lera och mo med inslag av sand och grus.

Fynd:

I brandlagret:

F1. Kniv, av järn, 1 st, 15 g.
Obestämbart järnföremål, 1 st, 10 g.
Järnfragment, 2 st, 7,3 g.
Pärta, av glas, 1 rund, blå och transluscent, 0,1 g.
Keramikfragment, 14 st, 19,7 g.
Harts, 3 bitar, 0,2 g.

Figurer A 216

Fig a

Ben: 106,8 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som ett barn, 0-7 år (Infans I). Djurben av hund och svin.

Datering: Graven är ej möjlig att datera närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket och förekomsten av keramik (Petré 1984a:135).

A217. STENSÄTTNINGSLIKNANDE LÄMNING. Avfärdad som recent störning.

A218. STENSÄTTNING, RUND, 4 m i diameter och 0,3 m hög. Kantkedja. Brandlager med lerkärl som benbehållare. Belägenhet: x87791,05, y88915,73.

Miljö: Anläggningen var belägen på gravfältets södra del, strax söder om den moräntunga som här skjuter ut från Dragonbacken. Den maskinschaktades fram under en vägbank vid slutundersökningen. Anläggningen var något skadad av schaktning längs den södra kanten.

Konstruktion: Efter att ett 0,05 tjockt lager av torv avlägsnats genom rensning framstod anläggningen som rund, ca 4 m i diameter och 0,3 m hög. Packningen var tvåskiktad över brandlagret, i övrigt enskiktad. Stenarna var både rundade och kantiga, ca 0,1-0,65 m stora, dock huvudsakligen rundade 0,2-0,4 m stora. Kantkedjan utgjordes av ett blandat stenmaterial; både kantiga och rundade styenar, 0,15-0,6 m stora. Fyllningen mellan stenarna i packningen bestod av något lerig brun mylla. Vid rensningen påträffades sentida föremål, såsom en bronsknapp, tegel, bränd lera och yngre rödgods, som troligen härrör från husgrunden A220.

I anläggningens sydvästra del framkom ett brandlager som var ca 1,5 x 1,7 m stort och ca 0,05 m tjockt. Centralt i brandlagret, något förskjutet åt söder, fanns keramikkrävor efter minst två kärl (F1), troligen ett större och ett mindre gravkärl. Bottendiametern på det mindre och finväggigare kärlet kunde fastställas till ca 9 cm. På keramikkrävorna låg en torderad torshammarring (F2). I övrigt påträffades en järnnål, ett obestämbart järnföremål, en hel järnnit, järnfragment efter drygt 20 nitar och ett 40-tal spikar och brända ben i brandlagret. I fyllningen framkom ytterligare ett obestämbart järnföremål, spik- och nitfragment och bränd lera.

Anläggningen vilade på lera och mo.

Fynd:

Vid rensning:

Knapp, av brons, sentida, 1 st.
Keramikfragment, av yngre rödgods, 3 st.
Tegel, 1 bit.
Bränd lera, 1 bit, 4,7 g.

I fyllningen:

Nitar, av järn, 4 fragment, 20 g.
Spikar, av järn, 4 fragment, 25 g.
Obestämbart järnföremål, 1 st, 9,1 g.
Bränd lera, 2 bitar, 2,9 g.

I brandlagret:

Figurer A 216

F1. Lerkärl, 2 st, 180 respektive 480 g.
F2. Torshammarring, av järn, 1 st, 49 g.
Nål, av järn, 1 st, 0,1 g.
Nit, av järn, 1 st, 4,8 g.
Järnfragment, 87 st, efter drygt 20 nitar och ett
40-tal spikar, 227,3 g.
Obestämbart järnföremål, 1 st, 3,1 g.
Keramikfragment, 1 st, 0,8 g.

Fig a

Fig b

Ben: 337,6 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen kvinna?, 18-44 år (Adultus). Djurben av hund och fågel.

Datering: Torshammarringar dateras till 800- och 900-tal, dock främst det senare århundradet (Ström 1970:37). Graven saknar andra daterande föremål och den dateras därmed till perioden 800-900-tal.

A219. STENSÄTTNING, REST AV, URSPRUNLIGEN RUND?, 3,4 x 4,2 m i diam 0,25 m hög. Eventuellt rester av kantkedja i östra respektive norra delen. Brandlager.
Belägenhet: x87792,79, y88910,60.

Miljö: Anläggningen var belägen på södra delen av gravfältet, strax söder om den moräntunga som här skjuter ut från Dragonbacken. Den maskinschaktades fram under en vägbank vid slutundersökningen. Anläggningen finns dock upptagen som odlingsröse på gravfältskartan från 1929. Gravens sydvästra del var svårt skadad, eventuellt vid vägbygge. Järnskrot och asfalt framkom vid undersökningen.

Konstruktion: Efter att ett 0,1 m tjockt lager av mörk moig lera som avlägsnats genom rensning framkom en enskiktad stenpackning som var oregelbunden till formen, ca 3,4 x 4,2 m stor och 0,25 m hög. Packningen var gles och bestod av kantiga och något rundade stenar, 0,2-0,65 m stora. Ytligt i fyllningen påträffades hartsfragment.

Centralt i anläggningen, under stenpackningen, framkom brandlagret som var delvis förstört i den sydvästra delen där keramikskärvor efter ett lerkärl påträffades. Den del av brandlagret som återstod var 1,0 x 1,9 m stort och ca 0,08 m tjockt. Brandlagret var mycket rikt på kol och sot, men endast enstaka brända ben påträffades. Övriga fynd var ett hängbryne i skiffer (F1) och ett obestämbart, krokliknande järnföremål (F2) som båda påträffades strax norr om brandlagret.

Formen på resten efter anläggningen liknar en fjärdedel av en cirkel, vilket antyder att den ursprungligen varit rund och ca 8 m i diameter. Ett problem i sammanhanget är att brandlagret i så fall hamnar perifert. Perifera brandlager förekommer dock under vikingatid.

Anläggningen vilade på ljus moig lera.

Fynd:

- F1. Bryne, av skiffer, med upphängningshål, 1 st, 15 g.
F2. Obestämbart järnföremål, 1 st, 2,6 g.
Keramikfragment, 10 st, 81 g.
Harts, 1 bit 0,1 g.

Figurer A 219

Fig a

Fig b

Ben: 12,4 g brända ben. Den döde är osteologiskt bestämd som en vuxen människa, 18-79 år (adult). Inga djurben.

Datering: Graven är ej möjlig att datera närmare än till yngre järnålder med hänsyn till brandlagergravskicket och förekomsten av keramik (Petré 1984a:135).

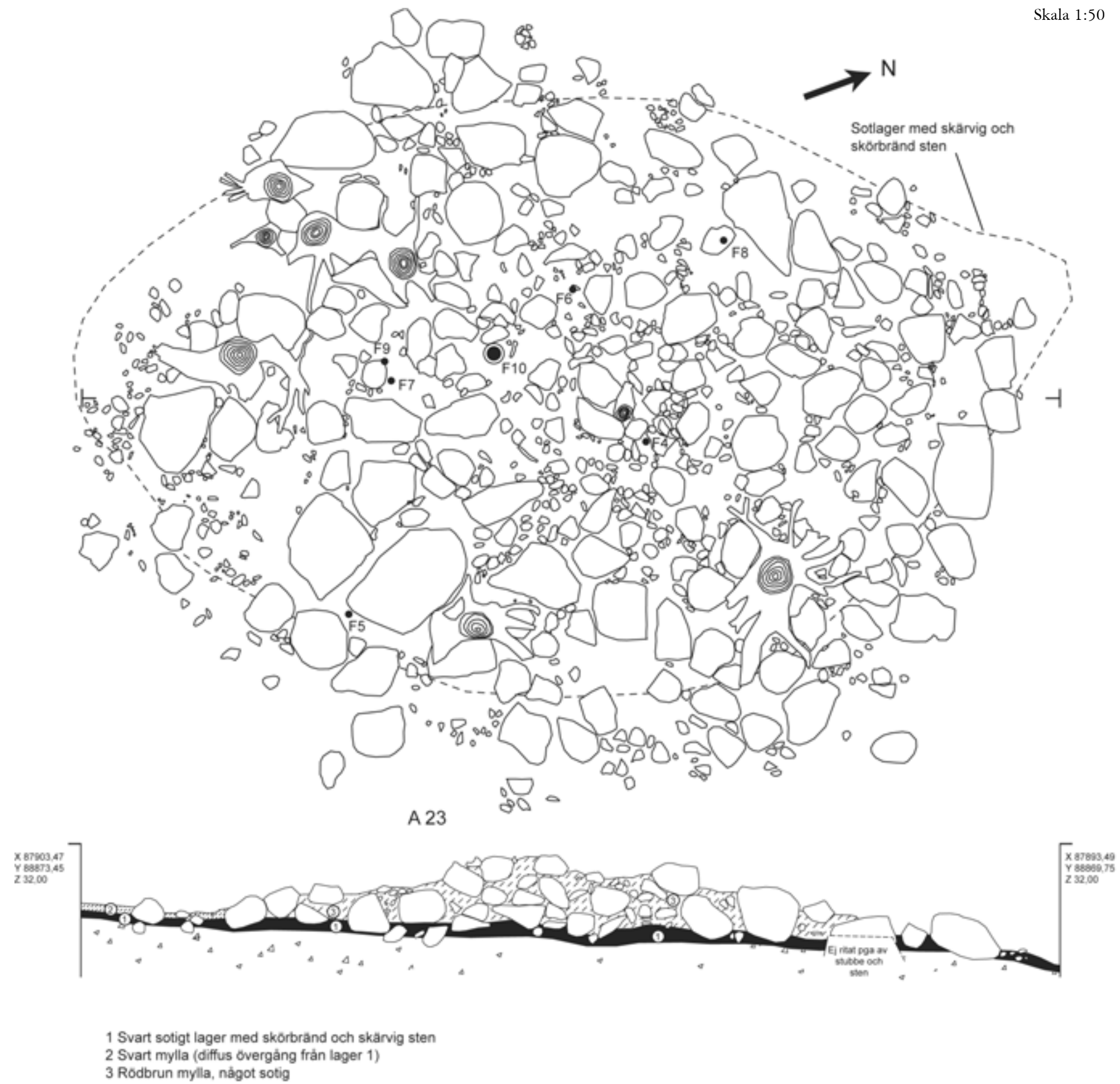
A220. Husgrund från historisk tid, överlagrande gravar på södra delen av gravfält RAÄ 20+67. Se vidare rapport över Kalvshälla bytomt, Stockholms läns museum rapport nr 2002:1.

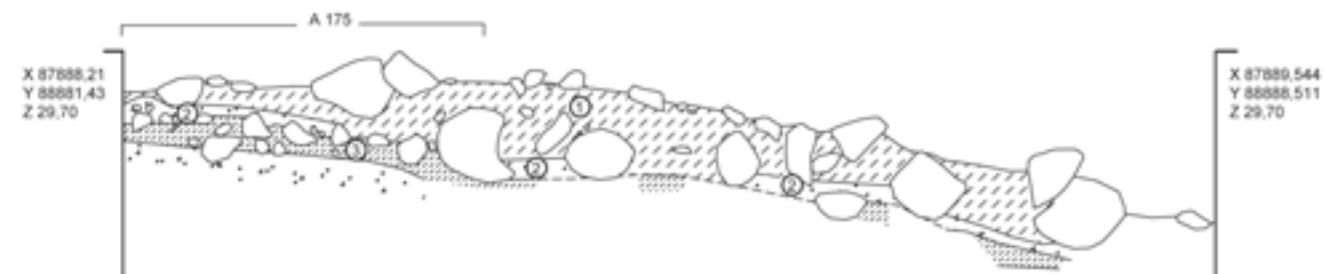
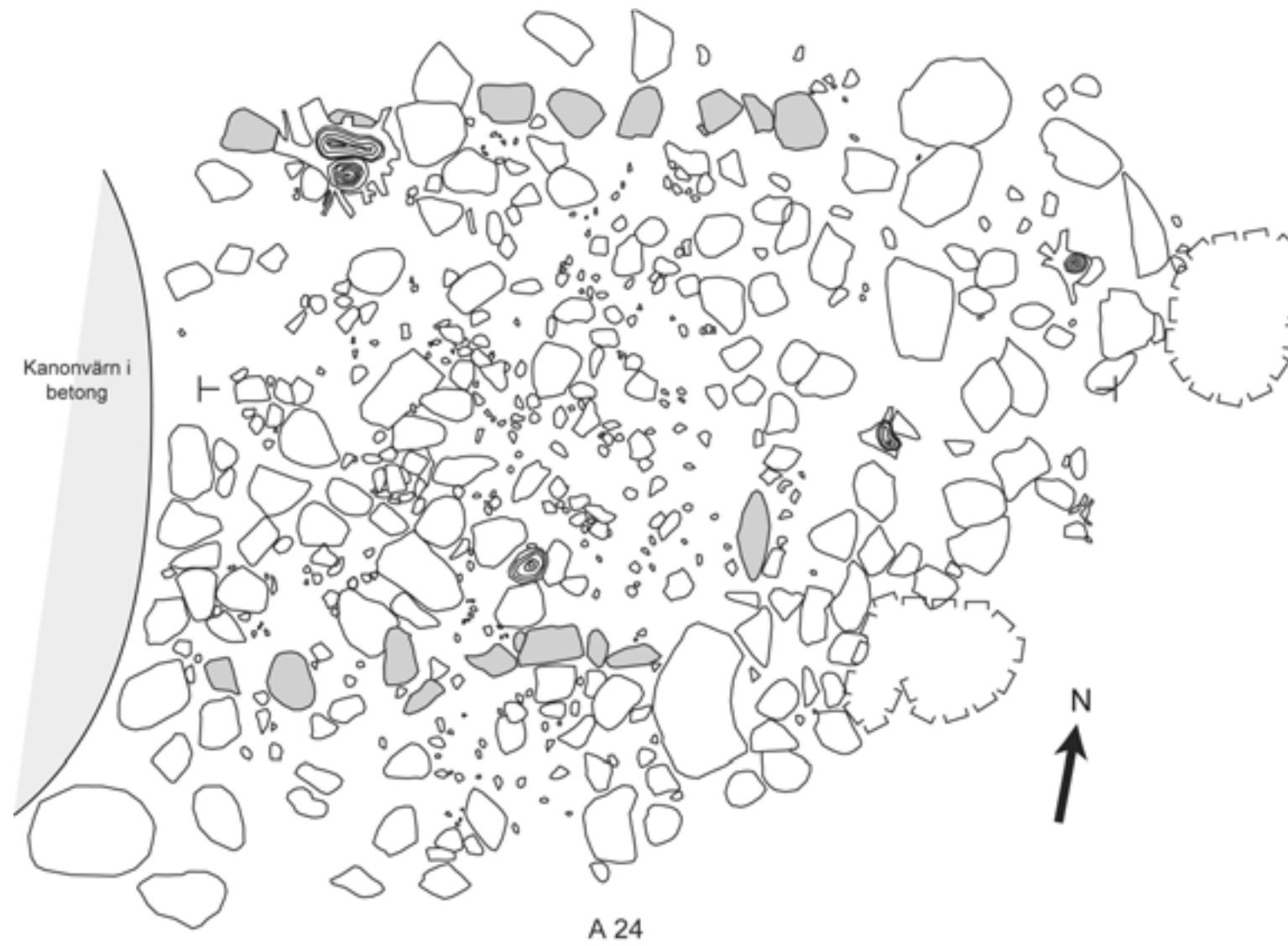
A221. Härd överlagrad av A162. Se bilaga 2 i rapportens del 1: Tabell över anläggningar av boplatskaraktär.

Referenser

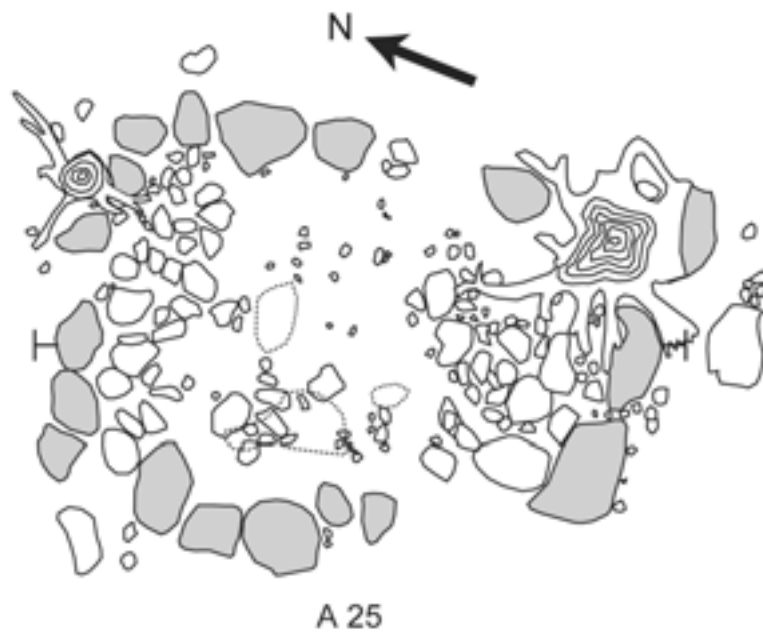
- Ambrosiani, Kristina. 1981. *Viking age combs, combs making and combmakers; in the light of finds from Birka and Ribe*. Studies in Archaeology 2. Diss. Stockholm
- Arbman, Holger. 1940. *Birka I*. Tafeln. KVHAA. Uppsala
- Bennett, Agneta. 1987. *Graven – religiös och social symbol. Strukturer i folkvandringstidens gravskick i Mälardalen*. Theses and Papers in North-European Archaeology 18. Stockholm
- Bennett Lagerlöf, Agneta. 1989. *Vendeltid vid Stenby*. RAÄ och SHM. Rapport UV 1989:4. Stockholm
- Biuw, Anita. 1992. *Norra Spånga. Bebyggelse och samhälle under järnåldern*. Stockholmsmonografier utgivna av Stockholms stad nr 76, Stockholm
- Callmer, Johan. 1977. *Trade beads and beads trade in Scandinavia ca. 800-1000 A.D.* Acta Archaeologica Lundensia Series in 4°. Nr 11. Bonn/Lund
- Granlund, John. 1939. *Hartstätningar till svepta kärl under äldre järnålder. Fornvännen 1939*. Stockholm
- Jansson, Ingmar. 1984. *Grosse Rundspangen. BIRKA II:1. Systematische Analysen der Gräberfunde*. Ed. Greta Arwidsson. KVHAA. Stockholm
- Jansson, Ingmar. 1985. *Ovala spännbucklor. En studie av vikingatida standard-smycken med utgångspunkt från Björkö-fyndet*. Aun 7. Diss. Uppsala.
- Kyhlberg, Ola. 1980. *Vikt och värde. Arkeologiska studier i värdemätning, betalningsmedel och metrologi under yngre järnålder. I. Helgö. II Birka*. Stockholm Studies in Archaeology 1. Stockholm
- Mutikainen, Marja Liisa. 1987. *Vendeltida kammar i Mälardalen – en studie av form- och orneringselement*. Uppsats i påbyggnadskurs i Arkeologi, särskilt nordeuropeisk, vid Stockholms universitet. Vt 1987. Opublicerad.
- Nerman, Birger. 1935. *Die Völkwanderungszeit Gotlands*. KVHAA. Stockholm
- Nerman, Birger. 1969, 1975. *Die Vendelzeit Gotlands I-II*. KVHAA. Stockholm
- Petré, Bo. 1984a. *Arkeologiska undersökningar på Lovö. Del 4. Bebyggelsearkeologisk analys*. Acta Universitatis Stockholmiensis. Studies in North-European Archaeology 10. Diss. Stockholm
- Petré, Bo. 1984b. *Arkeologiska undersökningar på Lovö. Del 2. Fornlämning RAÄ 27, Lunda*. Acta Universitatis Stockholmiensis. Studies in North-European Archaeology 8. Stockholm
- Petré, Bo. 1993. *Male and Female Finds and Symbols in Germanic Iron Age Graves. Current Swedish Archaeology. Vol. 1*. The Swedish Archaeological Society. Stockholm
- Ström, Krister. 1970. *Om fynden av torsbammarringar*. Lic avhandling framlagd för seminariet i nordisk fornkunskap, Stockholm. Vårterminen 1970. Opublicerad
- Tempel, Wolf-Dieter. 1969. *Die Dreilagenkämme aus Haitabu. Studien zu den Kämmen der Wikingerzeit im Nordseeküstengebiet und Skandinavien*. Diss. Göttingen

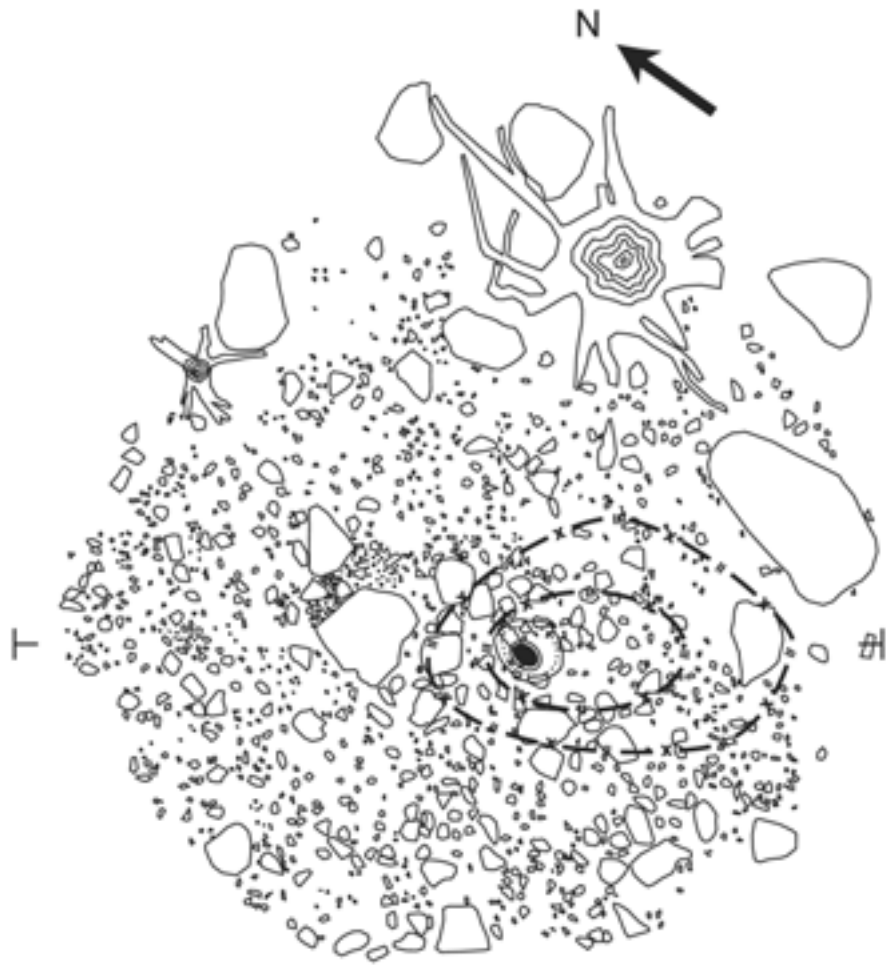
- Waller, Jutta. 1996. *Dräktmålar och dräktskick i östra Mälardalen*. Aun 23. Diss. Uppsala
- Weagreus 1973. Pilspetsar under vikingatid. *TOR Vol XV, 1972-73*. Uppsala
- Aagård, Gun-Britt. 1984. Gleicharmige Spangen. *BIRKA II:1. Systematische Analysen der Gräberfunde*. Ed. Greta Arwidsson. KVHAA. Stockholm

- 1 Mörk mylla (flammig mot botten)
- 2 Morän, smutsig
- 3 Mörk fet mylla (mörkare än lgr 1)

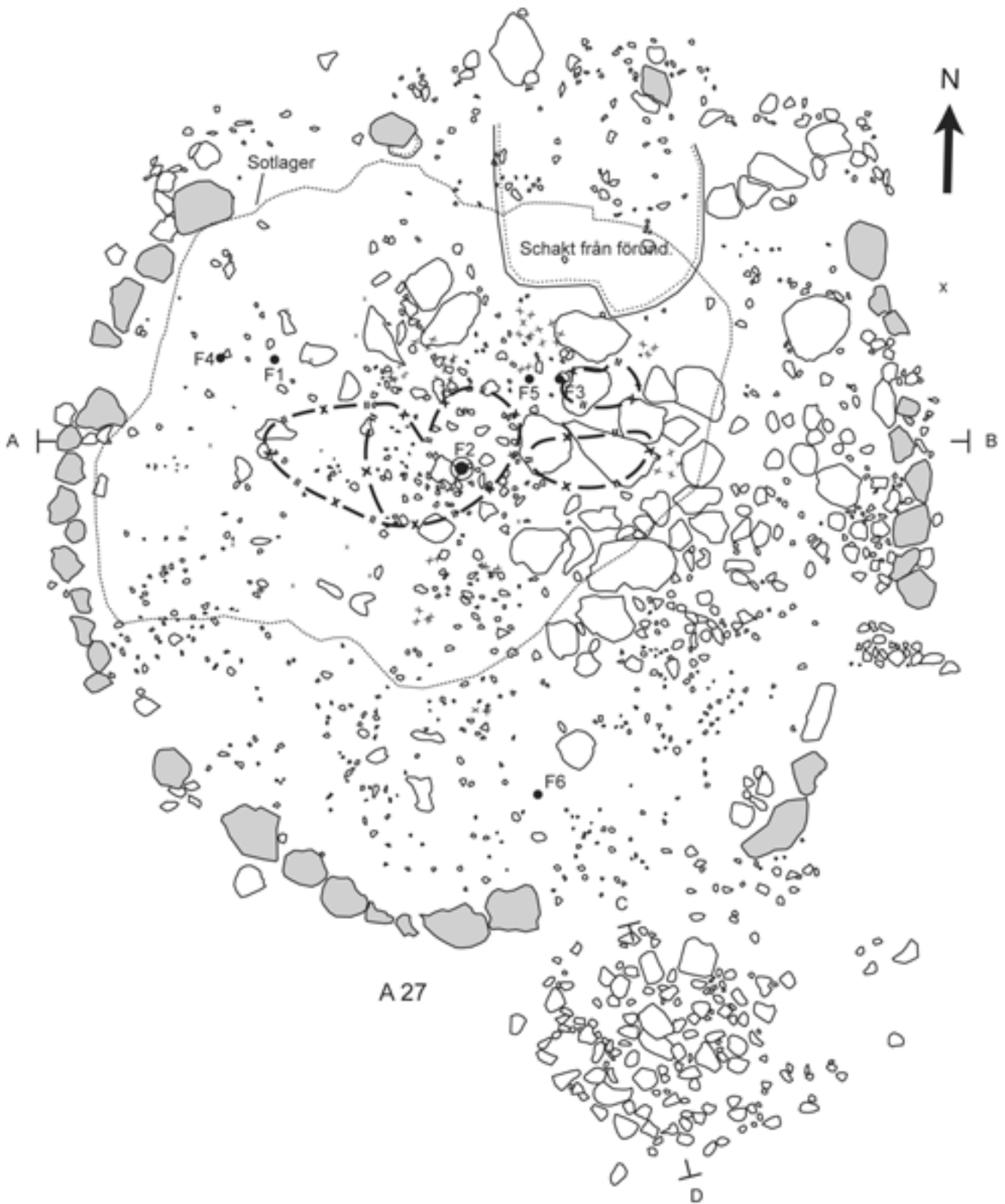

A 26

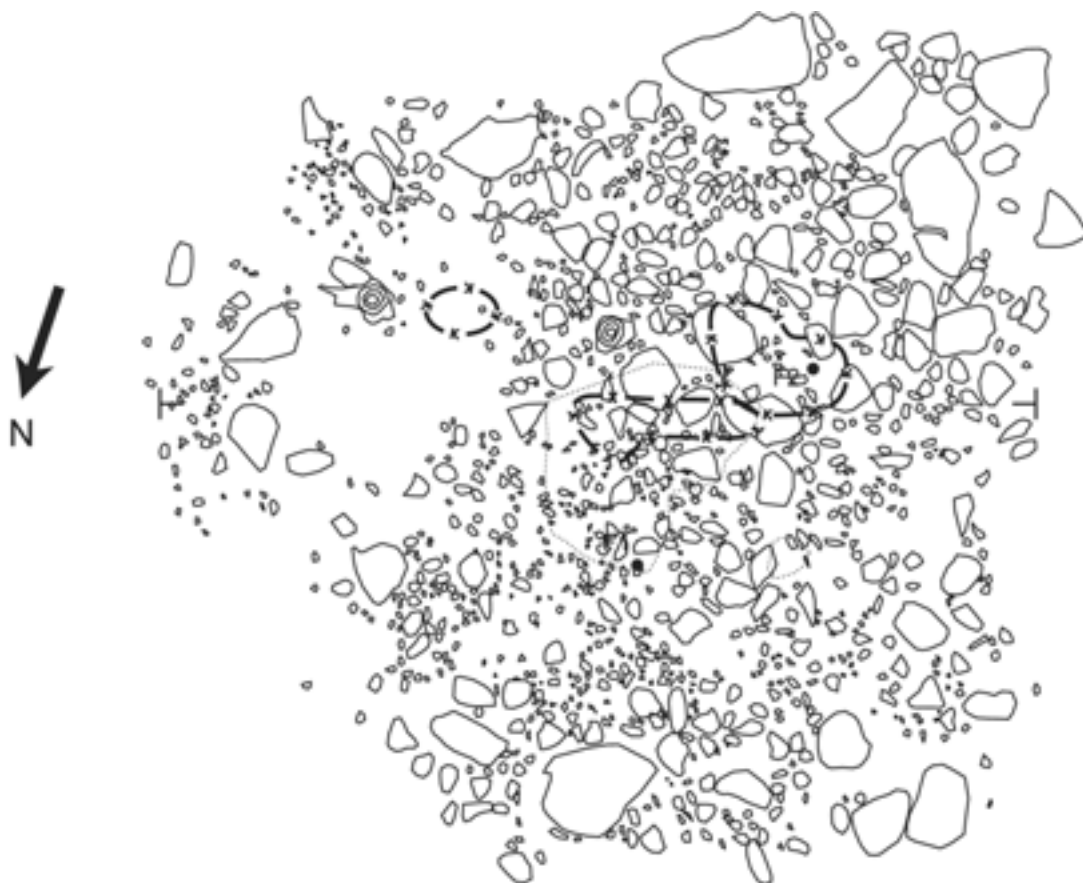

- 1 Morän
- 2 Brandlager från toppen till botten

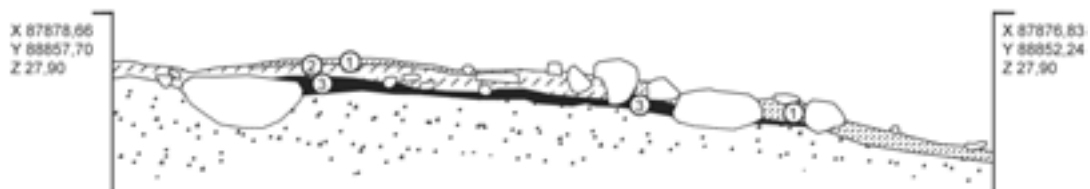

- 1 Brandlager 1
- 2 Brandlager 2
- 3 Mylla med fläckvis inslag av sot
- 4 Sotlager
- 5 Sotlager blandat med mylla, troligen utplanade massor vid bygget av A27

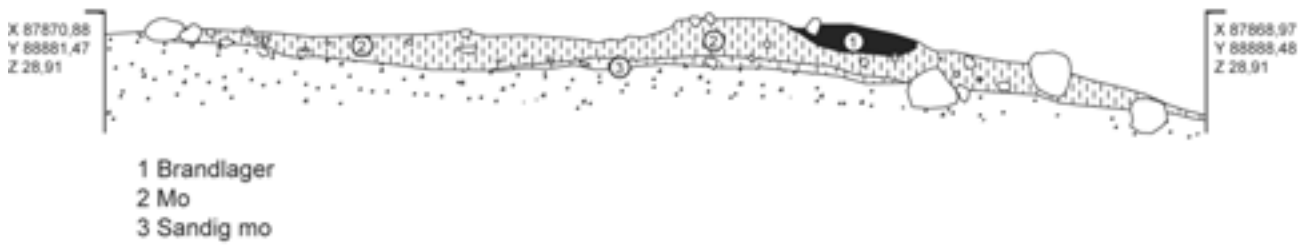
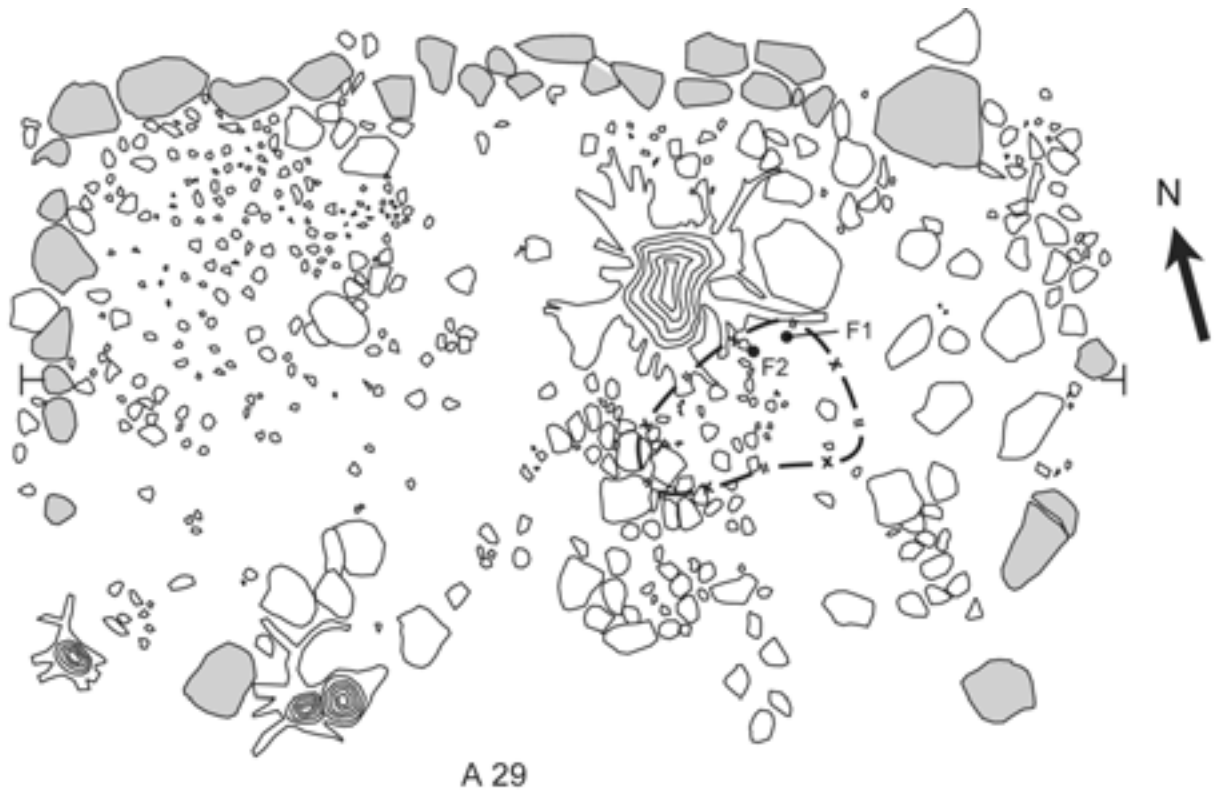

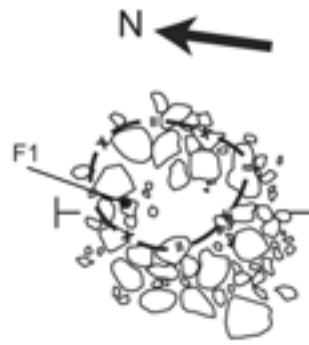

A 28

- 1 Mylla
- 2 Sandig mylla
- 3 Mylla, mörkfärgad, brandlager?

A 36

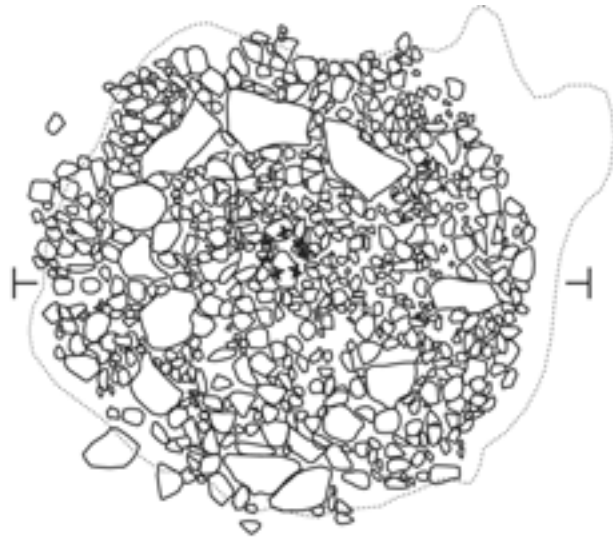

- 1 Mörk mylla med inslag av sot
- 2 Brandlager med mycket lite kol
- 3 Sandblandad mo

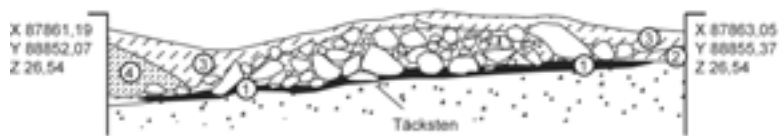

A 39

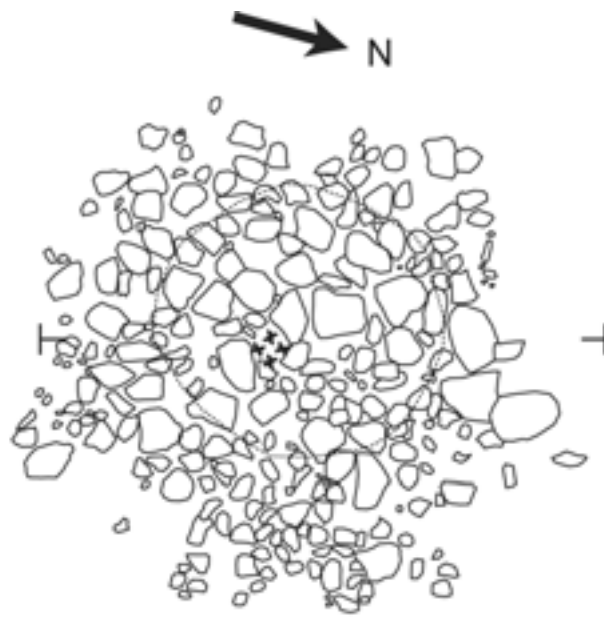

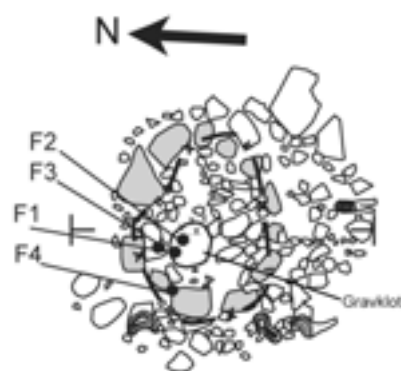
A 40

- 1 Sotig sandig mylla
- 2 Sandig mylla
- 3 Sandig mylla
- 4 Lerig mylla

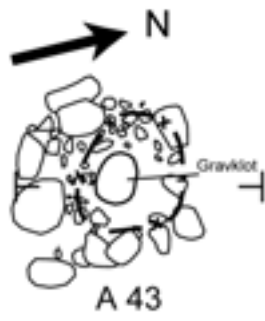

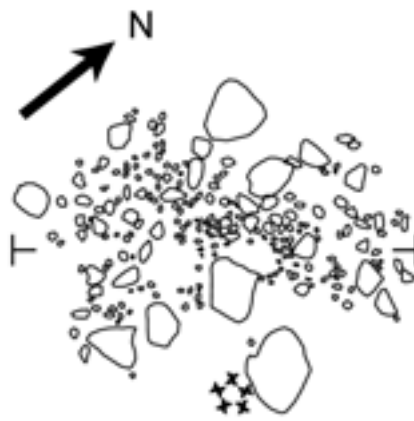
A 41

A 42

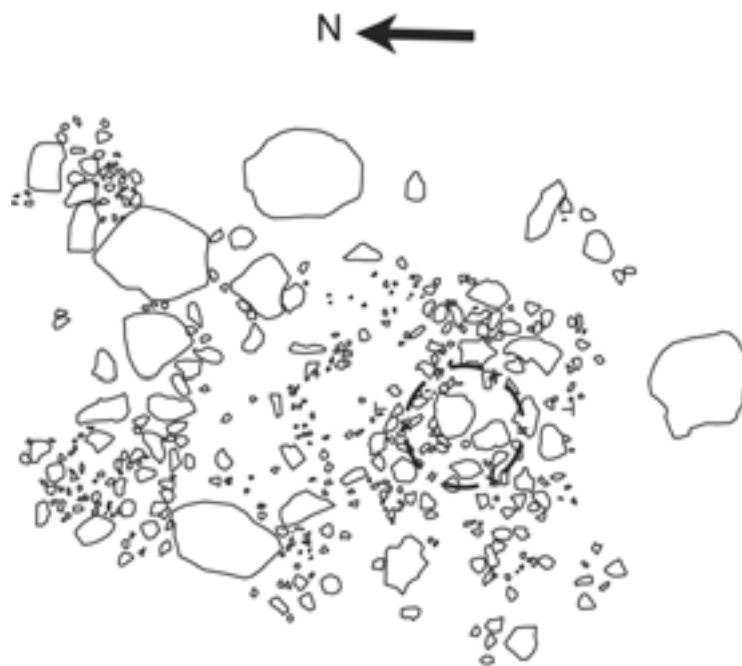

A 45

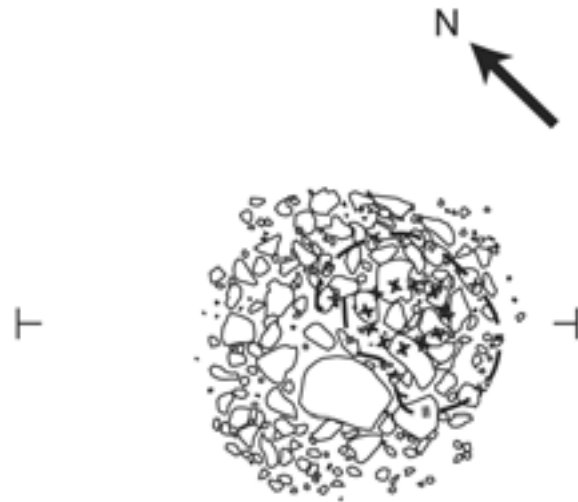
- 1 Mylla och morän
- 2 Mo och morän

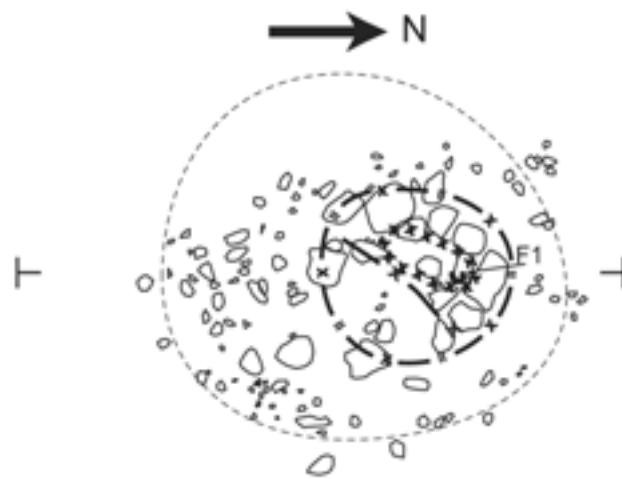
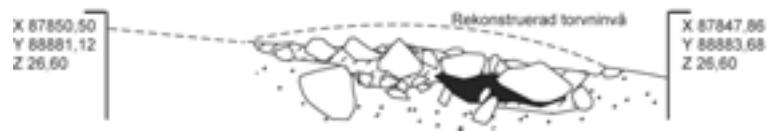
A 46

- 1 Brun mo
- 2 Gråbrun mo
- 3 Sot och kollager med brända ben

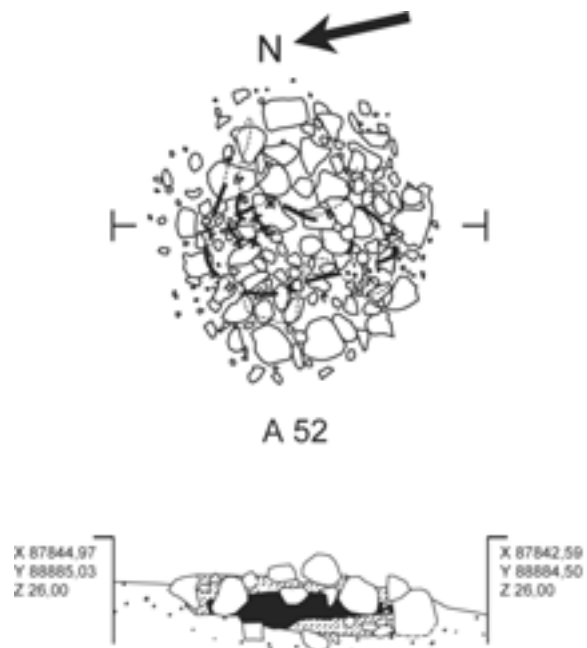
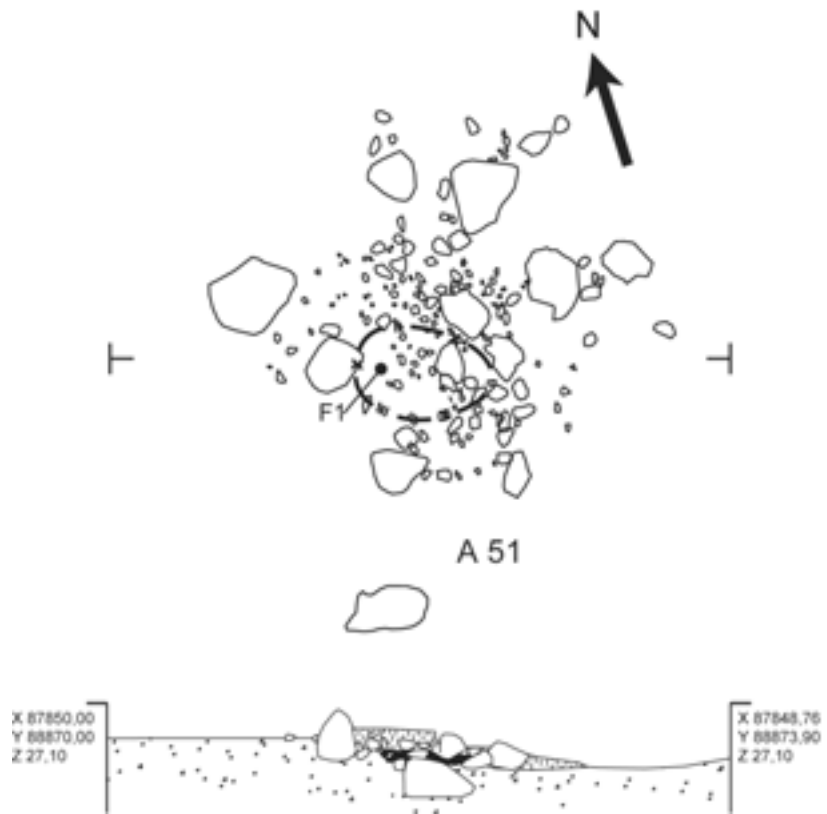

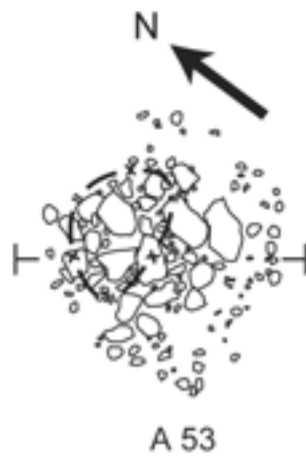
A 48

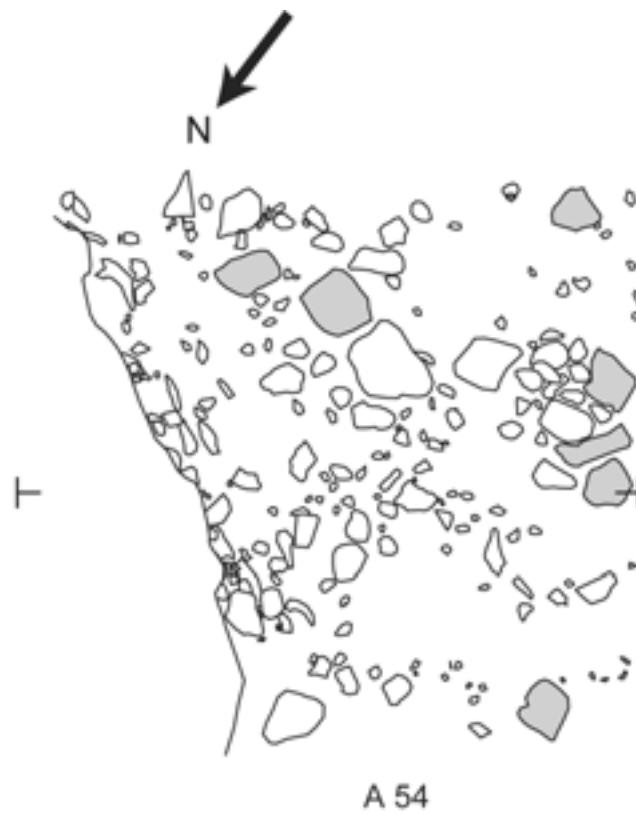
A 49

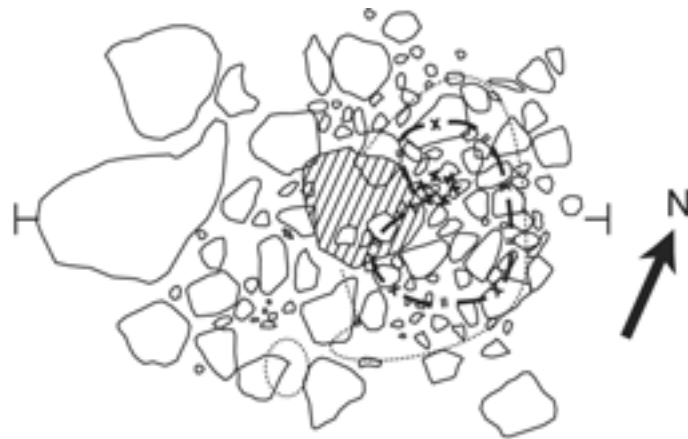

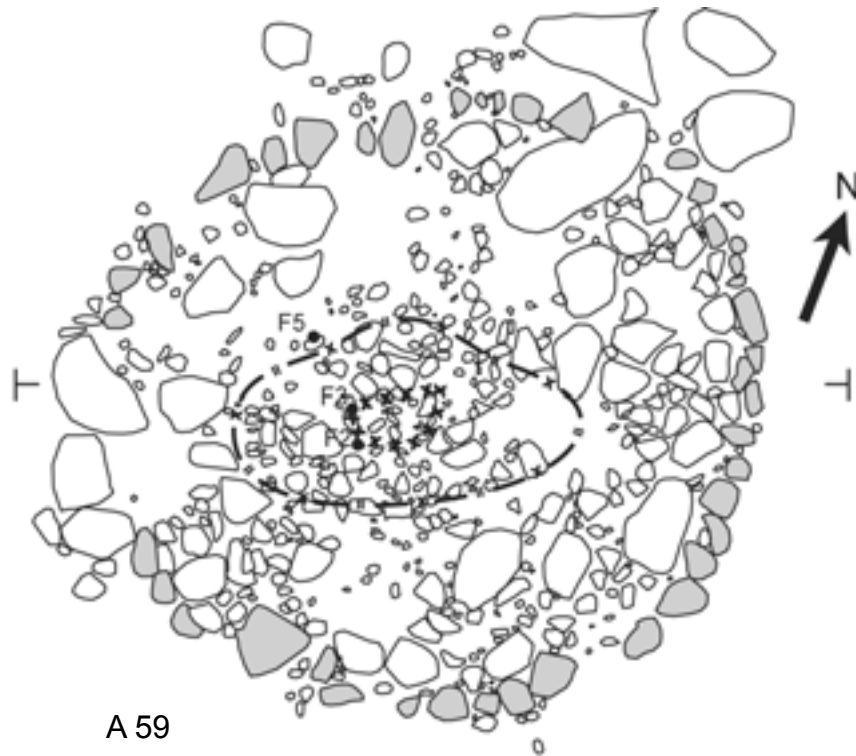
- 1 Brun sandblandad mo
- 2 Sot och kollager

- 1 Sandig mylla

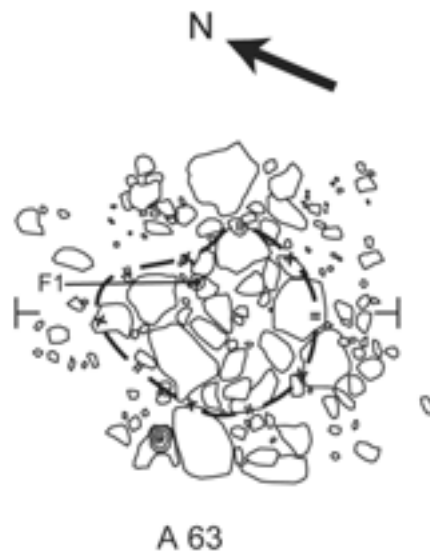
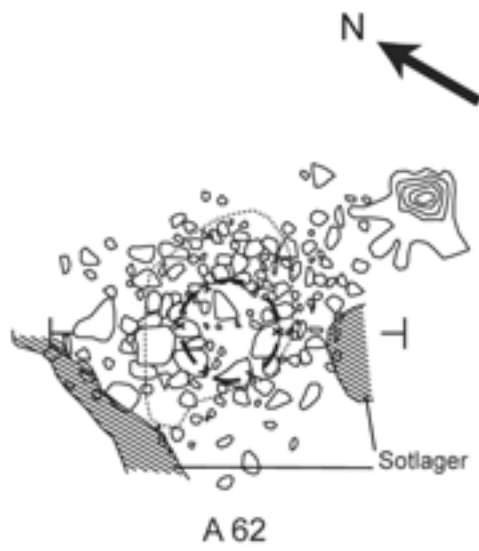
A 55

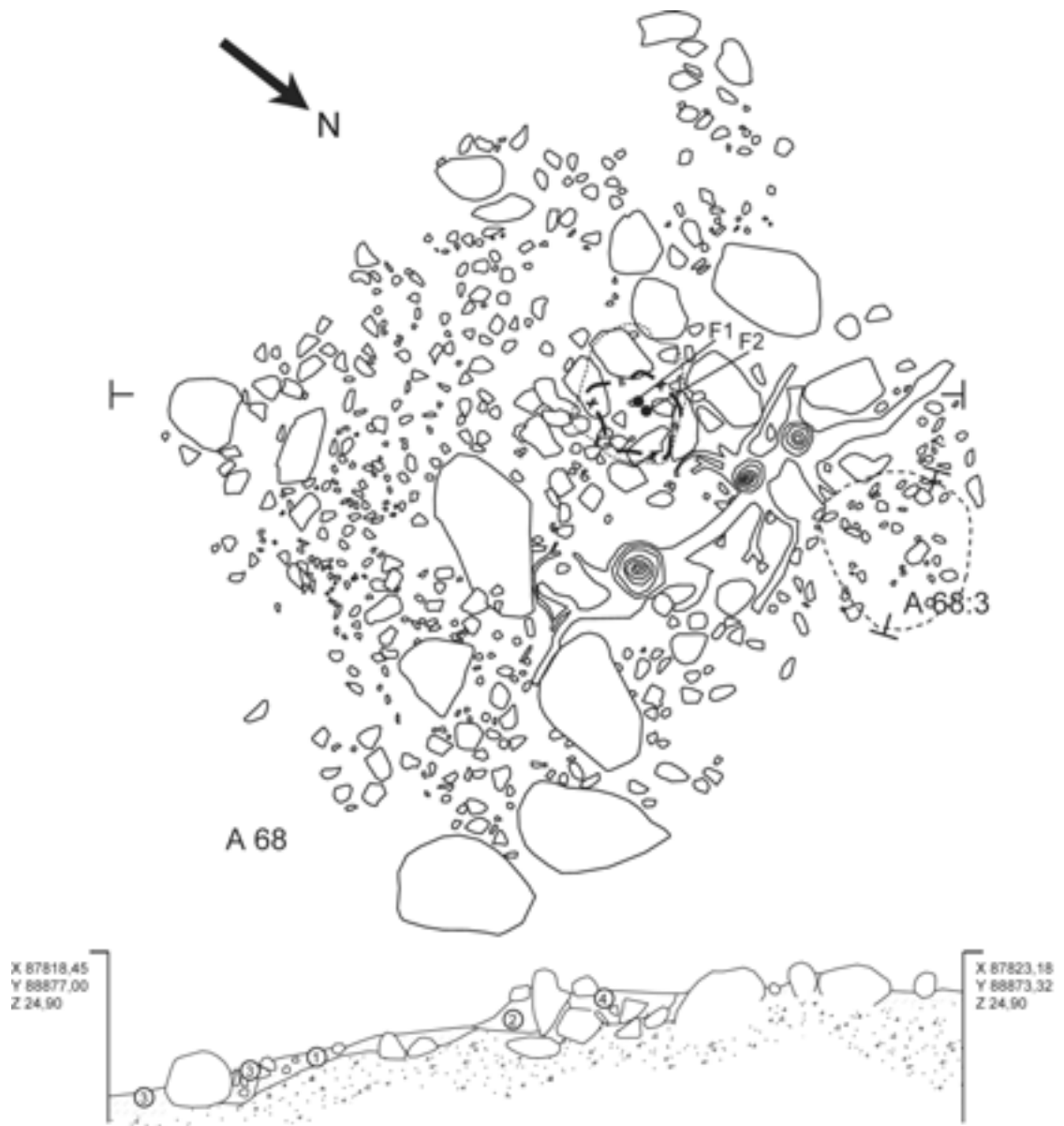
A 59

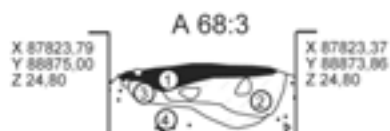
- 1 Rödbrun mo, otydlig gräns mot lgr 6
- 2 Smutsig morän
- 3 Brandlager med ben
- 4 Benkoncentration
- 5 Mylla
- 6 Rödbrun mo med kolstänk, ngt gråare än lgr 1

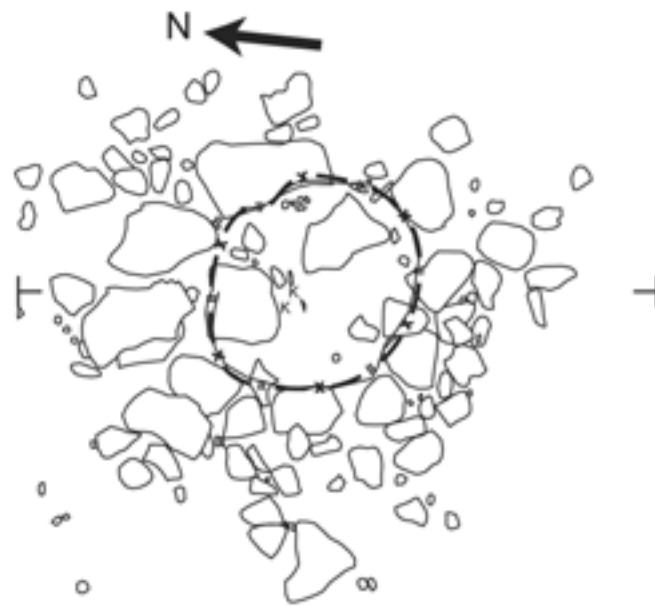
- 1 Mörkfärgad mo
- 2 Mo med inslag av fint grus, ställvis med inslag av sand

- 1 Sandblandad mylla med enstaka grus
- 2 Sand
- 3 Påfört lager av sandblandad mörkbrun mylla med vegetationsrester
- 4 Brandlager

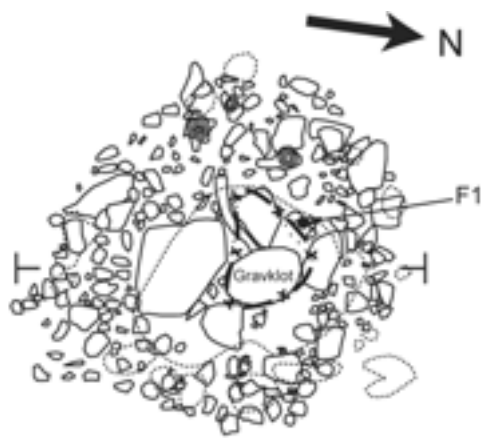
- 1 Sotlager med brända ben och enstaka kol
- 2 Mörkfärgad brun mylla, troligen nedgrävning i samband med värnet i norr
- 3 Ljus brun mylla
- 4 Steril sand

A 69

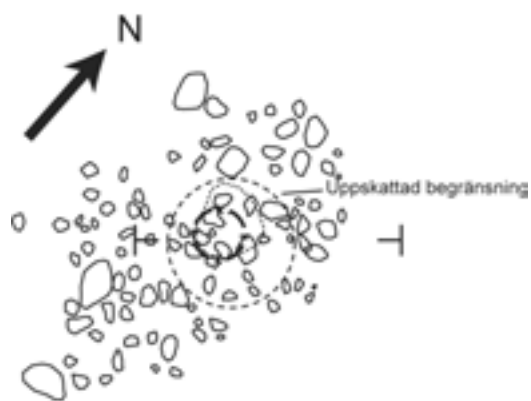
- 1 Mo, grus och mindre sten
- 2 Brandlager, svartgrå mo, mycket kol, inslag av grus mot botten, särskilt sotigt under stora stenen

A 80

- 1 Mörkfärgad mörkbrun mylla
- 2 Brandlager
- 3 Mo

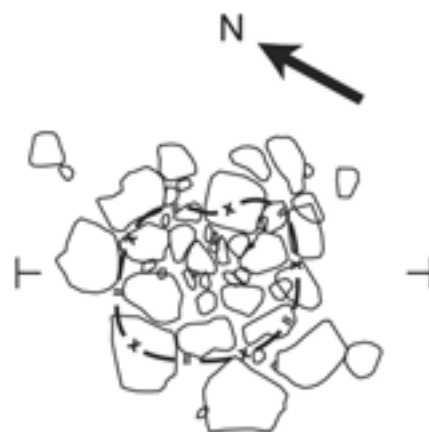

A 83

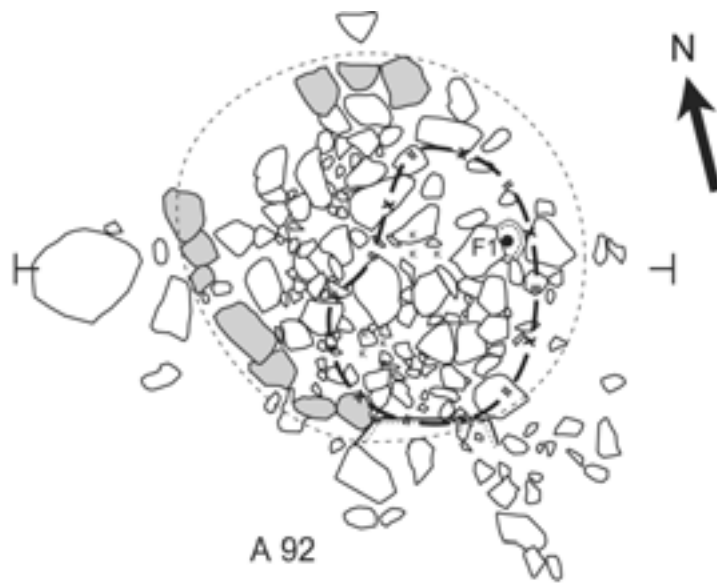

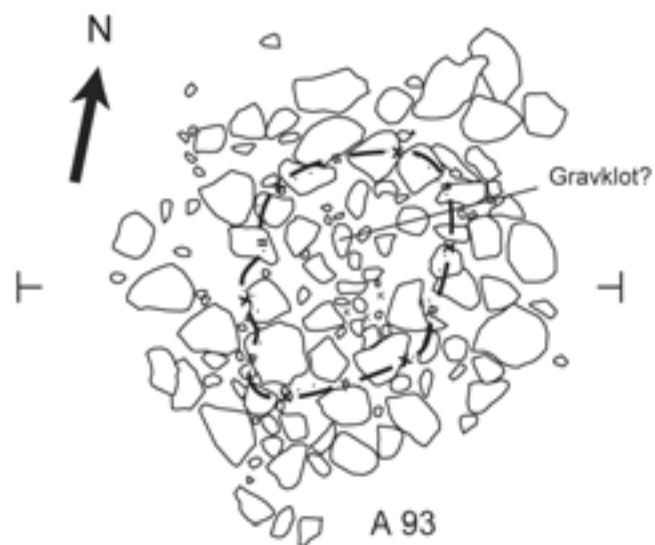
- 1 Sandig mo
- 2 Mo med in,slag av smågrus
- 3 Sandig morän
- 4 Brandlager i ytan något myllig mo, i övrigt soturlakad mo med grusinslag i botten, tydligt sotsvart

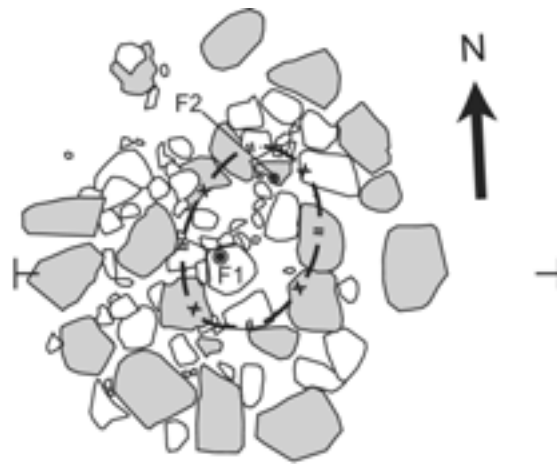
- 1 Mo med inslag av grus och mindre stenar
- 2 Brandlager, sotig mo, grått i toppen och mer sot mot botten, inslag av grus mylla och småsten

- 1 Lera
- 2 Grusig mylla med inslag av lera
- 3 Brandlager, diffust och svåravgränsat. Mörkfärgad mylla (ej sotig) med grus och småstensinslag, rikligt med brända ben
- 4 Grus, småsten, morän
- 5 Grusig mylla
- 6 Lerblandad mylla med enstaka grusinblandning

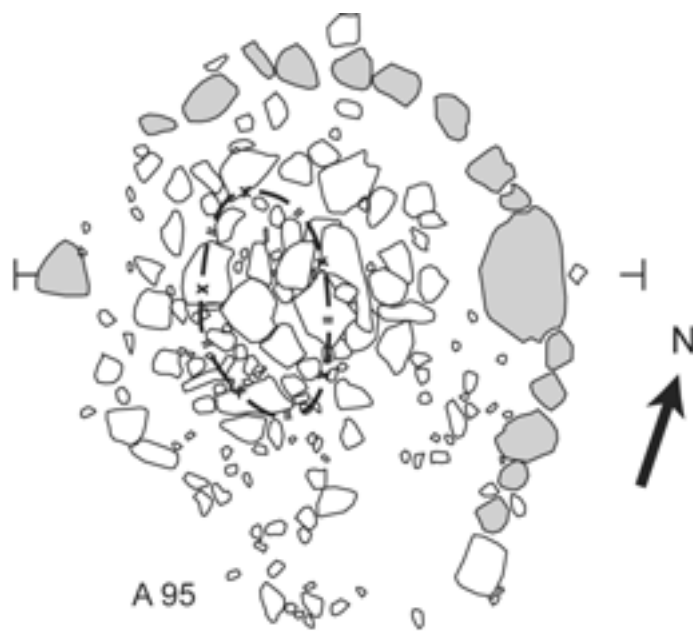
- 1 Mörkbrun-svart ngt fet mylla med inslag av sot
- 2 Brandlager, svart, fet, fast och kolbemängd mylla med brända ben och nitar
- 3 Sandig ljusgulbrun morän
- 4 Ngt grusig mylla
- 5 Mörkbrun mylla, ej lika fet och sotig som lager 1

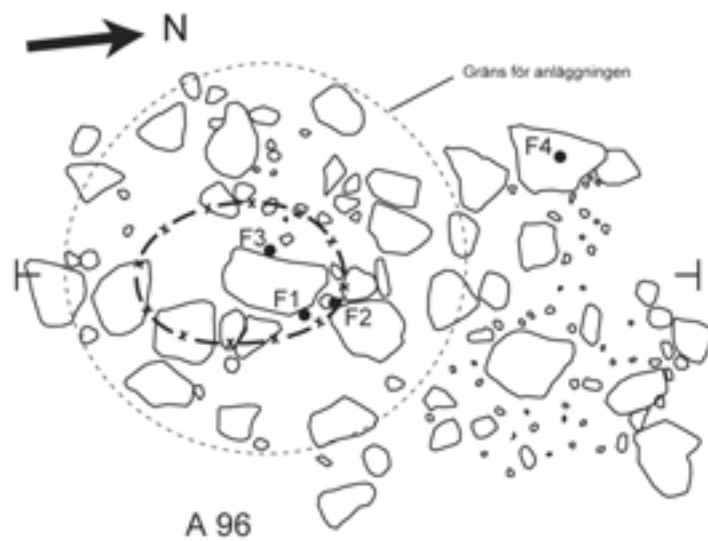
A 94

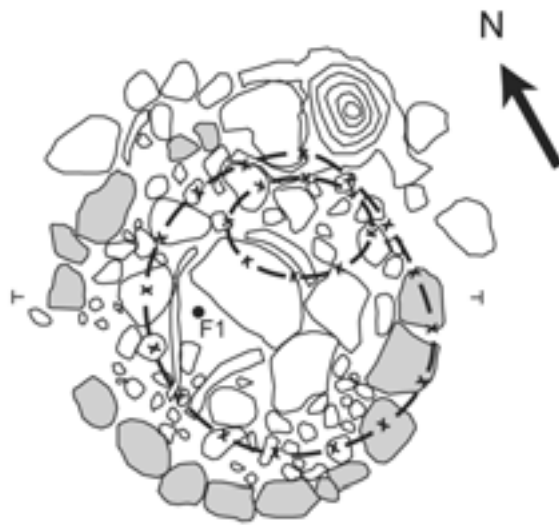
- 1 Moig mylla
- 2 Brandlager, sotig moig mylla med inslag av skärersten
- 3 Moig morän

- 1 Mörkbrun mylla med någon småsten, sväravgränsat mot brandlagret
- 2 Brandlager, sotig, kolbemängd mylla
- 3 Sandig morän

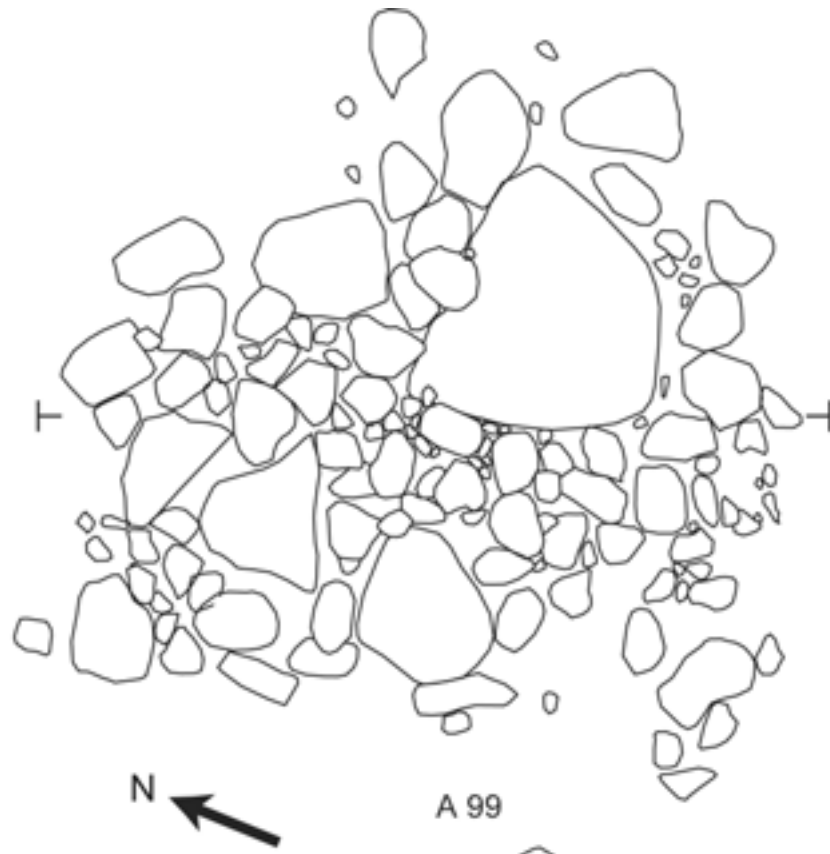
- 1 Sandig mylla
- 2 Grusig sandig mylla med inslag av småsten
- 3 Koncentrerat lager med kol och sot i grusig morän, ev. rotbrand
- 4 Grusig morän
- 5 Mörkare lager, sandig mylla med inslag av grus, brända ben, keramik, järnfragment och enstaka kol

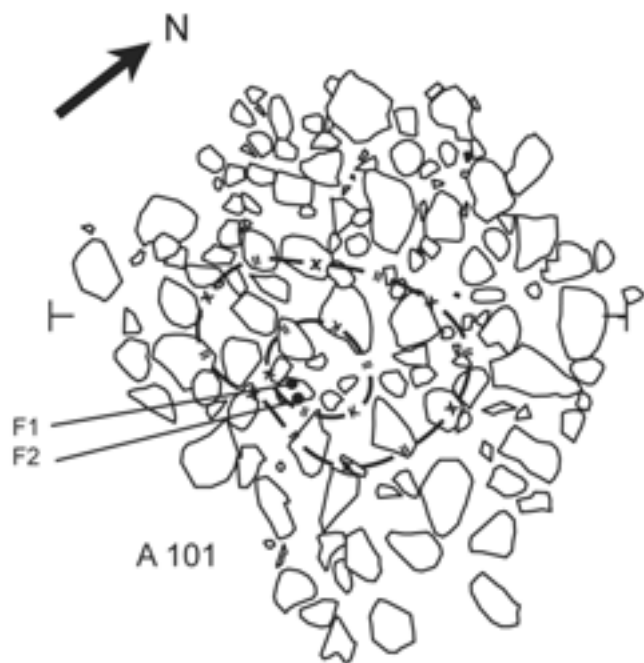

A 98

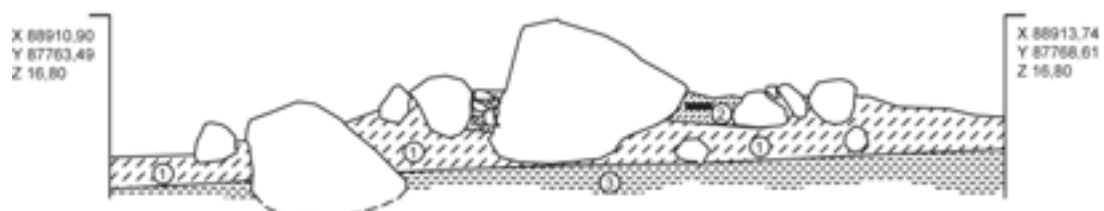
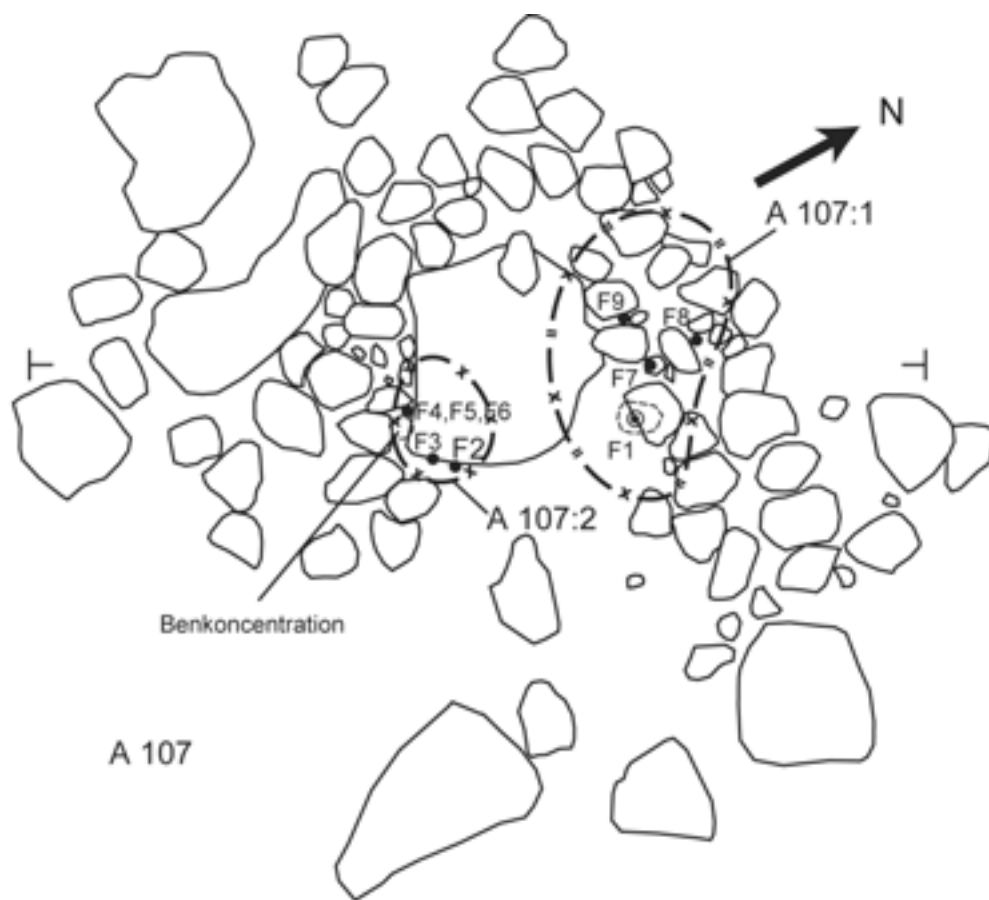

- 1 Brun moig mylla
- 2 Mörkare moig mylla med spridda fynd och brända ben. Enstaka inslag av kol.
- 3 Grusig morän

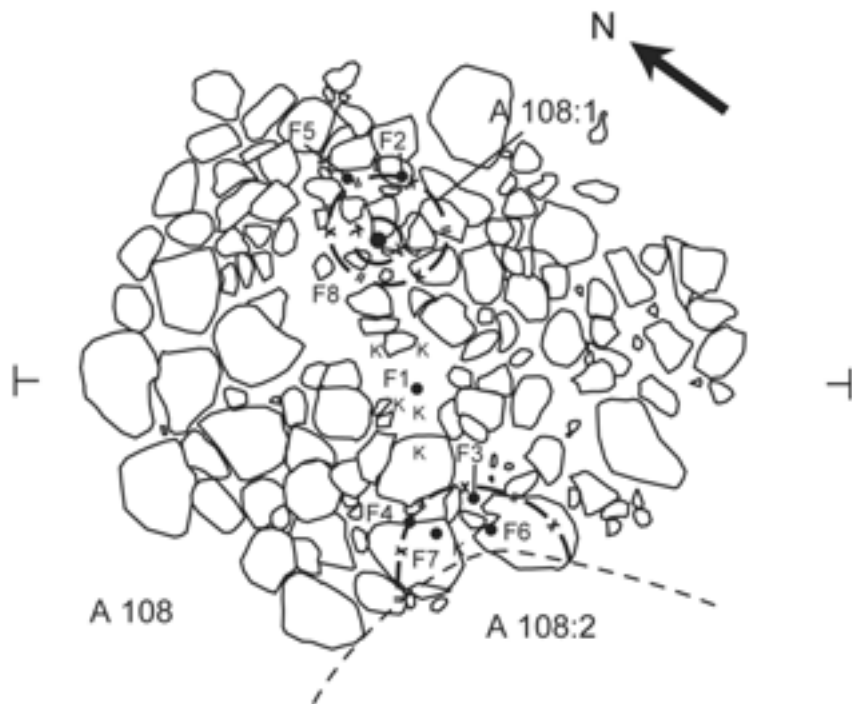

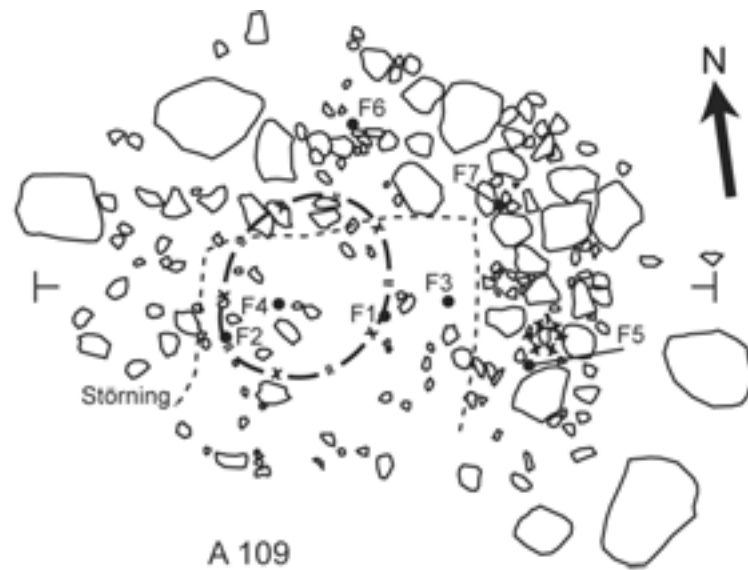
- 1 Gråbrun mylla, fläckvis sotig
- 2 Ljusbrun lera
- 3 Koncentrerat lager med kol, sot, keramik och brända ben

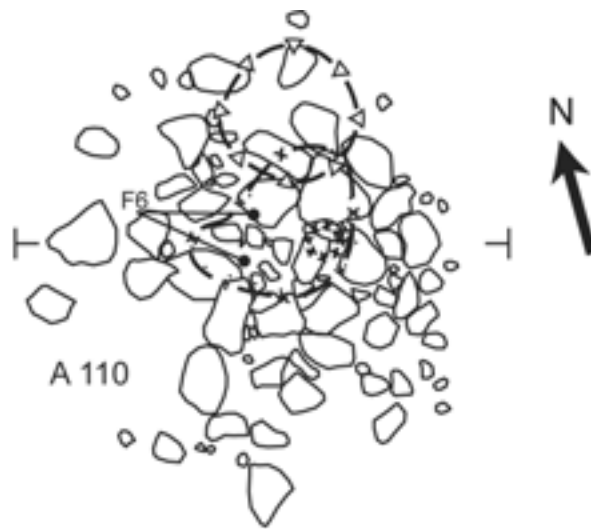
- 1 Mörkbrun mylla
- 2 Sotbemängd mylla, tunna sotlager
- 3 Brun mylla med inslag av sand och småsten i norra delen, i botten övergående i siltig lera

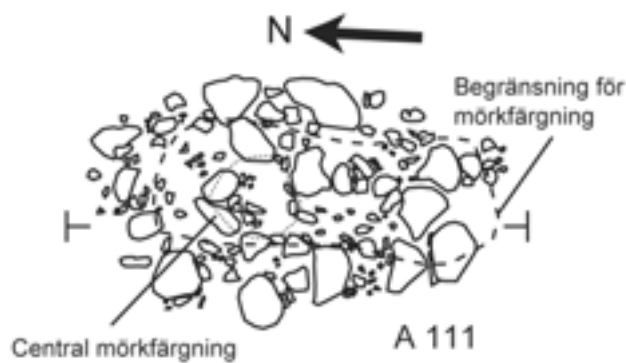
1 Smutsig mylla, ställvis sotsvart med kolstänk, spridda brända ben och keramik.
Det är dock ej det egentliga brandlagret
2 Morän

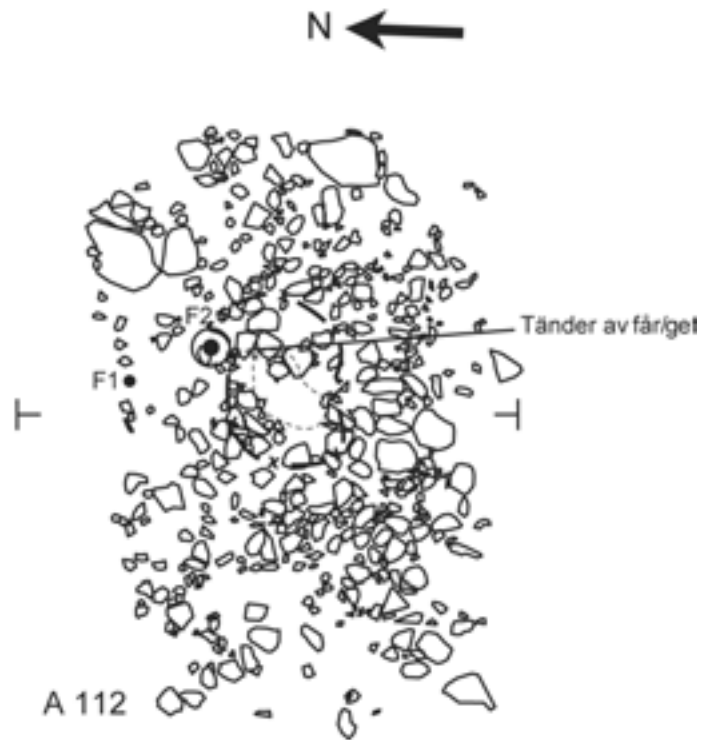

- 1 Ljus sandig mylla
- 2 Mörkare lager, sandig mylla, påförd sotig fyllning
- 3 Brandlager, koncentrerat, spridda benkoncentrationer och kol
- 4 Mörkare sandig mylla med inslag av mindre stenar
- 5 Grusig moränbädd, arrangerad under brandlager

- 1 Sandig mylla, mörkare i öster
- 2 Brandlager sotblandad sandig mylla, mer koncentrerat i nedre delen, spridda koncentrationer av brända ben, pärlor och keramik
- 3 Sand och sandig morän

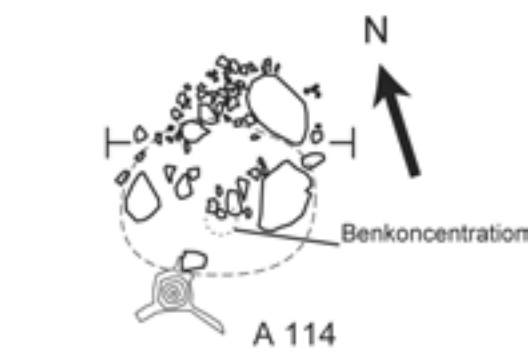

X 87881,90
Y 88874,40
Z 29,83

X 87878,50
Y 88874,55
Z 29,83

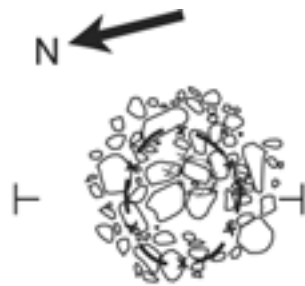
- 1 Något sotig mylla
- 2 Stenig morän

X 87874,09
Y 88880,05
Z 28,70

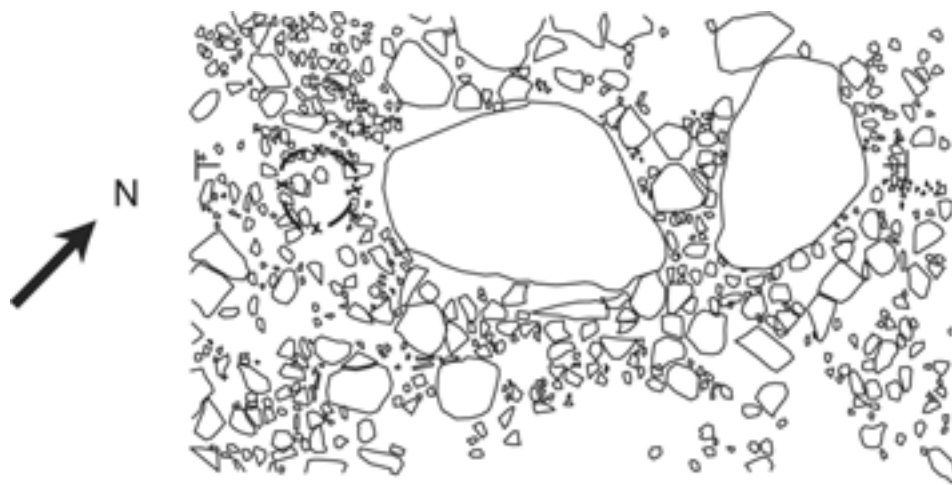
X 87873,59
Y 88887,49
Z 28,70

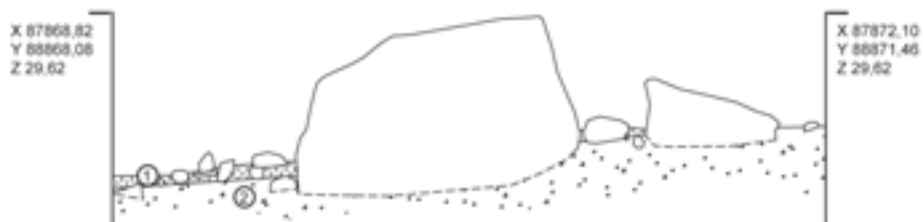
A 118

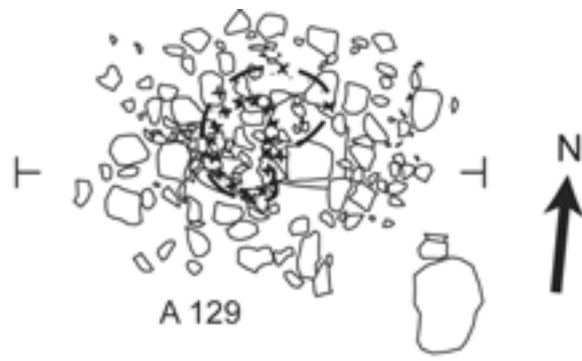
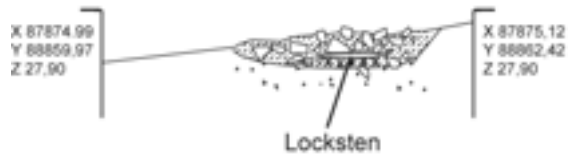
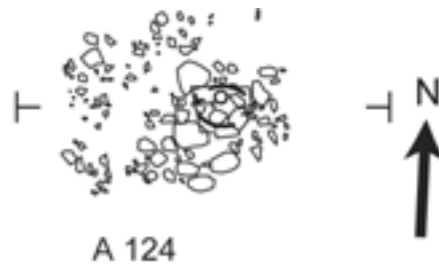
1 Ett mörkbrunt lager med moig mylla innehållande brända ben, keramik och järnfragment. Brandlager? Diffust och otydligt avgränsat
2 Steril morän

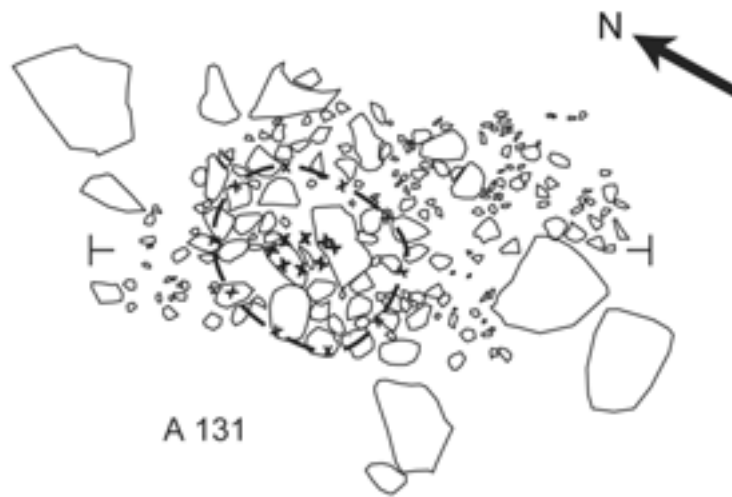
A 121

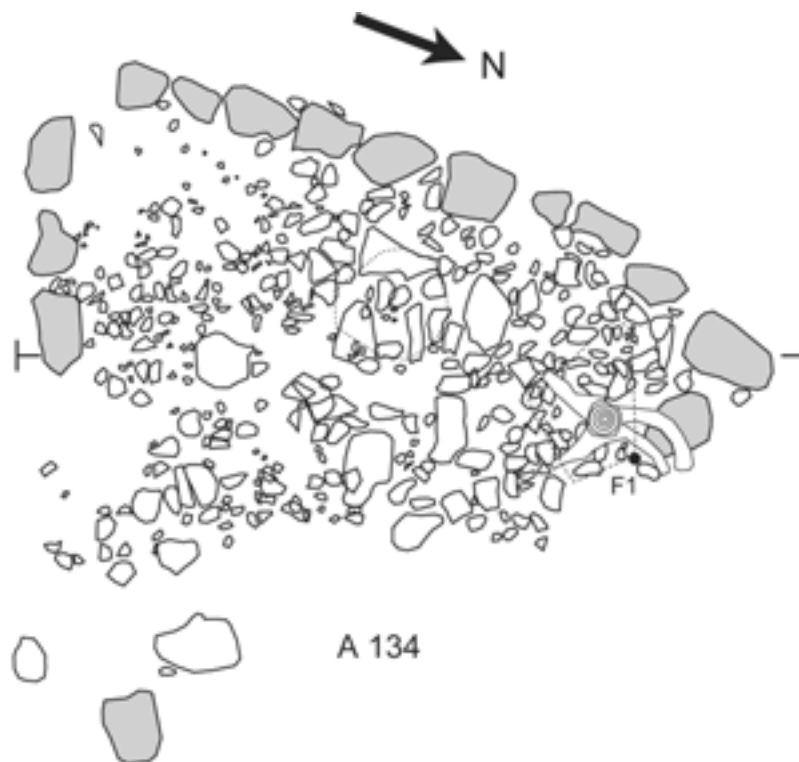
1 Grusig mo med inslag av skärvig sten, troligen frostsprängd från blocket
2 Morän med sandinslag

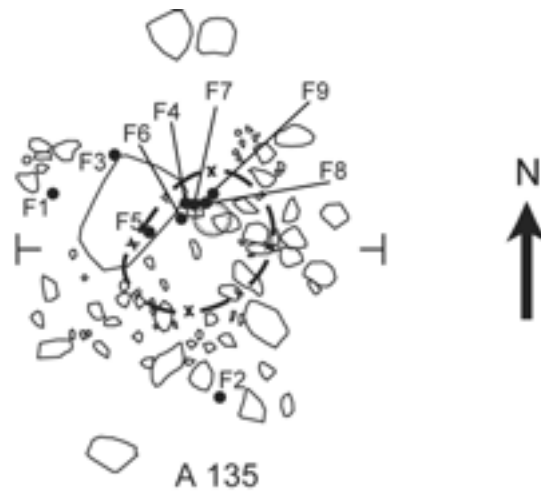

- 1 Brunrå sandig mylla
- 2 Sotig mylla med enstaka kolbitar och spridda brända ben
- 3 Morän

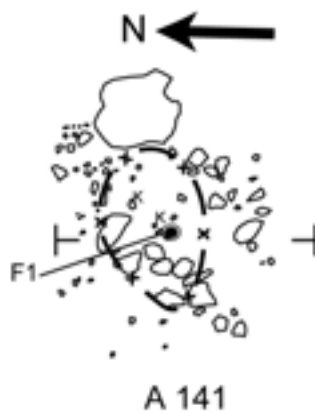

- 1 Brandlager
- 2 Grus och moränblandad mo
- 3 Lös mo
- 4 morän

1 Brandlager, mörkfärgad, sotig, myllig morän och småsten
2 Sandblandad grusig morän

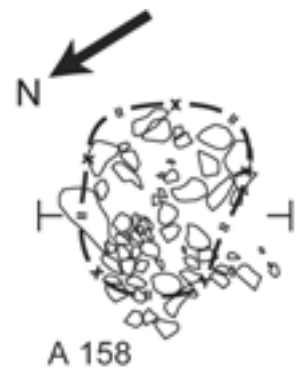
1 Sotlager med enstaka benfragment
2 Mylla

X 87832,05
Y 88877,39
Z 25,19

X 87831,47
Y 88880,54
Z 25,19

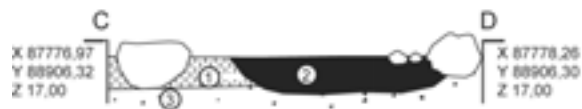
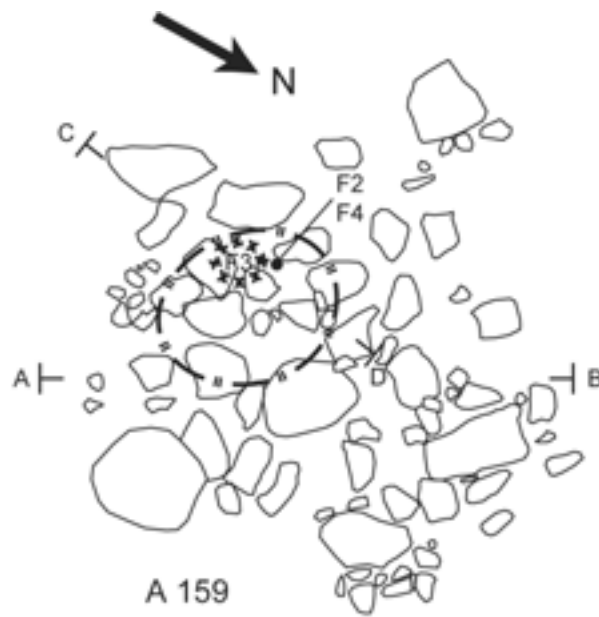

X 87849,20
Y 88861,00
Z 26,40

X 87847,83
Y 88860,73
Z 26,40

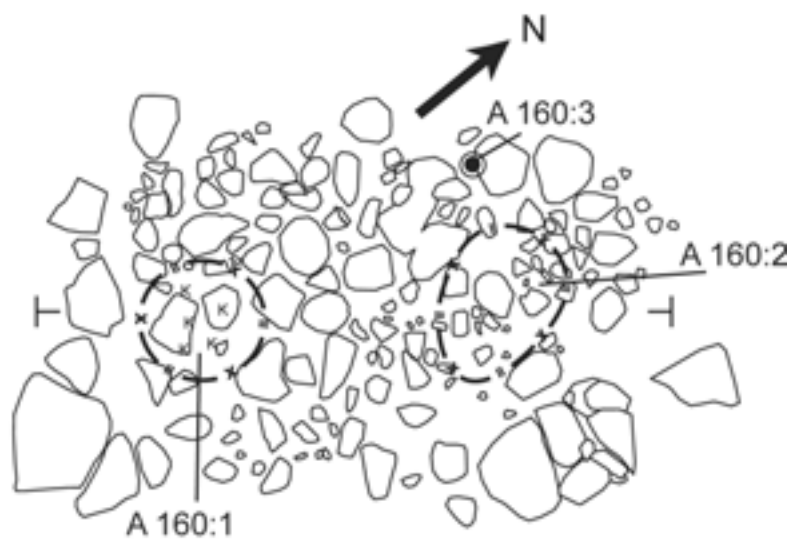
- 1 Sandig mo
- 2 Kol och sotlager med brända ben och sotig mo
- 3 Morän

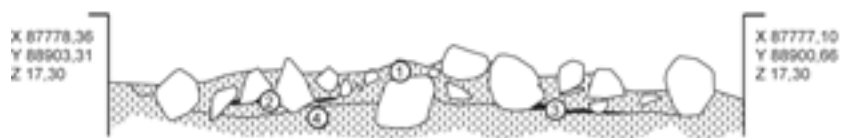
- 1 Mylla, mjäla
- 2 Brandlager med sot, kol, keramik och brända ben
- 3 Grusig morän

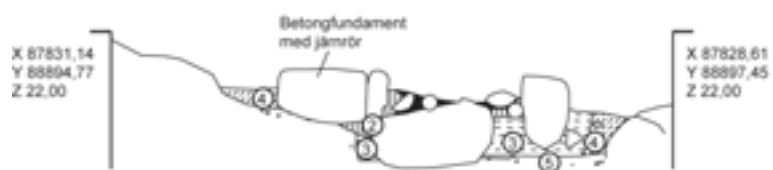
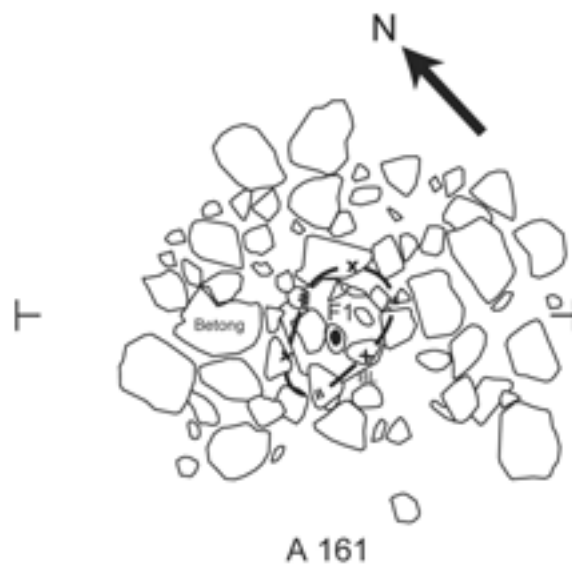
- 1 Mylla, mjäla
- 2 Grusig morän

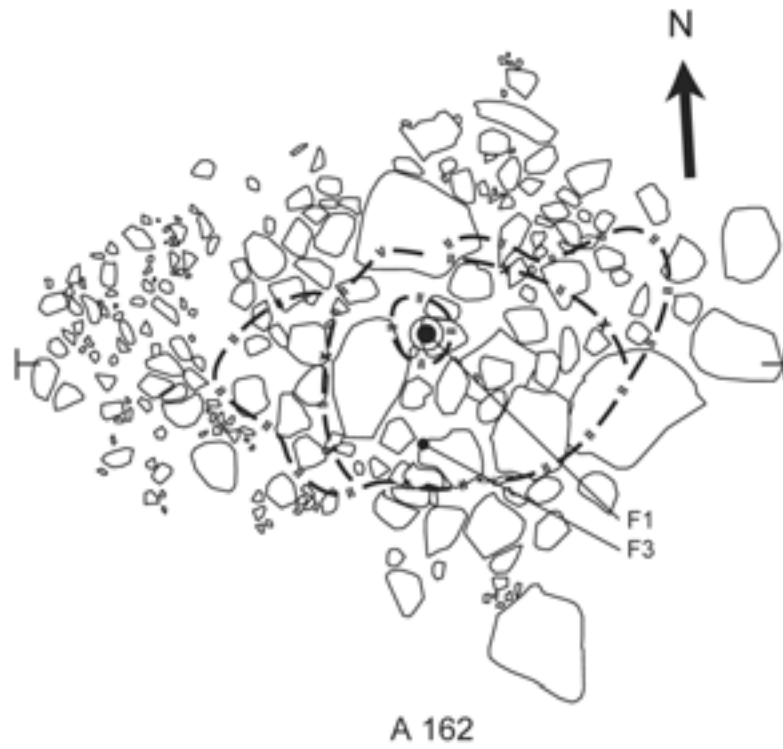
A 160

- 1 Mo med inslag av mylla och rötter
- 2 Brandlager A 160:1
- 3 Brandlager A 160:2
- 4 Mo, mjäla

- 1 Brandlager med sot och kol samt benkoncentration
- 2 Brandlager, mindre sotigt men med brända ben
- 3 Svagt mörkfärgad lera med spridda brända ben samt enstaka kol
- 4 Mylla, i södra delen med recenta inslag samt vegetationsrester
- 5 Morän

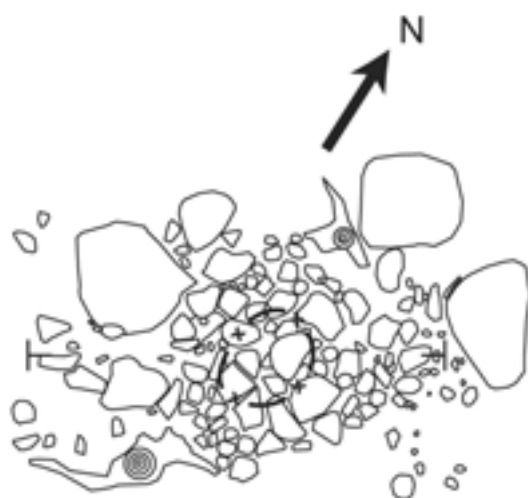

X 87834.21
Y 88892.56
Z 23.00

X 87833.87
Y 88897.59
Z 23.00

- 1 Moblandad mylla
- 2 Brandlager
- 3 Mo övergående i morän

A 163

X 87861,43
Y 88863,61
Z 28,04

X 87862,89
Y 88865,92
Z 28,04

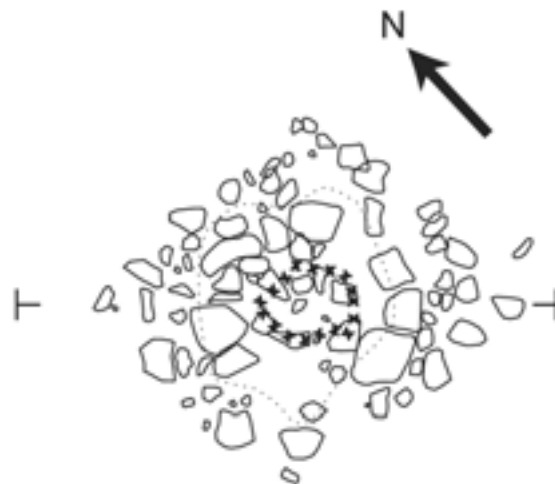
- 1 Mo
- 2 Sandig mo, småsten

A 167

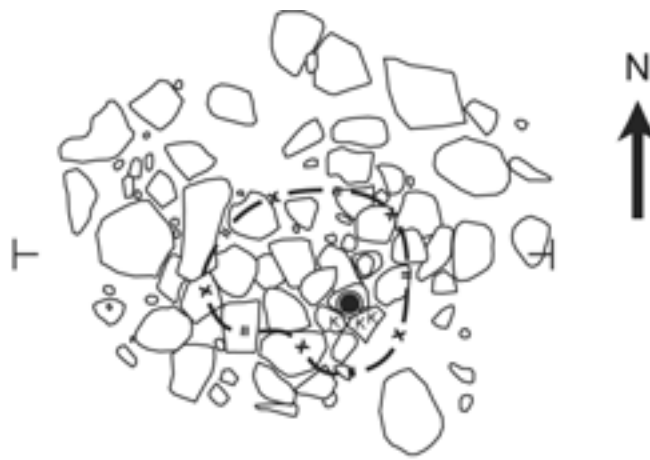

- 1 Moig mylla
- 2 Sotigt område, troligen rotbrand
- 3 Uriakat brandlager i moig mylla
Innehåller keramik och brända ben
- 4 Moig morän

A 177

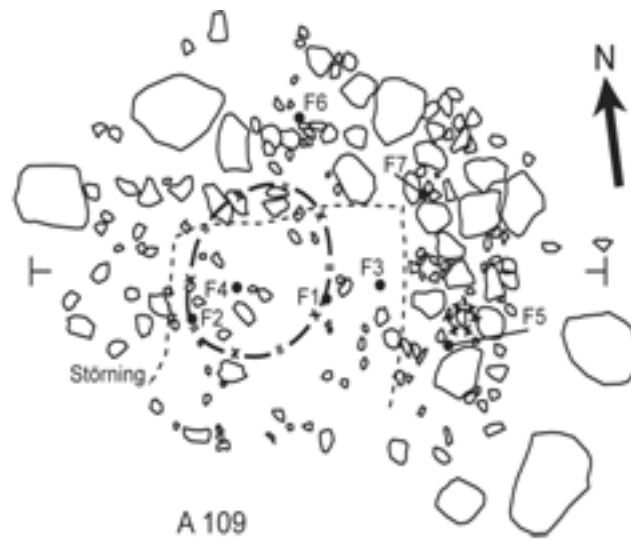
A 178

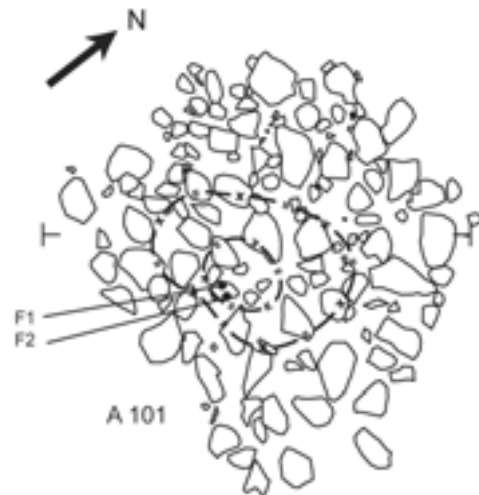
- 1 Lerig mylla
- 2 Lerig mo, i botten styv
- 3 Diffust brandlager, fläckvis mera sotigt, kolbemängt
- 4 Kraftigt sotfärgat lager

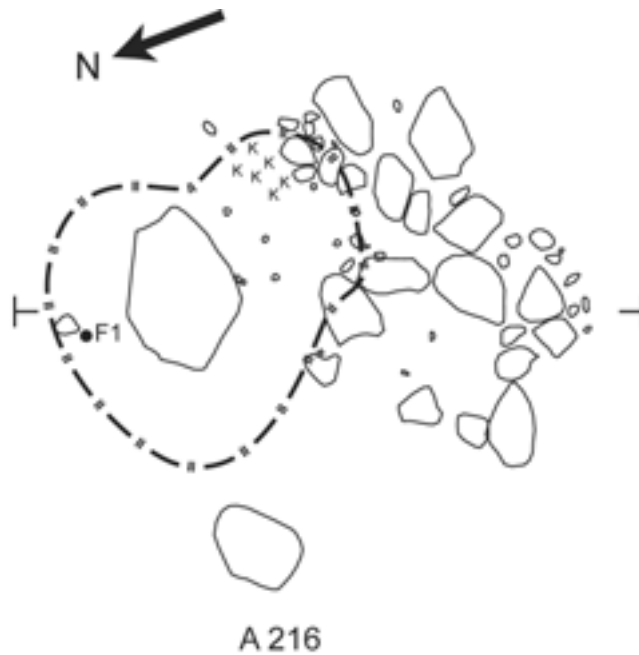
1 Smutsig mylla, ställvis sotsvart med kolstänk, spridda brända ben och keramik.
Det är dock ej det egentliga brandlagret
2 Morän

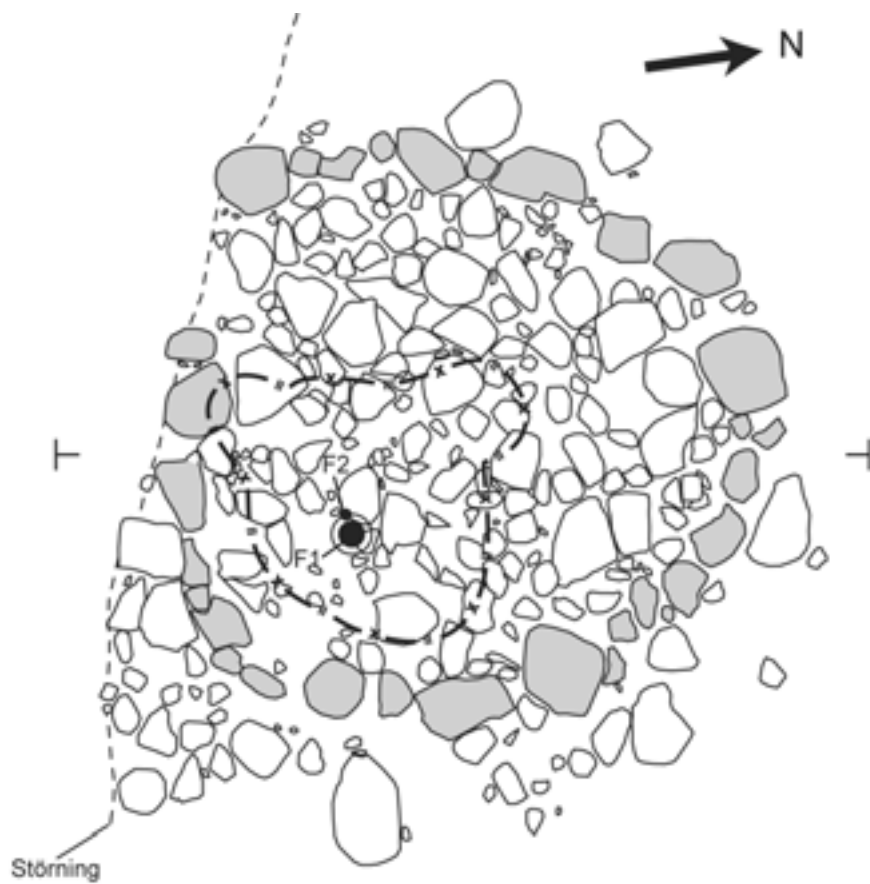
- 1 Ljus sandig mylla
- 2 Mörkare lager, sandig mylla, påförd sotig fyllning
- 3 Brandlager, koncentrerat, spridda benkoncentrationer och kol
- 4 Mörkare sandig mylla med inslag av mindre stenar
- 5 Grusig moränbädd, arrangerad under brandlager

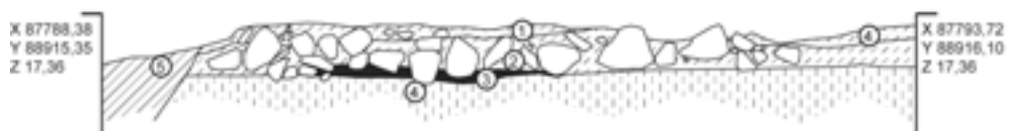
- 1 Gråbrun mylla, fläckvis sotig
- 2 Ljusbrun lera
- 3 Koncentrerat lager med kol, sot, keramik och brända ben

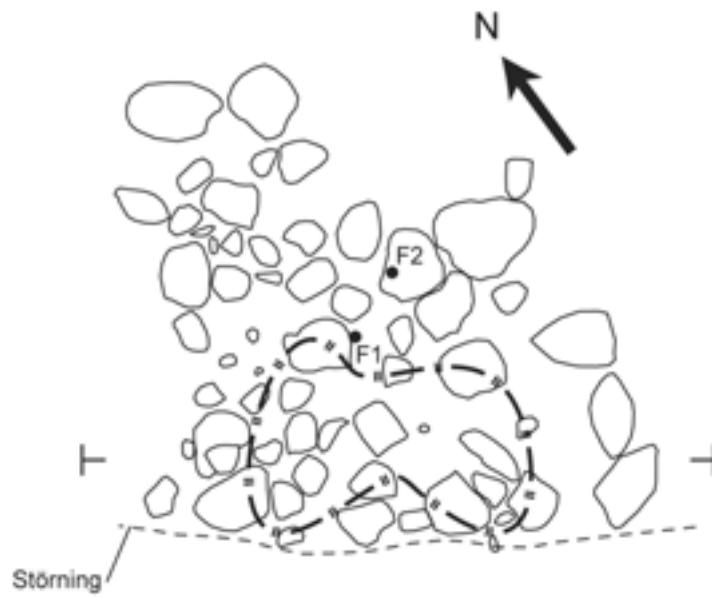
- 1 Brandlager, mörkbrun sandblandad mo och lera med inslag av mylla, delvis kol- och sotblandat.
- 2 Flammigt lager av moig lera
- 3 Moig lera med inslag av morän
- 4 Brun Moig lera

A 218

- 1 Ursprungligt torvlager
- 2 Brun mylla
- 3 Brandlager
- 4 Lerig mo
- 5 Stört, fyllning av ljus morän och recenta fynd

A 219

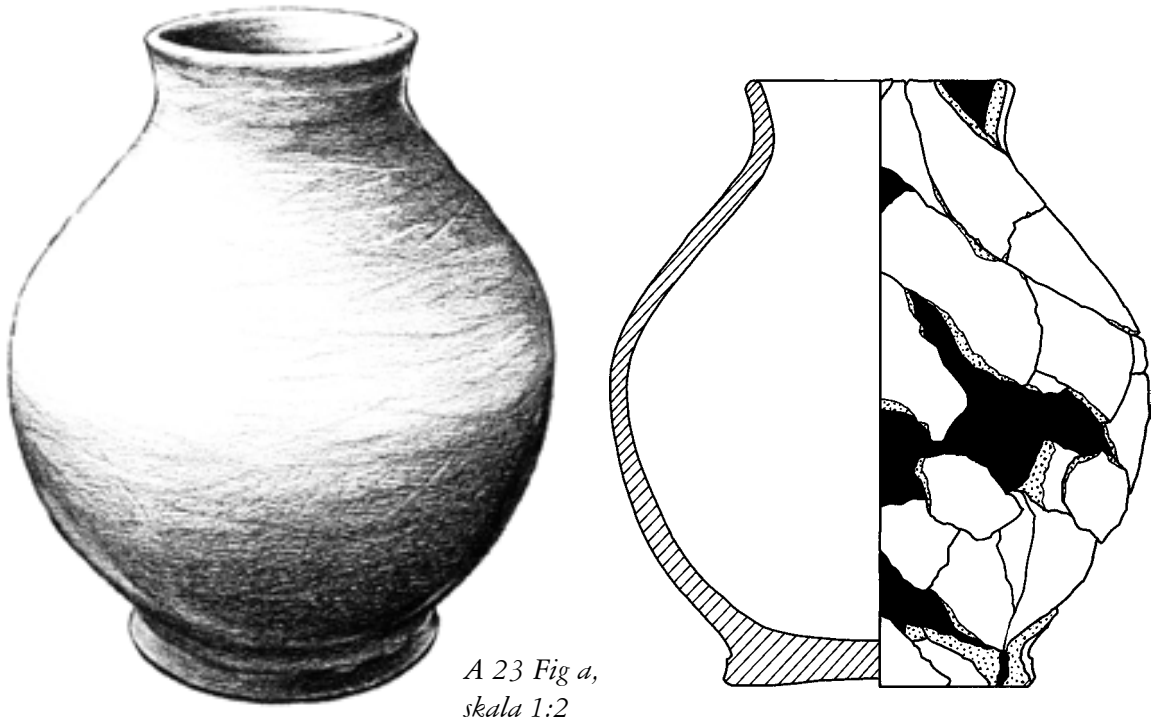

1 Moig lera
2 Svart brandlager

Fyndteckningar

Skala 1:1 om inget annat anges.

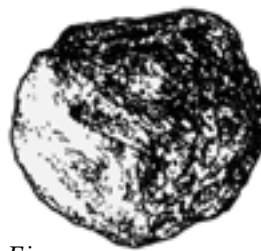
A 23

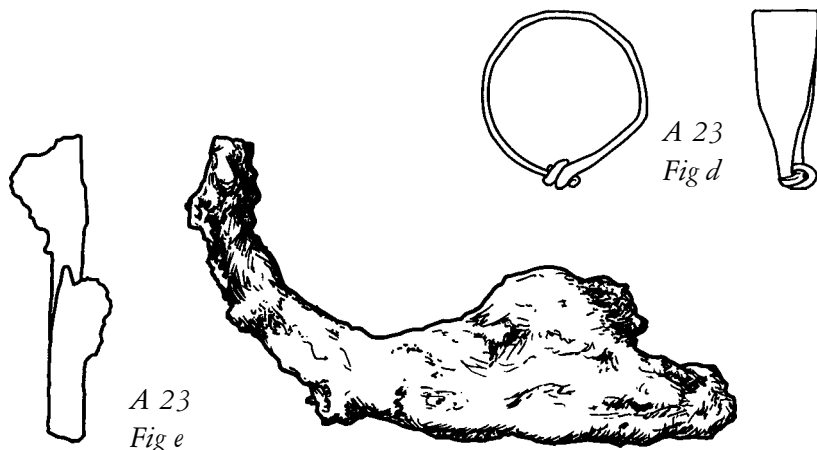
*A 23 Fig a,
skala 1:2*

A 23 Fig b

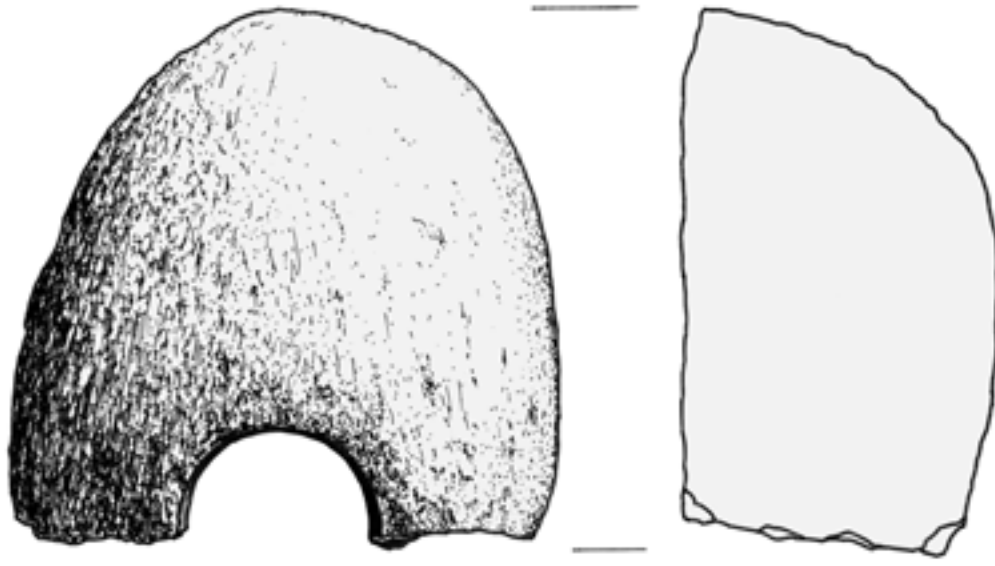

A 23 Fig c

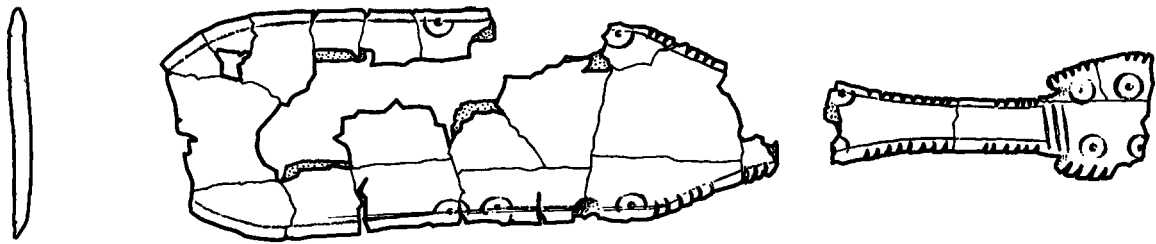

*A 23
Fig d*

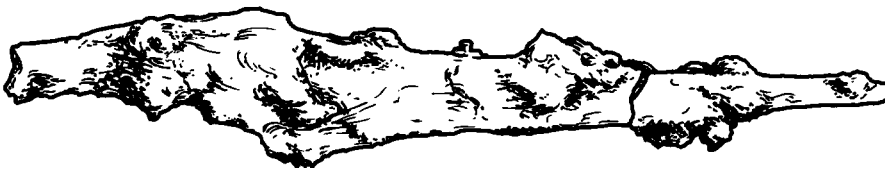
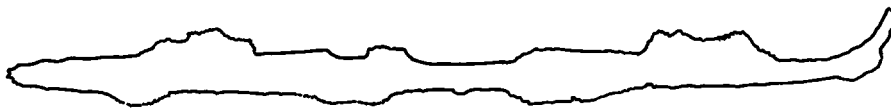
*A 23
Fig e*

A 23
Fig f

A 23
Fig g

A 23
Fig h

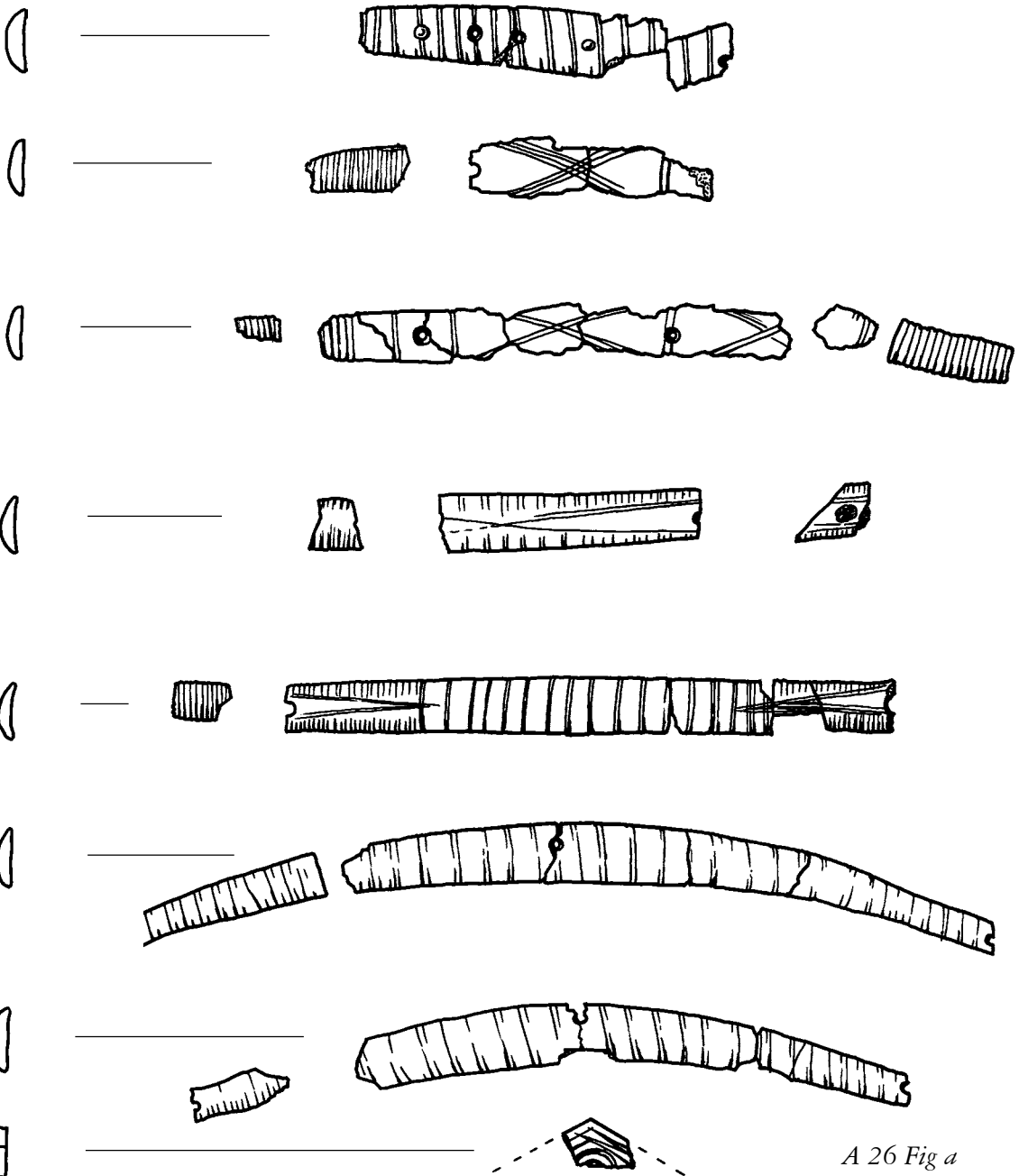
A 24

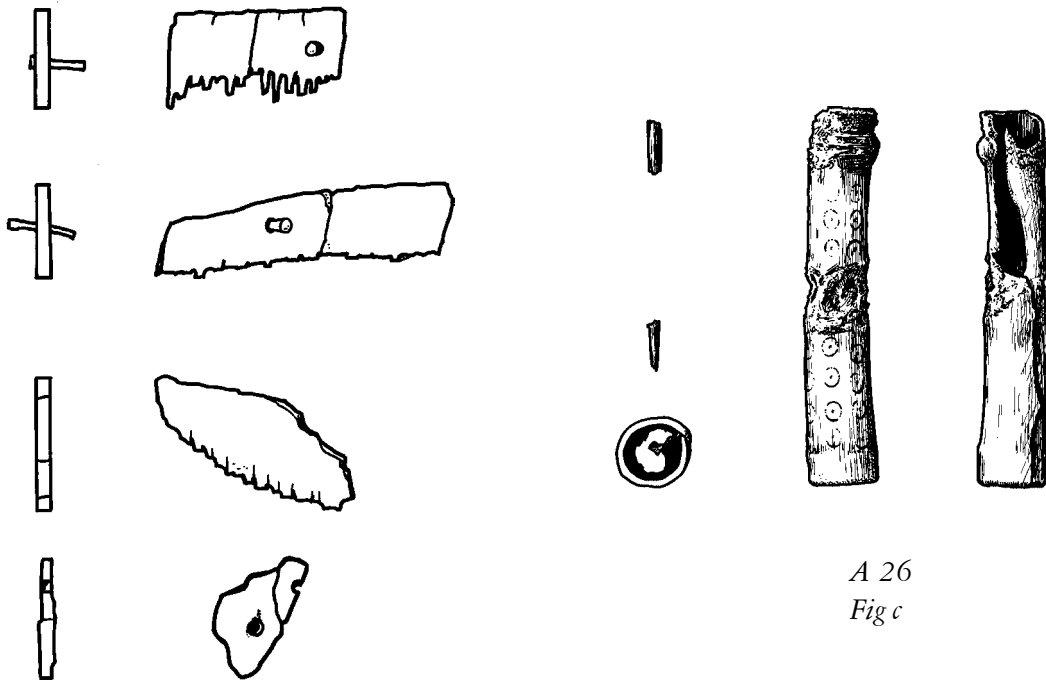
A 24
Fig a

A 26

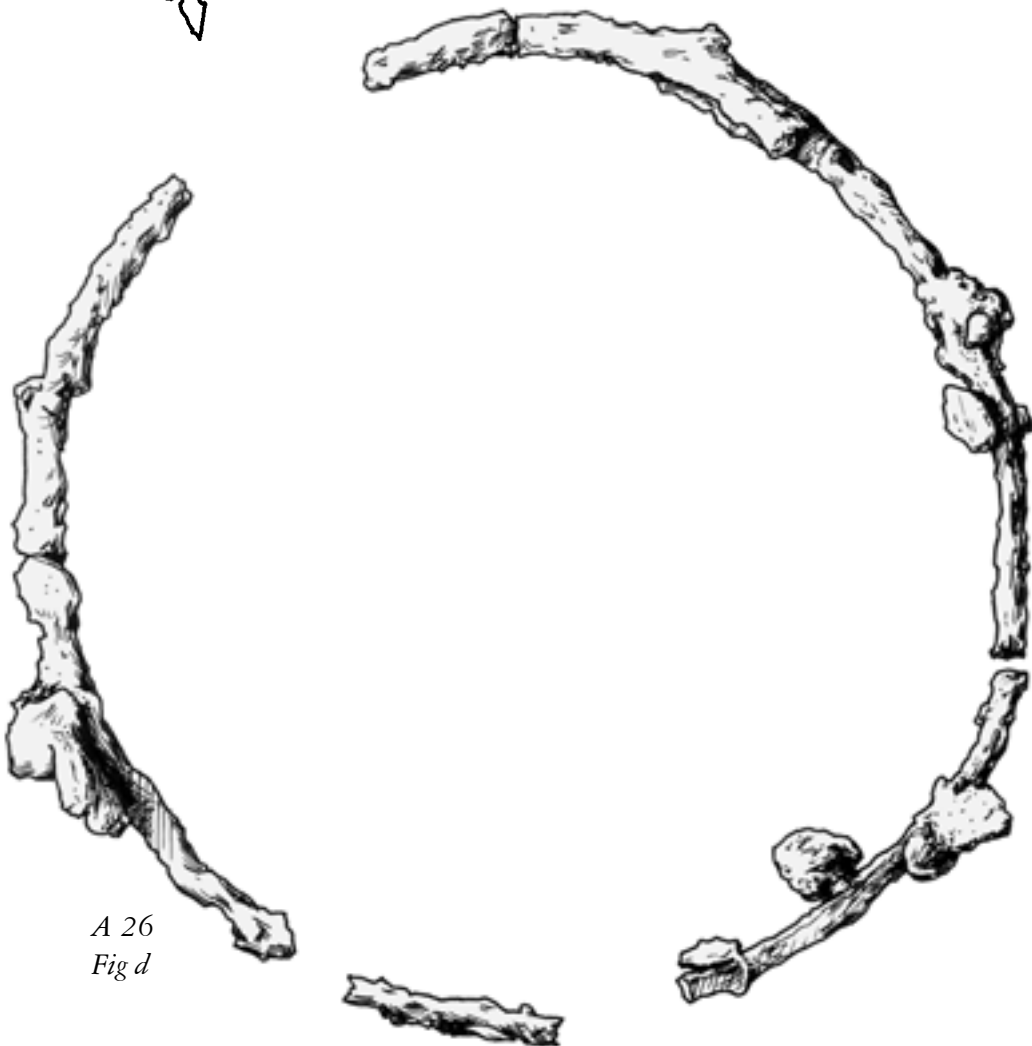
A 26 Fig a
(stödskenor)

A 26
Fig c

A 26 Fig b
(mittskenor)

A 26
Fig d

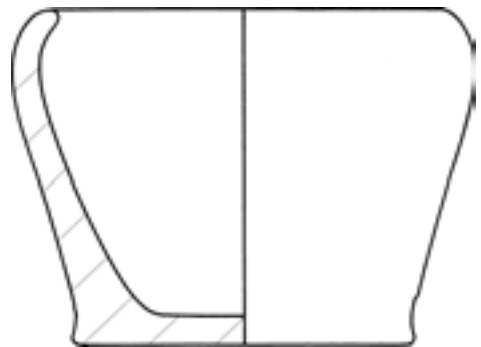

A 26
Fig e

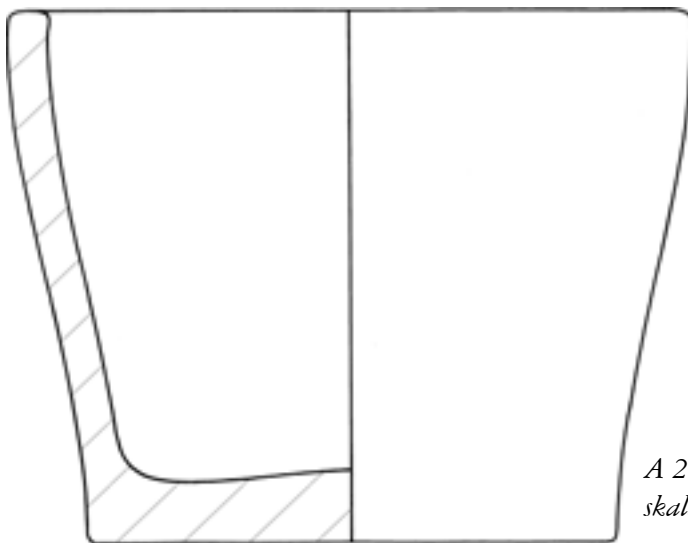
A 27

A 27
Fig a

A 27 Fig b,
skala 1:2

A 27 Fig c,
skala 1:2

A 27
Fig d

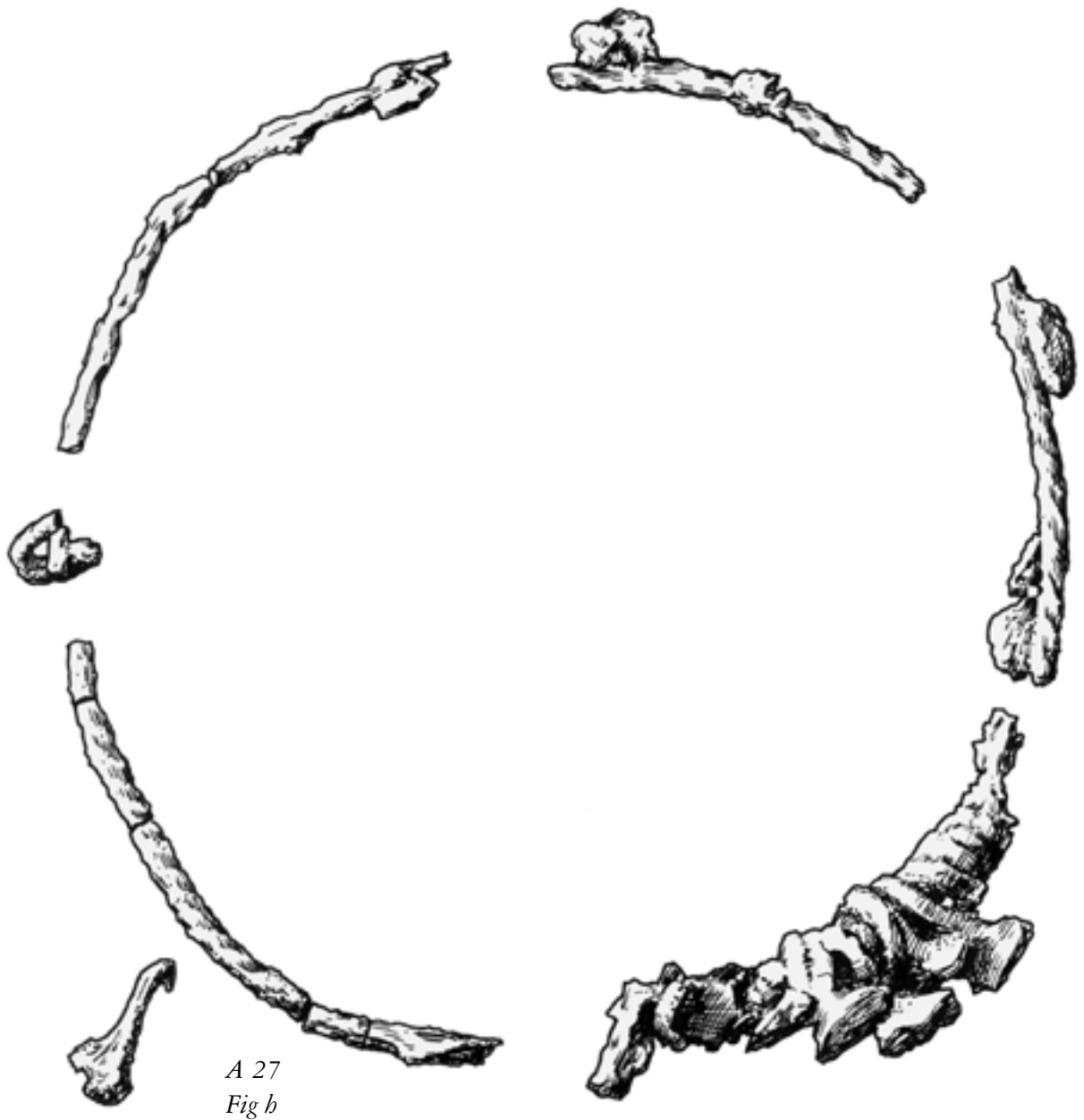
*A 27
Fig e*

*A 27
Fig f*

*A 27
Fig g*

A 28

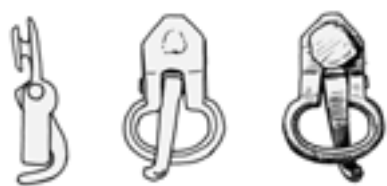

A 29

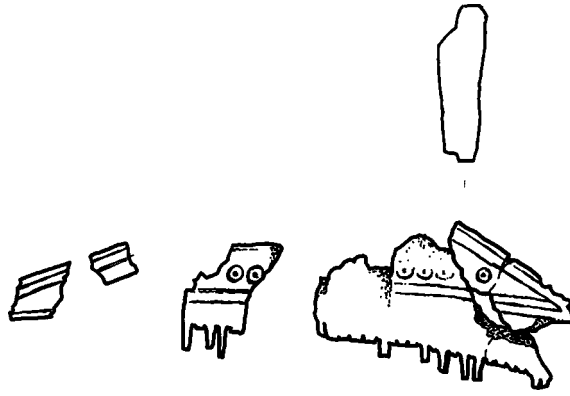
A 29
Fig a

A 36

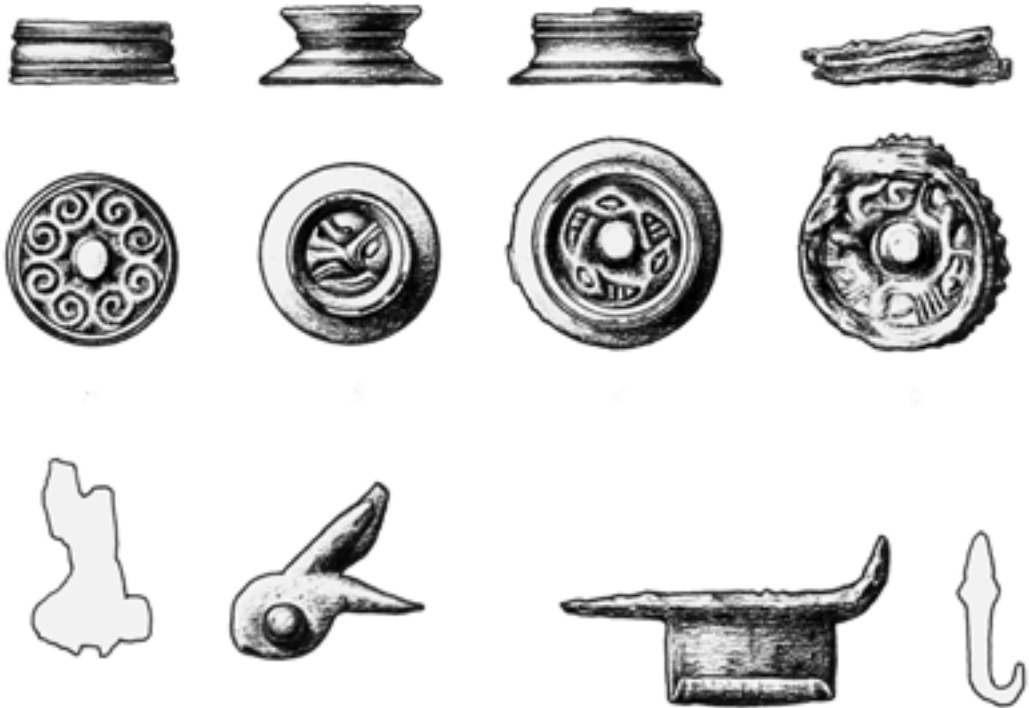
A 36
Fig a

A 40

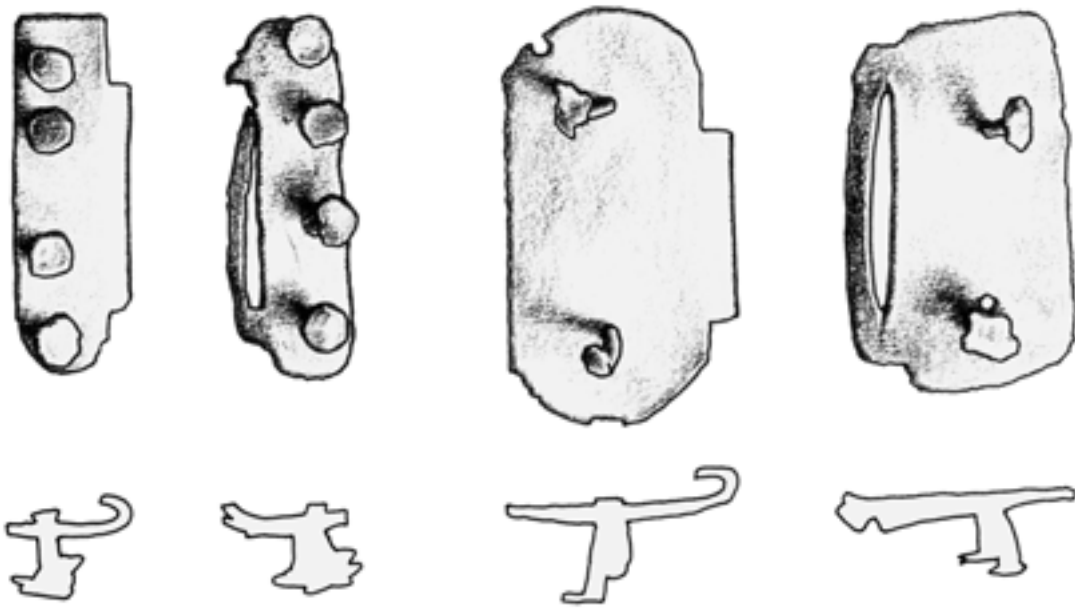

A 40
Fig a

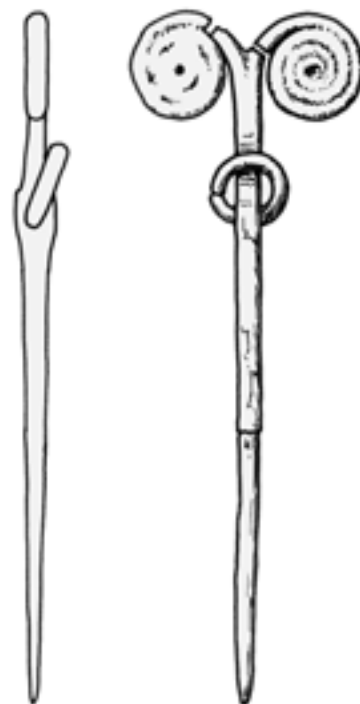
A 42

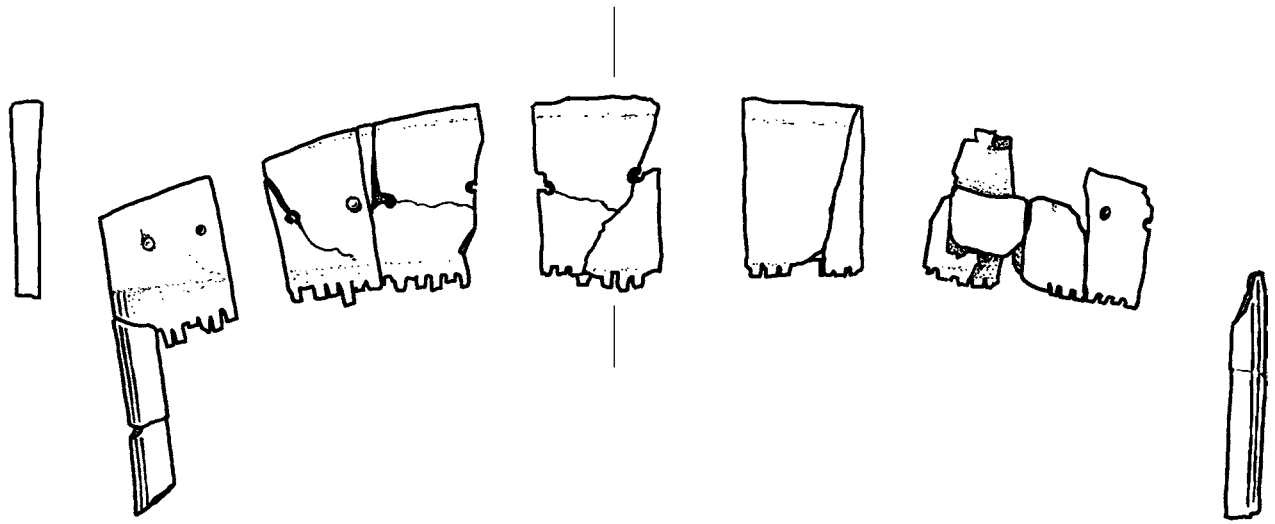
A 42 Fig a

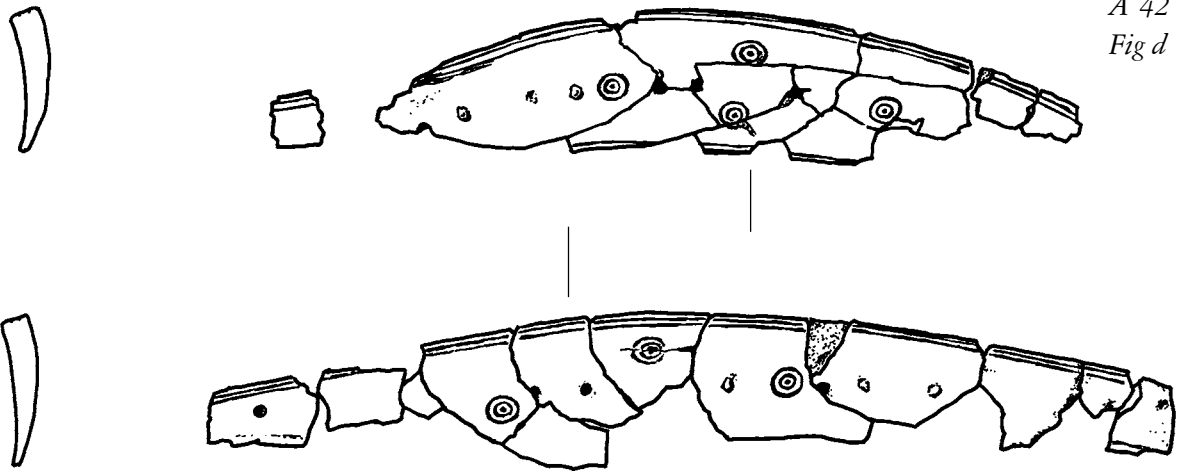
A 42
Fig b

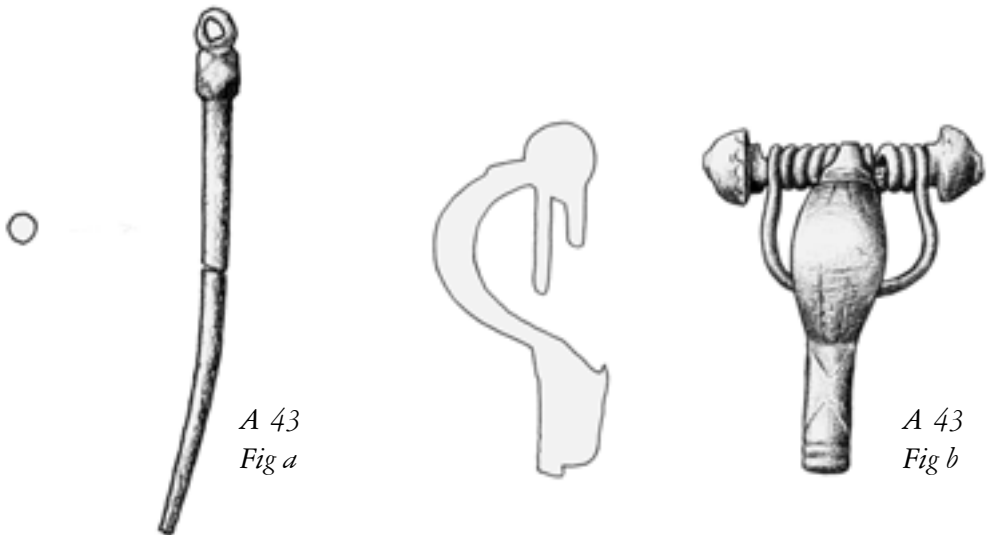
A 42
Fig c

A 42
Fig d

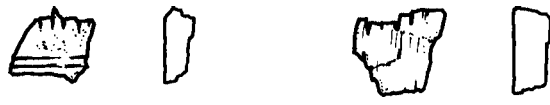
A 43

A 43
Fig a

A 43
Fig b

A 45

A 45
Fig a

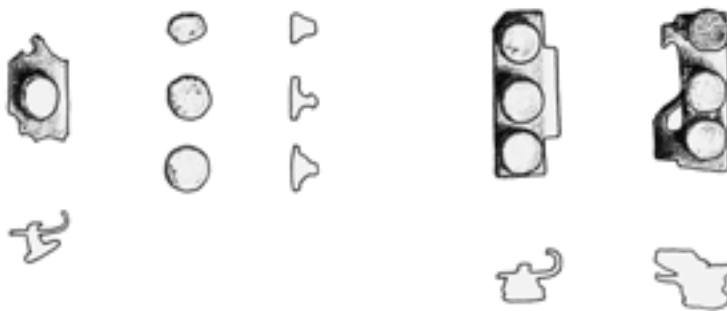
A 46

A 46
Fig a

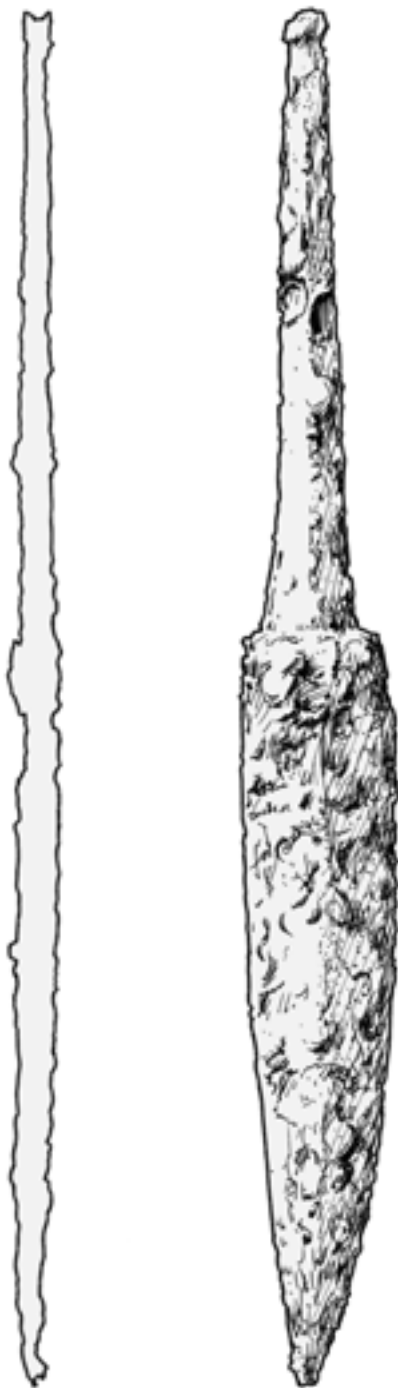
A 46
Fig b

A 49

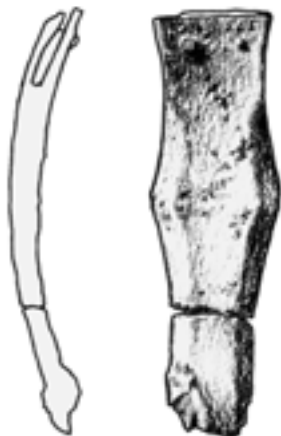
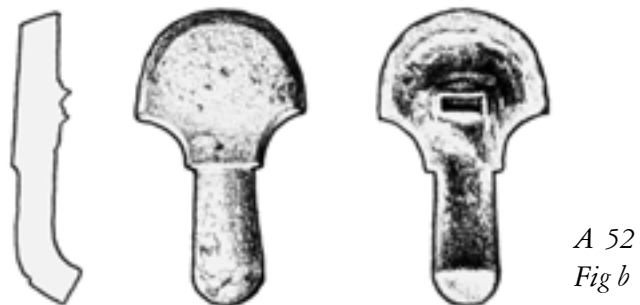
A 49
Fig a

A 51

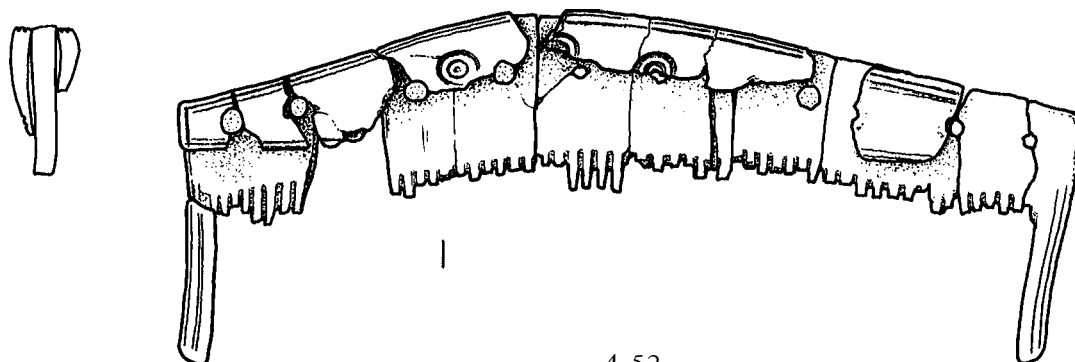

A 51
Fig a

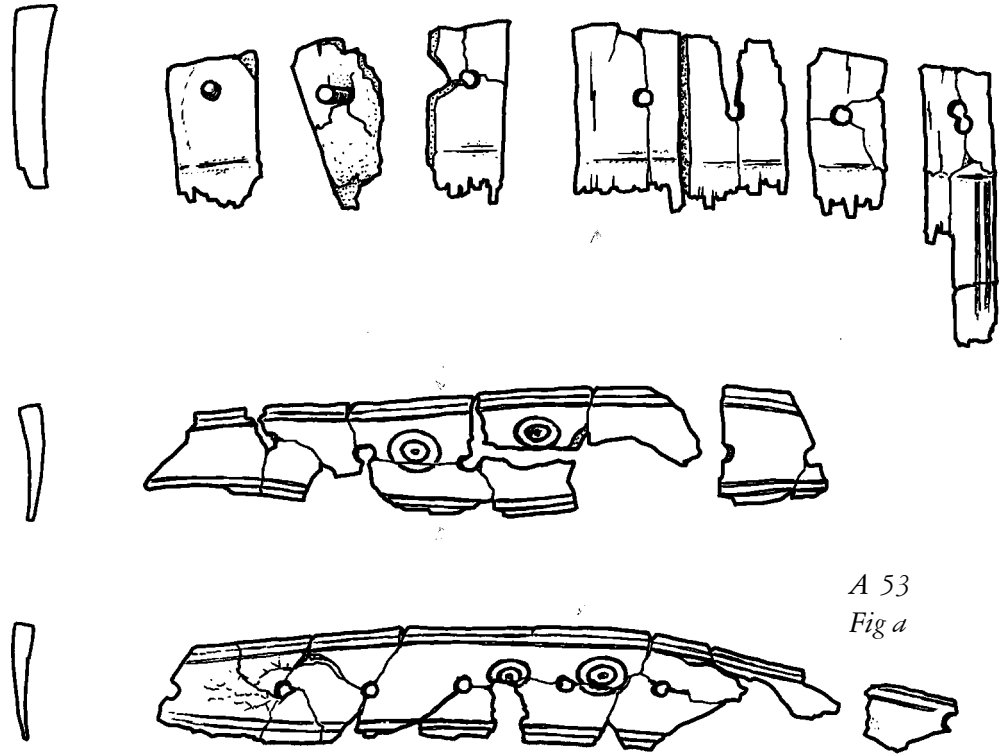
A 52

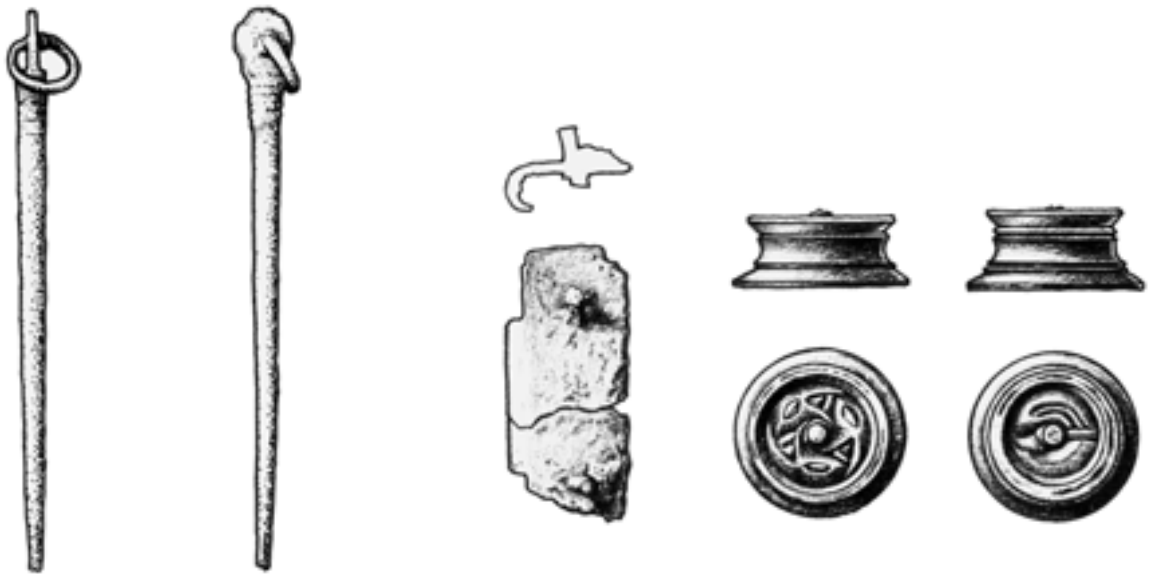
A 52
Fig d

A 53

A 53
Fig a

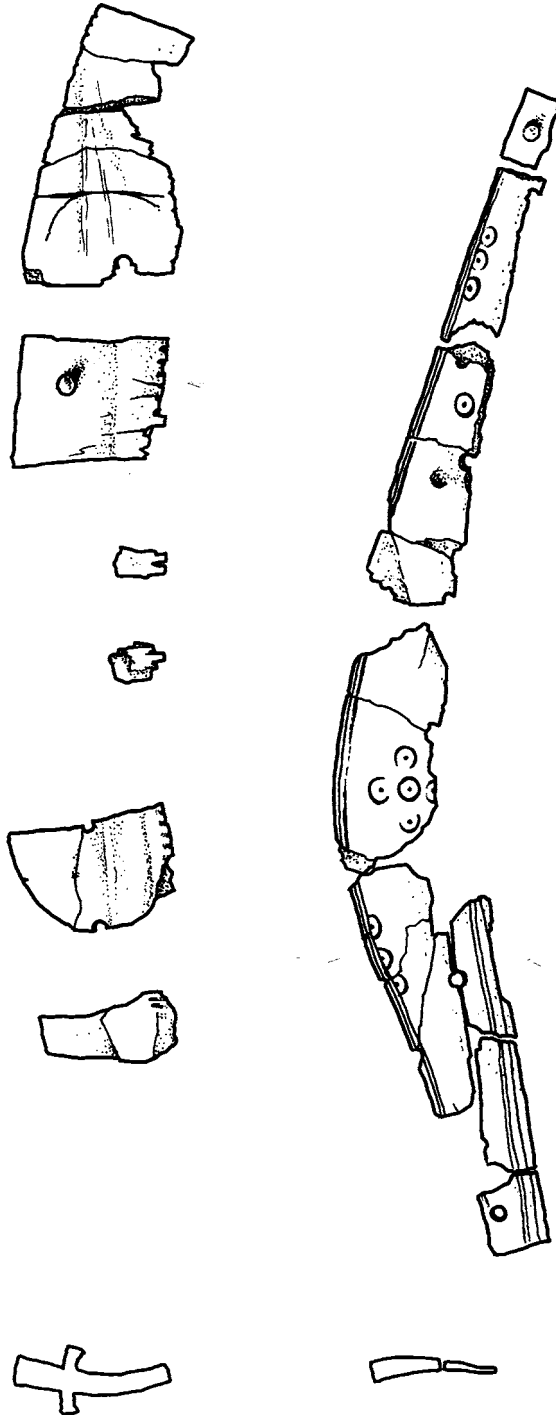
A 53
Fig b

A 53
Fig c

A 55

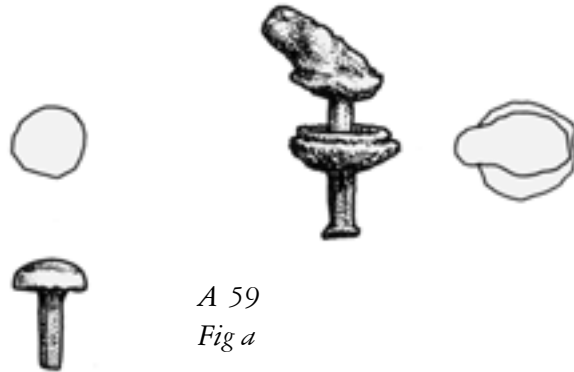

A 55
Fig a

A 55
Fig b

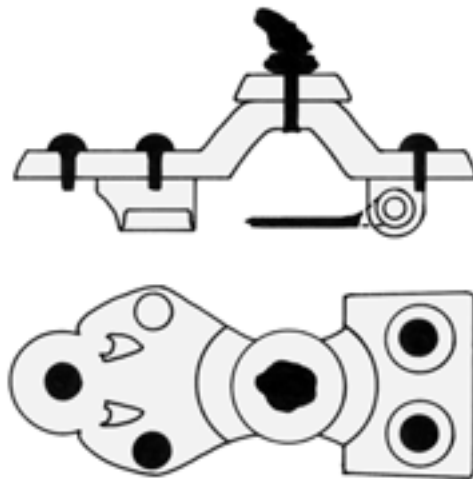
A 59

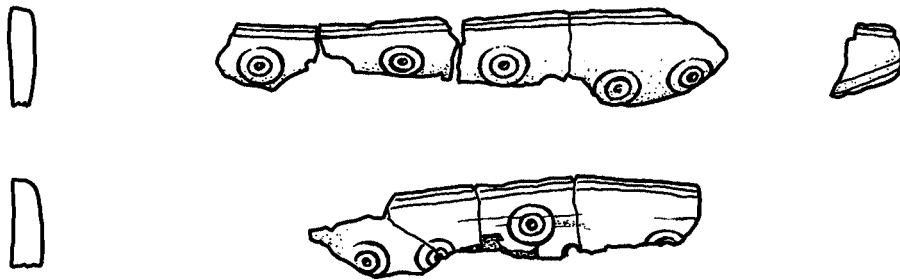
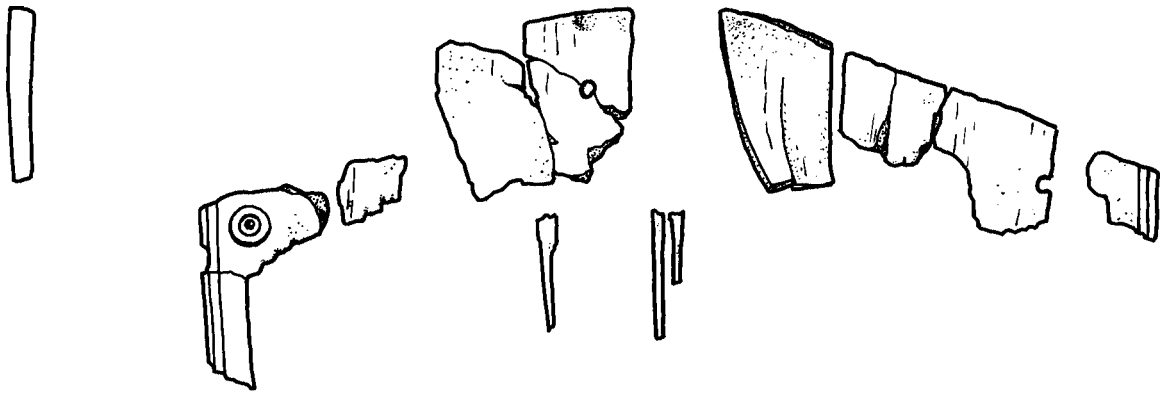

A 59
Fig a

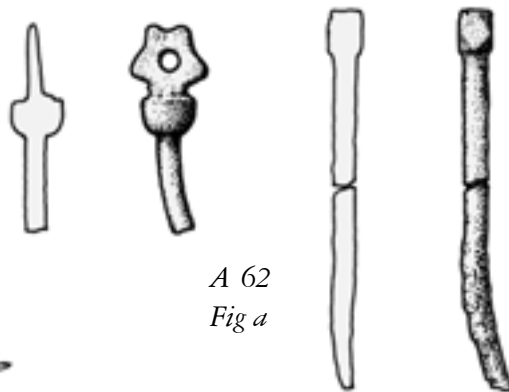
A 59
Fig b

A 59
Fig c

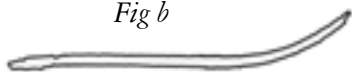
A 62

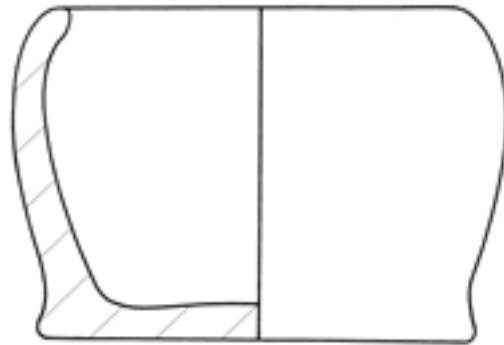
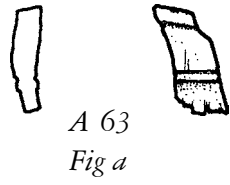
A 62
Fig a

A 62
Fig b

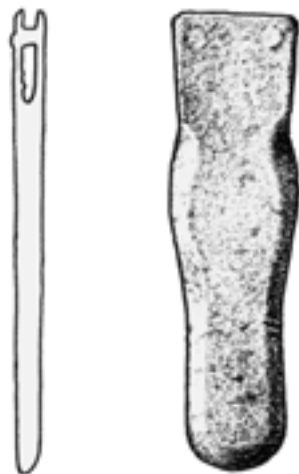

A 63

A 63 Fig b, skala 1:2

A 68

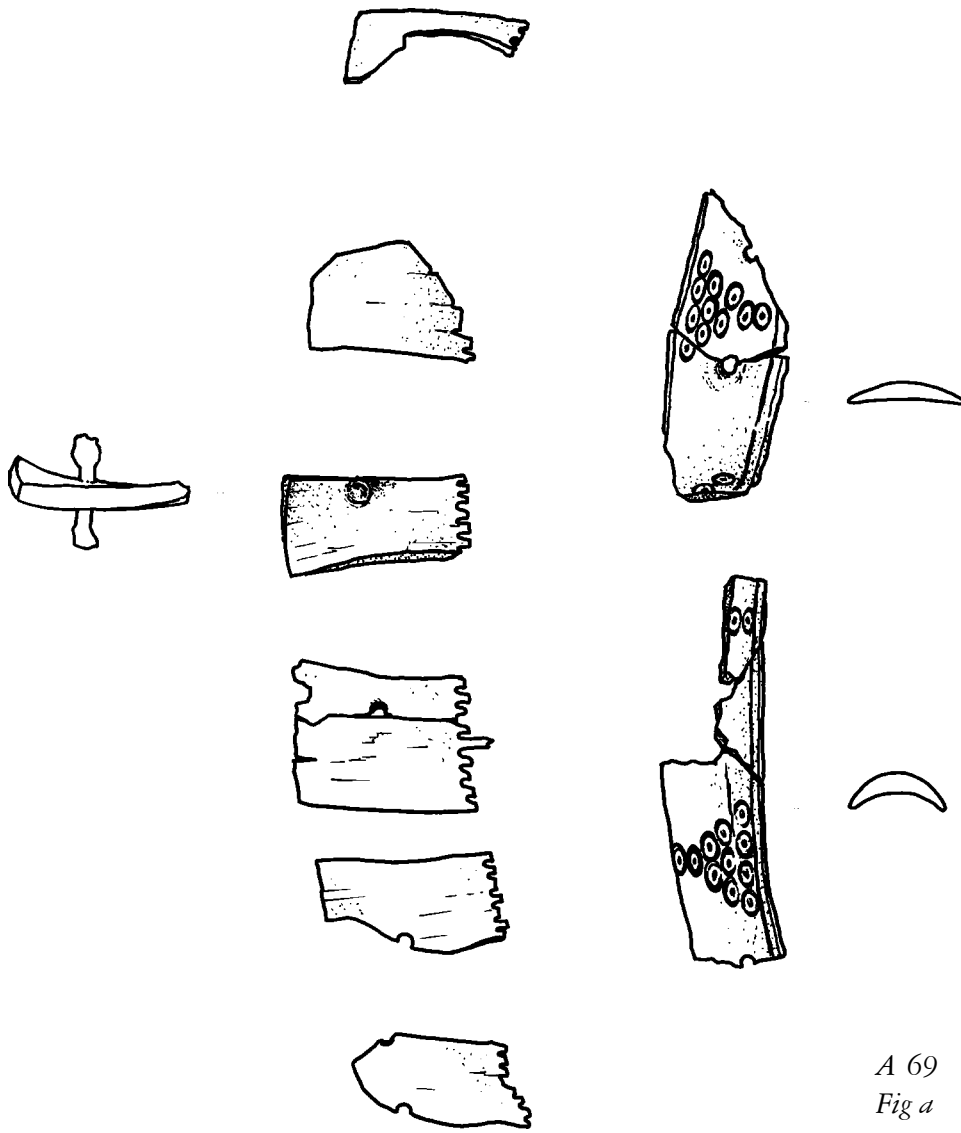

A 68
Fig a

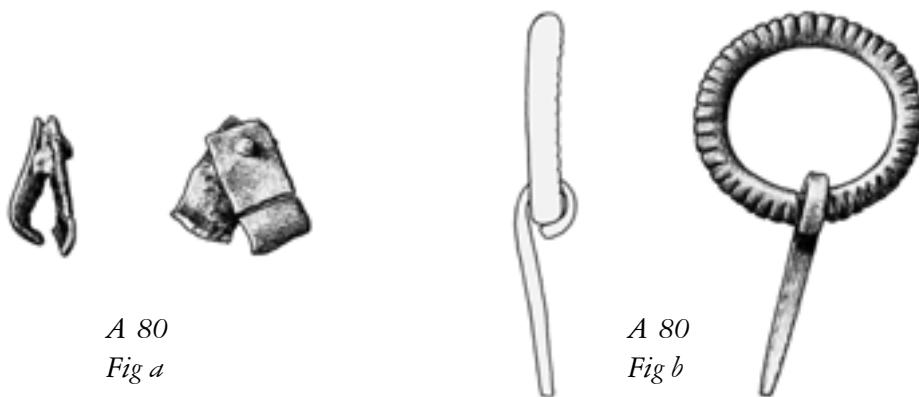
A 68
Fig b

A 69

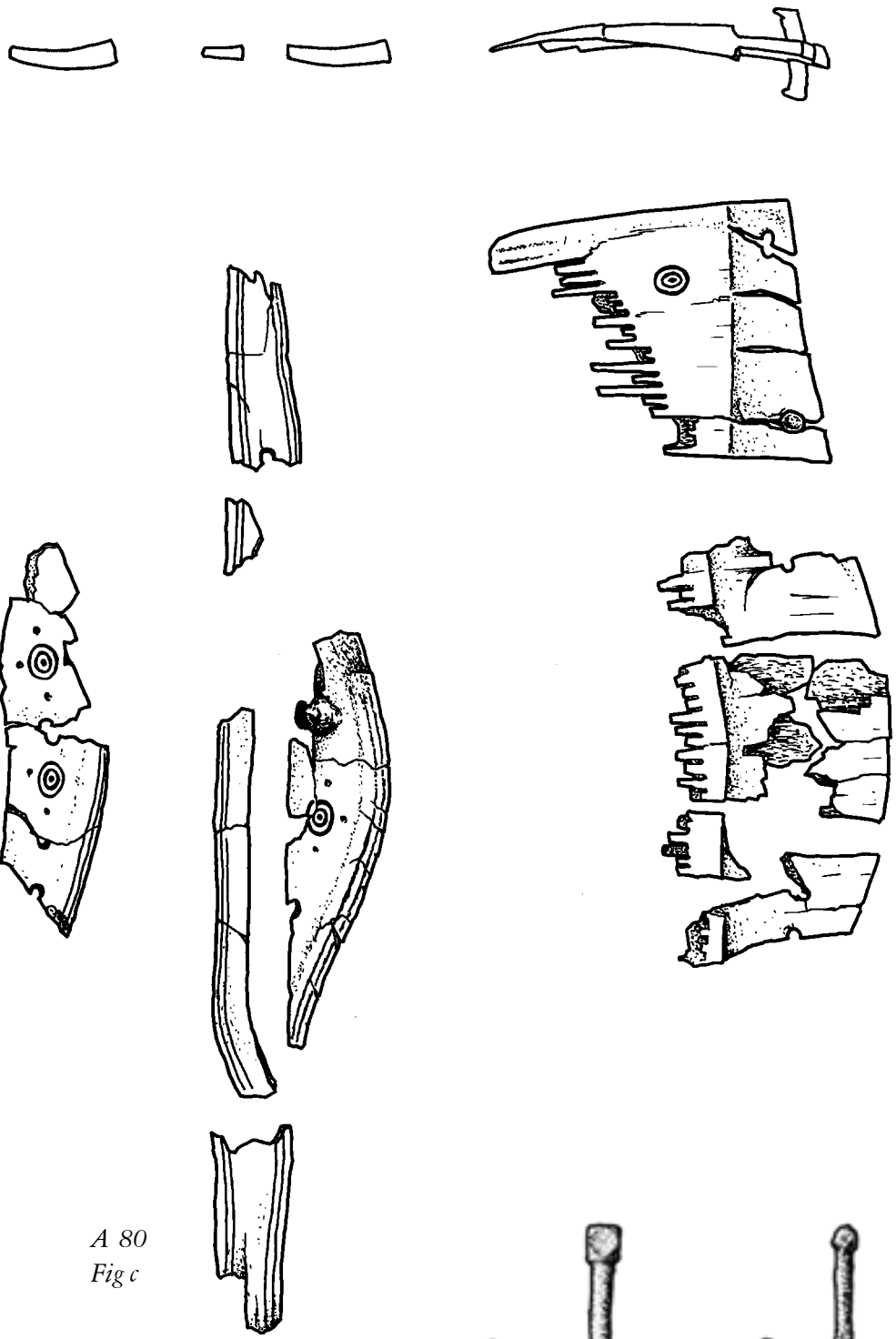
A 69
Fig a

A 80

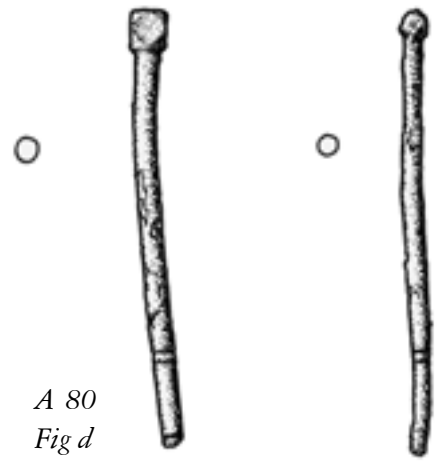

A 80
Fig a

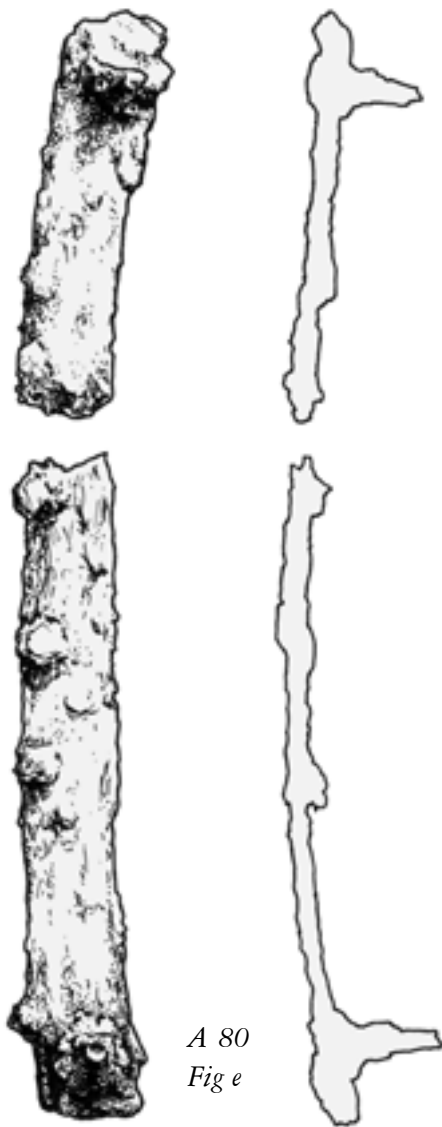
A 80
Fig b

A 80
Fig c

A 80
Fig d

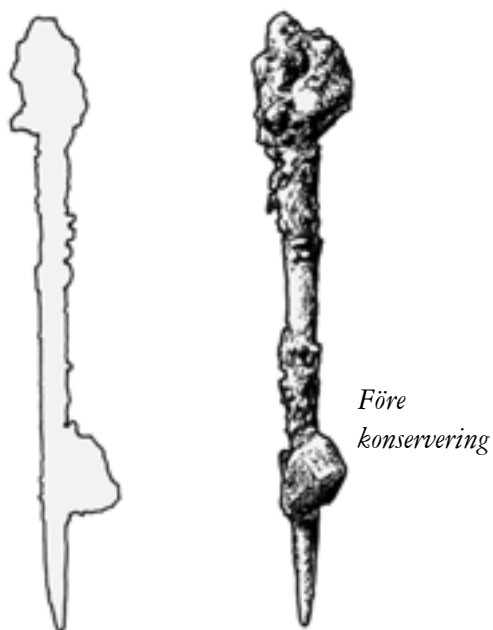

A 80
Fig e

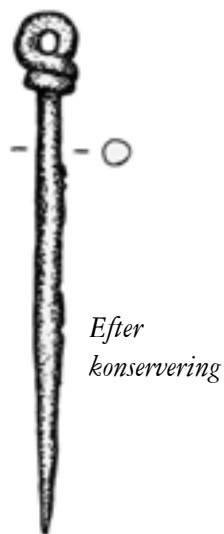
A 80
Fig f

A 86

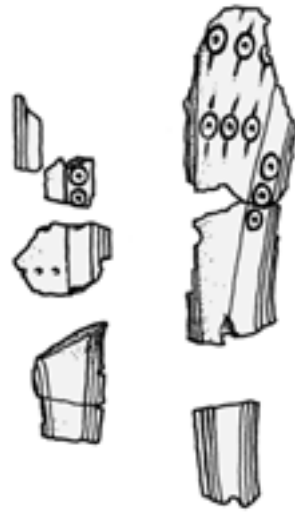
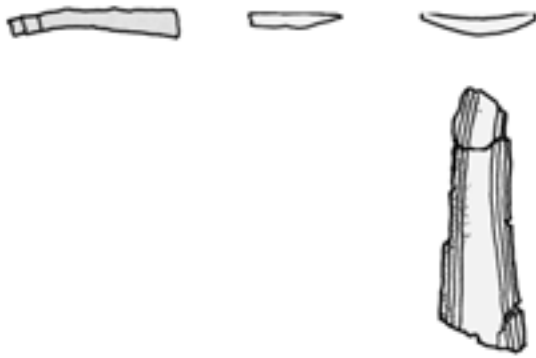

Före
konservering

A 86
Fig a

Efter
konservering

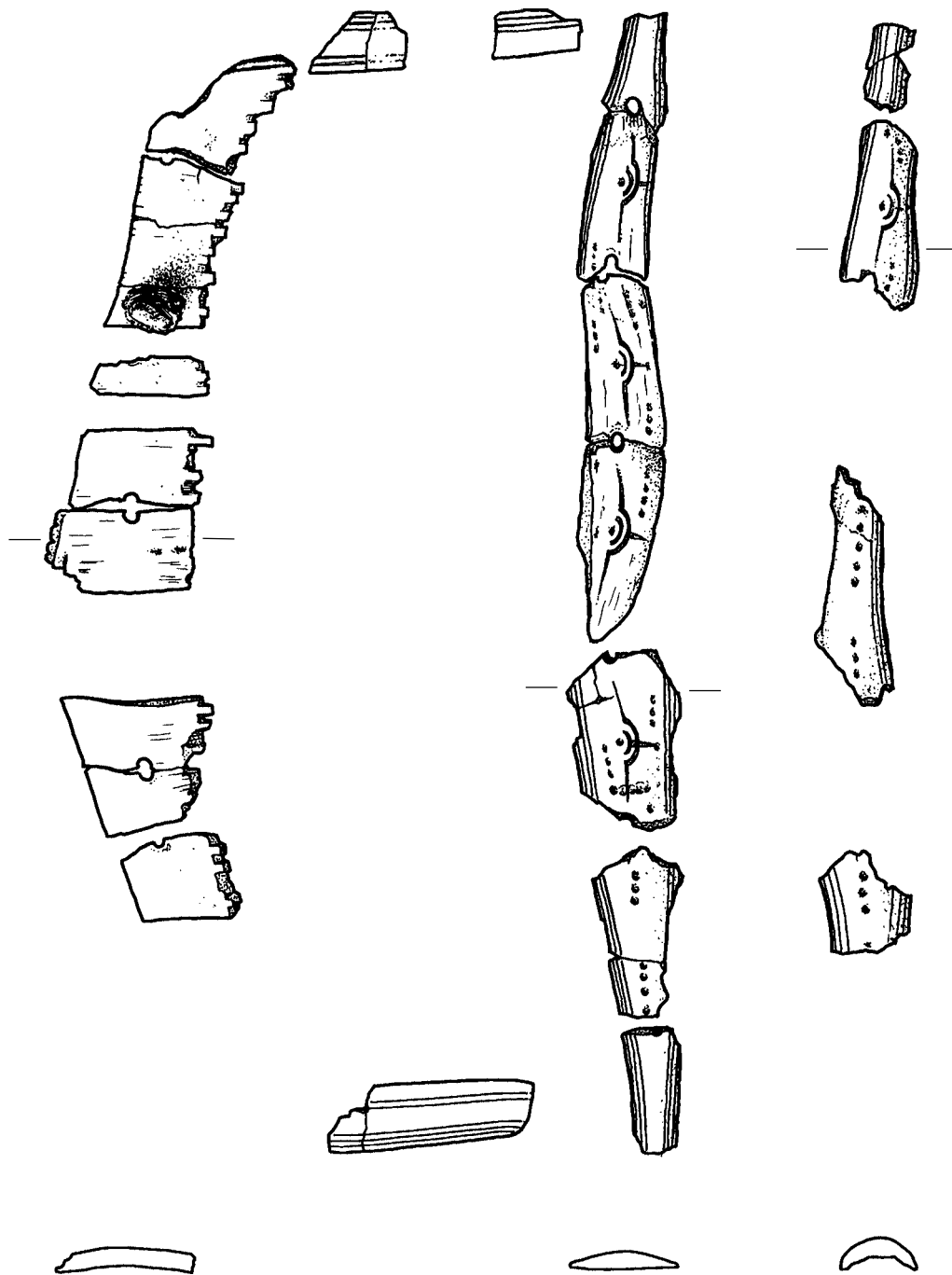

A 86
Fig b

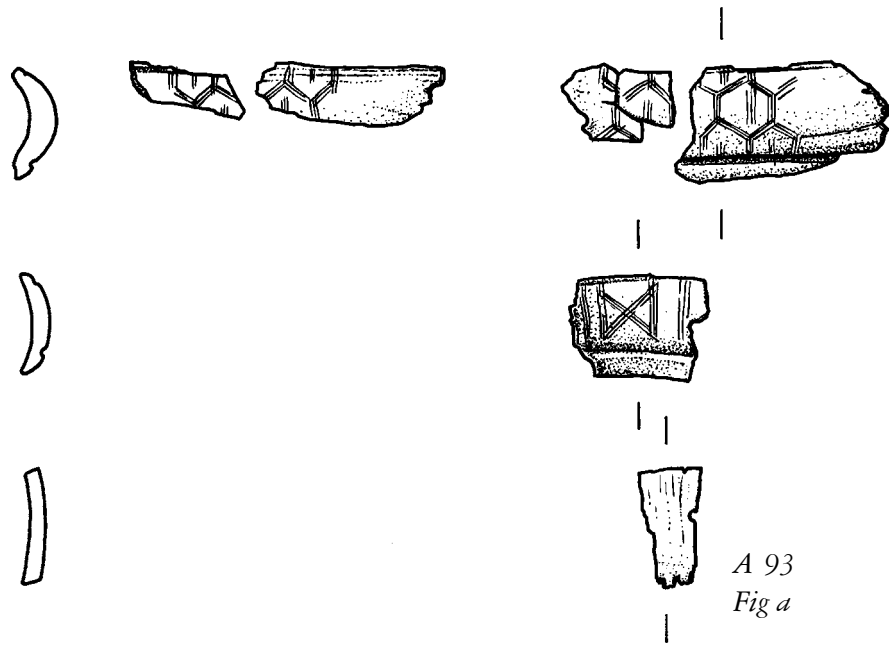
A 86
Fig c

A 92

A 92
Fig a

A 93

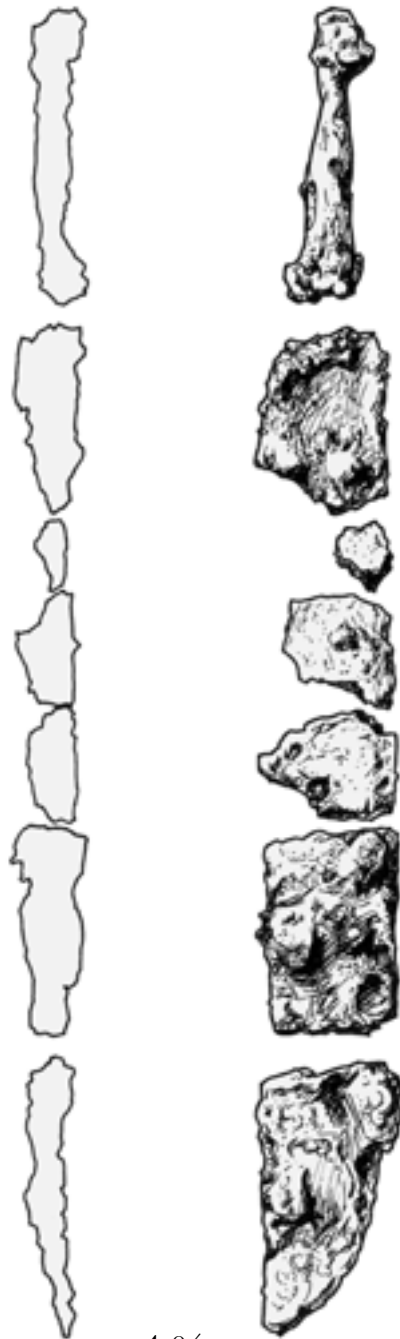

A 93
Fig a

A 94

A 94
Fig a

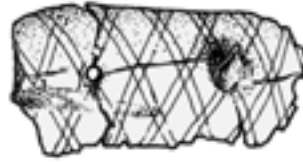

A 94
Fig b

A 95

A 95
Fig a

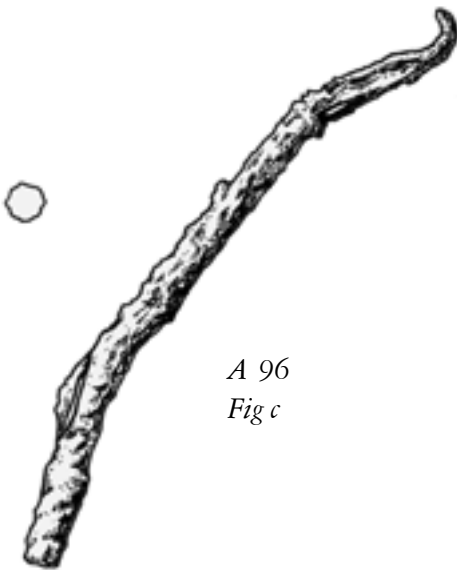

A 95
Fig b

A 96

A 96
Fig b

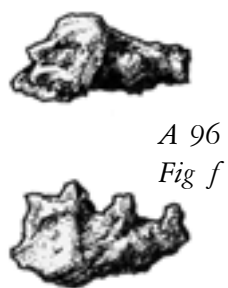
A 96
Fig c

A 96
Fig d

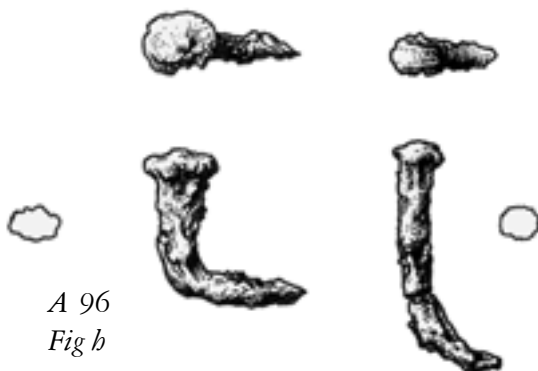
A 96
Fig e

A 96
Fig f

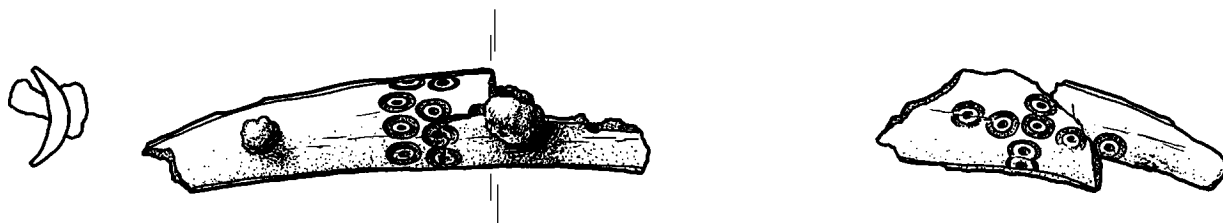

A 96
Fig g

A 96
Fig b

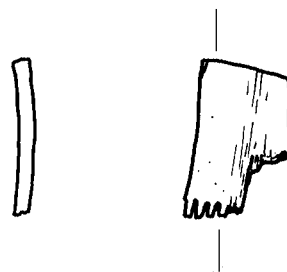
A 98

A 98
Fig a

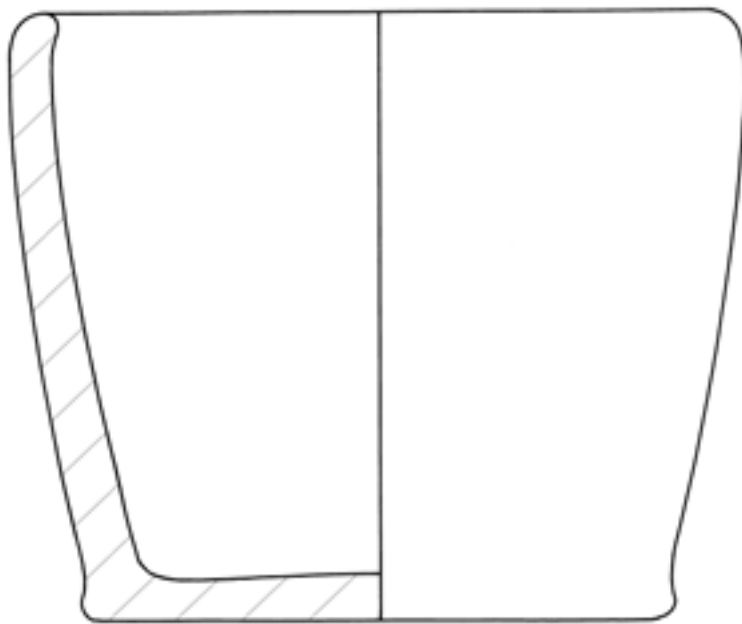
A 98
Fig b

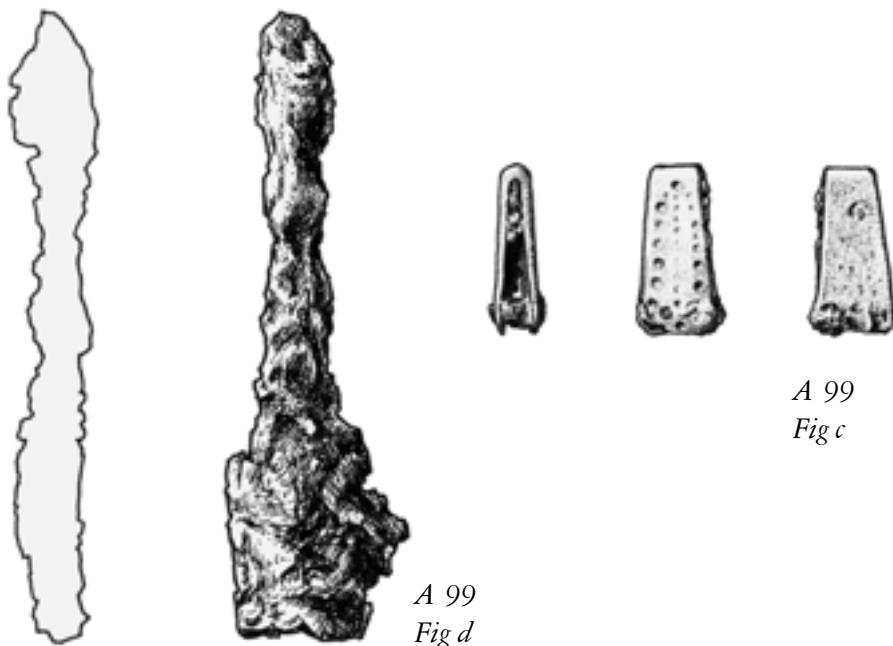
A 99

A 99
Fig a

A 99
Fig b,
skala 1:2

A 99
Fig c

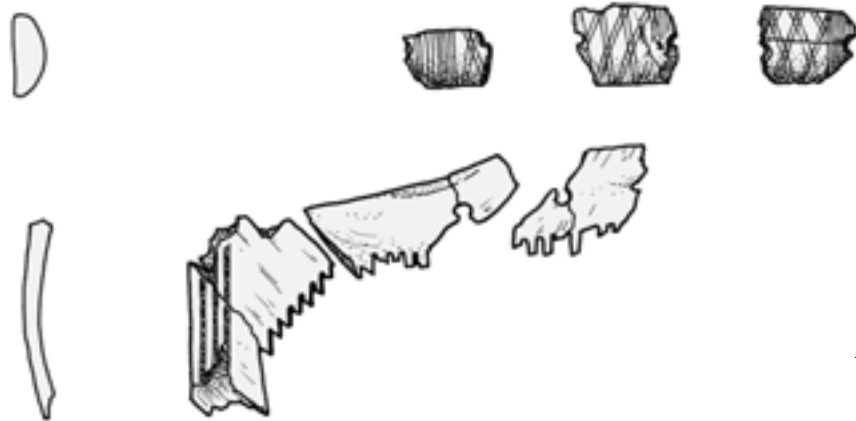
A 99
Fig d

A 99
Fig e

A 99
Fig f

A 99
Fig g

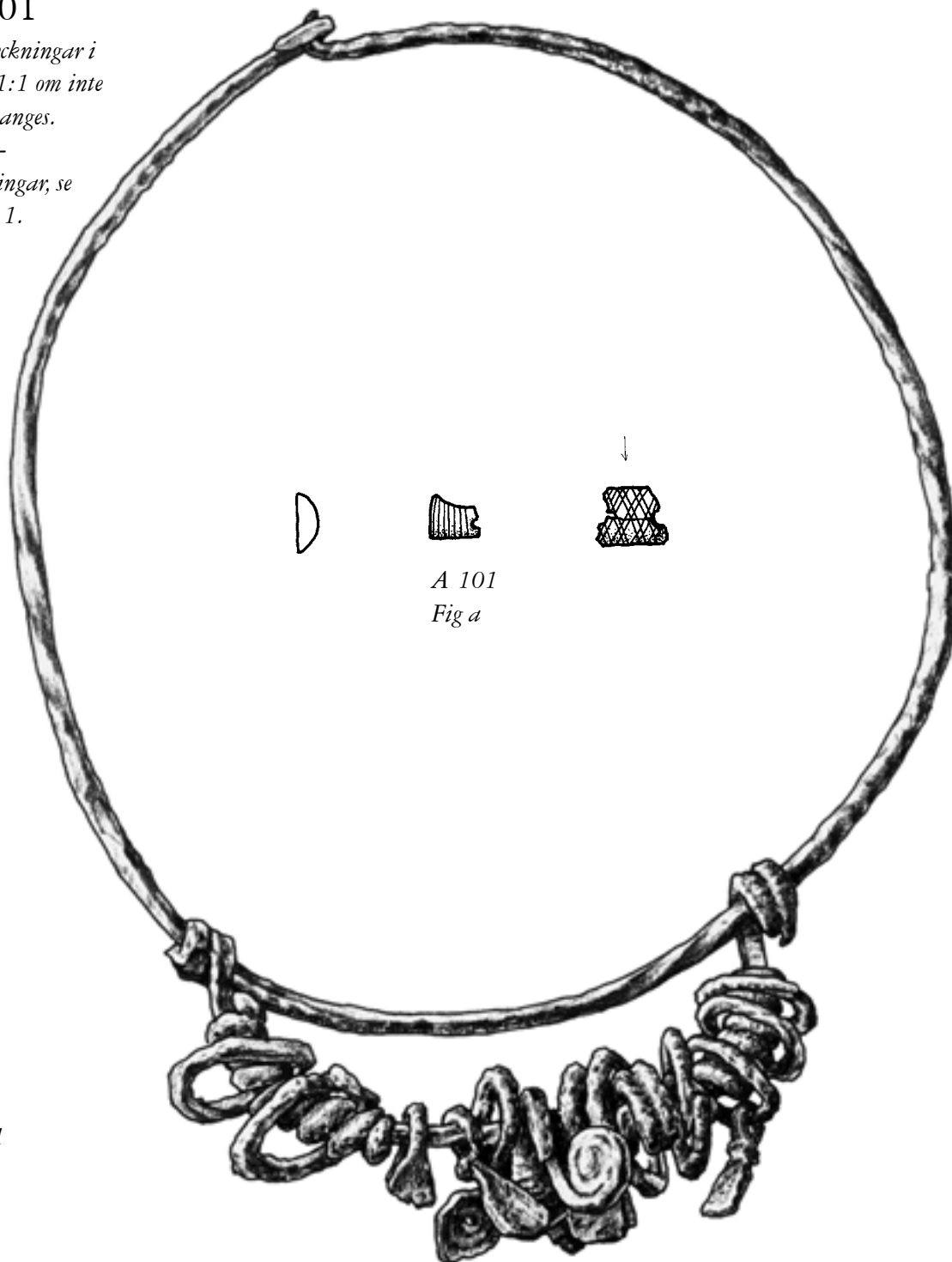
A 99
Fig b

A 101

Fyndteckningar i skala 1:1 om inte annat anges.

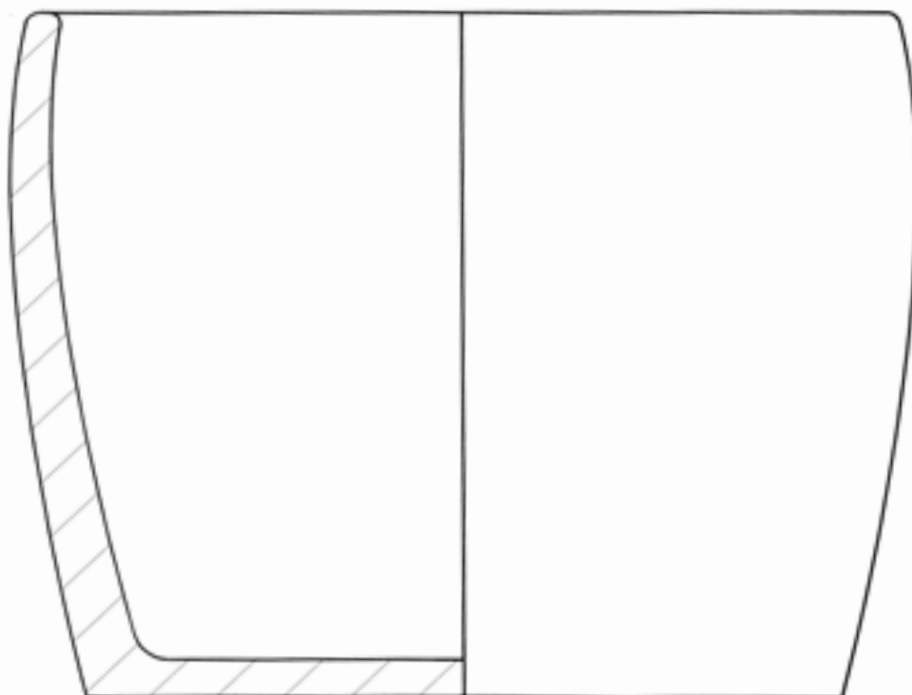
Textbeskrivningar, se bilaga 1.

A 101
Fig a

A 101
Fig b

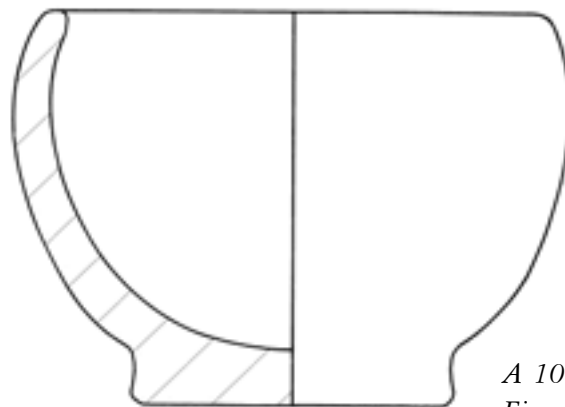
A 107

A 107
Fig a,
skala 1:2

A 107
Fig b

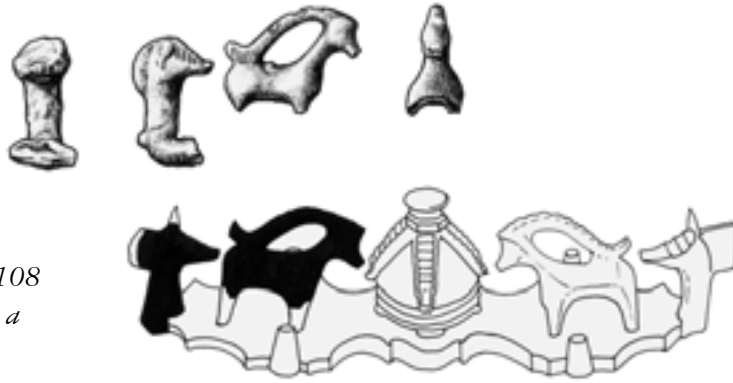
A 107
Fig c,
skala 1:2

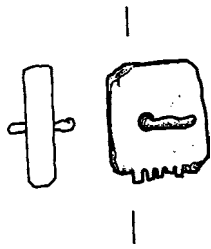
A 107
Fig d

A 108

A 108
Fig a

A 108
Fig b

A 108
Fig c

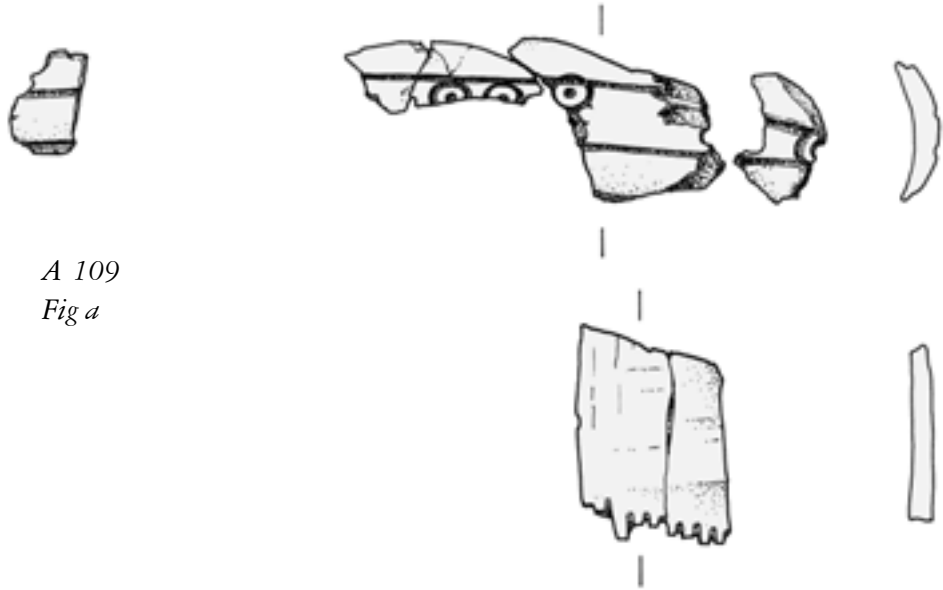
A 108
Fig d

A 108
Fig e

A 109

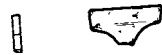
A 109
Fig a

A 109
Fig b

A 109
Fig c

A 109
Fig d

A 110

*A 110
Fig a*

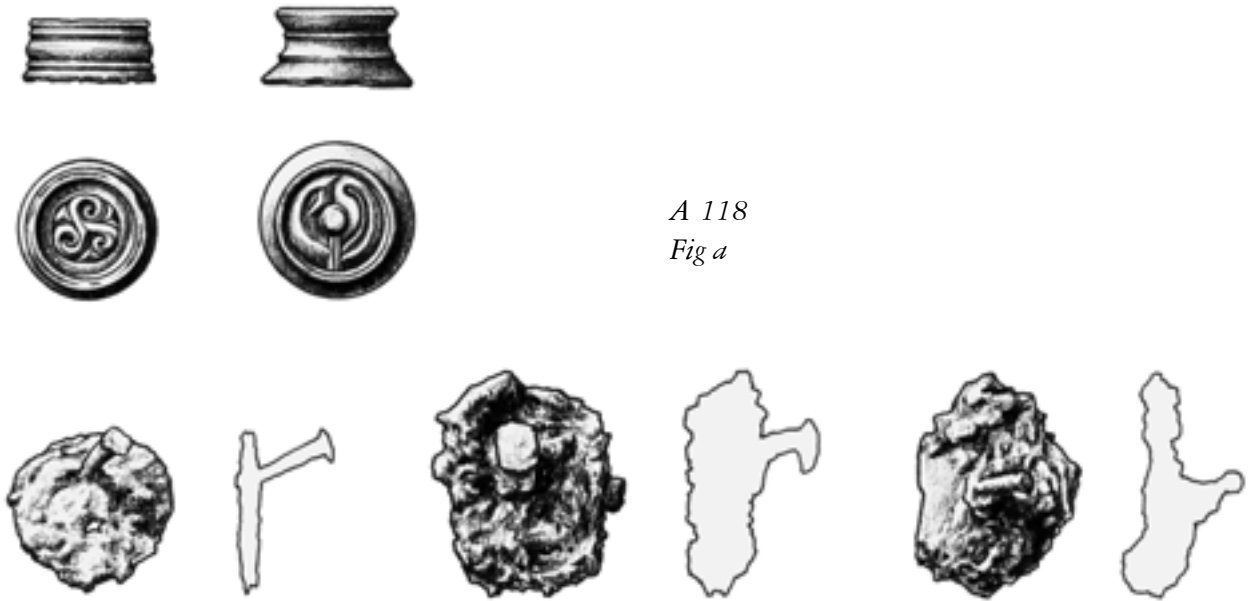
*A 110
Fig b*

A 112

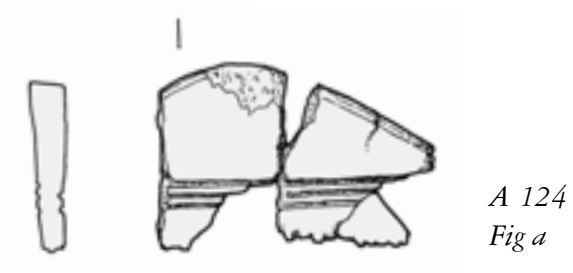

*A 112
Fig a*

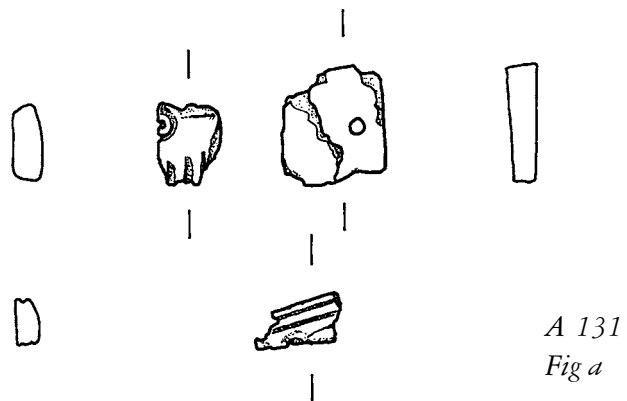
A 118

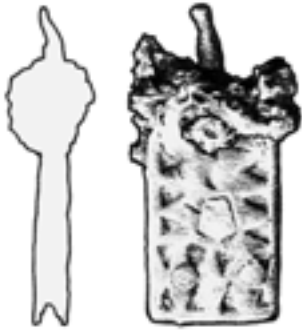
A 124

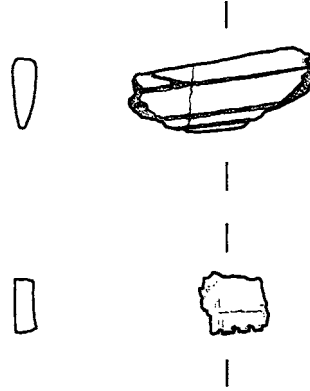
A 131

A 135

A 135
Fig a

A 135
Fig b

A 135

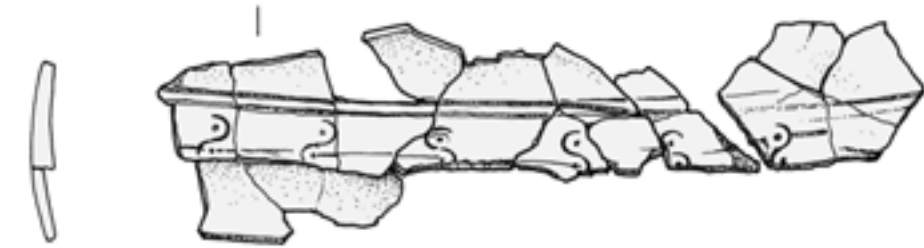

A 158
Fig a

A 158
Fig a

A 158
Fig c

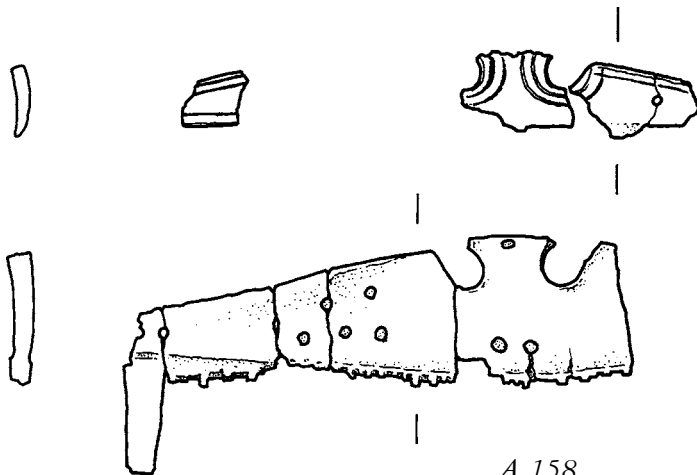

A 158
Fig d

A 158
Fig e

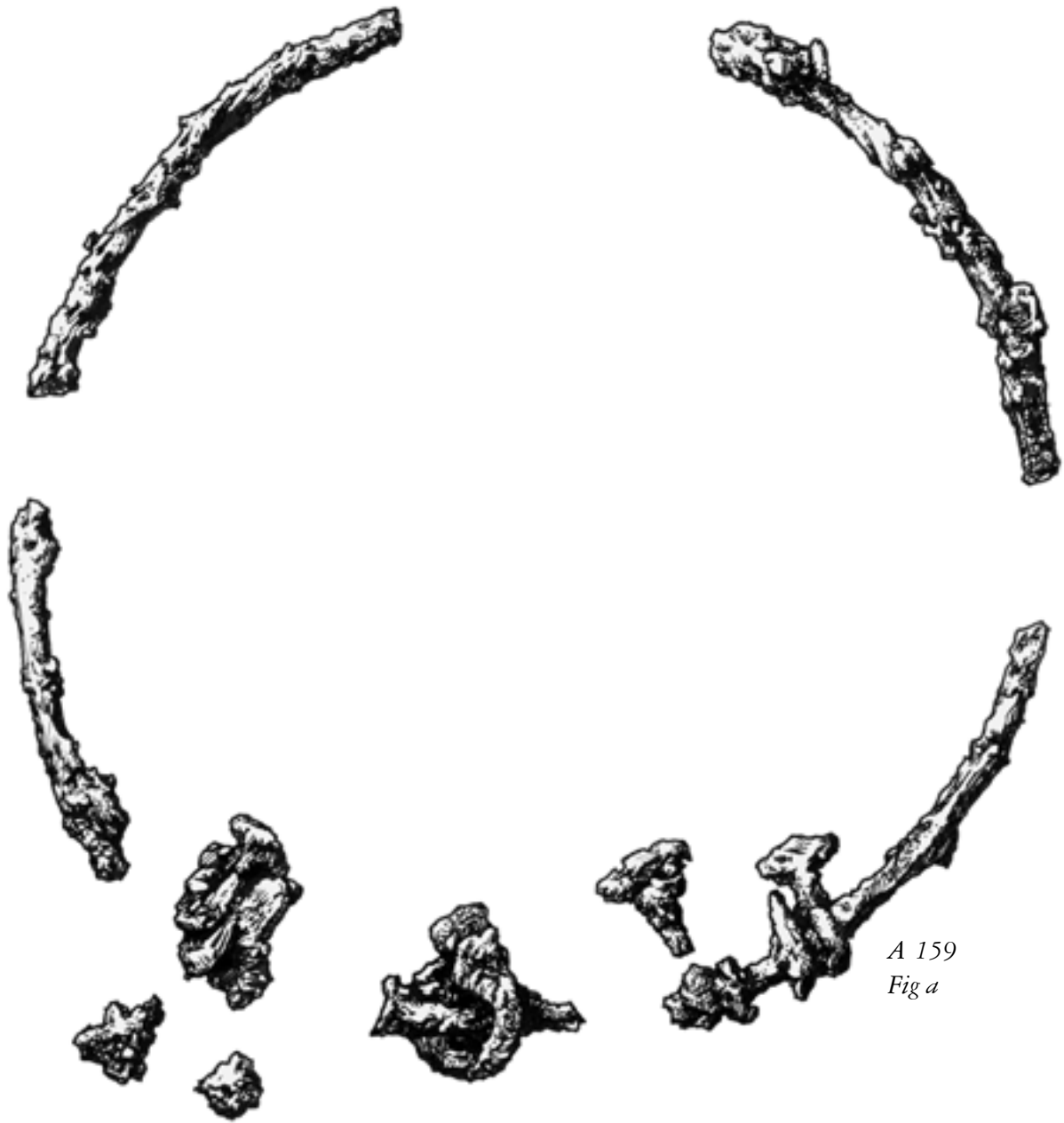

A 158
Fig f

A 158
Fig g

A 159

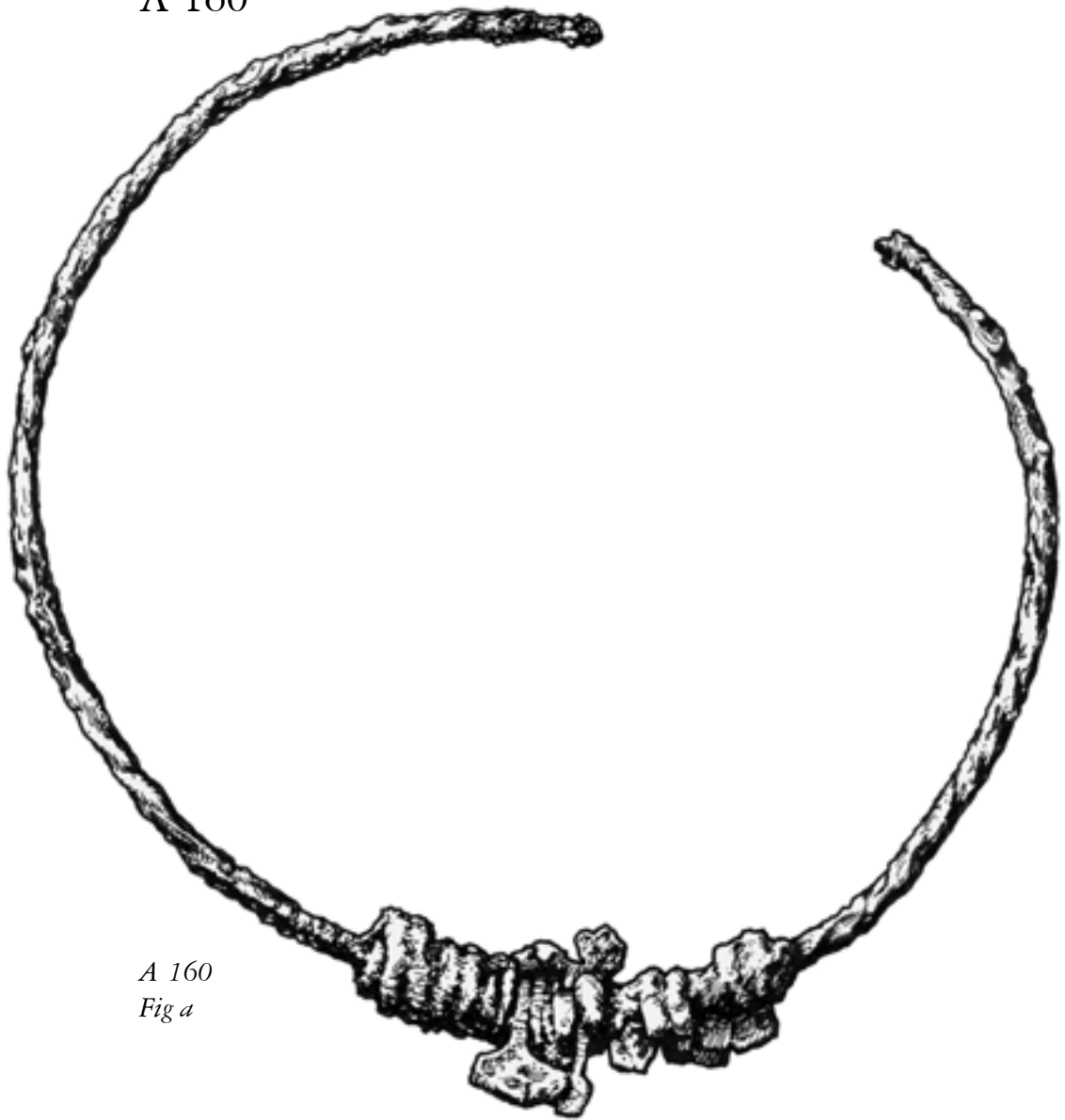

A 159
Fig a

A 159
Fig b

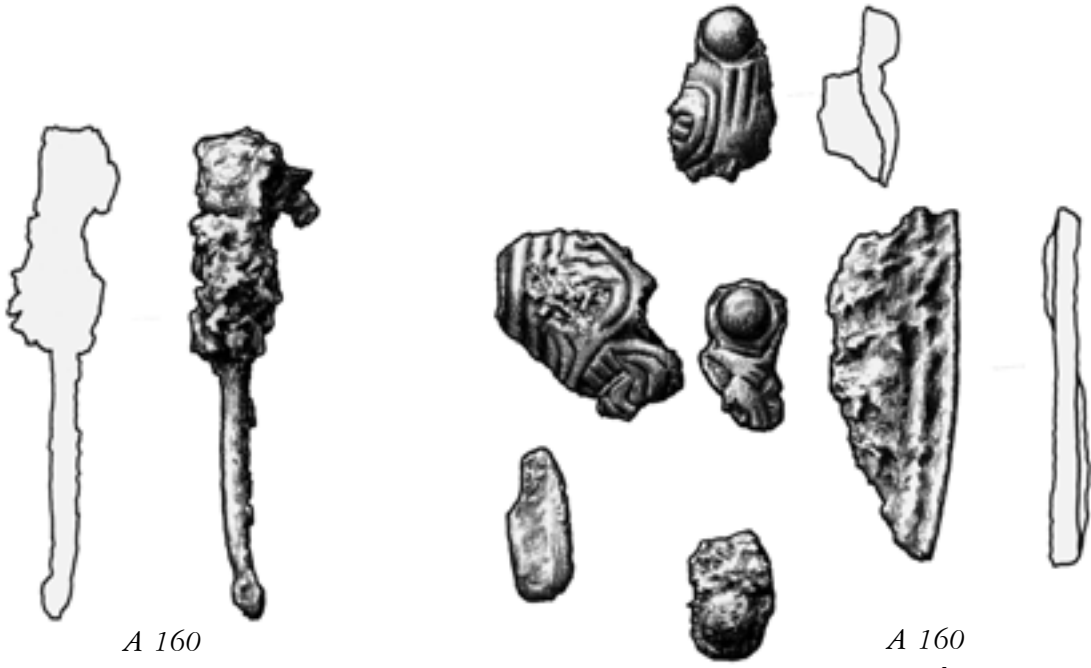
A 160

A 160
Fig a

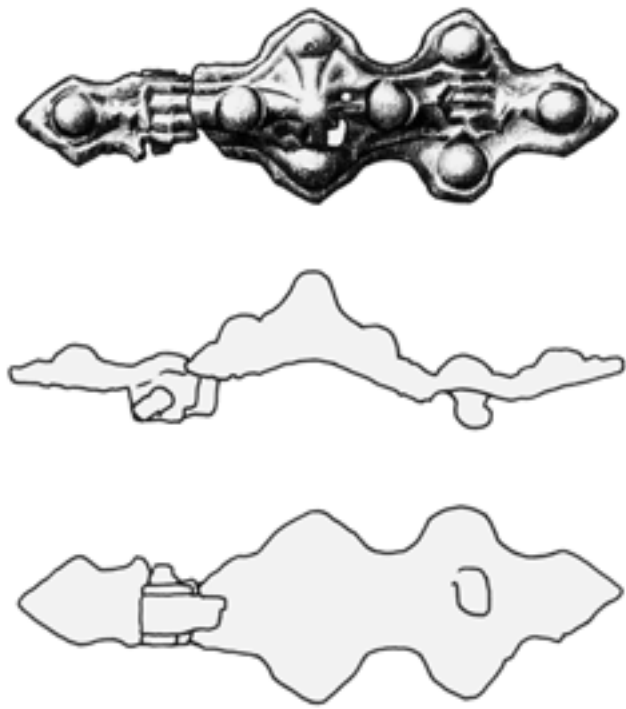

A 160
Fig b

A 160
Fig c

A 160
Fig d

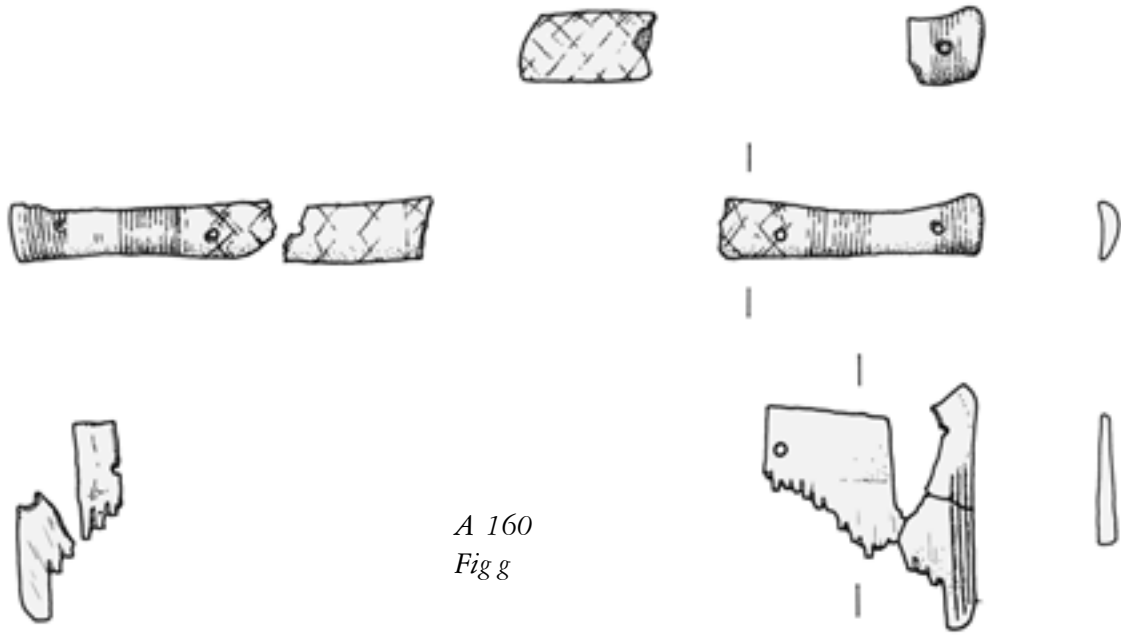
A 160
Fig e

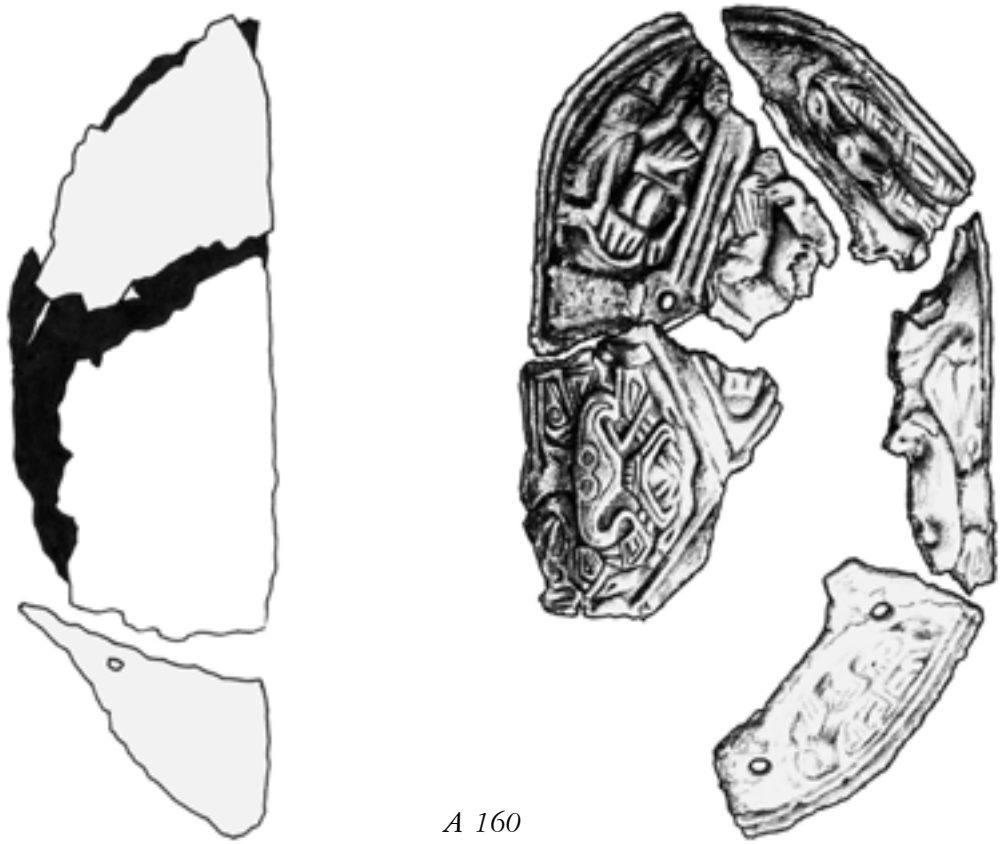
A 160
Figf

TM

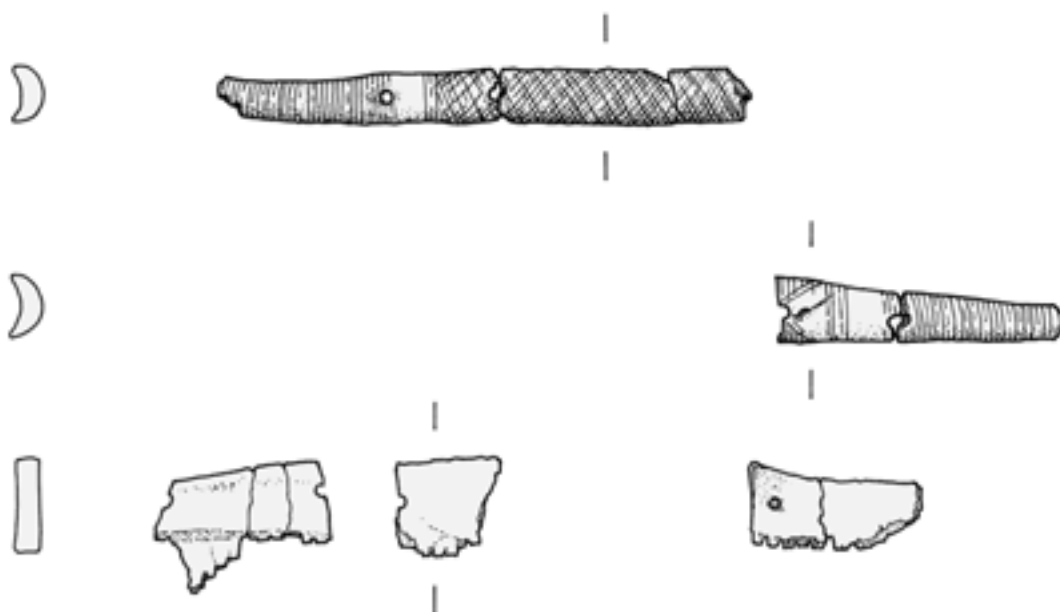
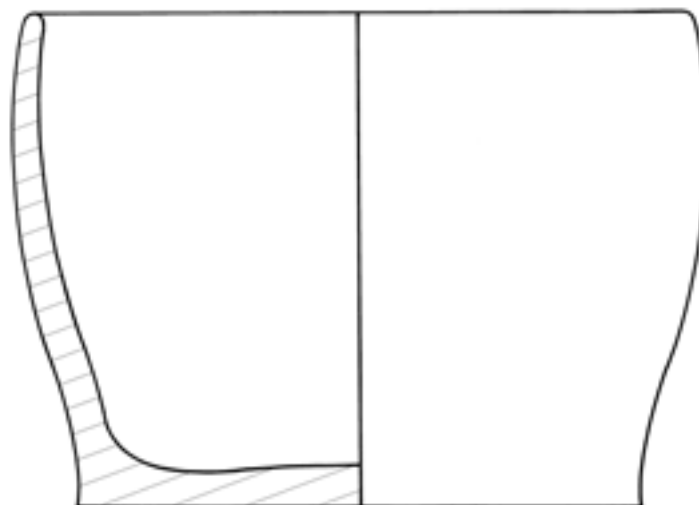

A 160
Fig g

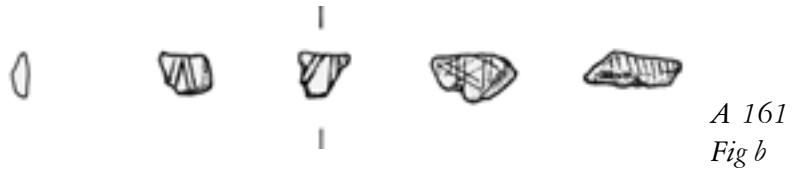
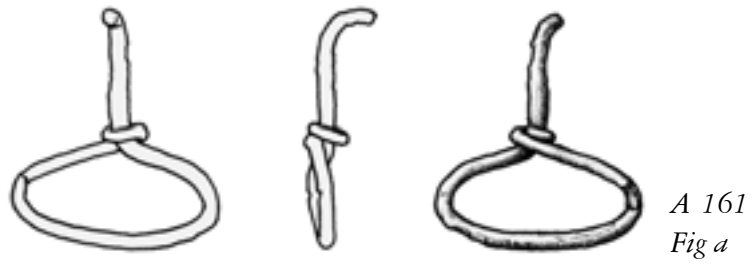
A 160
Fig b

A 160
Fig i,
skala 1:2

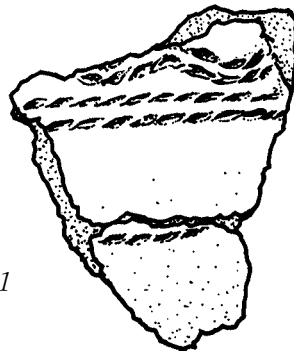
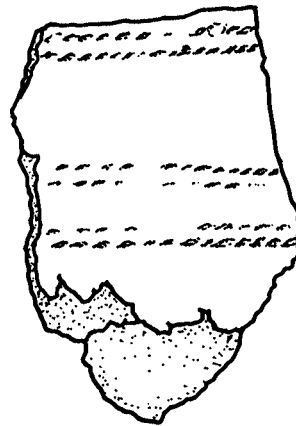

A 160
Fig j

A 161

A 161
Fig c

A 161
Fig d

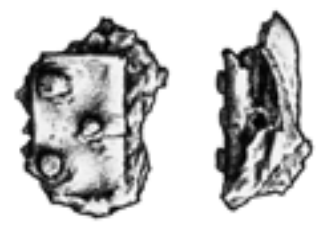
A 162

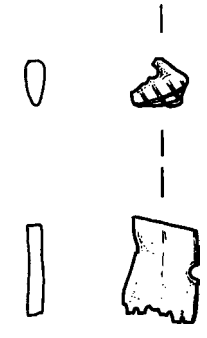
A
Fig a

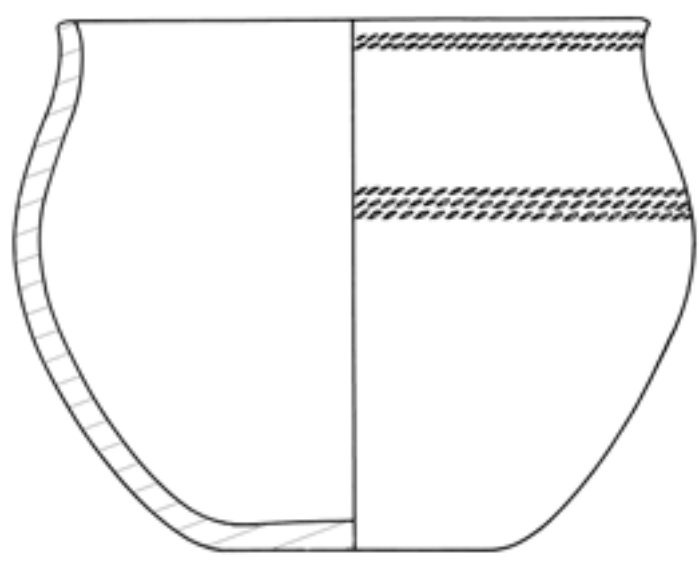
A 162
Fig b

A 162
Fig c

A 162
Fig d

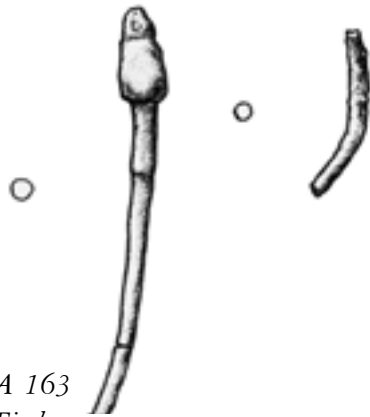

A 162
Fig e,
skala 1:2

A 163

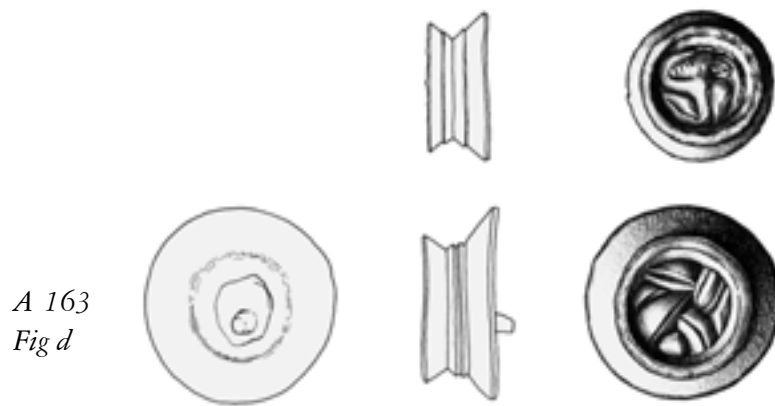

A 163
Fig a

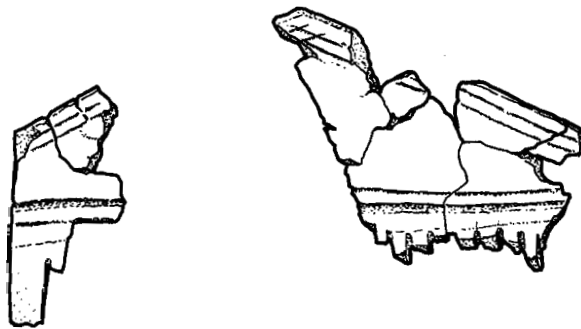

A 163
Fig b

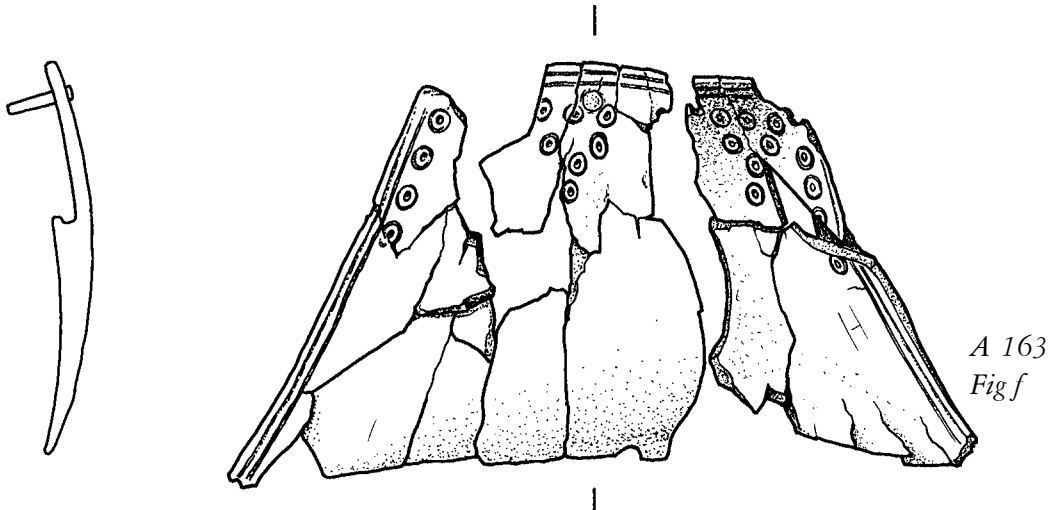
A 163
Fig c

A 163
Fig d

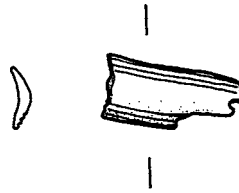

A 163
Fig e

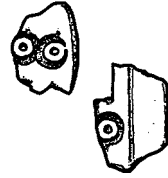

A 163
Fig f

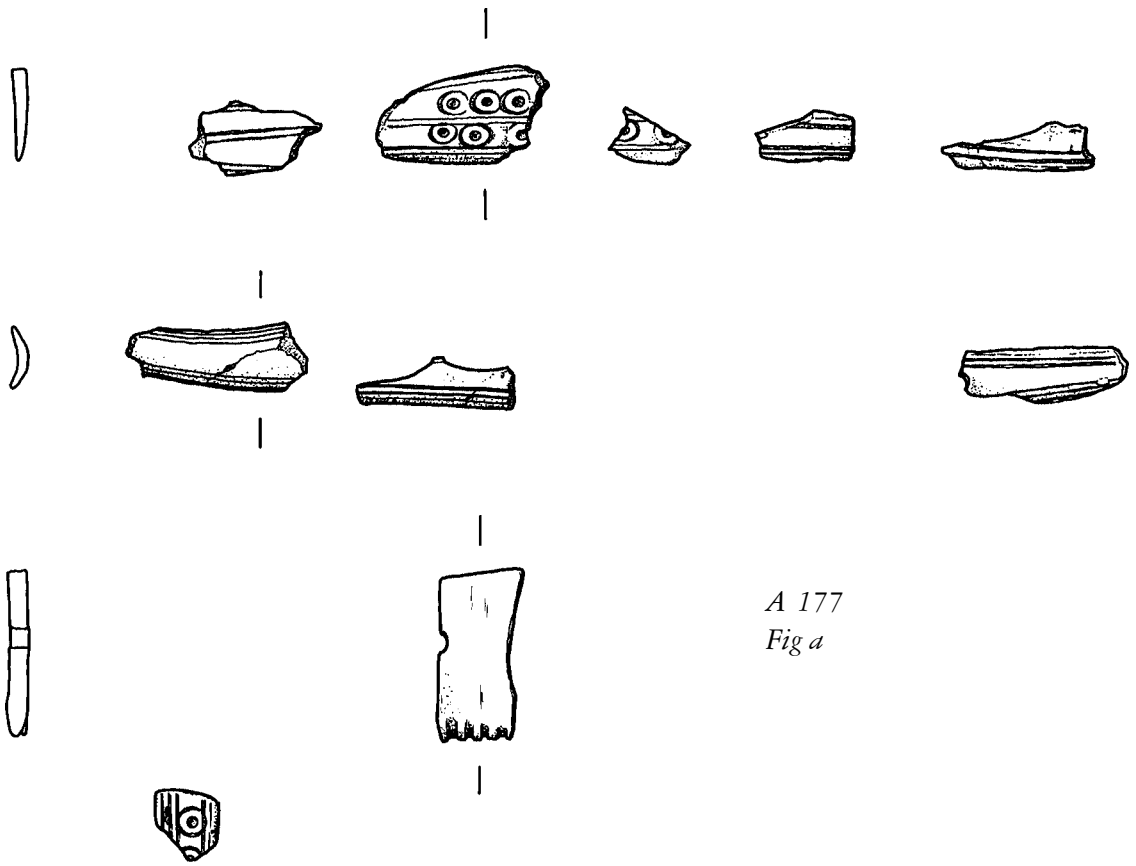
A 167

A 167
Fig a

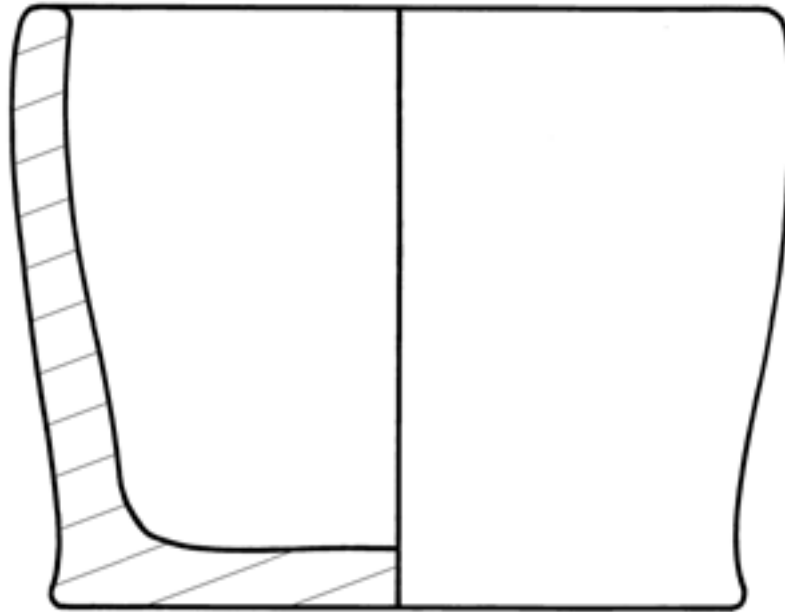

A 177

A 177
Fig a

A 178

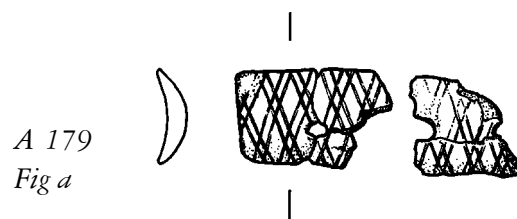

A 178
Fig a

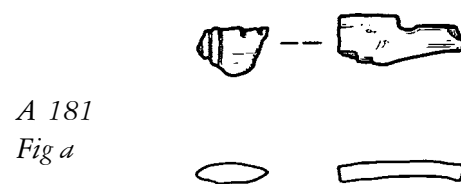
A 178
Fig b

A 179

A 179
Fig a

A 181

A 181
Fig a

A 216

A 216
Fig a

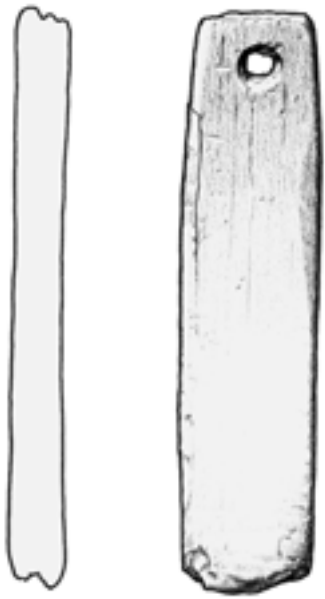
A 218

A 218
Fig b

A 218
Fig a

A 219

A 219
Fig a

A 219
Fig b

Gravfältet vid Dragonbacken

Sammanfattning

Under 1995 slutundersökte Stockholms läns museum gravfält RAÄ 20+67, på Dragonbacken intill Barkarby flygfält i Järfälla socken och kommun, Uppland. Undersökningsrapporten består av tre delar, en analysdel (del 1) en katalogdel (del 2) och en fullständig osteologisk analys, endast publicerad i pdf-format (del3). Denna publikation (del 2) innehåller anläggningsbeskrivningar, planer och profiler samt fyndteckningar.

Gravfältet vid Dragonbacken visade sig omfatta 72 gravanläggningar, samtliga med brandbegravningar. Stora skador hade åsamkats gravarna genom åren av bl a grustäkt och militära försvarsinstallationer. Endast 15 gravar framstod som välbevarade, tre gravar var helt förstörda och saknade gravgömman. Främst på grundval av fyndmaterialet kan gravarna dateras till perioden slutet av 300-talet till senare hälften av 900-talet. Deras datering visar att gravfältet har en tydlig horisontell stratigrafi med de äldsta gravarna uppe på kullens krön och de yngsta längst i söder vid Dragonbackens fot. Ett par 900-talsgravar överlagrar dock några av de äldsta anläggningarna på höjden.

Den första graven på gravfältet var också den största med ett monumentalt läge på krönet av Dragonbacken. I denna hade låg en kvinna som fått en ovanligt omsorgsfull begravning. Bland gravgåvorna ingick den hittills äldsta kända drejade lerkärlet som påträffats i Sverige. I övrigt är gravskicket och gravformerna på gravfältet typiskt för Mälardalens järnålder. De folkvandringstida gravarna avviker istället genom att de innehåller ett oproportionerligt stort antal kvinnor och det totala antalet gravar från perioden är också betydligt fler utslaget per århundrade än senare.

Under gravfältets slutskede anlades de överlagrande gravarna uppe på Dragonbacken och eventuellt i samband med detta offrades en rad föremål, flera av klart rituellt karaktär, i ytan till den äldsta graven. Arkeologiskt påvisbara gravoffer är annars mycket sällsynta och många gånger svåra att belägga.

Härdar, gravliknande konstruktioner med brända djurben och stolphål med ¹⁴C-dateringar till perioden äldre bronsålder-romersk järnålder visar att människorna har utnyttjat Dragonbacken för olika aktiviteter före gravfältets tillkomst. Eventuellt har höjden uppfattats som en helig plats och lämningarna skulle i så fall kunna tolkas som spår efter olika kulthandlingar.